

De visie van Sri Aurobindo

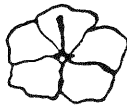

Uitgeverij Ankh-Hermes bv – Deventer

Sri Aurobindo

De visie van Sri Aurobindo

Een keuze uit zijn brieven

Stichting Aurofonds

Oorspronkelijke titel:

Letters

uitgegeven door Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, India

Geautoriseerde vertaling door

Wil van Vliet

Contactadres voor de Benelux:

Stichting Aurofonds

p/a Jan Lohman

Bernard Zweersplein 57

3122 TW Schiedam

Tel.: 010-4705798

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Aurobindo

De visie van Sri Aurobindo: een keuze uit zijn brieven / Sri Aurobindo ;

[geautoriseerde vert. uit het Engels door Wil van Vliet]. - Schiedam :

Stichting Aurofonds ; Deventer : Ankh-Hermes

Vert. van: Letters. - Pondicherry, India : Sri Aurobindo Ashram, 1992.

ISBN 90-202-4076-5

NUGI 611

Trefw.: Aurobindo ; brieven/zelfverwerkelijking.

ISBN 9070549212

©1993 Stichting Aurofonds, Bernard Zweersplein 57, 3122 TW Schiedam

©1993 Uitgeverij Ankh-Hermes bv, Deventer

Uit deze uitgave mag uitsluitend iets verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, opnamen, of op welke andere wijze ook, hetzij chemisch, elektronisch of mechanisch, na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Any part of this book may only be reproduced, stored in a retrieval system and/or transmitted in any form, by print, photoprint, microfilm, recording, or other means, chemical, electronic or mechanical, with the written permission of the publisher.

INHOUD

De supramentale evolutie	1
Integrale yoga en andere wegen	28
Godsdienst, Moraal, Idealisme en Yoga	64
Rede – Wetenschap en Yoga	72
Niveaus en delen van het wezen	136
De Goddelijke en de vijandige krachten	182
Het doel van het Avatarschap	193
Wedergeboorte	211
Lot en vrije wil, Karma en erfelijkheid enz.	235

DE SUPRAMENTALE EVOLUTIE

Er zijn tijden geweest, althans in bepaalde beschavingen, waarin het zoeken naar spirituele verwezenlijking meer intens en wijd verspreid was dan nu, of eerder dan het gedurende de laatste paar eeuwen in de wereld over het algemeen is geweest. Want nu lijkt de curve het begin aan te geven van een nieuwe richting in het zoeken die uitgaat van wat in het verleden werd bereikt en naar een grotere toekomst stuwt. Maar de spirituele verworvenheid of de occulte kennis was altijd, zelfs in het tijdperk van de Veda's of in Egypte, tot weinigen beperkt, ze werd niet onder de gehele mensheid verbreid. Het merendeel van de mensheid ontwikkelt zich langzaam, omdat ze alle stadia van de evolutie, vanaf de materiële en de vitale mens tot de mentale mens, in zich bevat. Een kleine minderheid heeft de barrières doorbroken, de deuren tot de occulte en spirituele kennis geopend en de opgang van de evolutie voorbij de mentale mens naar een spiritueel en supramentaal wezen voorbereid. Soms heeft deze minderheid een enorme invloed uitgeoefend, zoals in het Vedische India, in Egypte of, volgens de overlevering, in Atlantis, en de beschaving van het ras bepaald door het een sterk spiritueel of occult stempel te geven; soms zijn ze afzijdig gebleven in hun geheime scholen of orden en hebben geen directe invloed uitgeoefend op een beschaving die was verzonken in materiële onwetendheid of in chaos en duisternis of in de kille uiterlijke verlichting die spirituele kennis afwijst.

De cycli van de evolutie gaan altijd opwaarts, maar ze zijn cycli en stijgen niet in een rechte lijn. Daarom geeft het proces de indruk van een reeks stijgingen en dalingen, maar het essentiële in de verworvenheden van de evolutie blijft behouden of verschijnt, zelfs als het lange tijd overschaduwde was, opnieuw in nieuwe vormen die geschikt zijn voor de nieuwe tijden. De schepping is alle zijnstrappen vanaf het Supramentale tot aan de Materie afgedaald en heeft op elke trap een wereld, rijk, niveau of orde geschapen, passend bij die trap. Bij het scheppen van de materiële wereld is dit afdalende Bewustzijn in een schijnbare Onwetendheid gedoken en trapsgewijze uit deze Onwetendheid verzezen totdat het zijn hoogste spirituele en supramentale toppunten herwint en hun vermogens hier in de Materie

manifesteert. Maar zelfs in de Onbewustheid is er een heimelijk Bewustzijn dat, naar men zou kunnen zeggen, werkt door een geïnvolueerde en verborgen Intuïtie die er eigen aan is. In elk stadium van de Materie, in elk stadium van het Leven, neemt deze Intuïtie een werking aan die past bij dit stadium en werkt van achter de sluier waarbij ze alles wat voor de scheppende Kracht direct noodzakelijk is, steunt en kracht bijzet. Er is een Intuïtie in de Materie die het functioneren van de materiële wereld in stand houdt, vanaf het electron tot de zon en de planeten en wat zij inhouden. Er is een Intuïtie in het Leven die eveneens het spel en de ontwikkeling van het Leven in de Materie ondersteunt en leidt, totdat het gereed is voor de mentale evolutie waarvan de mens de drager is. Ook in de mens volgt de schepping hetzelfde opwaartse proces – de Intuïtie in het innerlijk ontwikkelt zich volgens het stadium dat hij in zijn vooruitgang heeft bereikt. Zelfs het nauwkeurige intellect van de geleerde die geneigd is het aparte bestaan of de superioriteit van de Intuïtie te ontkennen, kan niet werkelijk vooruitstrevend zijn zonder dat hij gedreven wordt door een mentale Intuïtie die hem in staat stelt een stap voorwaarts te doen of te voorvoelen wat er gedaan moet worden. Daarom is de Intuïtie aanwezig van het begin tot het einde der dingen.

Maar de Intuïtie neemt haar eigen vorm pas aan wanneer men voorbij het mentale in het spirituele domein komt, want alleen daar komt ze helemaal van achter de sluier te voorschijn en onthult haar ware en volledige aard. Naast de mentale evolutie van de mens vorderde het proces van een andere evolutie die het spirituele en supramentale wezen voorbereidt. Dit heeft twee lijnen gevolgd: zowel die van de heimelijk in de Natuur aanwezige occulte krachten en van de verborgen niveaus en werelden die de wereld van de Materie voor ons verhult, als die van de ontdekking van de ziel en het spirituele zelf van de mens. Als de overlevering betreffende Atlantis juist is, dan is het die van een ontwikkeling die tot het uiterste van de occulte kennis ging, maar niet verder kon. Het India van de Vedische tijden heeft ons het getuigenis nagelaten van de andere ontwikkelingslijn, die van de spirituele zelfontdekking; de occulte kennis was aanwezig, maar bleef ondergeschikt. We kunnen zeggen dat hier in India het rijk van de Intuïtie het eerst kwam en dat zich daarna in de latere wijsbegeerte en wetenschap het intellectuele Mentale ontwik-

kelde. Maar het is heel duidelijk dat het merendeel van de mensen in die tijd feitelijk volledig op het materiële niveau leefde, de Godheden van de materiële Natuur vereerde en louter materiële dingen van hen verlangde. Door de prestatie van de Vedische mystici werd hun een vermogen geopenbaard tot innerlijk zien, innerlijk horen en innerlijke ervaring van wat verborgen was; maar deze vermogens bleven beperkt tot een klein aantal zieners en wijzen en werden voor de grote massa zorgvuldig geheim gehouden – de mysticus heeft altijd op geheimhouding aangedrongen. We kunnen deze bloei van de Intuïtie op het spirituele niveau heel goed toeschrijven aan een snelle terugkeer van essentiële verworvenheden uit een voorgaande cyclus. Als we de spirituele geschiedenis van India analyseren, zullen we zien dat er na het bereiken van dit hoogtepunt een daling volgde waarin geprobeerd werd elke lagere gradatie van het al ontwikkelde bewustzijn op te nemen en met de spirituele gradatie aan de top te verbinden. Het Vedische tijdperk werd gevolgd door een grote uitbarsting van het intellect en de wijsbegeerte, die de spirituele waarheid nog als basis nam en haar opnieuw probeerde te bereiken, niet door rechtstreekse Intuïtie of occulte processen zoals de Vedische zieners deden, maar door het vermogen van het overdenkende, speculatieve en logische denken van het mentale; tegelijkertijd werden yogische processen ontwikkeld die het denkende mentale als middel gebruikten om de spirituele verwezenlijking te bereiken, waarbij dit mentale tegelijk zelf gespiritualiseerd werd. Daarna volgde een tijdperk waarin wijsgerige stelsels en yogische processen ontwikkeld werden, die meer en meer het emotionele en esthetische wezen als middel voor de spirituele verwezenlijking gebruikten en via het hart en het gevoelsleven het emotionele niveau in de mens spiritualiseerden. Dit ging gepaard met Tantrische en andere processen die de mentale wil, de levenswil en de wil van de gewaarwordingen opnamen en deze tegelijk tot de instrumenten en het terrein van de spiritualisering maakten. Ook in de Hathayoga en de verschillende pogingen tot het goddelijk maken van het lichaam is er een lijn waarlangs men probeerde hetzelfde resultaat te bereiken met betrekking tot de levende Materie; maar dit wacht nog steeds op de ontdekking van de ware kenmerkende methode van de Geest en zijn kenmerkende vermogen in het lichaam. We kunnen daarom zeggen dat het universele Bewustzijn na zijn neerdaling in de Materie de

evolutie daar geleid heeft langs twee lijnen: een stijgende lijn naar de ontdekking van het Zelf en de Geest, de andere dalend door de al ontwikkelde niveaus van het mentale, het leven en het lichaam om het spirituele bewustzijn ook daarin naar beneden te brengen en hierdoor een verborgen bedoeling in de schepping van het materiële universum te verwezenlijken. Onze yoga neemt in principe dit proces op, vat het samen en voltooit het en probeert tot het hoogst mogelijke supramentale niveau te stijgen en zijn bewustzijn en vermogen naar beneden te brengen in het mentale, het leven en het lichaam.

De toestand van de hedendaagse beschaving, materialistisch, met een uiterlijk gericht intellect en leven, die jij zo pijnlijk vindt, is een episode, maar één die misschien onvermijdelijk was. Want als de spiritualisering van het mentale, het leven en het lichaam datgene is wat bereikt moet worden, dus de bewuste aanwezigheid van de Geest zelfs in het fysieke bewustzijn en het stoffelijke lichaam, dan moest er misschien een tijdperk komen waarin de Materie en het fysieke leven op de voorgrond worden gesteld, een tijdperk dat zich wijdt aan de inspanning van het intellect om de waarheid van het materiële bestaan te ontdekken. Door alles te vermaterialiseren, tot het intellect toe, heeft het voor de spirituele zoeker enerzijds de extreme moeilijkheid geschapen waar je het over hebt, maar anderzijds het leven in de Materie een belang gegeven dat de spiritualiteit uit het verleden geneigd was eraan te ontfemen. In zekere zin heeft het de spiritualisering ervan tot een noodzaak voor het spirituele zoeken gemaakt en zo bijgedragen aan de beweging waardoor het evoluerende spirituele bewustzijn in de natuur van de aarde neerdaalt. Op meer kan het geen aanspraak maken; de bewuste uitwerking ervan was eerder het spirituele element in de mensheid te verstikken en bijna uit te roeien; alleen door het goddelijke gebruik van de spanning der tegenstellingen en een tussenkomst van bovenaf, zal het spirituele resultaat werkelijkheid worden.

*

Alle fasen van de geschiedenis van de mensheid kunnen beschouwd worden als een verwezenlijking van het aarde-bewustzijn waarin elke fase haar plaats en betekenis heeft; deze materialistische intellectuele fase moest er dus komen en heeft ongetwijfeld haar doel en betekenis

gehad. Men zou ook van oordeel kunnen zijn dat één van de dingen waar het om ging een experiment was om te zien hoe ver en in welke richting het menselijke bewustzijn zou gaan door een intellectuele en uiterlijke beheersing van de Natuur met alleen maar fysieke en intellectuele middelen en zonder de tussenkomst van een hoger bewustzijn en een hogere kennis – of dat het door zijn weerstand zou kunnen helpen om het spirituele bewustzijn dat achter alle wisselvalligheden aan het groeien is, ertoe te brengen te proberen de beheersing over de Materie te verkrijgen en haar op de Godheid te richten, zoals de *Tantrika's* en *Vaishnava's* geprobeerd hebben met de emotionele en lagere vitale natuur, zich niet vergenoegend met de *Vedantische* wending van het mentale naar het Opperwezen. Maar men kan moeilijk verder gaan dan dat of van oordeel zijn dat dit Materialisme zelf iets spiritueels is, of dat de duistere, verwarde en gewelddadige staat van het hedendaagse Europa een onvermijdelijke voorbereiding was voor de neerdaling van de Geest. Deze duisternis en gewelddadigheid die er op uit lijken te zijn al het licht te doven van het mentale idealisme en het verlangen naar harmonie dat zich in het mentale van de mensheid heeft kunnen vestigen, zijn duidelijk te wijten aan een neerdaling van kwaadaardige en duistere vitale Machten die proberen de mensenwereld in bezit te krijgen voor hun eigen doel, niet voor een spiritueel doel. Het is waar dat zo'n stormloop van *asoerische* krachten uit de duistere vitale werelden door sommige occultisten werd voorspeld als één van de eerste gevolgen van de pressie op hun vitale domein door de Goddelijke neerdaling, maar dat werd als een omstandigheid van de strijd beschouwd, niet als iets dat zou bijdragen tot de Goddelijke overwinning. Het omwoelen van de Materie door de poging van het menselijk intellect om de materiële Natuur meester te worden en voor zijn doeleinden te gebruiken, zou iets van de passiviteit en inertie kunnen doorbreken, maar het wordt voor materiële doeleinden gedaan, in een *rajaische* geest, met een loochening van de spiritualiteit als mentale basis. Een dergelijke poging zou kunnen uitlopen op – en lijkt inderdaad uit te lopen op chaos en desintegratie, terwijl de nieuwe pogingen tot schepping en reïntegratie de duistere starheid van de materiële Natuur lijken te combineren met een heropleving van de barbaarse beestachtigheid en gewelddadigheid van een halfdierlijke vitale Natuur. Hoe moeten de spirituele

krachten dit alles hanteren of gebruik maken van een dergelijke omwoeling van de energieën van het materiële universum? De weg van de Geest is de weg van vrede, licht en harmonie; als de Geest moet strijden, dan komt dat juist door de aanwezigheid van zulke krachten die het spirituele licht proberen uit te doven of te verhinderen. In de spirituele verandering moet de inertie vervangen worden door de goddelijke vrede en kalmte, de *rajasische* onrustige energie door een rustige en machtige, zuivere en bevrijde dynamis, terwijl het mentale soepel moet worden gehouden voor de werkingen van een hoger Licht-van-kennis. Hoe zal de activiteit van het Materialisme zich tot die verandering lenen?

De basis van het Materialisme kan moeilijk spiritueel zijn omdat zijn fundamentele methode juist het tegenovergestelde is van de spirituele manier van doen. Spiritualiteit werkt van binnen naar buiten, het Materialisme van buiten naar binnen. Het maakt het innerlijke een gevolg van het uiterlijke, fundamenteel een verschijnsel van de Materie en werkt volgens die opvatting. Het probeert de mensheid te 'perfectioneren' door uiterlijke middelen en één van zijn voornaamste pogingen bestaat uit het construeren van een volmaakte sociale machine die de mensen zal drillen en verplichten te zijn wat ze behoren te zijn. Het ego verliezen in de Godheid is het spirituele ideaal; dat wordt hier vervangen door de opoffering van het individu aan de militaire en industriële Staat. Waar is er enige spiritualiteit in dat alles? Spiritualiteit kan alleen maar komen door het mentale, het vitale en het fysieke te openen voor de ziel diep in het innerlijk, voor het hogere Zelf, voor de Godheid en door hun onderwerping aan de spirituele krachten en instrumentatie als kanalen van het innerlijke Licht, van de hogere Kennis en Macht. Andere dingen, mentale, aesthetische of vitale, worden vaak verkeerd 'spiritualiteit' genoemd, maar ze missen het essentiële karakter zonder welke het woord zijn ware betekenis verliest.

*

Alles wat je zegt komt in wezen alleen maar neer op het feit dat dit een traag evoluerende wereld is, waarin de mens te voorschijn is gekomen uit het dier en daar nog steeds niet uit is, licht uit duisternis en een hoger bewustzijn uit een eerst ongevoelige en dan worstelende en veelbewogen onbewustheid. Er verschijnt een spiritueel

bewustzijn en door dit spirituele bewustzijn kan men de Godheid ontmoeten. De godsdiensten, vol vitale, mentale, gemengde, verwarde en onwetende dingen, kunnen niet meer dan een glimp van de Godheid opvangen; de positivistische rede, die haar onderzoek baseert op de dingen zoals ze zijn en weigert te geloven in alles wat zou kunnen zijn of zal zijn, kan helemaal geen inzicht krijgen. Het spirituele bewustzijn is een nieuw bewustzijn dat zich moet ontwikkelen en dat zich aan het ontwikkelen is. Het is volkomen natuurlijk dat eerst alleen maar enkelen het volle licht ontvangen en wel gedurende lange tijd, terwijl een groter aantal, maar nog steeds enkelen vergeleken met de massa van de mensheid, het gedeeltelijk verkrijgen. Maar wat door die enkelen verworven werd, kan in een bepaald stadium van de evolutie voltooid en meer algemeen gemaakt worden en dat zijn wij aan het proberen. Maar als dit grotere bewustzijn van licht, vrede en vreugde verworven moet worden, dan kan dat niet door twijfel en scepticisme, die alleen maar kunnen terugvallen op wat er is en zeggen: 'Het is onmogelijk, wat er in het verleden niet was, kan er ook in de toekomst niet zijn; wat tot nu toe zo onvolkomen verwezenlijkt is, kan in de toekomst niet beter verwezenlijkt worden.' Er is geloof nodig, een wil, of tenminste een hardnekkig verlangen en streven – een gevoel dat ik daardoor en daardoor alleen bevrediging kan vinden en een drang ernaar die niet zal ophouden tot het is gedaan. Daarom vormt een geest van scepticisme en ontkenning een belemmering, want hij staat het scheppen van de voorwaarden waaronder de spirituele ervaring zich kan ontplooiën, in de weg.

*

De neerdaling van het supramentale is een proces van lange duur, of op zijn minst een proces dat een lange voorbereiding vergt en men kan alleen maar zeggen dat het werk soms verloopt met een sterke drang tot voleinding en soms wordt vertraagd door dingen die van onderaf naar boven komen en waarmee afgerekend moet worden voordat een verdere vooruitgang kan worden gemaakt. Het proces is een spiritueel evolutionair proces, geconcentreerd in een korte periode; het zou alleen maar anders gedaan kunnen worden (door wat de mensen als een wonderbaarlijke tussenkomst zouden beschouwen) als het mentale van de mens soepeler was en minder

verknocht aan zijn onwetendheid dan nu. Zoals wij het beschouwen, moet het zich eerst in enkelen manifesteren en zich dan verbreiden, maar het is niet waarschijnlijk dat het de aarde in een ogenblik zal overmeesteren. Het is niet raadzaam al te veel te bespreken wat het zal doen en hoe het dat zal doen, omdat het supramentale dit zelf zal vaststellen, daar het werkt vanuit de Goddelijke Waarheid die het in zich heeft, en het mentale moet niet proberen er een routine voor vast te stellen die het zal volgen. Natuurlijk, bevrijding van de onbewuste onwetendheid en van ziekte, levensduur naar eigen goeddunken en een verandering in de werkingen van het lichaam moeten tot de uiteindelijke elementen van een supramentale verandering behoren, maar de bijzonderheden van dit alles moeten worden overgelaten aan de supramentale Energie om ze uit te werken volgens de Waarheid van haar eigen natuur.

De neerdaling van het supramentale is volgens de logica der dingen een onvermijdelijke noodzakelijkheid en is daarom zeker. Omdat de mensen niet begrijpen wat het supramentale is, of zich de betekenis van het verschijnen van bewustzijn in een wereld van onbewuste Materie niet kunnen voorstellen, zijn zij niet in staat om die onvermijdelijkheid te beseffen. Ik veronderstel dat een realistische waarnemer, als er zo iemand geweest was in de tijd van het ononderbroken bewind van de onbezielde Materie tijdens het begin van de aarde, elke belofte dat er leven zou verschijnen in een wereld van levenloze aarde, gesteenten en mineralen, gehekeld zou hebben als een belachelijkheid en een hersenschim; later zou hij deze fout opnieuw hebben gemaakt en de verschijning van het denken en de rede in een dierlijke wereld als een belachelijkheid en een hersenschim hebben beschouwd. Nu is het hetzelfde met de verschijning van het supramentale in de struikelende mentaliteit van deze wereld van menselijk bewustzijn en zijn redenerende onwetendheid.

*

Hier wordt het Goddelijke in zijn essentiële manifestatie bedoeld, dat zich voor ons openbaart als Licht, Bewustzijn, Macht, Liefde en Schoonheid. Maar in zijn feitelijke kosmische manifestatie kan het Allerhoogste, daar het het Oneindige is en niet door enige beperking wordt gebonden, in Zichzelf, in zijn bewustzijn met ontelbare mogelijkheden, iets manifesteren dat zijn tegengestelde lijkt te zijn,

iets waarin er Duisternis, Onwetendheid, Inertie, Ongevoeligheid, Disharmonie en Desintegratie kan zijn. Dit zien we aan de basis van de materiële wereld en dit noemen we tegenwoordig het Onbewuste – de Onbewuste Oceaan van de Rig Veda waarin het Ene verborgen was en er uit verrees in de vorm van dit universum – of, zoals het soms genoemd wordt, het niet-zijn, Asat. De Onwetendheid die het kenmerk is van ons mentale en leven, is het gevolg van deze oorsprong in de Onbewustheid. Bovendien komen er in de evolutie uit het onbewuste bestaan natuurlijk machten en wezens op die belang hebben bij de instandhouding van alles wat de ontkenning van het Goddelijke is: dwaling en onbewustheid, pijn, lijden, duisternis, dood, zwakheid, ziekte, disharmonie en kwaad. Vandaar de ontaarding van de manifestatie hier, van haar onvermogen om de ware essentie van het Goddelijke te openbaren. Toch ligt alles wat Goddelijk is in de basis zelf van deze evolutie en oefent druk uit om zich te ontwikkelen: Licht, Bewustzijn, Macht, Volmaaktheid, Schoonheid en Liefde. Want het Goddelijke Bewustzijn ligt verborgen in de Onwetendheid zelf en achter de ontaarding door de Onwetendheid en werkt en moet er meer en meer uit verschijnen en tenslotte zijn vermommingsen afwerpen. Daarom wordt er gezegd dat de wereld geroepen is om het Goddelijke uit te drukken.

Je uiteenzetting over de supramentale evolutie is juist, behalve dat daar niet uit volgt dat de mensheid als geheel supramentaal zal worden. Het is waarschijnlijker dat het supramentale principe in de evolutie door de neerdaling gevestigd zal worden, net zoals het mentale principe gevestigd werd door het verschijnen van het Denkende Mentale en de Mens in het aardse leven. Er zal op aarde een ras van supramentale wezens zijn zoals er nu een ras van mentale wezens is. De mens zelf zal een grotere mogelijkheid ontdekken om op te klimmen naar de niveaus tussen zijn mentale en het supramentale en om hun vermogens in zijn leven doeltreffend te maken, wat een grote verandering in de mensheid op aarde zal betekenen, maar het is niet waarschijnlijk dat de mentale sport uit de opstijgende ladder zal verdwijnen, want het voortbestaan van een mentaal ras zal noodzakelijk zijn om in de evolutionaire voortgang van de Geest een trap te vormen tussen het vitale en het supramentale.

Zo'n neerdaling van hogere wezens waar jij op wijst, zou beschouwd kunnen worden als deel van het veranderingsproces. Maar

het belangrijkste deel van de verandering zal de verschijning van het supramentale wezen en de organisatie van een supramentale natuur hier op aarde zijn, zoals er in het jongste stadium van de evolutie een mentaal wezen is verschenen en zich een mentale natuur heeft georganiseerd. Ik spreek tegenwoordig liever niet over de neerdaling van hogere wezens omdat dit naar mijn ervaring leidt tot een nutteloze en vaak egoïstische romantiek die de aandacht afleidt van het wezenlijke werk, dat van de verwerkelijking van de Godheid en de transformatie van de natuur.

*

Wat we doen, zal, als en wanneer we slagen, een begin zijn, geen voltooiing. Het is het grondvesten van een nieuw bewustzijn op aarde – een bewustzijn met oneindige mogelijkheden tot manifestatie. De eeuwige vooruitgang is in de manifestatie en buiten haar is er geen vooruitgang.

Als de verlossing van de ziel uit haar fysieke kleed het doel zou zijn, dan is supramentalisatie niet nodig. Spirituele bevrijding en *Nirvana* zijn voldoende. Als het doel bestaat in het opklimmen naar suprafysieke niveaus, dan is supramentalisatie ook niet nodig. Men kan een of andere hemel binnengaan door een vrome toewijding aan de Heer van die hemel. Maar dat is geen vooruitgang. De andere werelden zijn typische werelden, elk is vastgelegd in zijn eigen soort en type en wet. Evolutie heeft op de aarde plaats en daarom is de aarde het eigenlijke terrein voor vooruitgang. De wezens uit de andere werelden gaan niet vooruit van de ene wereld naar een andere. Zij blijven bepaald tot hun eigen type.

De zuiver monistische *Vedantist* zegt: ‘Alles is het *Brahman*, het leven is een droom, een onwerkelijkheid, alleen het *Brahman* bestaat. Men bereikt het *Nirvana* of de bevrijding en dan leeft men alleen maar totdat het lichaam wegvalt – daarna bestaat er niet zoiets als leven.

Zij geloven niet in transformatie omdat het mentale, het leven en het lichaam een onwetendheid, een begoocheling zijn – de enige werkelijkheid is het Zelf of het *Brahman* zonder iets karakteristieks en zonder relaties. Het leven is een zaak van relaties; in het zuivere Zelf verdwijnen alle leven en relaties. Hoe zou het nuttig of mogelijk zijn een begoocheling te transformeren die nooit iets anders dan een

begoocheling (hoe getransformeerd ook) kan zijn? Voor hen bestaat er niet zoiets als een 'leven in het *Nirvana*'.

Alleen maar sommige yogi's beogen een of andere transformatie, behalve die van onwetendheid in kennis. Het idee verschilt – soms is het goddelijke kennis of goddelijk vermogen of anders een goddelijke zuiverheid of een ethische volmaaktheid of een goddelijke liefde.

Het verzet van de Onwetendheid die de transformatie van de natuur niet wenst, moet overwonnen worden. Als dat overwonnen kan worden, dan zullen oude spirituele denkbeelden geen hindernis vormen.

Het is niet de bedoeling de mensheid in haar geheel te supramentaliseren, maar wel om het principe van het supramentale bewustzijn in de aardse evolutie te vestigen. Als dat eenmaal is gedaan, dan zal al het nodige door de supramentale Macht zelf worden ontwikkeld. Daarom is het niet belangrijk dat de roeping wijd verbreid zou zijn. Het belangrijke is dat het gedaan moet worden, hoe klein het aantal ook zij in wie het wordt gedaan, dat is de enige moeilijkheid.

Als de transformatie van het lichaam is voltooid, dan betekent dat geen onderwerping meer aan de dood – het betekent niet dat iemand gedwongen zal zijn hetzelfde lichaam voor altijd te behouden. Als men wil veranderen, schept men zich een nieuw lichaam, maar hoe dat gedaan zal worden, kan nu niet worden gezegd. Nu bestaat de methode uit de fysieke geboorte – sommige occultisten nemen aan dat er een tijd zal komen waarin dat niet meer nodig zal zijn – maar de beslissing over het probleem moet aan de supramentale evolutie worden overgelaten.

De vragen over het supramentale kunnen nu niet met enig nut worden beantwoord. Het supramentale kan niet beschreven worden in termen die het mentale zal begrijpen, omdat het mentale termen zouden zijn en het mentale ze op een mentale manier en in een mentale betekenis zal begrijpen en hun ware strekking missen. Het zou dus een verspilling van tijd en energie zijn, die besteed zouden moeten worden aan het voorbereidende werk – de psychisering en supramentalisering van het wezen en de natuur, want anders is er geen supramentalisering mogelijk. Laat je gehele dynamische natuur, geleid door het psychische wezen, vol worden van het

dynamisch spirituele licht, de spirituele vrede, zuiverheid, kennis en kracht; laat haar daarna de ervaring krijgen van de tussenliggende spirituele niveaus en volgens hun aard kennen, voelen en handelen; dan zal het eindelijk mogelijk worden om over de supramentale transformatie te spreken.

*

Wat is een volmaakte yoga-techniek of liever een wereldveranderende of een Natuur-veranderende yoga? Geen die een mens ergens bij de kraag pakt, een haak bevestigt en hem met een katrol het *Nirvana* of het Paradijs in hijst. De techniek van een wereldveranderende yoga moet net zo veelvormig, kronkelend, lijdzaam en alomvattend zijn als de wereld zelf. Heeft ze enige kans op slagen als ze niet alle moeilijkheden of mogelijkheden aanpakt en niet zorgvuldig elk noodzakelijk element behandelt? En kan een volmaakte techniek die iedereen kan begrijpen, dat doen? Het is niet zoiets als een kort gedicht schrijven in een bepaalde versmaat, met een beperkt aantal modulaties. Om de vergelijking met het gedicht door te trekken: het is de Mahabharata van een Mahabharata wat moet worden gedaan. En wat is de techniek van de Mahabharata vergeleken met de beperkte Griekse volmaaktheid?

Vervolgens, wat is in zo'n geval het nut van het bespiegelende intellect? Als men een nieuw bewustzijn moet verkrijgen, dat het redenerende verstand overtreft, kan men dat dan doen langs lijnen die door het redenerende verstand beoordeeld en begrepen moeten worden en er bij elke stap door geregeld en kan het intellect het vertellen wat het moet doen, wat de maatstaf is voor wat het wil bereiken en welke stappen het moet ondernemen en wat hun waarde is? Als men dat doet, zal men dan ooit buiten het bereik van de redenerende intelligentie komen in wat haar te boven gaat? En als men het doet, hoe zullen anderen met de maatstaf van het verstand beoordelen wat men doet? Hoe kan iemand oordelen over wat het gewone bewustzijn te boven gaat, als hij zelf in het gewone bewustzijn verkeert? Is het niet alleen door boven jezelf uit te stijgen dat je kunt voelen, ervaren en beoordelen wat je te boven gaat? Wat is de waarde van een oordeel zonder het gevoel en de ervaring?

Wat het supramentale zal doen, kan het mentale niet voorzien of voorschrijven. Het mentale is onwetendheid die naar Waarheid

zoekt, het supramentale is per definitie het waarheids – bewustzijn, de Waarheid die in het bezit is van zichzelf en zich door haar eigen vermogen vervult. In een supramentale wereld moeten onvolmaaktheid en disharmonie stellig verdwijnen. Maar wat we op het ogenblik van plan zijn is niet de aarde een supramentale wereld te maken, maar het supramentale naar beneden te brengen als een macht en een bewustzijn dat gevestigd is te midden van het overige – het daar te laten werken en zich waar te laten maken zoals het Mentale in het Leven en de Materie is neergedaald en daar als een Macht gewerkt heeft om zich te midden van het overige waar te maken. Dit zal voldoende zijn om de wereld te veranderen en de Natuur te veranderen door haar huidige beperkingen af te breken. Maar wat het zal doen en hoe en in welke mate behoort nu niet te worden gezegd – wanneer het Licht er is, zal het Licht zelf zijn werk doen – wanneer de Supramentale Wil op aarde van kracht is, dan zal die Wil beslissen. Hij zal een volmaaktheid, een harmonie, een Waarheids-schepping vestigen – wat het overige betreft, het zal het overige zijn – dat is alles.

*

Deze transformatie kan niet alleen maar op een individuele of op zichzelf staande manier teweeggebracht worden. Geen op zichzelf staande individuele transformatie die zich niet bemoeit met het werk voor de aarde (wat meer betekent dan welke individuele transformatie ook) zou mogelijk of nuttig zijn. Ook kan geen enkel individueel mens alleen door zijn eigen vermogen de transformatie uitwerken, noch is het doel van de yoga hier en daar een individueel supermens te scheppen. Het doel van de yoga is het supramentale bewustzijn naar beneden, naar de aarde te brengen, het daar te vestigen en een nieuw ras te scheppen waarin het supramentale bewustzijnsprincipe het innerlijke en uiterlijke leven van de enkeling en de gemeenschap beheerst.

Die kracht, aanvaard door individu na individu, al naar gelang ze ervoor gereed zijn, zou het supramentale bewustzijn in de fysieke wereld vestigen en zo een kern scheppen voor haar eigen uitbreiding.

*

‘Opening van beneden’ betekent dit – dat de supramentale kracht door haar neerdaling een reactie beneden in het aarde-bewustzijn wekt, zodat het voor een supramentale werkzaamheid mogelijk wordt vorm aan te nemen in de materie zelf. Alles is als potentialiteit in het aarde-bewustzijn geïnvolueerd, het leven, het mentale en het supramentale – maar pas toen de levenskracht vanuit het niveau van het leven in de materie neerdaalde, werd een werkzaam en bewust georganiseerd leven mogelijk – zo werd ook het in de Materie latente mentale pas gewekt en kon het pas in de materie georganiseerd worden, toen het mentale neerdaalde. De supramentale neerdaling moet dezelfde soort opening van beneden scheppen, zodat er een supramentaal bewustzijn in de materie georganiseerd kan worden.

*

Als spiritueel en supramentaal hetzelfde waren, zoals mijn lezers zich voorstellen naar je zegt, dan zouden alle wijzen en gelovigen en yogi’s en discipelen door de eeuwen heen supramentale wezens geweest zijn en zou alles wat ik over het supramentale geschreven heb, nutteloos en overbodig zijn. Ieder die spirituele ervaringen had, zou dan een supramentaal wezen zijn; de *Ashram* zou tjokvol supramentale wezens zijn en iedere andere *Ashram* in India ook. Spirituele ervaringen kunnen zich in het innerlijke bewustzijn vastleggen en het veranderen, het transformeren, zo je wilt; men kan de Godheid overal verwezenlijken, en het Zelf in allen en allen in het Zelf, de universele Shakti doet dan alles; men kan voelen dat men is opgegaan in het Kosmische Zelf, of vol extatische *bhakti* of *Ananda* zijn. Maar men blijft misschien, en gewoonlijk doet men dat ook, in de uiterlijke delen van de Natuur denken met het intellect of op z’n best met het intuïtieve mentale en willen met een mentale wil, vreugde en verdriet voelen aan de oppervlakte van het vitale en fysieke beproevingen ondergaan en lijden door de strijd van het leven in het lichaam met ziekte en dood. De verandering zou er dan alleen maar in bestaan dat het innerlijke zelf dit alles zou aanzien zonder van streek te raken of verbijsterd te worden, met een volmaakte gelijkmoedigheid, en dit alles aanneemt als een onvermij-

1. ‘... alleen de allerhoogste supramentale kracht die neerdaalt van boven en opent van beneden, kan de fysieke Natuur zegevierend hanteren en haar moeilijkheden te niet doen.’ – Sri Aurobindo, ‘De Moeder’, p. 2

delijk deel van de natuur, tenminste onvermijdelijk zolang men zich niet uit de Natuur terugtrekt in het Zelf. Dat is niet de transformatie die ik overweeg. Door de supramentale verandering moet er een heel ander kennisvermogen, een ander soort wil, een andere verlichte emotionele en schoonheidsgevoelige natuur, een andere samenstelling van het fysieke bewustzijn komen.

*

Ik heb niet gezegd dat alles Leugen is behalve de supramentale Waarheid. Ik zei dat er beneden het supramentale geen volledige Waarheid is. In het Bovenmentale begint de Waarheid uit het Supramentale, die heel en harmonisch is, zich in afzonderlijke delen te scheiden, in veel waarheden die tegenover elkaar komen te staan en zichzelf willen vervullen, een eigen wereld willen scheppen of anders willen overheersen of hun aandeel hebben in werelden die geschapen zijn uit een combinatie van verscheidene afzonderlijke Waarheden en Waarheids-krachten. Lager in de reeks wordt de verdeling in stukken meer en meer geprononceerd om de volslagen dwaling, leugen, onwetendheid en tenslotte Onbewustheid zoals die van de Materie, toe te laten. Deze wereld hier is uit de Onwetendheid verschenen en heeft het Mentale ontwikkeld, een instrument van de Onwetendheid dat door veel beperkingen, botsingen, verwarring en dwaling heen de Waarheid probeert te bereiken. Teruggaan naar het Bovenmentale, als men dat volledig kan doen – wat niet gemakkelijk is voor een fysiek wezen – betekent op de grens staan van de supramentale waarheid in de hoop op toegang.

*

Een evolutie uit het Onbewuste hoeft niet pijnlijk te zijn als er geen weerstand is; ze kan een opzettelijk langzaam en mooi ontluiken van de Godheid zijn. Men moet kunnen zien hoe mooi de uiterlijke Natuur kan zijn en gewoonlijk is, hoewel ze zelf schijnbaar 'onbewust' is. Waarom moest het groeien van het bewustzijn in de innerlijke Natuur gepaard gaan met zoveel lelijkheid en kwaad dat de schoonheid van de uiterlijke schepping bederft? Vanwege een uit de Onwetendheid voortgebrachte ontaarding die met het Leven verscheen en toenam met het Mentale – dat is de Leugen, het Kwaad dat werd voortgebracht wegens de diepe slaap van het Onbewuste en

zijn werking afscheidde van de helderheid van het verborgen Bewuste dat er aldoor binnenin aanwezig is. Maar het had niet zo hoeven zijn, behoudens de Wil van de Allerhoogste waarvoor alles moet wijken en dat betekende dat de mogelijkheden tot ontanding door de onbewustheid en onwetendheid gemanifesteerd moesten worden om te worden geëlimineerd door ze hun kans te geven, aangezien iedere mogelijkheid zich ergens moet manifesteren; is ze eenmaal geëlimineerd, dan zal de Goddelijke Manifestatie in de Materie groter zijn dan ze anders had kunnen zijn, omdat ze alle mogelijkheden die in deze moeilijke schepping besloten liggen, zal combineren en niet sommige ervan, zoals natuurlijk in een schepping die gemakkelijker is met minder strijd had kunnen gebeuren....

Je neemt aan dat de manifestatie vanuit het Onbewuste moet zijn wat ze nu en hier is en dat er geen ander soort wereld van de Materie mogelijk was, maar de harmonie zelf van de materiële Natuur toont dat het niet noodzakelijkerwijze een disharmonische, kwade, in furieuze beroering verkerende, pijnlijke schepping hoeft te zijn – als het het psychische wezen was toegestaan zich vanaf het begin in het Leven en het Mentale te manifesteren en de evolutie te leiden in plaats van achter de sluier verbannen te zijn, zou dat het principe van een voortdurend uitvloeiende harmonie zijn geweest; ieder die het psychische wezen in zichzelf heeft voelen werken, vrij van de tussenkomst door het vitale, kan direct begrijpen dat dit zijn uitwerking zou zijn geweest vanwege zijn onfeilbare waarneming, waarachtige keuze en harmonische werking. Als het niet zo is gegaan, dan komt dat doordat de Duistere Machten het leven tot eiser in plaats van instrument hebben gemaakt. De werkelijkheid van de Vijandige Machten en de aard van hun rol en de tendens van hun streven kan door niemand betwijfeld worden wiens innerlijke visie geopend is en die de onaangename kennismaking met hen heeft ervaren.

*

Het valt niet te ontkennen, het wordt door geen enkele spirituele ervaring ontkend, dat dit een weinig ideale, een onbevredigende wereld is, die sterk het stempel draagt van ontoereikendheid, lijden en kwaad. In feite is dit inzicht in zekere mate het begin van het spirituele streven – behalve voor de enkelen bij wie de grotere

ervaring spontaan komt zonder dat zij ertoe gedwongen worden door het sterke of overweldigende, het kwellende en onthechtende gevoel van de Schaduw die over dit gehele gemanifesteerde bestaan hangt. Maar toch blijft de vraag of dit inderdaad, zoals beweerd wordt, het wezenlijke karakter van de gehele manifestatie is of dat de fysieke wereld, tenminste zo lang ze bestaat, van dien aard moet zijn, zodat het verlangen naar geboorte en de wil tot manifestatie of schepping als de erfzonde moet worden beschouwd, en het zich onthouden van geboorte of manifestatie als de enig mogelijke weg naar het heil. Voor degenen die dit zo zien of een verwant gezichtspunt hebben – en deze zijn steeds in de meerderheid geweest – zijn er welbekende uitwegen, rechtstreeks naar de spirituele bevrijding. Maar misschien is het ook niet zo, misschien lijkt het alleen maar zo voor onze onwetendheid of beperkte kennis – de onvolkomenheid, het kwaad en het lijden vormen misschien de beklemmende omstandigheden of een pijnlijke doortocht, maar niet de werkelijke conditie van de manifestatie, niet de werkelijke essentie van de geboorte in de Natuur. En als dit zo is, dan zal de hoogste Wijsheid niet liggen in ontsnapping, maar in de drang tot overwinning hier op aarde, in een instemmende associatie met de Wil achter de wereld, in de ontdekking van de spirituele poort tot volmaaktheid, die tegelijkertijd een opening zal zijn voor de algehele neerdaling van het Goddelijke Licht, de Goddelijke Kennis, Macht en Gelukzaligheid.

Alle spirituele ervaring bevestigt dat er iets Blijvends is boven de vergankelijkheid van deze gemanifesteerde wereld waarin we leven en dit beperkte bewustzijn binnen welks nauwe grenzen we tastend onze weg zoeken en strijden, en dat oneindigheid, bestaan-op-zich, vrijheid, absoluut Licht, absolute gelukzaligheid zijn kenmerken zijn. Is er dan een onoverbrugbare kloof tussen dat hogere en dat wat hier is of zijn het twee altijddurende tegengelen en kan de mens dit avontuur in de tijd alleen maar achter zich laten en het Eeuwige bereiken door over de kloof heen te springen? Dit lijkt zich aan het eind te bevinden van één lijn van ervaringen die tot haar rigoureuze einde wordt gevolgd door het Boeddhisme en wat minder rigoureuze door een bepaald soort monistische spiritualiteit die wel enige relatie tussen de wereld en de Godheid erkent, maar ze in laatste instantie toch als waarheid en illusie tegenover elkaar stelt. Maar er bestaat ook deze andere en ontwijfelbare ervaring dat de Godheid zowel hier

aanwezig is als boven en achter alles, dat alles *in* Dat is en Dat *is*, als we ons van zijn schijn naar zijn Werkelijkheid wenden. Het is een betekenisvol en verhelderend feit dat de kenner van het *Brahman*, zelfs wanneer hij zich in deze wereld beweegt en er handelt, zelfs wanneer hij al haar schokken verduurt, in een absolute vrede, licht en Gelukzaligheid van de Godheid kan leven. Dan is er hier dus iets anders dan alleen maar die scherpe tegenstelling – er is een mysterie, een probleem dat, naar men zou denken, misschien een minder wanhopige oplossing moet toelaten. Deze spirituele mogelijkheid wijst boven zichzelf uit en brengt een straal van hoop in de duisternis van ons gevallen bestaan.

En dadelijk rijst een eerste vraag – is deze wereld een onveranderlijke opeenvolging van steeds dezelfde verschijnselen of is er een evolutionaire drang in haar aanwezig, een evolutionaire werkelijkheid, een opklimmende ladder ergens vanuit een oorspronkelijke schijnbare Onbewustheid naar een meer en meer ontwikkeld bewustzijn, die na iedere ontwikkeling hoger opklimt en uitkomt op de hoogste hoogten die nog niet binnen ons normale bereik liggen? Zo ja, wat is dan de zin, het grondbeginsel en het logische einde van deze progressieve ontwikkeling? Alles lijkt er op te wijzen dat een dergelijke ontwikkeling een feit is – dat er een spirituele evolutie is en niet alleen een fysieke. Ook dit wordt gestaafd door een lijn van spirituele ervaring die ons tot de ontdekking brengt dat de Onbewustheid waaruit alles ontstaat alleen maar ogenschijnlijk is, want er is een geïnvolueerd Bewustzijn met eindeloze mogelijkheden in, een bewustzijn dat niet begrensd, maar kosmisch en oneindig is, een verborgen, zichzelf insluitende Godheid, gevangen in de materie, maar met alle potentiële vermogens die haar geheime diepten verborgen houden. Uit deze schijnbare Onbewustheid wordt elk potentieel vermogen op zijn beurt geopenbaard: eerst de georganiseerde Materie die de inwonende Geest verbergt, dan het Leven dat te voorschijn komt in de plant en in het dier verbonden wordt met het zich ontwikkelende Mentale, dan dat Mentale zelf, ontwikkeld en georganiseerd in de mens. Reikt deze evolutie, deze spirituele stijging niet verder dan het onvolmaakte mentale wezen dat mens genoemd wordt? Of is haar geheim eenvoudig een reeks wedergeboorten met geen ander einddoel dan te zwoegen tot aan het punt waar ze haar eigen vergeefsheid kan ontdekken, zichzelf vaarwel kan

zeggen en een sprong nemen in een of ander oorspronkelijk ongeschapen Bestaan of Niet-Bestaan? Er is tenminste de mogelijkheid, op een gegeven punt komt de zekerheid dat er een veel groter bewustzijn bestaat dan wat wij het Mentale noemen en dat we, door de ladder nog verder te beklimmen, een punt kunnen ontdekken waar de materiële Onbewustheid en de vitale en mentale Onwetendheid geen vat meer op ons hebben; dan kan zich een bewustzijnsbeginsel manifesteren dat deze ingesloten Godheid niet gedeeltelijk, niet onvolledig, maar radicaal en helemaal bevrijdt. In deze visie blijkt dat elk stadium van de evolutie toegeschreven kan worden aan de neerdaling van een steeds hoger Bewustzijnsvermogen dat het aardse niveau verheft en een nieuwe laag creëert, maar de hoogste vermogens moeten nog neerdalen en door hun neerdaling zal het raadsel van het bestaan zijn oplossing krijgen en zal niet alleen de ziel, maar de Natuur zelf haar bevrijding vinden. Dit is de Waarheid die in flitsen, meer en meer in haar geheel gezien werd door de lijn van zieners die de *Tantra* de heldhaftige zoekers en de godzoekers zou noemen en die nu misschien het punt nadert waar ze volledig geopenbaard en ervaren kan worden. Hoe zwaar dan ook de last van strijd en lijden en duisternis in de wereld moge zijn, als dit het verheven resultaat is dat ons wacht, dan kan alles wat voorafgegaan is niet door de sterken en avontuurlijken als een te hoge prijs gerekend worden voor de aanstaande glorie. In elk geval trekt de schaduw op; een Goddelijk Licht buigt zich over de wereld en is niet meer alleen maar een verre onmededeelbare Luister.

Weliswaar blijft nog steeds de vraag waarom dit alles zoals het nu is, nodig zou zijn geweest – dit primitieve begin, deze lange en stormachtige doortocht – waarom moest er zo'n hoge en vervelende prijs verlangd worden, waarom moesten kwaad en lijden er ooit zijn? Wat het hoe van de val in de Onwetendheid betreft, in tegenstelling tot het waarom, de werkelijke oorzaak, bestaat er een aanzienlijke overeenstemming in alle spirituele ervaring. Ze werd teweeggebracht door de deling, de scheiding, door het beginsel van afzondering van de Permanente en Ene; het komt doordat het ego er de voorkeur aan gaf in de wereld de nadruk te leggen op zijn eigen verlangens en zelfhandhaving in plaats van op zijn eenheid met de Godheid en zijn één zijn met alles; het komt doordat de harmonie van alle krachten niet bepaald werd door de Ene opperste Kracht en Wijsheid en het

Ene Allerhoogste Licht, maar doordat het in plaats daarvan elke afzonderlijke Idee, Kracht en vorm werd toegestaan zich in de massa van oneindige mogelijkheden uit te werken zover het kon, elk door zijn afzonderlijke wil en tenslotte onvermijdelijk door het conflict met andere. Deling, ego, het onvolmaakte bewustzijn en het tastende zoeken en de strijd van een afgescheiden zelfhandhaving zijn de werkelijke oorzaak van het lijden en de onwetendheid van deze wereld. Toen zich eenmaal bewustzijn hadden afgescheiden van het ene bewustzijn, vervielen ze onvermijdelijk tot Onwetendheid, en het uiteindelijke gevolg van Onwetendheid was onbewustheid; deze materiële wereld verrijst uit een duistere, oeverloze Onbewustheid, en uit haar verrijst een ziel die door evolutie worstelt om tot Bewustzijn te komen en wordt aangetrokken door het verborgen Licht en die, zij het nog blindelings, opklimt naar de verloren Goddelijkheid waaruit ze verscheen.

Maar waarom heeft dit eigenlijk moeten gebeuren? Eén algemene manier om de vraag te stellen en te beantwoorden zou van meet af buiten beschouwing moeten worden gelaten – de menselijke manier met zijn ethische walging en verwerping en zijn emotioneel misbaar. Want het is niet, zoals sommige godsdiensten aannemen, een suprakosmische, willekeurige persoonlijke God, zelf niet in het minst bij de val betrokken, die kwaad en lijden heeft opgelegd aan schepselen die op zijn grillige bevel zijn voortgebracht. De Godheid die wij kennen is een oneindig Wezen in wiens oneindige manifestatie dit alles is verschenen – het Goddelijke is hier zelf, achter ons, de gehele manifestatie doordringend en de wereld door zijn één zijn met haar in stand houdend; het Goddelijke draagt zelf in ons de last van de val en zijn duistere gevolgen. Zoals Het voor eeuwig boven de manifestatie staat in zijn volmaakte Licht, Gelukzaligheid en Vrede, zo is Het ook hier; zijn Licht, Gelukzaligheid en Vrede dragen hier alles in het verborgene; in ons zelf is er een geest, een centrale aanwezigheid die groter is dan de reeks persoonlijkheden aan de oppervlakte en die, zoals de allerhoogste Godheid zelf, niet wordt overwonnen door het lot dat zij verduren. Als we deze Godheid in ons ontdekken, als we onszelf kennen als deze Geest die dezelfde essentie en hetzelfde wezen heeft als de Godheid, dan is dat onze poort tot bevrijding en daarin kunnen we onszelf blijven, zelfs te midden van de wanklanken van deze wereld, vol licht, vervuld van gelukzaligheid en vrij. Dit is

het eeuwenoude getuigenis der spirituele ervaring.

Maar toch, wat is het doel en de oorsprong van de disharmonie – waarom kwamen er deze deling en het ego, deze wereld van een pijnlijke evolutie? Waarom moesten kwaad en droefheid in het goddelijke Goede, de goddelijke Gelukzaligheid en Vrede komen? Het is moeilijk om de menselijke intelligentie op haar eigen niveau te antwoorden, want het bewustzijn waartoe de oorsprong van dit verschijnsel behoort en waarvoor het in een Bovenverstandelijke kennis als het ware automatisch gerechtvaardigd is, is een kosmische en geen geïndividualiseerde menselijke intelligentie; ze ziet in veelomvattender ruimten, ze heeft een andere visie en kennis en andere uitdrukkingen van haar bewustzijn dan de menselijke rede en het menselijke gevoel. Men zou het menselijke mentale kunnen antwoorden dat, terwijl de Oneindige in zichzelf wel vrij is van deze beroeringen, er toch, toen de manifestatie eenmaal begon, ook een oneindigheid van mogelijkheden begon en onder het oneindige aantal mogelijkheden dat de universele manifestatie als functie heeft te verwezenlijken, was er heel klaarblijkelijk één die de ontkenning was, de schijnbaar doeltreffende ontkenning – met al haar gevolgen – van de Macht, het Licht, de Vrede en de Gelukzaligheid. Vraagt men waarom ze, zelfs al was ze mogelijk, aanvaard moest worden, dan is het antwoord dat de menselijke intelligentie kan geven en dat de kosmische Waarheid het dichtst benadert, dat deze onheilspellende mogelijkheid in de relaties van de Godheid in de Eenheid met de Godheid in de Velen, of in de overgang van de een in de ander, op een bepaald punt een onvermijdelijkheid werd. Want als ze eenmaal verschijnt, verkrijgt ze voor de Ziel die neerdaalt in de evolutionaire manifestatie een onweerstaanbare aantrekkingskracht die de onvermijdelijkheid schept – een aantrekkingskracht die in menselijke termen op het aardse niveau geïnterpreteerd zou kunnen worden als de lokstem van het onbekende, het genot van gevaar, moeilijkheden en avontuur, de wil om het onmogelijke te ondernemen, om het onberekenbare uit te werken, de wil om te scheppen wat nieuw en ongeschapen is met het eigen zelf en leven als materiaal, het boeiende van tegenstrijdigheden en hun moeilijke overeenstemming – dit alles, omgezet in een ander, suprafysiek, supermenselijk bewustzijn, hoger en ruimer dan het mentale, vormde de verzoeking die leidde tot de val. Want het enige onbekende voor het oorspronke-

lijke wezen-van-licht op het punt om neer te dalen, was de diepten van de afgrond, de mogelijkheden van de Godheid in de Onwetendheid en Onbewustheid. Anderzijds was er vanuit de Goddelijke Eenheid een grenzeloze berusting, vol mededogen, instemming en hulpvaardigheid, een hoogste wetenschap dat dit zo moest zijn, dat aangezien de mogelijkheid verschenen was, ze verwezenlijkt moest worden, dat haar verschijnen in zekere zin deel uitmaakt van een onberekenbare oneindige wijsheid, dat, als het onvermijdelijk was zich in de Nacht te storten, het verrijzen in een weergaloze nieuwe Dag ook een zekerheid was, en dat een bepaalde manifestatie van de Allerhoogste Waarheid alleen maar zó tot stand gebracht kon worden – door een verwezenlijking die de tegenstellingen van haar verschijnselen als uitgangspunt van de evolutie heeft, als de voorwaarde voor een transformerend verrijzen. In deze berusting werd ook de wil tot het grote Offer omhelsd, de neerdaling van de Godheid zelf in de Onbewustheid om de last van de Onwetendheid en haar gevolgen op zich te nemen, om in de evolutie tussenbeide te komen als de *Avatar* en de *Vibhuti*, die tussen het dubbele teken van kruis en Overwinning de uiteindelijke vervulling en verlossing tegemoet gaat. Een te beeldrijke weergave van de onuitsprekelijke Waarheid? Maar hoe kan men zonder beelden voor het intellect een mysterie weergeven dat het verre te boven gaat? Pas wanneer men over de barrière van de begrensde intelligentie heen is gekomen en deelt in de kosmische ervaring en in de kennis die de dingen begrijpt door identificatie, nemen de hoogste werkelijkheden die achter deze beelden liggen – beelden die overeenstemmen met de aardse werkelijkheid – hun goddelijke vormen aan en worden gevoeld als eenvoudig, natuurlijk en vervat in het wezen der dingen. Alleen door in dat grotere bewustzijn over te gaan, kan men de onvermijdelijkheid van zijn zelf-creatie en zijn doelstelling begrijpen.

Dit is in werkelijkheid alleen maar de Waarheid van de manifestatie zoals zij zich toont aan het bewustzijn wanneer het zich bevindt op de grenslijn tussen Eeuwigheid en neerdaling in de Tijd waar de relatie tussen de Ene en de Velen in de evolutie zelf-bepaald is – een zone waar alles dat moet zijn impliciet is, maar nog niet in werking. Maar het bevrijde bewustzijn kan hoger stijgen naar waar het probleem niet langer bestaat en het van daaruit zien in het licht van

een allerhoogste identiteit waarin alles in de automatisch op zich bestaande waarheid der dingen is voorbeschikt en op zich gerechtvaardigd voor een absoluut bewustzijn, een absolute wijsheid en een absolute Gelukzaligheid die achter alle schepping en niet-schepping aanwezig is en daar worden bevestiging en ontkenning beide gezien met de ogen van de onuitsprekelijke Werkelijkheid die ze vrij maakt en met elkaar verzoent. Maar die kennis is voor het menselijke mentale niet uit te drukken; haar taal van licht is te moeilijk om te ontcijferen, het licht zelf te sterk voor een bewustzijn dat gewend is aan de druk en duisternis van het kosmische raadsel en te zeer erin verwickeld om de sleutel ervan te vinden of zijn geheim te begrijpen. In ieder geval, pas wanneer we in de geest boven de zone van de duisternis en strijd uitstijgen, wordt zijn volle betekenis ons duidelijk en wordt de ziel verlost van zijn mysterie. Opklimmen tot die hoogte van bevrijding is de ware uitweg en het enige middel om de ontwijfelbare kennis te verwerven.

Maar de bevrijding en transcendentie leggen niet noodzakelijkerwijze de verdwijning uit de manifestatie op, de zuivere scheiding – het kan de voorbereiding zijn tot een bevrijding waarin de ziel opgaat in de werking van de allerhoogste Kennis en een intensiteit van Kracht die de wereld kunnen transformeren en de evolutionaire drang vervullen. Het is een stijgen waarna niet langer een val volgt, maar een gevleugeld of op eigen kracht neerdalen van licht, kracht en *Ananda*.

Wat inherent is in de kracht van het zijn, manifesteert zich als worden; maar hoe de manifestatie zal zijn – haar condities, het evenwicht van haar energieën, de ordening van haar beginselen, hangt af van het bewustzijn dat in de scheppende Kracht werkt, van het bewustzijnsvermogen dat het Zijn uit zichzelf voor manifestatie vrijgeeft. Het ligt in de aard van het Zijn zijn bewustzijnsvermogens te graderen en te wijzigen en naar gelang de gradatie en wijziging zijn wereld of de mate en draagwijdte van zijn zelf-openbaring te bepalen. De gemanifesteerde schepping wordt beperkt door het vermogen waartoe ze behoort en ziet en leeft dienovereenkomstig en kan alleen maar meer inzien en machtiger leven en haar wereld veranderen door zich open te stellen voor of zich te bewegen naar een groter bewustzijnsvermogen boven haar of dit te laten neerdalen. Dit gebeurt in de bewustzijnsevolutie in onze wereld – een wereld

van levenloze materie bracht onder druk van deze noodzaak een vermogen tot leven en een mentaal vermogen voort, die er nieuwe vormen in scheppen en nog steeds zwoegen om een supramentaal wezen voort te brengen en erin te laten neerdalen. Verder is zij een operatie van scheppende kracht die zich tussen twee bewustzijns-polen beweegt. Enerzijds is er in en boven haar een verborgen bewustzijn dat alle mogelijkheden van licht, vrede, macht en gelukzaligheid in zich bevat – daar eeuwig manifest, hier wachtend op verlossing. Anderzijds is er aan en onder de oppervlakte een ander bewustzijn dat naar buiten is gericht en uitgaat van het schijnbare tegendeel, van onbewustheid, inertie, blinde pressie en de mogelijkheid van het lijden en dat groeit door steeds hogere vermogens in zich te ontvangen waardoor het zijn manifestatie steeds weer onder ruimere voorwaarden herschept, waarbij iedere dergelijke nieuwe schepping iets van het innerlijke potentieel tot uitdrukking brengt, waardoor het steeds meer mogelijk wordt om de Volmaaktheid die erboven wacht, te laten neerdalen. Zolang de uiterlijke persoonlijkheid die we onszelf noemen, gecentreerd is in de lagere bewustzijns-vermogens, is het raadsel van haar eigen bestaan, zijn doel en noodzaak, een onoplosbaar mysterie voor haar; als ook maar iets van de waarheid aan deze uiterlijk gerichte mentale mens wordt overgebracht, dan begrijpt hij alleen maar onvolledig en interpreteert en gebruikt het misschien verkeerd en leeft er verkeerd mee. De ware staf waarop hij onderweg kan steunen, bestaat eerder uit een vurig geloof dan uit het ontwijfelbare licht van een kennis die hem zekerheid verschaft. Alleen door naar een hoger bewustzijn te stijgen, voorbij de grens van het mentale en daarom nu voor hem bovenbewust, kan hij boven zijn onvermogen en onwetendheid uitstijgen. Zijn volledige bevrijding en verlichting zal hij bereiken wanneer hij de grenslijn overschrijdt naar het licht van een nieuw bovenbewust bestaan. Deze transcendentie hebben de mystici en spirituele zoekers nagestreefd.

Maar op zichzelf zou dit niets in de schepping hier veranderen; dat een bevrijde ziel zich aan de wereld onttrekt, maakt voor die wereld geen verschil. Maar als het doel van deze grensoverschrijding niet alleen een opstijgen, maar ook een neerdalen zou worden, dan zou dat de transformatie van die grenslijn betekenen van wat ze nu is, een afsluiting, een barrière, in een doorgang voor de hogere bewustzijns-

vermogens van het Wezen die zich nu erboven bevinden. Het zou een nieuwe schepping op aarde betekenen, een erbij betrekken van de allerhoogste vermogens, wat de omstandigheden hier geheel zou veranderen, aangezien dit een schepping teweeg zou brengen die opgeheven wordt in de volle stroom van het spirituele en supra-mentale licht, in plaats van één die uit een duisternis van materiële onbewustheid verrijst in het schemerlicht van het mentale. Alleen in een dergelijke volledige stroom van de verwezenlijkte geest zou het belichaamde wezen de betekenis en de tijdelijke noodzaak van zijn neerdaling in de duisternis en haar omstandigheden kunnen begrijpen, met alles wat erbij betrokken was, en ze tegelijkertijd door een stralende transmutatie doen oplossen in een manifestatie hier op aarde van de geopenbaarde en niet langer meer van de versluisde en vermomde of schijnbaar misvormde Godheid.

*

... In het begin was jij het (niet het menselijke jij dat zich nu beklagt, maar het centrale wezen) die het avontuur van de Onwetendheid hebt aanvaard en er zelfs om hebt gevraagd; verdriet en strijd zijn een noodzakelijk gevolg van de duik in de onwetendheid en de evolutionaire verrijzing eruit. De verklaring is dat het een doel had, namelijk het daaruit voortvloeiende spel van het Goddelijke Bewustzijn en de Goddelijke *Ananda*, niet in hun oorspronkelijke transcendentie, maar onder omstandigheden waarvoor de duik in de Onbewustheid nodig was. Het is in de grond een kosmisch probleem en kan alleen maar vanuit het kosmische bewustzijn begrepen worden. Als je een oplossing vraagt die voor het menselijke mentale en gevoel aangenaam is, dan vrees ik dat er geen is. Als menselijke wezens het heelal gemaakt hadden, zouden ze het ongetwijfeld veel beter gedaan hebben, maar ze waren er niet om geraadpleegd te worden toen ze geschapen werden. Alleen je centrale wezen was er, en dat was in zijn vermete roekeloosheid veel nauwer verwant aan dat van Vivekananda of X dan aan de klaaglijke voorzichtigheid van je morrende en bibberende menselijke mentaliteit van het ogenblik – anders zou het nooit in het avontuur afgedaald zijn. Of misschien heeft het niet beseft wat het te wachten stond? Met hen die zwelgen in de last van hun kruis is het net zo. Zelfs nu zwelgen ze erin omdat

iets in hen erin wil zwelgen en het kruis wil dragen, omdat iets in hen wenst te lijden.

Dus?

*

Er zijn drie machten van de kosmos waaraan alles onderworpen is – schepping, instandhouding en vernietiging; wat geschapen is, duurt een tijd, dan begint het te verbokkelen. De kracht van de vernietiging wegnemen, zou een schepping betekenen die niet vernietigd zal worden, maar altijd zal duren en zich altijd zal blijven ontwikkelen. In de Onwetendheid is vernietiging noodzakelijk voor vooruitgang – in de Kennis, de Waarheids-schepping, is de wet die van een voortdurende ontplooiing zonder enig *Pralaya*.

*

[Grote noodlottige rampen wanneer het Supramentale neerdaalt]

Die hoeven er niet te zijn. Er zullen noodzakelijkerwijze grote veranderingen zijn, maar die hoeven niet beslist catastrophaal te zijn. Wanneer de bovenmentale krachten een sterke druk tot verandering uitoefenen, dan zullen er waarschijnlijk rampen zijn vanwege de weerstand en de botsing van krachten. Het supramentale heeft een groter – in zijn volledigheid een totale heerschappij over alles en een vermogen tot harmonisatie dat de weerstand op andere manieren kan overwinnen dan door strijd en gewelddadigheid.

*

Ja, in dit opzicht [de psychische verandering] is er wat vooruitgang gemaakt en alle vooruitgang in het psychische of spirituele bewustzijn van de *sadhaks* maakt de neerdaling gemakkelijker. Maar de belangrijkste oorzaak is dat het bovenmentale beginsel dat de directe, verborgen ondersteuning van de tegenwoordige aardenaatuur is, met al zijn beperkingen meer en meer de druk van het supramentale ondergaat en een groter Licht en Vermogen doorlaat. Want zolang het bovenmentale tussenbeide komt (het bovenmentale beginsel is een spel van krachten die elk voor zich proberen zich te

verwezenlijken als de Waarheid) blijft de wet van de strijd en daarmee de gunstige gelegenheid voor de vijandige krachten.

*

De donkerste nachten bereiden de grootste dageraden voor – en dat is zo omdat we niet een schijnsel uit een of ander tussenliggend niveau, maar het volledige spel van het goddelijke Licht naar beneden moeten brengen in de diepste onbewustheid van het materiële leven.

*

Aantekening van de vertaalster:

Op 22 April 1956 gaf de Moeder de volgende 'Message' uit:

'De manifestatie van het Supramentale op de aarde is niet meer alleen een belofte, maar een levend feit, een werkelijkheid.

Het Supramentale is hier beneden werkzaam en er zal een dag komen waarop zelfs hij, die het meest blind, het meest onbewust, het meest onwillig en onwetend is, gedwongen zal zijn het te erkennen.'

INTEGRALE YOGA EN ANDERE WEGEN

Ik ben het niet eens met de opvatting dat de wereld een illusie is. Het *Brahman* is zowel hier als in het suprakosmische Absolute. Wat overwonnen moet worden, is de Onwetendheid die ons blind maakt en ons verhindert om het *Brahman* zowel in de wereld als boven haar te verwezenlijken alsmede de ware natuur van het bestaan.

*

De Shankara kennis is, zoals je *Guru* aantoonde, alleen maar één kant van de Waarheid; ze is de kennis van de Allerhoogste zoals die door het spirituele Mentale wordt verwezenlijkt door de statische stilte van het zuivere Bestaan. Omdat hij de Waarheid alleen maar langs deze kant benaderde, was Shankara niet in staat om de oorsprong van het universum anders te aanvaarden of te verklaren dan als een begoocheling, een schepping van *Maya*. Tenzij men zowel de dynamische als de statische kant van de Allerhoogste verwezenlijkt, kan men de werkelijke oorsprong der dingen en de gelijkwaardige werkelijkheid van het actieve *Brahman* niet ervaren. Dan wordt de *Shakti* of het Vermogen van de Eeuwige alleen maar een vermogen tot begoocheling en wordt de wereld onbegrijpelijk, een mysterie van kosmische krankzinnigheid, een eeuwige waanzin van de Eeuwige. Wat voor letterlijke logica of wat voor logische ideeën men ook mag aanvoeren om dit te ondersteunen, deze manier om het universum te beschouwen verklaart niets; ze stelt alleen maar een mentale formule van het onverklaarbare op. Alleen wanneer je de Allerhoogste benadert via zijn dubbele aspect van *Sat* en *Chit-Shakti*, dubbel maar onscheidbaar, kan de algehele waarheid der dingen voor de innerlijke ervaring onmiskenbaar worden....

*

Als Shankara's opvatting over het ongedifferentieerde zuivere Bewustzijn als het *Brahman* jouw mening erover is, dan moet je niet deze yogaweg kiezen, want op deze weg is de verwezenlijking van het zuivere Bewustzijn en Zijn alleen maar een eerste stap en niet het doel. Maar een innerlijke creatieve drang van binnenuit kan in een ongedifferentieerd Bewustzijn geen plaats hebben – alle actie en

schepping moeten er noodzakelijkerwijze vreemd aan zijn.

Ik baseer mijn yoga niet op het ontoereikende standpunt dat het Zelf (niet de ziel) eeuwig vrij is. Die bevestiging brengt je niet verder dan dat of ze kan, als ze als uitgangspunt wordt gebruikt, evengoed tot de gevolgtrekking leiden dat actie en schepping geen betekenis of waarde hebben. Dat is de kwestie niet, het gaat om de betekenis van de schepping, het gaat erom of er een Allerhoogste is die niet louter een zuiver ongedifferentieerd Bewustzijn en Zijn is, maar ook de oorsprong en ondersteuning van de dynamische scheppings-energie en of het kosmische bestaan er een betekenis en waarde voor heeft. Dat is een kwestie die niet beslist kan worden door metafysische logica die zich met woorden en denkbeelden ophoudt, maar door een spirituele ervaring die verder reikt dan het Mentale en in spirituele werkelijkheden overgaat. Ieder mentale is volkomen voldaan over zijn eigen redenering, maar die voldaanheid is niet deugdelijk voor spirituele doeleinden, behalve als aanwijzing hoe ver en langs welke lijn ieder bereid is te gaan op het terrein der spirituele ervaring....

Deze yoga aanvaardt de waarde van het kosmische bestaan en is van oordeel dat het een werkelijkheid is; zijn doel is over te gaan in een hoger Waarheids-Bewustzijn of Goddelijk Bewustzijn waarin actie en schepping niet de uitdrukking zijn van onbewustheid en onwetendheid, maar van de Waarheid, het Licht en de Goddelijke *Ananda*. Maar daartoe is overgave van het sterfelijke mentale, leven en lichaam aan dat Hogere Bewustzijn onontbeerlijk, aangezien het voor het sterfelijke menselijke wezen te moeilijk is om door eigen inspanning voorbij het mentale tot een supramentaal Bewustzijn te komen waarin het dynamisme niet langer meer mentaal, maar van een totaal ander vermogen is....

*

Ik weet niet of ik je veel kan helpen met een antwoord op de vragen van je vriend. Ik kan alleen maar mijn eigen standpunt wat die dingen betreft uiteenzetten.

Nirvana

Wat is *Nirvana*? In het orthodoxe Boeddhisme betekent het een desintegratie, niet van de ziel – want dat bestaat niet – maar van een

mentaal mengsel of stroom van associaties of *samskaras* die we verkeerdelijk voor onszelf houden. In de illusionistische *Vedanta* betekent het geen desintegratie, maar de verdwijning van een onecht en onwerkelijk individueel zelf in het ene werkelijke Zelf of Brahman; het is het idee en de ervaring dat de individualiteit zo verdwijnt en ophoudt – we zouden kunnen zeggen: een onecht licht dat wordt uitgedoofd (nirvana) in het ware Licht. In de spirituele ervaring is het soms het verlies van alle besef van individualiteit in een grenzeloos kosmisch bewustzijn; wat het individu was, blijft alleen maar als een centrum of kanaal voor de stroom van een kosmisch bewustzijn en een kosmische kracht en werking. Of het kan de ervaring zijn van het verlies van individualiteit in een transcendent zijn en bewustzijn waarin zowel het besef van de kosmos als van het individu verdwijnt. Of het kan in een transcendentie zijn die de kosmische werking gewaar is en steunt. Maar wat bedoelen we met het individu? Wat we gewoonlijk zo noemen is een natuurlijk ego, een middel van de Natuur om haar werking in het mentale en het lichaam te laten samenhangen. Dit ego moet worden gedoofd, anders is er geen volledige bevrijding mogelijk; maar het individuele zelf of de ziel is het spirituele wezen dat soms beschreven wordt als een eeuwig deel van de Godheid, maar dat ook beschreven kan worden als de Godheid die zelf zijn Manifestatie schraagt als de Velen. Dit is het werkelijke spirituele individu dat in zijn volledige waarheid verschijnt wanneer we ons bevrijden van het ego en van ons verkeerde en afscheidende besef van individualiteit, en ons één zijn met de transcendente en kosmische Godheid en met alle wezens verwerklijken. Dit maakt het Goddelijke Leven mogelijk.

Wedergeboorte

Als evolutie een waarheid is en niet alleen maar een fysieke evolutie van soorten is, maar een evolutie van bewustzijn, dan moet zij een spiritueel en niet alleen een fysiek feit zijn. In dat geval is het het individu dat evolueert waarbij het bewustzijn meer en meer ontwikkeld en volmaakt wordt en dat kan duidelijk niet in de loop van één kort mensenleven worden gedaan. Als de evolutie van een bewust individu een feit is, dan moet er wedergeboorte zijn. Wedergeboorte is een logische noodzakelijkheid en een spiritueel feit dat men kan

ervaren. Het ontbreekt niet aan bewijzen van wedergeboorte, soms van overweldigend overtuigende aard, maar tot nu toe zijn ze niet zorgvuldig geregistreerd en samengebracht.

Evolutie

In mijn verklaring van het universum heb ik dit kardinale feit van een spirituele evolutie naar voren gebracht als de betekenis van ons bestaan hier. Zij bestaat uit een reeks stijgingen waarin van het fysieke wezen en bewustzijn wordt opgeklommen naar het vitale, het wezen dat beheerst wordt door het levens-zelf, vandaar naar het mentale wezen dat gerealiseerd wordt in de volledig ontwikkelde mens en vandaar naar het volmaakte bewustzijn voorbij het mentale, naar het supramentale bewustzijn en het supramentale wezen, naar het Waarheids-Bewustzijn dat het integrale bewustzijn van het spirituele wezen is. Het Mentale kan niet onze laatste bewuste uitdrukking zijn omdat het mentale in de grond een onwetendheid is die kennis zoekt; alleen het supramentale Waarheids-bewustzijn kan ons de werkelijke en volledige Zelf-Kennis en wereld-Kennis brengen; alleen hierdoor kunnen we ons ware wezen bereiken en de vervulling van onze spirituele evolutie.

*

Als het er op aan komt, schieten alle illusionistische metaforen tekort – ze zijn zelf een illusie. Identificatie met het lichaam is een dwaling, geen illusie. Wij zijn het lichaam niet, maar het lichaam is toch iets van ons. Met de realisatie houdt deze verkeerde identificatie op – in bepaalde ervaringen wordt het bestaan van het lichaam helemaal niet gevoeld. In de volledige realisatie is het lichaam in ons en zijn wij niet het lichaam, het is een instrumentale formatie in ons ruimere wezen – ons bewustzijn overschrijdt het, maar doordringt het ook – het kan ontbonden worden zonder dat wij ophouden het zelf te zijn. Dat is ongeveer alles.

*

...Boeddha onderwees zeer zeker dat de wereld niet-Zelf is en dat het individu geen werkelijk bestaan heeft, aangezien wat in de wereld bestaat een stroom onbestendig bewustzijn is, van ogenblik tot

ogenblik, en een individuele persoon denkbeeldig is samengesteld uit een bundel *samskaras* en ontbonden kan worden door de bundel te ontbinden. Dit komt overeen met het *Vedantische* monistische standpunt dat er geen werkelijk apart individu bestaat. Wat het andere *Vedantische* standpunt betreffende het ene onpersoonlijke en universele en transcendent Zelf aangaat: Boeddha schijnt geen duidelijke en ondubbelzinnige verklaring te hebben afgelegd over abstracte en metafysische kwesties; maar als de wereld, of alles in de wereld het niet-Zelf (anatman) is, dan is er geen plaats meer voor een universeel Zelf, op z'n hoogst alleen maar voor een transcendent Werkelijk Wezen. Hij vatte het *Nirvana* op als iets dat het universum transcendeert, maar hij definieerde het niet omdat hij zich niet interesseerde voor abstracte metafysische bespiegelingen over de Werkelijkheid; hij moet ze onnodig en niet ter zake gevonden hebben en van mening zijn geweest dat het toegeven daaraan afleidt van het werkelijke doel. Hij gaf een psychologische en geen metafysische verklaring van de dingen en zijn methoden waren allemaal psychologisch: een eind maken aan de verkeerde bewustzijnsassociaties die het voortduren van begeerte en lijden veroorzaken en zich zo bevrijden van de stroom van geboorte en dood in een zuiver fenomenale (niet onwerkelijke) wereld; de levensmethode waardoor deze bevrijding teweeggebracht kon worden was ook een psychologische methode: het achtvoudige pad waardoor men het juiste begrip en het juiste handelen ontwikkelt. Zijn doel was pragmatisch en streng praktisch en zo waren zijn methoden; metafysische bespiegelingen zouden het mentale alleen maar afleiden van het enig noodzakelijke.

Wat Boeddha's houding ten opzichte van het leven betreft: ik begrijp niet helemaal hoe 'dienst aan de mensheid' of enig ideaal om het bestaan in de wereld te verbeteren tot zijn doelstellingen kan hebben behoord, daar het zijn doel was uit het leven over te gaan in het transcendent. Zijn achtvoudige pad was een middel daartoe en geen doel op zichzelf of in werkelijkheid helemaal geen doel hoe dan ook. Het ligt voor de hand dat als juist begrip en juist handelen de algemene levensregel worden, er een grote verbetering in de wereld zou zijn, maar dat zou voor Boeddha's oogmerk een bijkomstig gevolg zijn en helemaal geen deel uitmaken van zijn centrale doel. Je zegt: 'Boeddha zelf legde de nadruk op de noodzaak om de mensheid

te dienen; zijn ideaal was het bereiken van een bewustzijn van innerlijke eeuwigheid en dan een bron van stralende invloed en handelen te worden.' Maar waar en wanneer zei Boeddha dat, gebruikte hij deze woorden of drukte hij deze ideeën uit? 'Dienst aan de mensheid' klinkt als een heel modern en Europees begrip; het doet me denken aan sommige Europese interpretaties van de *Gita* als zou de *Gita* alleen maar het belangeloos vervullen van plichten onderwijzen of aan de verklaring dat dienst het gehele idee van de *Gita* is. De uitsluitende nadruk of de te grote nadruk op de mensheid of menselijkheid is ook Europees. Het Mahayana Boeddhisme legde de nadruk op mededogen of medegevoel met allen, net zoals de *Gita* spreekt over het gevoel van één zijn met alle wezens en het zich bezighouden met het goede voor alle wezens en *vasudhā* betekent alle leven op aarde. Zijn er spreuken van Boeddha die de bewering zouden rechtvaardigen dat het doel of een doel van het bereiken van het *Nirvana* was een bron van stralende invloed en handelen te worden? Het bewustzijn van innerlijke eeuwigheid kan misschien dat resultaat hebben, maar kunnen we werkelijk zeggen dat dit Boeddha's ideaal was, het doel dat hij voor ogen hield of waarvoor hij kwam?

*

Je moet eraan denken dat de Boeddha altijd weigerde te bediscussieren wat zich voorbij de wereld bevindt. Maar uit het weinige dat hij gezegd heeft, lijkt het dat hij een Permanent Iets gewaar was dat gelijkstaat met het *Vedantische Para-Brahman*, maar hij was niet genegen het te beschrijven. De ontkenning van wat dan ook dat aan de wereld voorbij is, behalve een negatieve toestand van *Nirvana*, was een latere leer, niet die van Boeddha.

*

Het Boeddhistische *Nirvana* en de bevrijding van de *Adwaitins* zijn hetzelfde. Het komt overeen met een realisatie waarin men zich niet langer meer een individu met die en die naam of die en die gedaante voelt, maar een oneindig, eeuwig Zelf, ruimteloos (zelfs in de ruimte) en tijdeloos (zelfs in de tijd). Neem er nota van dat men in

die toestand volmaakt goed kan handelen en dat ze niet alleen maar door *Samadhi* kan worden verkregen.

*

De indrukken bij de benadering van de Oneindigheid of het erin overgaan, zijn niet altijd helemaal eender; veel hangt af van de manier waarop het mentale haar benadert. Door sommigen wordt ze eerst gevoeld als een oneindigheid boven hen, door anderen als een oneindigheid om hen heen waarin het mentale (als een energie) verdwijnt door zijn grenzen te verliezen. Sommigen voelen niet dat de mentale energie door het oneindige geabsorbeerd wordt, maar dat ze volledig inactief wordt; anderen voelen het als een wegglijpen of verdwijnen van energie in een zuiver Bestaan. Sommigen voelen de oneindigheid eerst als een onmetelijk bestaan waarin alles verzinkt of verdwijnt, anderen zoals jij haar beschrijft, als een oneindige oceaan van Licht boven hen, anderen als een oneindige oceaan van Macht boven hen. Als bepaalde scholen van het Boeddhisme haar in hun ervaring gevoeld hebben als een grenzeloze Leegte, zien de *Vedantisten* haar daarentegen als een volstrekt Zelf-Bestaan, zonder iets karakteristieks en absoluut. Ongetwijfeld werden er op basis van de verschillende ervaringen verschillende filosofieën opgebouwd, waarbij elk stelde dat haar opvatting beslissend was; maar achter iedere opvatting school een dergelijke ervaring. Wat je beschrijft als een helemaal leeg geworden mentale substantie, verstoken van energie of licht, volledig inert, is de toestand van neutrale vrede en lege stilte die een stadium van de bevrijding is of kan zijn, maar naderhand kan het een toestand worden vol oneindig bestaan, oneindig bewustzijn (dat energie in zich draagt) en tenslotte vol *Ananda*.

*

Het gevoel van het Zelf als een onmetelijke vredige Leegte, een bevrijding van het bestaan zoals wij het kennen, kan men altijd krijgen, Boeddhist of niet. Het is het negatieve aspect van *Nirvana* – voor het mentale is het heel natuurlijk om dat eerst te krijgen als het de negatieve beweging volgt die uit een zich terugtrekken bestaat, en als je dat kunt vasthouden en weigert om verder te gaan daar je met dit bevrijde Niet-Bestaan tevreden bent, dan zul je natuurlijk net als de Boeddhisten filosoferen dat Leegte de eeuwige Waarheid is. Lao

Tse heeft meer doorzicht als hij erover spreekt als het Niets dat Alles is. Velen hebben natuurlijk eerst de positieve ervaring van het Zelf (*Atman*), niet als een leegte, maar als zuiver, ongerelateerd Bestaan zoals de *Adwaitins* (Shankara) of als het ene Bestaande.

*

Het is niet waar dat de *Gita* de gehele basis van Sri Aurobindo's boodschap geeft; de *Gita* lijkt immers aan te nemen dat het niet meer in de wereld geboren worden het uiteindelijke doel, of op zijn minst het uiteindelijke hoogtepunt van de Yoga is; ze brengt niet het idee van een spirituele evolutie naar voren of het idee van de hogere niveaus en het supramentale Waarheids-Bewustzijn en het naar beneden brengen van dit bewustzijn als het middel tot de volledige transformatie van het leven op aarde.

Het idee van het supramentale, het Waarheids-Bewustzijn, is volgens Sri Aurobindo's interpretatie aanwezig in de *Rig Veda* en op een paar plaatsen in de *Upanishaden*, maar in de *Upanishaden* is het alleen maar in de kern aanwezig in het begrip 'het wezen van kennis', dat het mentale, vitale en fysieke wezen overtreft; in de *Rig Veda* is er het idee, maar alleen in beginsel, het is niet ontwikkeld en zelfs het beginsel is uit de Hindoe-traditie verdwenen.

Deze dingen vormen onder andere het nieuwe van Sri Aurobindo's boodschap vergeleken met de Hindoe-traditie: het idee dat de wereld niet een schepping van *Maya* is noch alleen maar een spel, *Lila*, van de Godheid, of een cyclus van geboorten in de onwetendheid waaruit we moeten ontsnappen, maar een terrein van manifestatie waar een progressieve evolutie van de ziel en de natuur plaatsheeft in de Materie, en van de Materie via het Leven en het Mentale naar wat zich boven het Mentale bevindt, totdat zij de volledige openbaring van *Sachchidananda* in het leven bereikt. Dit is de basis van de yoga en geeft een nieuwe betekenis aan het leven.

*

Er is geen werkelijke tegenstrijdigheid: de twee passages¹ geven in het systeem van de *Gita* twee verschillende bewegingen van zijn yoga aan, waarbij de volledige overgave de bekronende beweging is. Eerst

1. 'Bevrijd het zelf door middel van het Zelf' (*Gita*, hoofdstuk VI, 5) en 'Geef alle *dharma's* op' (*Gita*, Hoofdstuk XVIII, 66)

moet men de lagere natuur overwinnen, het zelf dat in de lagere beweging verwickeld is, bevrijden door middel van het hogere Zelf dat opstijgt tot de goddelijke natuur; tegelijkertijd offert men alles wat men doet, de innerlijke actie van de yoga inbegrepen, als een offerande aan de *Purushottama*, de transcendente en immanente Godheid. Wanneer men tot het hogere Zelf is opgeklommen, de kennis heeft en vrij is, geeft men zich volledig aan de Godheid over, alle *dharma's* opgevend en alleen levend door het goddelijke Bewustzijn, de goddelijke Wil en Kracht en de goddelijke *Ananda*.

Onze yoga is niet identiek met de yoga van de *Gita*, hoewel ze alles bevat wat in de yoga van de *Gita* essentieel is. In onze yoga beginnen we met het idee van de volledige overgave, de wil ertoe en het streven ernaar; maar tegelijkertijd moeten we de lagere natuur afwijzen, ons bewustzijn ervan bevrijden, het zelf dat in de lagere natuur verwickeld is, bevrijden door het zelf dat opstijgt naar de vrijheid in de hogere natuur. Als we deze dubbele beweging niet uitvoeren, dan lopen we het gevaar een *tamasische* en daardoor onechte overgave te doen zonder ons in te spannen, zonder *tapas* (energie) en daarom zonder vooruitgang; of anders doen we een *rajasische* overgave, niet aan de godheid, maar aan een of ander door ons zelf uitgedacht verkeerd idee of verkeerde voorstelling van de Godheid die ons *rajasische* ego vermomt of iets dat nog erger is.

*

De *Gita* kan niet worden beschreven als uitsluitend een evangelie van liefde. De *Gita* zet een yoga van kennis, devotie en werk uiteen die gebaseerd is op een spiritueel bewustzijn en de realisatie van het één zijn met de Godheid en van het één zijn van alle wezens in de Godheid. *Bhakti*, devotie en liefde tot God brengen de eenheid met alle wezens met zich mee en er wordt een grote plaats toegekend aan liefde voor alle wezens, maar altijd in verbinding met kennis en werk.

*

Maar je moet er nota van nemen dat de *Gita* door de schrijver *niet* bedoeld was als een allegorie – zo je wilt, kun je zeggen dat we nu het oude oorlogselement moeten afwijzen door het als een allegorie te interpreteren. De *Gita* is yoga, spirituele waarheid, toegepast op het uiterlijke leven en handelen – maar het kan *welk handelen dan ook*

zijn en niet noodzakelijkerwijze een handelen dat op dat uit de *Gita* lijkt. Het *beginsel* dat het spirituele bewustzijn moet worden toegepast op het handelen, moet behouden blijven – het speciale voorbeeld dat door de *Gita* wordt gebruikt, kan behandeld worden als iets dat tot een voorbije wereld behoort.

*

Veda en *Vedanta* zijn één kant van de Ene Waarheid; *Tantra* met zijn nadruk op *Shakti* is een andere; in deze yoga worden alle kanten van de Waarheid opgenomen, niet in de systematische vormen die er vroeger aan gegeven werden, maar in hun essentie en krijgen hun meest volledige en hoogste betekenis. Maar *Vedanta* behandelt meer de beginselen en hoofdzaken van de goddelijke kennis....

Tantra behandelt meer de vormen en processen en georganiseerde vermogens – dit alles kon niet zo worden overgenomen, want de integrale yoga moet haar eigen vormen en processen ontwikkelen, maar het stijgen van het bewustzijn via de centra en nog andere *Tantrische* kennis is aanwezig achter het transformatieproces waaraan door mij zoveel belang gehecht wordt – ook de waarheid dat niets kan worden gedaan behalve door de kracht van de Moeder.

Ook het proces van de ontwaakte *Kundalini* die oprijst door de centra en de zuivering van de centra is een *Tantrische* kennis. In onze yoga is er geen gewild zuiveringsproces en openen van de centra, noch het wekken van de *Kundalini* door een voorgeschreven proces. Er wordt een andere methode gebruikt, maar toch is er het oprijzen van het bewustzijn uit en via de verschillende niveaus om zich te verbinden met het hogere bewustzijn bovenaan; er is het openen van de centra en de niveaus (het mentale, het vitale en het fysieke) die deze centra bestrijken; er is ook de neerdaling, die de belangrijkste sleutel tot de spirituele transformatie is. Daarom heb ik gezegd dat er een *Tantrische* kennis achter het transformatieproces in deze yoga is.

*

In onze yoga is er geen gewild openen van de *chakra's*, zij openen zich vanzelf door de neerdaling van de kracht. In de *Tantrische* disciplines openen zij zich van beneden naar boven, de *Muladhara*

eerst; in onze yoga openen zij zich van boven naar beneden. Maar het opstijgen van de Kracht vanuit de *Muladhara* heeft plaats.

*

In de *Tantra* worden de centra geopend en wordt de *Kundalini* gewekt door een speciaal proces, de werking van het stijgen wordt gevoeld door de ruggegraat. Hier wordt ze gewekt door een pressie van de kracht van boven die de centra opent. Er is een stijging van het bewustzijn dat opklimt tot het zich verenigt met het hogere bewustzijn bovenaan. Dit herhaalt zich (soms wordt er ook een neerdaling gevoeld) totdat alle centra open zijn en het bewustzijn boven het lichaam rijst. In een later stadium blijft het daarboven en verruimt zich tot het kosmische bewustzijn en het universele zelf. Dit is het gewone verloop, maar soms voltrekt het proces zich sneller en is er een plotselinge en definitieve opening bovenaan.

*

Gewoonlijk worden alle meer innerlijke ervaringen en alle psychologische ervaringen die afwijken van het gewone, psychisch genoemd. Ik gebruik het woord psychisch voor de ziel als onderscheiden van het mentale en vitale. Alle bewegingen en ervaringen van de ziel kunnen in die zin psychisch genoemd worden, alles wat uit het psychische wezen opkomt of het rechtstreeks raakt; waar het mentale en het vitale overwegen, zou de ervaring psychologisch (aan de oppervlakte of occult) genoemd kunnen worden....

*

Activiteit op het astrale niveau in contact met de astrale krachten en gepaard met uittreden uit het lichaam, is geen spiritueel doel, maar behoort tot het domein van het occultisme. Het maakt geen deel uit van de doelstelling van de yoga. Vasten is ook niet toegelaten in de *Ashram* aangezien dit voor het spirituele streven meer schadelijk dan nuttig is.

Het doel dat je werd aangeraden, lijkt deel uit te maken van een trachten naar occulte vermogens; dit wordt door de spirituele leermeesters in India ongaarne gezien omdat het tot de lagere niveaus behoort en de zoeker doorgaans naar een weg drijft die hem heel ver van de Godheid af kan brengen. Vooral het contact met de krachten

en wezens van het astrale niveau (of het vitale niveau, zoals wij het noemen) gaat met grote gevaren gepaard. De wezens van dit niveau staan dikwijls vijandig tegenover het werkelijke doel van het spirituele leven en brengen alleen maar contact met de zoeker tot stand en bieden hem vermogens en occulte ervaringen aan om hem van de spirituele weg af te brengen of hem onder hun eigen beheersing te krijgen of van hem bezit te nemen voor hun eigen doeleinden. Zij geven zich dikwijls uit voor goddelijke machten, ze misleiden, geven suggesties en beweegredenen in die tot dwaling leiden en maken het innerlijke leven afvallig. Talrijk zijn degenen die, aangetrokken door deze wezens en machten uit het vitale niveau, tenslotte spiritueel ten val gekomen zijn, of geëindigd zijn in mentale en fysieke ontarding en verwarring. Men komt onvermijdelijk met het vitale niveau in contact of gaat er binnen door de uitbreiding van het bewustzijn die het gevolg is van een innerlijke opening, maar men zou zich nooit in handen mogen geven van deze wezens en krachten of zich door hun suggesties en prikkels mogen laten leiden. Dit is één van de voornaamste gevaren van het spirituele leven en als de zoeker zijn doel wil bereiken, moet hij ervoor op zijn hoede zijn. Het is waar dat men met de uitbreiding van het bewustzijn in de yoga veel suprafysieke en supranormale vermogens krijgt; boven het lichaam uitstijgen, met onnaspeurlijke middelen handelen op de suprafysieke niveaus enzovoort, zijn voor de yogi natuurlijke activiteiten. Maar deze vermogens worden niet gezocht, ze komen op een natuurlijke manier en hebben niet het astrale karakter. Ook moeten ze langs zuiver spirituele lijnen gebruikt worden, dat wil zeggen door de Goddelijke Wil en de Goddelijke Kracht, als instrument, maar nooit als een instrumentatie van de krachten en wezens uit het vitale niveau. Hun hulp zoeken om zulke vermogens te krijgen, is een grote dwaling.

Langdurig vasten kan tot prikkeling van het zenuwstelsel leiden wat dikwijls levendige inbeeldingen en hallucinaties met zich meebrengt die voor echte ervaringen worden gehouden; zulk vasten wordt dikwijls door de vitale Entiteiten ingegeven omdat het bewustzijn erdoor uit zijn evenwicht raakt wat gunstig is voor hun opzet. Daarom wordt het hier afgeraden. De te volgen regel is de regel die wordt voorgeschreven door de *Gita* die zegt: 'Yoga is niet voor degene die te veel eet of die niet eet', dus een matig gebruik van voedsel, voldoende om de gezondheid en de kracht van het lichaam

in stand te houden.

Een broederschap zoals jij beschrijft, bestaat niet in India. Er zijn yogi's die occulte vermogens proberen te krijgen en uit te oefenen, maar als enkelingen die door een individuele meester onderwezen worden.

Occulte genootschappen, loges of broedersschappen met dit doel zoals door Europese occultisten worden beschreven, zijn in Azië niet bekend.

*

Je beschrijft het rijke, menselijke egoïstische leven dat je had kunnen leiden en je zegt: 'al met al niet zo'n ellendig leven, zoals U zult toegeven'. Je geeft op papier zelfs een heel geestdriftige beschrijving alsof het bevredigend is. Maar er is geen werkelijke of uiteindelijke bevrediging in, behalve voor degenen die te gewoon of te alledaags zijn om iets anders te zoeken en zelfs zij zijn niet werkelijk voldaan of gelukkig – en tenslotte wordt men het moe en gaat het tegenstaan. Droefheid en ziekte, botsingen en onenigheid, teleurstellingen, ontgoochelingen en allerlei menselijk lijden komen zijn glans doven – en dan verval en dood. Dat is het vitale en egoïstische leven zoals de mens door de eeuwen heen gebleken is en toch betreurt dit deel van je vitale dat. Wanneer je zo sterk de nadruk legt op de wenselijkheid van een louter menselijk bewustzijn, waarom kun je dan niet inzien dat lijden zijn kenteken is? Wanneer het vitale zich verzet tegen de verandering van het menselijke in het Goddelijke bewustzijn, dan verdedigt het zijn recht op verdriet en lijden en al het overige, weliswaar afgewisseld met en verlicht door wat vitale of mentale genoegens en bevrediging, maar zeer ten dele en alleen maar voor een korte tijd erdoor verlicht. Ongetwijfeld, er waren de vreugden van het intellect en het artistieke scheppen, maar een mens kan niet alleen maar kunstenaar zijn; daarnaast is er het uiterlijke, heel menselijke lagere vitale deel en dit is, behalve bij enkelen, het meest luidruchtige en opdringerige deel. Maar wat was er onvoldaan in je? Allereerst de ziel in het innerlijk en door haar het hogere mentale en het hogere vitale. Waarom dan aanmerkingen maken op de Godheid als zou Hij je misleid hebben toen zij zich tot de yoga wendde en je hierheen bracht? Ze voldeed gewoon aan de eis van je eigen innerlijke wezen en de hogere delen van je natuur. Als je het

zo moeilijk hebt en rusteloos wordt, dan komt dat doordat je nog verdeeld bent en iets in je lagere vitale nog steeds betreurt wat het kwijt is, of doordat het als prijs voor zijn instemming of als compensatie – een prijs die op staande voet contant betaald moet worden – om iets dergelijks of gelijkwaardigs in het spirituele leven vraagt. Het weigert te geloven dat hem een grotere compensatie, een ruimer vitaal leven wacht, iets positiefs zonder de oude ontoereikendheid, onrust en uiteindelijke onvoldaanheid. De dwaasheid ligt niet in de goddelijke leiding, maar in het irrationele en koppige verzet van dit verwarde en donkere deel van je tegen de eis die niet alleen door deze yoga, maar door alle yoga's wordt gesteld – tegen de noodzakelijke voorwaarden om de aspiratie van je eigen ziel en hogere natuur te bevredigen. Het 'menselijke' vitale bewustzijn heeft zich altijd tussen deze twee polen bewogen: het gewone vitale leven dat niet kan bevredigen en het ervoor terugdeinzen in de ascetische oplossing. India is ten volle door deze afwisselende beweging heen gegaan, Europa begint eens te meer het failliet van het louter vitale egoïstische leven te ervaren na het volledig te hebben geprobeerd. De traditionele yoga's – waarop je je beroept – zijn gebaseerd op de beweging tussen deze twee polen. Enerzijds zijn er Shankara en Boeddha, en de meesten bewegen zich, zo niet langs dezelfde weg, toch in die richting; anderzijds zijn er de lijnen van de *Vaishnava* en de *Tantra* die het ascetisme proberen te combineren met een sublimering van de vitale aandriften. En waar liepen deze lijnen op uit? Ze zijn teruggevallen op de andere pool, op een vitale invasie, zelfs op verdorvenheid en verlies van hun geest. Tegenwoordig bestaat de algemene beweging uit een poging tot verzoening, en soms heb je verwezen naar enkele van de leiders van deze poging en mij mijn mening over hen gevraagd, omdat jouw mening ongunstig is. Maar die mensen zijn niet alleen maar charlatans en als er iets niet met hen in de haak is (waarover ik geen uitspraak doe) dan komt dat alleen maar doordat ze niet in staat waren de magnetische aantrekkingskracht van deze lagere pool van de egoïstische vitale begeerte-natuur te weerstaan. En als ze die niet kunnen weerstaan, dan komt dat doordat ze niet de ware kracht gevonden hebben, die niet alleen die aantrekkingskracht zal neutraliseren en ontarding en afglijden voorkomen, maar de levenskracht en de belichaming in de Materie zal transformeren en gebruiken en hun eigen diepere waarheid zal

bevredigen in plaats van ze te niet te doen of te verwerpen – want dit kan alleen maar gedaan worden door het vermogen van het supra-mentale en door geen ander. Je beroept je op de *Vaishanava* – en *Tantra* traditie – op Chaitanya, Ramprasad en Ramakrishna. Ik weet het een en ander van hen en als ik niet probeer hen te herhalen, dan komt dat doordat ik bij hen niet de oplossing, de verzoening vind, die ik zoek. Je citaat van Ramprasad helpt me niet in het minst en ondersteunt evenmin jouw stelling. Ramprasad heeft het niet over een belichaamde Godheid, maar over een onbelichaamde en onzichtbare – alleen maar voor de innerlijke ervaring zichtbaar in een fijnstoffelijke vorm. Wanneer hij zegt dat hij zijn eis of argumenten tegenover de Moeder volhoudt totdat zij hem op schoot neemt, dan heeft hij het niet over een uiterlijk vitaal of fysiek contact, maar over een innerlijke psychische ervaring; hij protesteert juist tegen het feit dat Zij hem in de uiterlijke vitale en fysieke natuur houdt en staat erop dat Zij hem op het psycho-spirituele niveau opneemt in een spirituele vereniging met haar.

Dat is allemaal goed en wel, maar niet genoeg; de vereniging moet inderdaad eerst in de innerlijke psycho-spirituele ervaring verwezenlijkt worden, omdat er zonder dit niets van zuivere of blijvende aard kan worden gedaan; maar er moet ook een verwezenlijking van de Godheid in het uiterlijke bewustzijn en leven zijn, op vitale en fysieke niveaus volgens hun essentiële lijnen. Daar vraag je om zonder dat je mentale het beseft of weet hoe het gedaan moet worden – en ik ook; maar ik zie de noodzaak van een vitale transformatie in, terwijl jij schijnt te denken en te eisen dat het zonder enige radicale transformatie gedaan zou moeten worden, het vitale latend zoals het is. In het begin, voordat ik het geheim van het supra-mentale ontdekte, probeerde ik zelf de verzoening te zoeken door een verbinding van het spirituele bewustzijn met het vitale, maar mijn ervaring, en alle ervaring, toont aan dat dit nergens toe leidt – het eindigt waar het begon, halverwege tussen de twee polen van de menselijke natuur. Een verbinding is niet genoeg, een transformatie is onontbeerlijk.

De traditie van de latere *Vaishnava Bhakti* is een poging om de vitale driften te sublimeren door liefde, door de menselijke liefde op de Godheid te richten. Ze heeft een krachtige en intense poging gedaan en veel rijke en mooie ervaringen gehad; maar haar zwakheid

lag juist in het feit dat ze alleen geldig bleef als een innerlijke ervaring, gericht op de innerlijke Godheid, en daar bleef het bij. Chaitanya's *Prema* was niets anders dan een psychische goddelijke liefde met een sterk gesublimeerde vitale manifestatie. Maar we weten wat er gebeurde zodra het *Vaishnavisme* vóór of na hem, een poging tot een grotere uiterlijke vormgeving deed: vitalistische achteruitgang, veel verdorvenheid en verval. Je kunt Chaitanya's voorbeeld niet aanvoeren tegen de psychische goddelijke liefde; zijn liefde was niet louter vitaal-menselijk; in wezen, hoewel niet naar de vorm, was ze niet minder dan de eerste stap in de transformatie die wij van de *sadhaks* vragen, namelijk hun liefde psychisch te maken en het vitale niet terwille van het vitale te gebruiken, maar als een uitdrukking van de verwezenlijking van de ziel. Het is de eerste stap en voor sommigen misschien voldoende, want wij vragen niet dat iedereen supramentaal zou worden; maar voor elke volledige manifestatie op het fysieke niveau is het supramentale onontbeerlijk.

In de latere *Vaishnava* traditie neemt de *sadhana* de vorm aan van een toepassing van de menselijke vitale liefde in al haar belangrijkste wendingen op de Godheid – scheiding, afwezigheid van de Goddelijke Minnaar, gekwetste trots, hooghartigheid, zelfs volledige scheiding (zoals het vertrek van Krishna naar Mathura) worden tot de voornaamste elementen van deze yoga gemaakt. Maar dat was allemaal bedoeld – in de *sadhana* zelf, niet in de *Vaishnava* gedichten – als een overgang die uitloopt op *milana* of de volledige vereniging, maar door de nadruk die sommigen op de onaangename elementen leggen, zou het bijna lijken dat onenigheid en scheiding het algehele middel, zo niet het gehele doel van dit soort *prema*-yoga uitmaakt. Nog eens, deze methode werd alleen toegepast op de innerlijke, niet op een fysieke belichaamde Godheid en had betrekking op bepaalde toestanden en reacties van het innerlijke bewustzijn in zijn zoeken naar de Godheid. In de relaties met de belichaamde Goddelijke Manifestatie, of, naar ik eraan mag toevoegen, van de leerling met de *Guru*, kunnen zulke dingen opkomen als gevolg van menselijke onvolmaaktheid, maar ze werden niet tot deel van de theorie der relaties gemaakt. Ik geloof niet dat ze een geregeld en erkend deel van de relaties van de *bhakta's* met de *Guru* waren. Integendeel, in de Guruvada [de leerstelling waarin benadrukt wordt dat de *guru* onontbeerlijk is voor de spirituele zoeker] wordt de relatie van de

leerling met de *Guru* verondersteld er een te zijn van verering en respect, van volledig en blijmoedig vertrouwen en een onvoorwaardelijke aanvaarding van de leiding. Het toepassen van de onveranderde vitale relaties op de belichaamde Godheid kan tot opwellingen leiden die niet bevorderlijk zijn voor de vooruitgang van de yoga en heeft daar ook toe geleid.

Ramakrishna's yoga was ook alleen maar gericht op een innerlijke verwezenlijking van de innerlijke Godheid – niets minder, maar ook niets meer. Ik geloof dat Ramakrishna's uitspraak over de eis die de *sadhak* stelt aan de Godheid voor wie hij alles opgeofferd heeft, de handhaving was van een innerlijke en niet van een uiterlijke eis aan veeleer de innerlijke dan aan een fysieke belichaamde Godheid; het was een eis tot volledige spirituele vereniging waarbij de minnaar Gods de Godheid zoekt, maar ook de Godheid zich geeft en de minnaar Gods ontmoet. Daar is niets tegen in te brengen; allen die de Godheid zoeken stellen die eis, maar wat de modaliteiten van deze goddelijke ontmoeting betreft, brengt het ons niet veel verder. Hoe dan ook, mijn doel is een verwezenlijking op het fysieke niveau en ik kan me er niet mee tevreden stellen alleen maar Ramakrishna te herhalen. Ik meen me ook te herinneren dat hij niet zijn gehele leven met zijn leerlingen heeft doorgebracht, maar lang ingekeerd geleefd heeft. Hij heeft zijn *siddhi* eerst in afzondering verkregen en toen hij daar uit kwam en iedereen ontving, wel, toen was zijn lichaam in een paar jaar versleten. Hij had daar geen bezwaar tegen, neem ik aan, want toen Keshan Chandra stervende was, verkondigde hij zelfs een theorie dat spirituele ervaring het lichaam moet verslijten. Maar tegelijkertijd antwoordde hij, toen hem gevraagd werd waarom hij die ziekte in zijn keel gekregen had, dat het kwam door de zonden van zijn leerlingen die ze op hem wierpen en die hij moest slikken. Aangezien ik niet, zoals hij, tevreden ben met alleen maar een innerlijke bevrijding, kan ik deze denkbeelden of deze resultaten niet aanvaarden, want voor mij klinkt dat niet als een geslaagde ontmoeting van de Godheid met de *sadhak* op het fysieke niveau, hoe geslaagd ze ook geweest mag zijn voor het innerlijke leven. Krishna deed grote dingen en was heel duidelijk een manifestatie van de Godheid. Maar ik herinner me een passage van de *Mahabharata* waarin hij zich beklagt over het rusteloze leven dat zijn volgelingen en aanbidders hem gaven door hun onophoudelijke eisen en verwij-

ten en doordat ze hun verdorven vitale natuur op hem wierpen. En in de *Gita* noemt hij deze menselijke wereld een vergankelijke en treurige zaak en lijkt hij, ondanks zijn evangelie van goddelijke actie, bijna toe te geven dat haar verlaten per slot van rekening de beste oplossing is. De tradities uit het verleden zijn heel groot op hun eigen plaats, in het verleden, maar ik zie niet in waarom we ze alleen maar zouden herhalen en niet verder zouden gaan. In de spirituele ontwikkeling van het bewustzijn op aarde zou het grote verleden gevolgd moeten worden door een grotere toekomst.

Er is een regel die jullie allemaal stilzwijgend lijken te negeren – die van de moeilijkheden van de fysieke belichaming en de goddelijke verwezenlijking op het fysieke niveau. Voor de meesten lijkt het een eenvoudig alternatief te zijn, of de Godheid daalt neer met al zijn macht en de zaak is rond, geen moeilijkheden meer, geen noodzakelijke voorwaarden en geen wetten of processen, alleen maar wonderen en magie, of anders, wel, anders kan het de Godheid niet zijn. Jullie staan er ook allemaal (of bijna allemaal) op dat de Godheid menselijk wordt, dat hij in het menselijke bewustzijn blijft en jullie protesteren tegen elke poging om het menselijke goddelijk te maken. Anderzijds wordt er een misbaar gemaakt uit teleurstelling, verbijstering, wantrouwen en misschien verontwaardiging als er menselijke moeilijkheden zijn, als er spanning in het lichaam is, als er strijd heerst met de vijandige krachten, als er hindernissen, tegenslagen en ziekten zijn en beginnen sommigen te zeggen: ‘O, er is niets goddelijks in dit alles!’ – alsof men vitaal en fysiek in het ongetransformeerde, individuele menselijke bewustzijn zou kunnen blijven, in een onveranderd contact ermee, zijn eisen bevredigen en toch onder alle omstandigheden en in elke conditie immuun zijn voor spanningen, strijd en ziekte. Als ik het menselijke bewustzijn goddelijk wil maken, als ik het supramentale, het Waarheids-Bewustzijn, het Licht en de Kracht naar beneden wil brengen in het fysieke om het te transformeren, om er een grote volheid van Waarheid en Licht en Macht en Gelukzaligheid en Liefde in te scheppen, dan is de reactie afkeer of vrees of onwil – of twijfel aan de mogelijkheid. Enerzijds is er de eis dat ziekte en het overige onmogelijk zouden moeten zijn, anderzijds een heftige afwijzing van de enige voorwaarde waaronder dit alles mogelijk kan worden. Ik weet dat dit komt door de natuurlijke tegenstrijdigheid van het menselijke vitaal-

mentale dat twee dingen die tegenstrijdig en onverenigbaar zijn tegelijk verlangt; maar dit is één reden waarom het noodzakelijk is het menselijke te transformeren en er iets voor in de plaats te stellen dat een beetje meer verlicht is.

Maar is het Goddelijke dan zo iets verschrikkelijks, afschuwelijks of weerzinwekkends dat het idee van zijn komst in het fysieke, zijn goddelijk maken van het menselijke, deze terugdeinzing en weigering, dit verzet of deze vrees teweeg moet brengen? Ik kan begrijpen dat het ongeregenereerde vitale, gehecht aan zijn eigen kleine lijden en genot en aan het korte onwetende drama van het leven, terugdeinst voor datgene dat het wil veranderen. Maar waarom zou een minnaar Gods, een Godzoeker, een *sadhak*, het goddelijk worden van het bewustzijn vrezen? Waarom zou hij bezwaar maken tegen het één worden in zijn natuur met wat hij zoekt, waarom zou hij terugdeinzen voor de bevrijding door gelijkenis met de Godheid? Achter deze angst schuilen gewoonlijk twee oorzaken: ten eerste het gevoel van het vitale dat het zal moeten ophouden duister te zijn, grof, troebel, egoïstisch, onverfijnd (spiritueel) vol prikkelende begeerten en kleine genoegens en interessant leed (want het deinst zelfs terug voor de *Ananda* die dit alles zal vervangen), vervolgens is er een of ander vaag, onwetend idee van het mentale, te wijten aan de ascetische traditie, naar ik aanneem, dat de goddelijke natuur kil is, ontdaan van wat dan ook, leeg, gestreng, afstandelijk, zonder de heerlijke rijkdommen van het egoïstische menselijke vitale leven. Alsof er geen goddelijk vitale was en alsof dat goddelijke vitale niet zelf zo oneindig voller was van schoonheid, liefde, glans, warmte, vuur, intensiteit en goddelijke hartstocht en het vermogen tot gelukzaligheid dan de huidige machteloze, lijdende, kleingeestige en kortstondig opgewonden en snel vermoeide vitaliteit van de nog zo onvolmaakte menselijke schepping, en alsof het, wanneer het de middelen krijgt om zich te manifesteren, ook het leven op aarde niet zo zou maken.

Maar je zult zeggen dat je niet terugdeinst voor het Goddelijke, dat je het veeleer aanvaardt en erom vraagt (mits het niet te goddelijk is), maar dat je bezwaar maakt tegen het Supramentale – verheven, afstandelijk, onbegrijpelijk, onbenaderbaar, een soort streng *Nirakar Brahman*. Zo beschreven is het Supramentale een schrikbeeld gecreëerd door dit deel van je mentaal-vitale om zichzelf

bang te maken en zijn houding te rechtvaardigen. Achter deze vreemde beschrijving lijkt een idee te schuilen dat het supramentale een nieuwe versie is van het *vedantische Parabrahman*: zonder eigenschappen, onmededeelbaar, onmetelijk, verheven, kil, leeg, afstandelijk, verschrikkelijk en overweldigend; zo is het natuurlijk niet helemaal sinds het kan neerdalen, maar voor alle praktische doeleinden is het zo erg! Het is eigenaardig dat je je onwetendheid omtrent het supramentale toegeeft en toch, wanneer je in deze stemming bent, niet alleen stellig verklaart hoe het is, maar mijn ervaring ervan nadrukkelijk van de hand wijst als praktisch niet deugdelijk of voor niemand anders deugdelijk dan voor mijzelf! Ik heb niet aangedrongen, ik heb alleen maar terloops geantwoord omdat ik nu niet van je verlang niet-menselijk en goddelijk te zijn, laat staan supramentaal; maar omdat je altijd op dit punt terugkomt wanneer je die aanvallen hebt en het de spil maakt – of op zijn minst een staving – van je depressie, moet ik wel antwoorden. Het supramentale is *niet* verheven, afstandelijk, koud en gestreng; het is niet iets dat gekant is tegen of strijdig met een volledige vitale en fysieke manifestatie; integendeel, het draagt de enige mogelijkheid in zich tot de volledige volheid van de vitale kracht en het fysieke leven op aarde. Omdat het zo is, omdat het me zo geopenbaard werd en om geen andere reden, heb ik het nagejaagd tot ik ermee in contact kwam en iets van zijn macht en invloed naar beneden kon brengen. Mij gaat het om de aarde, niet om andere werelden als zodanig, ik zoek een aardse realisatie en geen vlucht naar verre toppen. Alle andere yoga's beschouwen dit leven als een illusie of als een voorbijgaande fase; alleen de supramentale yoga beschouwt het als iets dat door de Godheid geschapen werd voor een toenemende manifestatie en stelt zich de vervulling van het leven en het lichaam ten doel. Het supramentale is eenvoudig het Waarheids-Bewustzijn en brengt bij zijn neerdaling de volledige waarheid van het leven, de volledige waarheid van het bewustzijn in de Materie. Men moet inderdaad tot hoge toppunten stijgen om het te bereiken, maar hoe hoger men stijgt, hoe meer men naar beneden kan brengen. Het leven en het lichaam moeten ongetwijfeld niet het onwetende, onvolkomen en machteloze iets blijven dat ze nu zijn; maar waarom zou een verandering die tot een vollediger vermogen van het leven en een vollediger vermogen van het lichaam leidt, beschouwd moeten

worden als iets dat afstandelijk, kil en ongewenst is? De uiterste *Ananda* waartoe het leven en het lichaam nu in staat zijn is een korte opgewondenheid van het vitaal-mentale of van de zenuwen of van de lichaamscellen, die beperkt en onvolmaakt is en snel voorbij gaat; door de supramentale verandering kunnen alle cellen, zenuwen, vitale krachten en belichaamde mentale krachten vol worden van een duizendvoudige *Ananda* en in staat zijn tot een intensiteit van geluk die iedere beschrijving te boven gaat en niet geleidelijk hoeft te verdwijnen. Wat afstandelijk, weerzinwekkend en ongewenst!! De supramentale liefde betekent een intense eenheid van ziel met ziel, van het mentale met het mentale, van leven met leven en het lichaamsbewustzijn wordt doortrokken van de fysieke eenheidservaring, van de aanwezigheid van de Geliefde in elk deel, in elke cel van het lichaam. Is dat ook iets afstandelijks en verhevens, maar ongewenst? Door de supramentale verandering wordt precies datgene mogelijk, verzekerd en vrij waar jij op aandringt: de mogelijkheid tot de onbelemmerde fysieke ontmoeting van de belichaamde Godheid met de *sadhak* zonder een conflict van krachten en zonder ongewenste reacties. Ook dit is afstandelijk en ongewenst, neem ik aan?.... Ik zou zo door kunnen gaan, de ene bladzijde na de andere, maar dit is voor het ogenblik genoeg.

*

Wel, ik veronderstel niet dat het nieuwe ras geschapen kan worden door of volgens de logica of dat er ooit een ras op die manier geschapen is. Maar waarom zou het idee van de schepping van een nieuw ras onlogisch zijn?... Wat de zieners uit het verleden betreft, om hen bekommer ik me niet. Als het zo schokkend is om verder te gaan dan de ervaringen van vroegere zieners en wijzen, dan heeft iedere nieuwe ziener of wijze op zijn beurt zoiets schokkends gedaan – Boeddha, Shankara, Chaitanya enz., allen deden zoiets slechts! Zo niet, waarom was het dan noodzakelijk om nieuwe filosofieën, godsdiensten en nieuwe yoga-richtingen te beginnen? Je zou natuurlijk kunnen zeggen dat ze gewoon de oude waarheid verklaarden, maar op de juiste manier – maar dit zou betekenen dat niemand haar tevoren juist verklaard of begrepen had – wat weer neerkomt op ‘logenstraffen’ enz. Of je zou kunnen zeggen dat alle nieuwe wijzen, bijvoorbeeld Shankara, Ramanu en Madhva, alleen maar dezelfde

dingen herhaalden die alle zieners en wijzen uit het verleden met een onvermoeibare eentonigheid vóór hen herhaalden. Wel, wel, maar waarom het zo te herhalen dat ieder de anderen 'logenstraft'? Voorwaar, deze geschokte eerbied voor het verleden is een wonderlijk en vreselijk iets! Per slot van rekening is het Goddelijke oneindig en zou de ontplooiing van de Waarheid een oneindig proces kunnen zijn of minstens, als dit te veel is, toch wat ruimte kunnen laten voor nieuwe ontdekkingen en nieuwe uiteenzettingen, misschien zelfs voor nieuwe verworvenheden; het is niet iets dat in een paar woorden ontcijferd kan worden en welks inhoud eens voor altijd door de eerste ziener of wijze werd uitgeput, terwijl de anderen hetzelfde helemaal opnieuw nauwgezet moesten ontcijferen, ieder bibberend van angst om de zieners en wijzen uit het verleden 'te logenstraffen'.

*

Sri Krishna stelde zich nooit ten doel een fysieke transformatie te bereiken, dus in zijn geval kon zo iets niet verwacht worden.

Noch Boeddha noch Shankara noch Ramakrishna hadden enig idee het lichaam te transformeren. Hun doel was spirituele bevrijding en niets anders. Krishna leerde Arjuna bevrijding door werk, maar hij sprak nooit over een fysieke transformatie....

*

Met goddelijke verwezenlijking wordt de spirituele verwezenlijking bedoeld – de verwezenlijking van het Zelf, *Bhagwan* of *Brahman* op het mentaal-spirituele niveau of anders op het bovenmentale niveau. Duizenden hebben dit gedaan (in ieder geval op het mentaal-spirituele niveau). Het is dus klaarblijkelijk gemakkelijker dan de supramentale. Ook kan niemand de supramentale verkrijgen die niet de spirituele heeft gehad.

...Het is waar dat geen van beide doeltreffend verkregen kan worden tenzij het gehele wezen erop gericht is – tenzij de *sadhana* echt en heel ernstig gedaan wordt en een dynamische realiteit heeft... Hij moet op de weg allereerst de Goddelijke Wil doen, en dan is er de overgave van de ziel en de spirituele verwezenlijking (door werk, *bhakti*, kennis en zelfvolmaking)....

Centrale oprechtheid is het belangrijkste en voldoende om de aspiratie levend te houden – om de aspiratie te vervullen is een totale

oprechtheid nodig... Er zijn verschillende toestanden van het Goddelijke Bewustzijn. Er zijn ook verschillende toestanden van de transformatie. Eerst is er de psychische transformatie waarin alles door het individuele psychische bewustzijn met de Godheid in contact is. Vervolgens is er de spirituele transformatie waarin alles in het kosmische bewustzijn in de Godheid is opgegaan. Ten derde is er de supramentale transformatie waarin alles in het goddelijke gnostische bewustzijn gesupramentaliseerd wordt. Pas met de laatste kan de *volledige* transformatie van het mentale, het vitale en het lichaam beginnen – in mijn betekenis van volledigheid. Je vergist je in twee opzichten. Ten eerste is de poging om dit te bereiken niet nieuw en hebben sommige yogi's het bereikt, geloof ik – maar niet op de manier die ik verlang. Zij bereikten het als een persoonlijke *siddhi* in stand gehouden door de *yoga-siddhi* – niet als een *dharma* van de natuur. Ten tweede is de supramentale transformatie niet dezelfde als de spiritueel-mentale. Zij is een verandering van het mentale, het vitale en het lichaam, die het mentale of het bovenmentaal-spirituele niet kan bereiken. Allen die je noemt waren spirituelen, maar op een verschillende manier. Krishna's mentale bijvoorbeeld, was bovenmentaal geworden, dat van Ramakrishna intuïtief, dat van Chaitanya spiritueel-psychisch en het mentale van de Boeddha was het verlichte hogere mentale. Van B.G. weet ik het niet, hij lijkt briljant geweest te zijn, maar tamelijk chaotisch. Dat alles is anders dan het Supramentale. Neem verder het vitale van de *Paramhansas*. Er wordt gezegd dat hun vitale zich gedraagt als een kind (Ramakrishna) of als een gek of als een demon of als iets inerts (bijv. Jadabharata). Wel, er is niets supramentaals in dat alles.

In elk van de transformaties kan men een geschikt instrument van de Godheid zijn. De vraag is: een instrument waarvoor?

*

Voor zover ik weet, hebben maar heel enkele grote yogi's werkelijk hun uiterlijke natuur veranderd. In alle *Ashrams* die ik heb gezien, waren de mensen net als andere, behalve wat betreft een zekere specifieke beheersing over bepaalde soorten uiterlijk handelen (voedsel, sex enz.), maar de algemene natuur was de menselijke natuur. De oude yogi's hebben zelfs een theorie dat de *prarabdha karma* en daarom noodzakelijkerwijze de permanente elementen van

het uiterlijke karakter niet veranderen – men krijgt alleen de innerlijke verwezenlijking en scheidt zichzelf ervan af, zodat het bij de dood als een bezoedeld kleed afvalt en de geest vrij laat om het *Nirvana* binnen te gaan. Ons doel is een spirituele verandering en niet louter een ethische beheersing, maar dit kan alleen maar komen door ten eerste een spirituele afwijzing van binnenuit en dan door een supramentale neerdaling van boven.

*

Prachtig! De verwezenlijking van het Zelf, die de bevrijding van het ego inhoudt, het bewustzijn van de Ene in allen, de tot stand gebrachte en volkomen transcendentie uit de universele Onwetendheid en de concentratie van het bewustzijn in de vereniging met de Hoogste, Oneindige en Eeuwige, dit alles is niet de moeite waard of iets om wie dan ook aan te bevelen – het is ‘geen erg moeilijke fase’!

Niets nieuws! Waarom zou er iets nieuws moeten zijn? Het doel van het spirituele zoeken is te ontdekken wat eeuwig waar is, niet wat nieuw is in de Tijd. Waar heb je die eigenaardige houding ten opzichte van de vroegere yoga’s en yogi’s vandaan? Is de wijsheid van de *Vedanta* en de *Tantra* iets van weinig betekenis en onbeduidend? Hebben de *sadhaks* van de *Ashram* dan allemaal de zelfverwezenlijking bereikt en zijn ze bevrijde *Jivanmuktas*, vrij van ego en onwetendheid? Zo niet, waarom zeg je dan: ‘het is geen erg moeilijke fase’, ‘hun doel is niet verheven’ en ‘is het zo’n langdurig proces?’

Ik heb gezegd dat deze yoga ‘nieuw’ is omdat ze streeft naar de integraliteit van de Godheid in deze wereld en niet alleen maar buiten haar, en naar een supramentale verwezenlijking. Maar hoe rechtvaardigt dat een superieure minachting voor de spirituele verwezenlijking, die net zo goed het doel van deze yoga is als van alle andere?

*

Met transformatie bedoel ik niet een of andere verandering van de natuur – ik bedoel bijvoorbeeld niet heiligheid of ethische volmaaktheid of yogische *siddhis* (zoals de *Tantrika*’s) of een transcendentiaal lichaam. Ik gebruik transformatie in een speciale betekenis, namelijk een radicale en volledige bewustzijnsverandering en wel van een

bepaalde specifieke soort, ontworpen om een krachtige en zekere stap voorwaarts in de spirituele evolutie van het wezen teweeg te brengen, die van een grotere en hogere orde is en een grotere draagwijdte en volledigheid heeft, dan wat er plaatsvond toen er voor het eerst een gementaliseerd wezen in een vitale en materiële dierlijke wereld verscheen. Als er iets plaatsvindt dat minder is dan dat, of als er niet op zijn minst een werkelijk begin gemaakt wordt op die basis, een fundamentele vooruitgang in de richting van deze vervulling, dan is mijn doel niet bereikt. Een gedeeltelijke verwezenlijking, iets gemengds dat niet afdoende is, voldoet niet aan de eis die ik aan het leven en de yoga stel.

Licht van verwezenlijking is niet hetzelfde als Neerdaling. Verwezenlijking op zichzelf transformeert niet noodzakelijkerwijze het wezen als geheel; zij kan alleen maar een opening brengen of verheffing of verruiming van het bewustzijn boven de kruin om iets in het *Purusha*-gedeelte te verwezenlijken, zonder enige radicale verandering in de *Prakriti*-delen. Op het spirituele toppunt van het bewustzijn kan men misschien door verwezenlijking wat licht krijgen, maar de delen daar beneden blijven wat ze waren. Ik heb daar een aantal voorbeelden van gezien. Er moet niet alleen een neerdaling van het Licht zijn in het mentale of in een deel ervan, maar in het gehele wezen tot in het fysieke en nog lager, voordat een werkelijke transformatie kan plaatsvinden. Een licht in het mentale kan het mentale of een deel ervan spiritualiseren of op een andere manier veranderen; een licht in het vitale kan de vitale bewegingen zuiveren en verruimen of anders het vitale wezen stil en onbeweeglijk maken, maar het lichaam en het fysieke bewustzijn laten zoals het was, of het zelfs inert laten of zijn evenwicht verstoren. En de neerdaling van Licht is niet voldoende, het moet de neerdaling zijn van het gehele hogere Bewustzijn, zijn Vrede, Macht, Kennis, Liefde en *Ananda*. Bovendien kan de neerdaling wel voldoende zijn om te bevrijden, maar niet om te volmaken, of ze kan voldoende zijn om een grote verandering in het innerlijke wezen teweeg te brengen, terwijl het uiterlijke een onvolmaakt instrument blijft, onbeholpen, ongeschikt of zonder uitdrukking. Tenslotte kan de transformatie die door de *sadhana* teweeggebracht wordt niet volledig zijn, tenzij zij een supramentalisering van het wezen is. Psychisering is niet voldoende, het is alleen maar een begin; spiritualisering en de neerdaling van het

hogere bewustzijn is niet voldoende, het is alleen maar een tussenstadium; de uiteindelijke voltooiing behoeft de werking van het Supramentale Bewustzijn en de Supramentale Kracht. Het individu kan iets dat minder is dan dat heel goed als voldoende beschouwen, maar het is niet voldoende voor het aarde-bewustzijn om de beslissende grote stap voorwaarts te doen die het eens zal moeten doen. Ik heb nooit gezegd dat mijn yoga in al haar elementen gloednieuw is. Ik heb haar de integrale yoga genoemd en dat betekent dat zij het wezenlijke en veel processen van de oude yoga's in zich opneemt – het nieuwe ligt in haar doel, haar standpunt en de totaliteit van haar methode. In de eerste stadia – en dat is alles wat ik behandel in boeken als 'The Riddle of this World' of 'Lights on Yoga' of in het nieuwe boekje¹ dat binnenkort wordt uitgegeven, is er niets dat haar van de oude yoga's onderscheidt, behalve het doel dat aan haar veelomvattendheid ten grondslag ligt, de geest van haar bewegingen en de essentiële betekenis die haar richtsnoer is – en ook het schema van haar psychologie en de werking daarvan; maar aangezien dit niet in deze brieven systematisch of schematisch ontwikkeld werd en ook niet kon worden, werd het niet begrepen door degenen die er niet al mentaal of door een zekere mate van praktijk mee vertrouwd waren. De bijzonderheden of de methode van de latere stadia waarin weinig bekende of onbetreden gebieden worden onderzocht, heb ik niet openbaar gemaakt en ik ben op het ogenblik ook niet van plan om dat te doen.

Ik weet ook heel goed dat er schijnbaar verwante idealen en verwachtingen zijn geweest zoals de volmaakbaarheid van het ras, bepaalde *Tantrische sadhana's*, het streven naar een volledige fysieke *siddhi* door bepaalde yoga-richtingen enzovoort, enzovoort. Ik heb dit alles terloops zelf aangeduid en het standpunt naar voren gebracht dat het spirituele verleden van het ras een voorbereiding van de Natuur is geweest om niet alleen de Godheid voorbij de wereld te bereiken, maar ook om deze stap voorwaarts te doen die de evolutie van het aarde-bewustzijn nog moet doen. Ik bekommer me er dan ook niet in het minst om – ook al waren deze idealen tot op zekere hoogte parallel, hoewel niet identiek met de mijne – of deze yoga en

1. 'Bases of Yoga'. De drie hier genoemde boekjes zijn in het Nederlands vertaald en uitgegeven. (Vert.)

haar doel en methode als nieuw aanvaard worden of niet, dat is onbelangrijk. Het enig belangrijke is dat ze op zichzelf als waar erkend zou worden door degenen die haar kunnen aanvaarden of beoefenen en zich waar zou maken door wat ze bereikt; het doet er niet toe of ze nieuw genoemd wordt of een herhaling of een herleving van het oude dat vergeten was. Ik heb er in een brief aan bepaalde *sadhaks* de nadruk op gelegd dat ze nieuw is, om hen uit te leggen dat een herhaling van het doel en het idee van de oude yoga's in mijn ogen niet voldoende was, dat ik iets naar voren bracht om te bereiken dat nog niet bereikt is, dat men zich nog niet duidelijk kan voorstellen, zelfs hoewel het het natuurlijke, maar nog steeds verborgen resultaat is van het gehele spirituele streven uit het verleden.

Ze is nieuw vergeleken met de oude yoga's:

1. Omdat ze niet een heengaan uit de wereld en het leven naar een Hemel of het *Nirvana* beoogt, maar een verandering van het leven en het bestaan en dit niet als iets ondergeschiks of bijkomstigs, maar als een duidelijk doel dat centraal staat. Als er in andere yoga's een neerdaling is, dan is dat alleen maar een onvoorziene gebeurtenis op de weg of iets dat voortkomt uit de stijging – het gaat om het stijgen. Hier is het stijgen de eerste stap, maar als middel tot de neerdaling. De neerdaling van het nieuwe bewustzijn dat door de stijging werd bereikt, is het merkteken en het zegel van de *sadhana*. Zelfs de *Tantra* en het *Vaishnavisme* lopen uit op een bevrijding uit het leven; hier is het doel de goddelijke vervulling van het leven.

2. Omdat het doel dat wordt nagestreefd niet het individueel bereiken van de goddelijke realisatie is terwille van het individu, maar iets dat voor het aarde-bewustzijn hier verworven moet worden, een kosmische en niet alleen maar een suprakosmische verworvenheid. Verder moet er bereikt worden dat een Bewustzijns-macht (de supramentale) in het spel wordt gebracht, die nog niet in de natuur van de aarde is georganiseerd of er direct werkzaam is, zelfs niet in het spirituele leven, maar nog georganiseerd en rechtstreeks werkzaam gemaakt moet worden.

3. Omdat ze een methode verkondigt om dit doel te bereiken, die even totaal en integraal is als het doel dat zij zich stelt, namelijk de totale en integrale verandering van het bewustzijn en de natuur, waarbij zij vroegere methoden in zich opneemt, maar alleen als

gedeeltelijke actie en momentale hulp voor andere, die kenmerkend zijn. Ik heb niet bevonden dat deze methode (als geheel) of iets dergelijks in de oude yoga's werd verkondigd of verwezenlijkt. Als me dat was gebleken, dan had ik mijn tijd niet verspild met het uithouwen van een weg en dertig jaar zoeken en innerlijk scheppen, terwijl ik mij veilig en op mijn gemak huiswaarts naar mijn doel had kunnen spoeden over wegen die waren gebaad, aangelegd, nauwkeurig in kaart gebracht, verhard, veilig en openbaar gemaakt. Onze yoga is niet een opnieuw bewandelen van oude paden, maar een spiritueel avontuur.

*

Ik bedoelde er de neerdaling van het supramentale bewustzijn op aarde mee; alle waarheden van een lager niveau dan het supramentale (zelfs de hoogste spirituele waarheid op het mentale niveau, die de hoogste is die zich tot nu toe heeft gemanifesteerd) zijn of gedeeltelijk, of betrekkelijk of anderszins ontoereikend en niet in staat om het leven op aarde te transformeren; ze kunnen het op zijn best wijzigen en beïnvloeden. Het Supramentale is het oneindige Waarheids-Bewustzijn waar de oude zieners over spraken; tot nu toe is er af en toe een glimp van opgevangen, soms was er een indirecte invloed of pressie, maar het is niet naar beneden in het bewustzijn van de aarde gebracht en daar gevestigd. Het naar beneden te brengen en hier te vestigen is het doel van onze yoga.

Maar het is beter geen vruchteloze intellectuele discussies te beginnen. Het intellectuele mentale kan zich zelfs niet voorstellen wat het supramentale is; wat heeft het dan voor zin om het te laten bediscussiëren wat het niet kent? Niet door redeneren, maar door voortdurende ervaring, groei van het bewustzijn en verruiming in het Licht, kun je die hogere bewustzijnsniveaus boven het intellect bereiken van waaruit men kan gaan opzien naar de Goddelijke Gnosis. Die niveaus zijn nog niet het supramentale, maar ze kunnen iets van zijn kennis ontvangen. De *Vedische Rishis* hebben het Supramentale nooit terwille van de aarde bereikt of misschien hebben ze zelfs geen poging gedaan. Ze probeerden individueel naar het supramentale niveau te stijgen, maar ze brachten het niet naar beneden en maakten het niet tot een bestendig deel van het aardebewustzijn. Er zijn zelfs verzen van de *Upanishaden* waarin er op

gezinspeeld wordt dat het onmogelijk is door de poorten van de Zon (het symbool van het Supramentale) te gaan en toch een aards lichaam te behouden. Door deze mislukking culmineerde de spirituele inspanning van India in *Mayavada*. Onze yoga is een dubbele beweging van stijgen en dalen; men stijgt naar steeds hogere bewustzijnsniveaus, maar tegelijkertijd brengt men hun vermogen niet alleen naar beneden in het mentale en het leven, maar tenslotte zelfs in het lichaam. En het hoogste van deze niveaus, het niveau waar ze naar streeft, is het supramentale. Alleen wanneer dat naar beneden kan worden gebracht, is er in het aarde-bewustzijn een goddelijke transformatie mogelijk.

*

De *Vedische Rishis* waren mystici van het oude type die overal, in India, Griekenland, Egypte en elders, van oordeel waren dat de geheime waarheden en methoden die zij bezaten, heilig waren en niet geopenbaard mochten worden aan de minderwaardigen die de kennis verkeerd zouden begrijpen, verkeerd zouden toepassen, zouden misbruiken en doen ontaarden. Hun geschriften waren daarom zo gesteld dat hun geheime betekenis alleen maar begrijpelijk was voor de ingewijden – geheime woorden die alleen door de ziener kunnen worden begrepen. Ze waren voorzien van een ogenschijnlijk exoterische en religieuze betekenis die bedoeld was voor het volk, en van een esoterische, occulte en spirituele betekenis voor de ingewijden. Het was hun bedoeling dat het volk de werkelijke waarheid niet zou ontdekken, ze wilden dat ze alleen maar de uiterlijke waarheden zouden kennen waarvoor ze geschikt waren.

*

Het fundamentele verschil ligt in de leer dat er een dynamische goddelijke Waarheid is (het Supramentale) en dat die Waarheid in de huidige wereld der Onwetendheid kan neerdalen, een nieuw Waarheids-Bewustzijn kan scheppen en het leven goddelijk maken. De oude yoga's gaan rechtstreeks vanuit het mentale naar het absoluut Goddelijke en beschouwen het gehele dynamische bestaan als Onwetendheid, Illusie of *Lila*; wanneer je in de statische en

onbeweeglijke Goddelijke Waarheid komt, verdwijnt je uit het kosmische bestaan, zeggen ze.

*

In de vroegere yoga's werd geprobeerd om tot de ervaring van de Geest te komen die altijd vrij is en één met de Godheid. De natuur moest alleen maar voldoende veranderen om geen hindernis voor die kennis en ervaring te vormen. De volledige verandering tot in het fysieke werd alleen maar door enkelen gezocht en dan meer als een *siddhi* dan als iets anders, niet als de manifestatie van een nieuwe Natuur in het aarde-bewustzijn.

*

...Transformatie is een woord dat ik zelf heb ingevoerd (zoals 'het Supramentale') om bepaalde spirituele begrippen en spirituele feiten van de integrale Yoga uit te drukken. Men neemt ze nu over en gebruikt ze in betekenissen die niets te maken hebben met de betekenis die ik erin heb gelegd. Zuivering van de natuur door de 'invloed' van de geest is niet wat ik met transformatie bedoel; zuivering is alleen een deel van een psychische verandering of van een psycho-spirituele verandering – het woord heeft bovendien veel betekenissen en er wordt dikwijls een morele of ethische betekenis aan gegeven die vreemd is aan mijn doel. Ik bedoel met de spirituele transformatie iets dynamisch (niet alleen bevrijding van het Zelf of verwezenlijking van de Ene, wat heel goed zonder enige neerdaling kan worden bereikt). Het is het aannemen van het spirituele bewustzijn, zowel dynamisch als statisch, door ieder deel van het wezen tot in het onderbewuste. Dat kan niet worden gedaan door de invloed van het Zelf, dat het bewustzijn in de grond laat zoals het is, met alleen een zuivering, een verlichting van het mentale en het hart en het tot rust brengen van het vitale. Het betekent het naar beneden brengen van het Goddelijke Bewustzijn, zowel statisch als dynamisch, in al deze delen en de volledige vervanging van het huidige Bewustzijn hierdoor. Dit vinden we onverhuld en onvermengd boven het mentale, het leven en het lichaam. Het is een onmiskenbare ervaring van velen dat dit kan neerdalen en mijn ervaring is dat niets minder dan de *volledige* neerdaling hiervan de sluier en vermenging grondig kan verwijderen en de volledige spirituele transformatie

teweeg kan brengen. Metafysisch of logisch gepraat in de ruimte over wat het *Atman* 'moet' doen of kan doen of al of niet hoeft te doen, is hier niet ter zake en waardeloos. Ik wil hieraan toevoegen dat transformatie niet het centrale doel van andere Yoga-wegen is zoals in deze Yoga – zij verlangen alleen maar zoveel zuivering als nodig is om tot bevrijding en een leven voorbij het leven te leiden. De invloed van het *Atman* kan dat ongetwijfeld doen – een volledige neerdaling van een nieuw bewustzijn in de gehele natuur van boven tot beneden om het leven hier te transformeren is helemaal niet nodig voor de spirituele vlucht uit het leven.

*

Ik meen iets te moeten zeggen in verband met je bemerking over de ziel van India en de opmerking van X over 'dit accent op aardse gerichtheid', met uitsluiting van gerichtheid op het bovenaardse. Ik begrijp niet helemaal in welk verband zijn opmerking werd gemaakt of wat hij bedoelde met 'aardse gerichtheid', maar ik vind het nodig mijn eigen standpunt ten deze uiteen te zetten. Sinds mijn terugkeer naar India, zijn mijn eigen leven en mijn yoga altijd zowel op het aardse als op het bovenaardse ingesteld geweest, zonder één van beide uit te sluiten. Alles waar de mens in geïnteresseerd is, is aards, veronderstel ik, en het meeste ervan is binnen mijn mentale sfeer gekomen, en sommige dingen, zoals politiek, in mijn leven, maar tegelijkertijd begon ik, nadat ik op de Apollo Bunder in Bombay voet op Indiase bodem zette, spirituele ervaringen te krijgen, die echter niet van deze wereld gescheiden waren, maar er een innerlijk en oneindig verband mee hielden, zoals het gevoel dat de Oneindige de materiële ruimte vervult en de Immanente in materiële voorwerpen en lichamen woont. Tegelijkertijd merkte ik dat ik in suprafysieke werelden en niveaus kwam, die invloeden uitoefenen en gevolgen hebben op het materiële niveau, zodat ik geen scherpe scheiding of onverzoenlijke tegenstelling kon zien tussen wat ik de twee einden van het bestaan heb genoemd en alles wat ertussen ligt. Voor mij is alles *Brahman* en ik vind de Godheid overal. Iedereen heeft het recht aardsheid te verwerpen en alleen maar bovenaardsheid te verkiezen, en als hij door die keuze vrede vindt, is hij zeer gezegend. Persoonlijk heb ik het niet nodig gevonden dit te doen om vrede te vinden. Ook in mijn yoga bleek me dat ik ertoe gedreven

werd beide werelden – de spirituele en de materiële – in mijn gezichtskring te betrekken en te proberen het Goddelijke Bewustzijn en de Goddelijke Macht in de harten van de mensen en in het aardse leven te vestigen, niet alleen maar voor een persoonlijk heil, maar voor een goddelijk leven hier. Dit lijkt me een even spiritueel doel als ieder ander, en het feit dat dit leven aardse bezigheden en aardse zaken binnen zijn bestek opneemt, kan, naar ik meen, zijn spiritualiteit niet bezoedelen of zijn Indiase karakter veranderen. Dit is tenminste altijd mijn opvatting en mijn ervaring van de werkelijkheid en van de aard van de wereld en de dingen en de Godheid geweest – het leek me de integrale waarheid omtrent dit alles zo dicht mogelijk te benaderen en daarom heb ik het streven ernaar de Integrale Yoga genoemd. Het staat natuurlijk iedereen vrij dit soort integraliteit te verwerpen en er niet aan te geloven, of te geloven aan de spirituele noodzaak van een algehele gerichtheid op het bovenaardse, maar dat zou het beoefenen van mijn yoga onmogelijk maken. Mijn yoga kan weliswaar een volledige ervaring van de andere werelden omvatten en van het niveau van de Allerhoogste Geest en van de andere tussenliggende niveaus en hun mogelijke uitwerkingen op ons leven en de materiële wereld; maar men kan zich heel goed alleen maar richten op de verwezenlijking van het Opperwezen of de *Ishwara*, zelfs onder één aspect, als Shiva, Krishna als Heer der wereld en Meester over onszelf en onze werken, of anders als de universele *Sachchidananda*, en de wezenlijke resultaten van deze yoga bereiken en daarna van daaruit de weg vervolgen naar de integrale resultaten als men het ideaal van het goddelijk leven en de verovering van de materiële wereld door de geest heeft aanvaard. Dit inzicht en deze ervaring van de dingen en van de waarheid van het bestaan stelden me in staat om ‘The Life Divine’ en ‘Savitri’ te schrijven. De realisatie van het Opperwezen, de *Ishwara*, is zeer zeker het essentiële, maar Hem benaderen met liefde en toewijding en *bhakti*, Hem dienen door onze werken en Hem kennen, niet noodzakelijkerwijze door het intellectuele kennen, maar in spirituele ervaring, is ook essentieel in de weg van de integrale yoga. Als je K’s nadrukkelijke bewering dat dit en geen andere *jouw* weg moet zijn, aanvaardt, dan moet je dit bereiken en verwezenlijken en dan kan een uitsluitende gerichtheid op het bovenaardse niet *jouw* weg zijn. Ik geloof dat je heel goed in staat bent om dit te bereiken en de Godheid te

verwezenlijken, en ik heb nooit kunnen delen in je steeds terugkerende twijfels aan je geschiktheid, en hun hardnekkig terugkeren is geen reden om te geloven dat ze nooit overwonnen kunnen worden. Zulk hardnekkig terugkeren is kenmerkend geweest voor de *sadhana* van velen die er tenslotte overheen gekomen zijn en het doel hebben bereikt; zelfs de *sadhana* van heel grote yogi's is niet vrij geweest van zulke heftige en voortdurende herhalingen, soms zijn ze zelfs het speciale doelwit van zulke hardnekkige aanvallen geweest, zoals ik trouwens in 'Savitri' op meer dan één plaats heb aangegeven en dat berustte inderdaad op mijn eigen ervaring. De aard van die herhalingen bestaat gewoonlijk uit een voortdurend terugkeren van dezelfde vijandige ongunstige ervaringen, hetzelfde vijandige verzet, dezelfde vijandige gedachten die verderfelijk zijn voor alle overtuiging, geloof en vertrouwen in de toekomst van de *sadhana*, frustrerende twijfel aan wat men als de waarheid heeft gekend, de drang om de yoga op te geven en andere rampzalige raadgevingen tot afvalligheid op te volgen. Het verloop van de aanvallen is weliswaar niet bij iedereen hetzelfde, maar ze vertonen toch een sterke gelijkenis. Men kan uiteindelijk overwinnen als men zich de aard en de oorsprong van die aanvallen begint te realiseren en het vermogen verkrijgt om ze te observeren, te verduren zonder erin meegesleept of verwickeld te raken en tenslotte de getuige te worden van hun verschijnselen en ze te begrijpen en hen de toestemming van het mentale te weigeren, zelfs wanneer het vitale nog steeds in de werveling heen en weer geslingerd wordt en het meest uiterlijke fysiek-mentale de vijandige suggesties nog steeds weergeeft. Tenslotte verliezen deze aanvallen hun macht en trekken weg van de natuur; de herhaling wordt zwak of heeft geen vermogen om te duren en als men zich genoeg gedistanciëerd heeft, kunnen zij zelfs heel snel of onmiddellijk afgesneden worden. De sterkste houding is die dingen te zien voor wat ze werkelijk zijn: invallen van buitenaf door duistere krachten die gebruik maken van bepaalde openingen in het fysiek-mentale of het vitale gedeelte, maar die niet werkelijk deel van jezelf zijn of spontaan in je eigen natuur ontstaan. Het is een geliefde methode van deze aanvallers verwarring en duisternis in het fysiek-mentale te doen ontstaan en er onjuiste ideeën, duistere gedachten en verkeerde indrukken in te zaaien of te wekken; en als ze daarbij de steun van dit mentale kunnen krijgen door zijn al te

grote vertrouwen in zijn eigen juistheid of de vanzelfsprekende waarheid van zijn indrukken en gevolgtrekkingen, dan kunnen ze hoogtij vieren, totdat het ware mentale zich weer laat gelden en de wolken verjaagt. Een andere list van ze is gevoelens van gekwettheid of gegriefdheid te wekken in de lagere vitale delen en ze zo lang mogelijk gekwetst of gegriefd te houden. In dat geval moet men deze openingen in zijn natuur ontdekken en leren om ze voorgoed voor zulke aanvallen af te sluiten of de indringers er onmiddellijk of zo snel mogelijk uit te gooien. De herhaling is geen bewijs van fundamenteel onvermogen; als men de juiste innerlijke houding aanneemt, kan en zal het overwonnen worden. Men moet vertrouwen hebben in de Meester van ons leven en ons werk, zelfs al verbergt Hij zich een lange tijd, en dan zal Hij op het moment dat Hem goeddunkt zijn Aanwezigheid openbaren.

Je hebt altijd geloofd in de leiding van de *Guru*; ik zou je dan ook willen vragen je vertrouwen in de *Guru* en de leiding te stellen en wat de vervulling betreft te vertrouwen op de *Ishwara*, vertrouwen te hebben in mijn duurzame liefde en genegenheid, in de genegenheid en goddelijke welwillende en liefhebbende goedheid van de Moeder, vastberaden stand te houden tegen alle aanvallen en met volharding voorwaarts te gaan naar het uiteindelijke Doel en de alvervullende en albevredigende aanraking van de Al-Gelukzalige, de *Iswhwara*.

*

... Goddelijk maken betekent op zichzelf niet de vernietiging van de menselijke elementen; het betekent ze opnemen, ze de weg tot hun eigen volmaaktheid wijzen, ze door zuivering en volmaaktheid verheffen tot hun volledige vermogen en volle *Ananda* en dat betekent het gehele aardse leven tot zijn volledige vermogen en volle *Ananda* te verheffen.

Als er in de vitale menselijke natuur geen verzet was, geen pressie van krachten die de verandering vijandig gezind zijn, krachten die behagen scheppen in onvolmaaktheid en zelfs in ontaarding, dan zou deze verandering zich zonder moeilijkheden uitwerken door een natuurlijk en pijnloos ontluiken.

Het leven goddelijk maken betekent in feite een grotere levenskunst; de huidige levenskunst die wordt geproduceerd door het ego en de onwetendheid, is immers een tamelijk middelmatig, grof en

onvolmaakt iets (zoals de lagere vormen van kunst, muziek en literatuur, die toch vóór het gewone menselijke mentale en vitale aantrekkelijker zijn) en zij moet haar werkelijke volmaaktheid bereiken door een spirituele openheid en verfijning. Dit kan alleen maar gebeuren door zich te baden in het goddelijke Licht en zich te laten doortrekken van de goddelijke Vlam waarin haar materiaal zal worden ontdaan van alle zware slakken en in het echte metaal zal worden veranderd.

Ongelukkigerwijze *is* het verzet er, een heel duister en hardnekkig verzet. Dat maakt een negatief element in de yoga noodzakelijk, een element van verwerping van dingen die in de weg staan en een element van pressie op de vormen die grof en nutteloos zijn, om te verdwijnen en op de vormen die nuttig maar onvolmaakt zijn, of die ontaard geworden zijn, om hun ware beweging te behouden of te herwinnen. Voor het vitale is deze pressie pijnlijk – ten eerste omdat het duister is en niet begrijpt, ten tweede omdat het delen heeft die aan hun grove bewegingen overgelaten willen worden en niet willen veranderen. Daarom is de tussenkomst van een psychische houding zo nuttig. Want het psychische heeft het blijde vertrouwen, het bereidwillige begrip, de gereede weerklank en de spontane overgave; het weet dat de aanraking van de *Guru* bedoeld is om te helpen en niet om te kwetsen, of het weet, zoals *Radha* in het gedicht, dat wat de Geliefde ook doet, bedoeld is om tot de goddelijke Verrukking te leiden.

Toch moet je de yoga niet naar het negatieve deel van de beweging beoordelen, maar naar haar positieve kant; want het negatieve deel is tijdelijk en voorbijgaand, alleen de positieve kant is van belang voor het ideaal en voor de toekomst. Als je de omstandigheden die tot de negatieve kant en tot een voorbijgaande beweging behoren, voor de wet van de toekomst houdt en voor de aanwijzing van het karakter van de yoga, dan zul je haar heel verkeerd beoordelen en een ernstige fout maken. Deze yoga is geen verwerping van het leven of van de innigheid en intimiteit tussen de Godheid en de *sadhaks*. Haar ideaal beoogt de grootste innigheid en eenheid zowel op het fysieke als op de andere niveaus en de meest goddelijke ruimheid, volheid en levensvreugde.

*

Er is geen verband tussen het Christelijke begrip (van het Koninkrijk der Hemelen) en het idee van de supramentale neerdaling. Het Christelijke begrip veronderstelt een stand van zaken die door religieuze emotie en morele zuivering teweeg werd gebracht; maar die zijn net zo min in staat om de wereld te veranderen, hoe waardevol ze ook voor de enkeling moge zijn, als mentaal idealisme of enig ander vermogen waarop voor dit doel een beroep werd gedaan. In het Christelijke begrip stelt men zich voor het *rajasische* en *tamatische* ego te vervangen door het *sattwische*. Maar alhoewel dit individueel kan worden gedaan, is het er nooit in geslaagd en zal het er ook nooit in slagen dit in de massa te bereiken. Het heeft geen hogere spirituele of psychologische kennis achter zich en negeert de grondslag van het menselijke karakter en de bron van de moeilijkheid: de dualiteit van het mentale, het leven en het lichaam. Tenzij er een neerdaling van een nieuw Bewustzijnsvermogen is dat niet is onderworpen aan de dualiteiten, maar toch dynamisch is en een nieuwe basis zal verschaffen en het centrum van het bewustzijn zal verheffen boven het mentale, kan het Koninkrijk Gods op aarde alleen maar een ideaal zijn, niet een werkelijkheid die in het algemene bewustzijn van de aarde en in het aardse leven is verwezenlijkt.

GODSDIENST, MORAAAL, IDEALISME EN YOGA

Het spirituele leven, het godsdienstige leven en het gewone menselijke leven waarvan de moraal deel uitmaakt, zijn drie heel verschillende dingen en men moet weten welke men verlangt en de drie niet met elkaar verwarren. Het gewone leven is het leven van het gewone gemiddelde menselijke bewustzijn dat afgescheiden is van zijn eigen ware Zelf en van de Godheid en geleid wordt door de algemene gewoonten van het mentale, het vitale en het lichaam, die de wetten van de Onwetendheid zijn. Het godsdienstige leven is een beweging van ditzelfde onwetende menselijke bewustzijn dat zich van de aarde afkeert naar de Godheid of dat probeert, maar tot dusver zonder kennis en geleid door de dogmatische leerstellingen en regels van een of andere sekte of van een geloof die beweren de weg uit de banden van het aarde-bewustzijn naar een gelukkig Hier-namaals gevonden te hebben. Het godsdienstige leven zou de eerste benadering van het spirituele kunnen zijn, maar het is heel vaak een zonder enig resultaat ronddraaien in een cirkel van ritueel, ceremoniën en gebruiken of van voorgeschreven denkbeelden en vormen. Het spirituele leven daarentegen gaat rechtstreeks te werk door een bewustzijnsverandering, een verandering van het gewone bewustzijn dat onwetend is en afgescheiden van zijn ware zelf en van God, in een groter bewustzijn waarin men zijn ware wezen vindt en eerst in een direct en levend contact en dan tot eenheid met de Godheid komt. Voor de spirituele zoeker is deze bewustzijnsverandering het enige dat hij zoekt en niets anders is van belang.

De moraal maakt deel uit van het gewone leven; zij is een poging om het uiterlijke gedrag te beheersen door bepaalde mentale regels, of om door die regels het karakter te vormen naar het beeld van een bepaald mentaal ideaal. Het spirituele leven is hoger dan het mentale; het beweegt zich in het diepere bewustzijn van de Geest en handelt uit de waarheid van de Geest. Wat de vraag betreft over het ethische leven en de behoefte om God te verwezenlijken, dat hangt af van wat er bedoeld wordt met vervulling van de doeleinden van het leven. Als het overgaan in het spirituele bewustzijn daar deel van uitmaakt, dan zal niets anders dan moraliteit je dat niet geven.

Politiek als zodanig heeft niets met het spirituele leven te maken.

Als de spirituele mens iets voor zijn land doet, dan is het om de wil van de Godheid te doen en als deel van het door de Godheid aangewezen werk en niet vanuit enige andere algemene menselijke beweegredenen. Bij geen van zijn daden gaat hij uit van de gewone mentale en vitale beweegredenen waardoor gewone mensen gedreven worden, maar handelt vanuit de waarheid van de Geest en op een innerlijk bevel waavan hij de oorsprong kent.

Het soort aanbedding waarvan in de brief sprake is, behoort tot het religieuze leven. Als het op de juiste manier, in de diepste godsdienstige geest wordt gedaan, kan het het mentale en het hart in zekere mate voorbereiden, maar niet meer. Maar als aanbedding deel van de meditatie is of met een ware aspiratie naar de spirituele realiteit en het spirituele bewustzijn wordt gedaan, en met een vurig verlangen naar contact en vereniging met de Godheid, dan kan het een spirituele uitwerking hebben.

Als je met hart en ziel een oprechte aspiratie naar de spirituele verandering hebt, zul je de weg en de Gids vinden. Louter mentaal zoeken en vragen is niet voldoende om de deuren van de Geest te openen.

*

Het ligt voor de hand dat de Godheid *alleen* maar zoeken om wat je van Hem kunt krijgen, niet de juiste houding is, maar als het absoluut verboden was Hem daarvoor te zoeken, zouden de meeste mensen in de wereld zich helemaal niet tot Hem wenden. Ik veronderstel daarom dat het toegelaten wordt opdat ze een begin zouden kunnen maken – als ze geloof hebben, zullen ze misschien krijgen wat ze vragen en denken dat het goed is om ermee door te gaan en zo kunnen ze op zekere dag ineens op het idee komen dat dit eigenlijk niet de enige manier is en dat er betere zijn en dat er een betere geest is waarin men de Godheid kan benaderen. Als ze niet krijgen wat ze verlangen en toch tot de Godheid komen en in Hem vertrouwen, wel, dan toont dat dat ze gereed worden. Laten we het beschouwen als een soort kleuterschool voor degenen die niet gereed zijn. Maar natuurlijk is dat niet het spirituele leven, het is alleen maar een soort allereerste religieuze benadering. De regel van het spirituele leven is geven en niet vragen. Maar de *sadhak* kan de Goddelijke kracht vragen hem te helpen gezond te blijven of te

herstellen als hij het doet als deel van zijn *sadhana* opdat zijn lichaam in staat zal zijn tot en geschikt voor het spirituele leven en een bekwam instrument voor het Goddelijke Werk zal zijn.

*

Ik beschouw de spirituele geschiedenis van de mensheid en vooral van India, als een voortdurend tot ontwikkeling komen van een goddelijk doel, niet als een boek dat voltooid is en waarvan de gedachtengang aldoor herhaald moet worden. Zelfs de *Upanishaden* en de *Gita* waren niet het laatste woord, hoewel alles daar in de kern in aanwezig mag zijn. In deze ontwikkeling vormt de recente spirituele ontwikkeling van India een heel belangrijke fase en de namen die ik genoemd heb, stonden in die tijd op de voorgrond van mijn denken – ze leken me de lijnen aan te geven die de toekomstige ontwikkeling nauw zou moeten volgen, zonder toeven, maar verder gaand. Ik mag wel zeggen dat het niet in het minst mijn doel is voor de mensheid een godsdienst, oud of nieuw, ingang te doen vinden. Mijn opvatting van de zaak is een weg te openen die nog versperd is, niet een godsdienst te stichten.

*

Als met die uitspraak bedoeld wordt dat de vorm van de godsdienst iets blijvends en onveranderlijks is, dan is dat niet aanvaardbaar. Maar als godsdienst hier iemands manier om gemeenschap met de Godheid te hebben betekent, dan is het waar dat ze tot het innerlijke wezen behoort en dan is ze niet iets waarvan je kunt veranderen zoals je van een woning of een jas verandert terwille van een of ander persoonlijk, sociaal of werelds gerief. Van godsdienst veranderen kan alleen om een innerlijke spirituele reden, door een ontwikkeling van binnenuit. Niemand kan aan enige vorm van godsdienst of enig bepaald geloof of stelsel gebonden worden, maar als men wat men aanvaard heeft om uiterlijke redenen voor iets anders ruilt, dan betekent dat dat men innerlijk helemaal geen godsdienst heeft en dat zowel de oude als de nieuwe godsdienst niet meer dan een lege formule is. Daar doelt die uitspraak in de grond op, naar ik veronderstel. Voorkeur voor een andere benadering van de Waarheid of het verlangen naar innerlijke spirituele zelfexpressie zijn niet de beweegredenen tot het aanraden van een verandering waartegen

hier bezwaar gemaakt wordt – het voorgenomen doel is een verhoging van sociale status en sociaal aanzien en dat is een even weinig spirituele beweegreden als bekering terwille van geld of huwelijk. Als iemand in zichzelf geen godsdienstigheid heeft, kan hij van geloof veranderen om onverschillig welke beweegreden; heeft hij die wel, dan kan hij dat niet; hij kan alleen maar van geloof veranderen om te voldoen aan een innerlijke spirituele behoefte. Als iemand een *bhakti* heeft voor de godheid in de gedaante van Sri Krishna dan kan hij moeilijk zeggen: ‘Ik zal Krishna aan de dijk zetten voor Christus, zodat ik sociaal respectabel word.’

*

Ik heb in het verleden bezwaar gemaakt tegen *vairagya* van het ascetische en het *tamasische* soort. Met het *tamasische* soort bedoel ik de geest die zich verslagen uit het leven terugtrekt, niet omdat hij het leven werkelijk moe is, maar omdat hij het niet aankon of zijn prijzen niet kon veroveren; want hij komt tot de yoga als tot een soort toevluchtsoord voor de verminkten of de zwakken en tot de Godheid als een troostprijs voor jongens die in de school van de wereld mislukt zijn. De *vairagya* van iemand die de gaven of de beloningen van de wereld heeft genoten, maar ze ongenoegzaam of ten laatste zonder geur of smaak heeft bevonden en zich afkeert naar een hoger en mooier ideaal, of de *vairagya* van iemand die zijn aandeel in de strijd van het leven heeft geleverd, maar gezien heeft dat er nog iets groters van de ziel wordt verlangd – zulke *vairagya* is een voortreffelijke hulp en een goede toegang tot de yoga. Zo ook de *sattwische vairagya*, die weet wat het leven is en zich keert tot wat zich boven en achter het leven bevindt. Met de ascetische *vairagya* bedoel ik de *vairagya* die het leven en de wereld volledig loochent en wil verdwijnen in het Ondefinieerbare – ik maak er bezwaar tegen voor degenen die tot deze yoga komen, omdat ze onverenigbaar is met mijn doel, dat erin bestaat de Godheid in het leven te brengen. Maar als men voldaan is met het leven zoals het is, dan is er geen reden om te proberen de Godheid in het leven te brengen – *vairagya* in de zin van onvoldaanheid met het leven zoals het is, is dus volkomen aanvaardbaar en in zekere zin zelfs onontbeerlijk voor mijn yoga.

*

Om het Licht te zoeken of yoga te beoefenen, is het niet volstrekt noodzakelijk het gewone leven op te geven. Dit wordt gewoonlijk gedaan door degenen die met hun vroegere leven willen breken, een zuiver godsdienstig of een uitsluitend innerlijk en spiritueel leven willen leiden, de wereld geheel willen verzaken en van het kosmische bestaan scheiden door niet meer als mens geboren te worden en te verdwijnen in een hogere staat of in de transcendente Werkelijkheid. Anders is het alleen maar noodzakelijk wanneer de spanning van de innerlijke drang zo groot wordt, dat het gewone leven vervolgen niet langer verenigbaar is met het streven naar het overheersende spirituele doel. Tot zolang is het noodzakelijk het vermogen te beoefenen om zich innerlijk af te zonderen, zich in zichzelf terug te trekken en zich op elk ogenblik te concentreren op het noodzakelijke spirituele doel. Er moet ook een vermogen aanwezig zijn om zich met het gewone uiterlijke leven in te laten vanuit een nieuwe innerlijke houding en dan kan men de gebeurtenissen van dat leven tot middel maken voor de innerlijke verandering van de natuur en het toenemen van spirituele ervaringen.

*

Ik neem aan dat iedereen zijn leven organiseert of probeert te organiseren uit de massa mogelijkheden die de krachten hem bieden. Het Zelf (het fysieke zelf) en het gezin zijn de constructie die de meesten maken – verdienen, een gezin stichten en onderhouden, een positie zien te verwerven in het werk dat men voor zijn levensonderhoud kiest, in zaken, beroep enz. enz. Een minderheid voegt daar gewoonlijk het vaderland of de mensheid aan toe. Enkelen stellen zich het een of andere ideaal en volgen het als de voornaamste steun van hun leven. Alleen de heel godsdienstigen proberen God tot het middelpunt van hun leven te maken – ook dat nogal onvolkomen, behalve bij enkelen. Niets van dit alles is veilig of zeker, zelfs het laatste is alleen maar zeker als het gevolgd wordt met een onvoorwaardelijkheid waartoe slechts weinigen bereid zijn. Het leven van de Onwetendheid is een krachtenspel waar de mens zijn weg doorheen zoekt, en alles hangt af van zijn groei door ervaring, tot hij het punt bereikt waar hij er bovenuit kan groeien tot iets anders. Dat andere is in feite een nieuw bewustzijn – hetzij een nieuw bewustzijn

voorbij het aardse leven of een nieuw bewustzijn in het leven.

*

Het idee zich nuttig te willen maken voor de mensheid betekent de oude verwarring die is toe te schrijven aan uit het Westen geïmporteerde tweedehandse ideeën. Er is duidelijk geen yoga nodig om 'nuttig' voor de mensheid te zijn: ieder die het menselijk leven leidt, is op de een of andere manier nuttig voor de mensheid. Yoga is gericht op God, niet op de mens. Als een goddelijk en supramentaal bewustzijn en vermogen naar beneden kunnen worden gebracht en in de materiële wereld gevestigd, dan zou dat duidelijk een geweldige verandering voor de aarde betekenen, de mensheid en haar leven inbegrepen. Maar de uitwerking op de mensheid zou alleen maar één gevolg van die verandering zijn; ze kan niet het doel van de *sadhana* zijn. Het doel van de *sadhana* kan geen ander zijn dan in het goddelijke bewustzijn te leven en het in het leven te manifesteren.

*

Vandaag is er een *Kanchanjungha* van correspondentie over mijn hoofd uitgestort, zodat ik niet heb kunnen schrijven over de Mensheid en haar vooruitgang. Werden de latere ideeën van Lowes Dickinson niet overschaduwed door de ziekelijke gesteldheid van een teleurgesteld idealisme? Zelf heb ik geen overmatig groot respect voor de Mensheid en voor wat ze is – maar zeggen dat er helemaal geen vooruitgang is geweest, is even overdreven pessimistisch als de verrukte hallelujah's over een vooruitstrevende mensheid in de negentiende eeuw overdreven optimistisch waren. Ik zal het klaarspelen om het hoofdstuk dat je me gestuurd hebt, te lezen, al is het een voortdurend wonder hoe het mogelijk is dat ik tijd kan vinden voor die dingen en een duidelijk bewijs van een Goddelijke Voorzienigheid.

Ja, de vooruitgang die je maakt, is echt, de tekenen zijn onmiskenbaar. En zelf vooruitgaan is tenslotte de beste manier om de Mensheid vooruit te doen gaan – dat klinkt misschien individualistisch of egoïstisch, maar is het niet, het is alleen maar gezond verstand. Zoals de *Gita* zegt: 'Alles wat de besten doen, wordt door de overigen tot voorbeeld genomen'.

Er zijn altijd verdorven delen van de mens die hem achteruit

trekken en wie is niet verdeeld? Maar het is het beste je vertrouwen te stellen in de ziel, de goddelijke vonk in het innerlijk en die te koesteren tot ze uitgroeit tot een vlam die groot genoeg is.

*

Al dit aandringen op actie is belachelijk als men niet het licht heeft waarbij men kan handelen. 'Yoga moet het leven inhouden en niet uitsluiten' betekent niet dat we het leven moeten aanvaarden zoals het is, met al zijn struikelende onwetendheid, ellende en duistere verwarring van de menselijke wil en rede en driften en instincten waaraan het uitdrukking geeft. De voorstanders van actie menen dat alles in het reine kan worden gebracht door een steeds hernieuwd onstuimig opdringen van het menselijke intellect en de menselijke energie; de huidige staat van de wereld door een ontwikkeling van het intellect en een verbazingwekkende productie van energie zonder weerga in de geschiedenis is een bewijs dat aantoonde hoe ijdel de illusie is waaronder ze zwoegen. Yoga stelt zich op het standpunt dat de ware basis van het leven alleen maar ontdekt kan worden door een bewustzijnsverandering; haar regel is dan ook van binnen naar buiten. Maar binnen betekent niet een kwartduim onder de oppervlakte. Men moet zich diep naar binnen keren en de ziel vinden, het zelf, de Goddelijke Werkelijkheid in ons; pas dan kan het leven een waarachtige expressie worden van wat we kunnen zijn in plaats van een uitdrukking van de blinde, zich steeds herhalende en verwarde wazige verschijning van het ontoereikende en onvolmaakte iets dat we waren. We moeten kiezen tussen in de oude warwinkel blijven en rondtasten in de hoop toevallig op de een of andere ontdekking te stuiten of terugtrekken en het Licht in ons zoeken, totdat we de Godheid in en buiten ons ontdekken en gestalte kunnen geven.

*

Het levensprincipe dat ik probeer te vestigen is spiritueel. Moraal is een kwestie van het mentale en vitale van de mens en behoort tot een lager bewustzijnsniveau. Daarom kan een spiritueel leven niet gegrond worden op een morele basis, het moet op een spirituele basis gegrond worden. Dit betekent niet dat de spirituele mens immoreel moet zijn – alsof er geen andere wet voor het gedrag bestond dan de morele! De wet van het spirituele bewustzijn voor het handelen is

hoger, niet lager dan de morele; hij is gebaseerd op vereniging met de Godheid en een leven in het Goddelijke Bewustzijn en zijn actie is gebaseerd op gehoorzaamheid aan de Goddelijke Wil.

*

Wat je vraag betreft – Tagore behoorde natuurlijk tot een eeuw die geloofde in haar denkbeelden en welks ontkenningen zelf creatieve bevestigingen waren. Dat maakt een enorm verschil. Je kritiek op zijn latere ontwikkeling moge al dan niet juist zijn, maar dit mengsel was kenmerkend voor die tijd en drukte de bijna tastbare hoop uit op een fusie tot iets nieuws en waars – daardoor kon het creatief zijn. Nu is dat gehele idealisme vernietigd door het enorm nadelige gebeuren¹ en iedereen is bezig zijn zwakke kanten bloot te leggen – maar niemand weet wat hij ervoor in de plaats moet stellen. Een mengeling van scepticisme en holle frasen, ‘Heil Hitler’ en de fascistische groet en het Vijfjarenplan en iedereen tot een amorfe vorm smeden – een ontzuisterende loochening van alle idealen enerzijds en anderzijds een blinde sprong in de modder in de hoop daar een of andere stevige basis te vinden, zal ons niet erg ver brengen. En wat anders is er? Er is geen grote blijvende schepping mogelijk vooraleer er nieuwe spirituele waarden worden ontdekt.

*

Ja, maar de menselijke rede is een heel geschikt en plooibaar instrument en werkt alleen maar binnen de cirkel die het wordt voorgeschreven door eigenbelang, partijdigheid en vooroordeel. De politici redeneren verkeerd of onoprecht en hebben de macht om de gevolgen van hun redenering af te dwingen en zo de zaken van de wereld in de war te sturen; de intellectuelen redeneren en tonen ons wat hun mentale hen laat zien, wat bij lange na niet altijd de waarheid is, want het wordt over het algemeen bepaald door intellectuele voorkeur en een gezichtshoek van het mentale die het aangeboren is of die het door opvoeding werd ingeprent; maar zelfs als ze iets inzien, hebben ze niet het vermogen het uit te voeren. En zo beweegt de wereld zich tussen blinde macht en ziende onmacht en voltrekt haar lotsbestemming door een mentale warboel heen.

1. De 2e Wereldoorlog.

REDE – WETENSCHAP EN YOGA

Zelfs bij de denkers die het bestaan of de aard van God of van het Absolute proberen te verklaren, gaat het Europese metafysische denken in zijn methode en resultaat niet verder dan het intellect. Maar het intellect is niet in staat om de hoogste Waarheid te kennen; het kan alleen maar rondkruisen op zoek naar de Waarheid, er fragmentarische voorstellingen van opvangen, niet het iets zelf, en proberen die samen te voegen. Het Mentale kan niet tot de Waarheid komen, het kan alleen maar een geconstrueerd beeld of een combinatie van beelden vormen die de Waarheid moeten voorstellen. Daarom moet elke Europese denkrichting altijd uitlopen op een Agnosticisme, openlijk of impliciet. Als het intellect oprecht zijn weg ten einde gaat, moet het terugkeren en dit verslag geven: 'Ik kan niet kennen; er is Iets, of het lijkt me tenminste dat er Iets Hogers kan zijn of zelfs moet zijn, een laatste Werkelijkheid, maar omtrent de waarheid ervan kan ik alleen maar beschouwingen houden; het is ofwel onkenbaar of kan door mij niet gekend worden.' Of als het op zijn weg enig licht heeft opgevangen van wat hoger is, kan het ook zeggen: 'Er is misschien een bewustzijn voorbij het Mentale, want ik meen er soms een glimp van op te vangen en er zelfs ingevingen uit te krijgen. Als dat in contact is met het Hogere, of als het zelf het bewustzijn van het Hogere is en men een manier kan vinden om het te bereiken, dan kan dat iets gekend worden, anders niet.'

Ieder zoeken naar de hoogste Waarheid door het intellect alleen, moet óf uitlopen op een dergelijk Agnosticisme of op een of ander intellectueel systeem of door het mentale geconstrueerde formule. Er zijn honderden van zulke systemen en formules geweest en er zijn er nog honderden meer mogelijk, maar geen kan definitief zijn. Elk kan zijn waarde hebben voor het mentale en verschillende stelsels kunnen, met hun tegenstrijdige gevolgtrekkingen, een gelijke aantrekkingskracht hebben voor intelligenties van gelijk vermogen en gelijke bekwaamheid. Al dit gezwoeg van het beschouwende denken heeft zijn nut om het menselijke mentale te trainen en te helpen het idee voor ogen te houden van Iets hogers, van het Uiteindelijke waarop het zich moet richten. Maar de intellectuele Rede kan daar alleen maar vaag op wijzen of op de tast haar weg erheen zoeken of

proberen gedeeltelijke of zelfs tegenstrijdige aspecten van zijn manifestatie hier aan te duiden; zij kan er niet in doordringen en het kennen. Zolang we alleen maar in het domein van het intellect blijven, kunnen we niets anders doen dan alles wat ooit gedacht en gezocht werd onpartijdig overwegen, voortdurend ideeën opwerpen, alle mogelijke ideeën, en een of andere filosofische mening, overtuiging of gevolgtrekking formuleren. Een dergelijk belangeloos zoeken naar de Waarheid zou de enig mogelijke houding zijn voor iedere ruime en soepele intelligentie. Maar elke zo bereikte conclusie zou alleen maar speculatief zijn, ze zou geen spirituele waarde kunnen hebben; ze zou niet de doorslaggevende ervaring of de spirituele zekerheid verschaffen waar de ziel naar zoekt. Als het intellect ons hoogst mogelijke instrument is en er geen ander middel is om de suprafysieke Waarheid te bereiken, dan moet een wijs en ruim Agnosticisme onze uiteindelijke houding zijn. De dingen in de manifestatie kunnen enigermate gekend worden, maar het Allerhoogste en alles voorbij het Mentale moet voor altijd onkenbaar blijven.

Alleen als er een groter bewustzijn voorbij het Mentale is en als dat bewustzijn voor ons toegankelijk is, kunnen we de uiteindelijke Werkelijkheid kennen en haar binnengaan. Intellectuele speculatie, logisch beredeneren of er al dan niet zo'n groter bewustzijn bestaat, kan ons niet erg ver brengen. We hebben een manier nodig om de ervaring ervan te krijgen, het te bereiken, om erin te komen en erin te leven. Als we die kunnen vinden, dan moeten intellectuele speculatie en beredenering noodzakelijkerwijze op een uiterst ondergeschikte plaats komen en zelfs hun reden van bestaan verliezen. Wijsbegeerte, de intellectuele uitdrukking van de Waarheid, kan misschien blijven bestaan, maar hoofdzakelijk als middel tot uitdrukking van deze grotere ontdekking en van zoveel van haar inhoud als ook maar enigszins in mentale termen kan worden uitgedrukt voor degenen die nog in de mentale intelligentie leven.

Dit is, zoals je zult zien, het antwoord op wat je zegt over de Westerse denkers, Bradley en anderen, die door het intellectuele denken tot het idee gekomen zijn van 'iets Anders, voorbij het Denken', of die zelfs, zoals Bradley, geprobeerd hebben om hun conclusie erover uit te drukken in bewoordingen die aan sommige uitdrukkingen in de *Arya* doen denken. Het idee als zodanig is niet

nieuw; het is zo oud als de *Veda's*. Het werd in andere vormen herhaald in het Boeddhisme, het Christelijke Gnosticisme en het Soefisme. Oorspronkelijk werd het niet door intellectuele speculatie ontdekt, maar door mystici die een innerlijke spirituele discipline volgden. Toen ergens tussen de zevende en de vijfde eeuw voor Christus de mens zowel in het Oosten als in het Westen kennis begon te intellectualiseren, is die Waarheid in het Oosten bewaard gebleven; in het Westen, waar men het intellect als het enige of hoogste instrument voor de ontdekking van de Waarheid begon te erkennen, verdween ze geleidelijk. Toch heeft ze ook daar voortdurend geprobeerd terug te keren: de Neo-Platonici brachten haar terug en nu lijkt het dat de Neo-Heglianen en anderen (bijv. de Rus Ouspenski en een paar Duitse denkers, naar ik meen,) ernaar schijnen te streven. Maar toch is er een verschil.

In het Oosten, vooral in India, hebben de metafysische denkers, net als in het Westen, geprobeerd om de aard van de hoogste Waarheid te bepalen door middel van het intellect. Maar in de eerste plaats hebben ze het mentale denken niet de hoogste rang verleend als instrument voor de ontdekking van de Waarheid, maar het alleen een tweederangs status gegeven. De eerste rang werd altijd toegekend aan de spirituele intuïtie en verlichting en aan de spirituele ervaring; een intellectuele gevolgtrekking die dit opperste gezag ontkent, wordt voor ongeldig gehouden. Ten tweede heeft iedere filosofie zich gewapend met een praktische manier om de hoogste bewustzijnstoestand te bereiken, zodat zelfs wanneer men begint met het Denken, het doel erin bestaat een bewustzijn voorbij het mentale denken te bereiken. Elke grondlegger van een filosofie (evenals degenen die zijn werk of school hebben voortgezet) was een metafysische denker en een yogi tegelijk. Zij die alleen maar wijsgerige intellectuelen waren, werden gerespecteerd om hun geleerdheid, maar brachten het nooit tot de rang van ontdekkers van de waarheid. En de filosofieën die het ontbrak aan spirituele ervaring die sterk genoeg was, stierven uit en gingen tot het verleden behoren omdat ze de dynamiek voor geestelijke ontdekking en verwezenlijking misten.

In het Westen is het precies andersom gegaan. Het denken, het intellect, de logische rede werd meer en meer beschouwd als het belangrijkste middel en zelfs als het meest verheven doel; in de wijsbegeerte is het Denken alles. De Waarheid moet ontdekt worden

door het denken, door intellectuele bespiegeling; zelfs de spirituele ervaring werd gesommeerd de test van het intellect te doorstaan als ze voor geldig gehouden wil worden – precies het tegengestelde van het Indiase standpunt. Zelfs zij die inzien dat het mentale denken overstegen moet worden en die een supramentaal Ander Iets erkennen, schijnen niet te ontkomen aan het gevoel dat deze andere Waarheid moet worden bereikt door het Mentale Denken dat zichzelf sublimeert en transmuteert en de plaats moet innemen van de mentale beperking en onwetendheid. En weer is het Westerse denken niet dynamisch meer; het heeft gezocht naar een theorie der dingen, niet naar verwezenlijking. Bij de Oude Grieken was het nog steeds dynamisch, maar eerder voor morele en esthetische doeleinden dan voor spirituele. Later is het nog meer zuiver intellectueel en academisch geworden; het werd alleen maar intellectuele speculatie zonder enige praktische wijzen en middelen om door het spirituele experiment, door spirituele ontdekking, door een spirituele transformatie de waarheid te bereiken. Als dit verschil er niet was, dan zou er voor zoekers zoals jij geen reden zijn om zich tot het Oosten te wenden om leiding te zoeken, want op het zuiver intellectuele terrein zijn de Westerse denkers even competent als iedere Oosterse wijze. Door zijn overmatige intellectualiteit is het Europese Mentale de spirituele weg kwijt geraakt, het pad dat voorbij de intellectuele niveaus naar de overgang leidt van het uiterlijke wezen naar het diepste innerlijke Zelf.

*

In de uittreksels van Bradley en Joachim die je me hebt gestuurd, is nog steeds het intellect aan het denken over wat het te boven gaat en komt het tot een intellectuele, een beredeneerd speculatieve conclusie erover. Het is niet dynamisch genoeg voor de ommekeer die het probeert te beschrijven. Als deze schrijvers in mentale termen een of andere verwezenlijking zouden uitdrukken, zelfs een mentale verwezenlijking, een of andere intuïtieve ervaring van 'dit Andere dan het Denken', dan zou iemand die daarvoor gereed is dat door de sluier van de taal die ze gebruiken heen kunnen voelen en zelf dezelfde ervaring benaderen. Of als ze, nadat ze de intellectuele conclusie bereikt hadden, tot de spirituele verwezenlijking waren overgegaan, de weg ontdekkend of er een volgend die al ontdekt

was, dan zou men zich op dezelfde overgang kunnen voorbereiden door hun denken te volgen. Maar in al dit ingespannen denken is er niets van dit alles te vinden. Het blijft binnen het domein van het intellect en in dat domein is het ongetwijfeld bewonderenswaardig, maar het wordt niet dynamisch waar het spirituele ervaring betreft.

Niet door de gehele werkelijkheid 'uit te denken', maar door een bewustzijnsverandering kan men van de onwetendheid naar de kennis overgaan – de kennis waardoor we worden wat we weten. Van het uiterlijke naar een direct en intiem innerlijk bewustzijn overgaan; het bewustzijn verruimen zodat het de begrenzing van het ego en het lichaam doorbreekt; het verheffen door een innerlijke wil en aspiratie en het openstellen voor het Licht tot het in zijn opgang boven het Mentale uitstijgt; een neerdalen van het supramentale Goddelijke bewerken door zichzelf te geven, door zichzelf over te geven met een daaruit voortvloeiende transformatie van het mentale, het leven en het lichaam – dit is de *integrale* weg naar de Waarheid.¹ Dit noemen we hier de Waarheid en dit is het doel van onze yoga.

*

Yoga is geen zaak van ideeën, maar van innerlijke spirituele ervaring. Louter worden aangetrokken door een paar godsdienstige of spirituele ideeën brengt geen enkele verwezenlijking met zich mee. Yoga betekent een verandering van bewustzijn; niets anders dan mentale activiteit zal geen bewustzijnsverandering brengen, ze kan alleen maar een verandering van het mentale brengen. En als je mentale beweeglijk genoeg is, zal het tot het einde toe blijven veranderen van het ene naar het andere, zonder een zekere weg of een spirituele haven te bereiken. Het mentale kan denken en twijfelen en onderzoeken en aanvaarden en zijn aanvaarding terugnemen, formaties maken en teniet doen, beslissingen nemen en herroepen, waarbij het altijd oordeelt aan de oppervlakte en volgens oppervlakkige aanwijzingen en daarom nooit tot een diepe en definitieve ervaring van de Waarheid komt, maar op zichzelf is het niet tot meer in staat. Er zijn maar drie manieren waarop het zich tot

1. Ik heb gezegd dat het idee van het supramentale al sinds de oude tijden bestaat. Er werd in India en elders geprobeerd om het te bereiken door ernaar op te stijgen, maar de manier ontbrak om het integraal te maken voor het leven en het naar beneden te brengen voor de transformatie van de gehele natuur, zelfs van de fysieke natuur.

een kanaal of instrument van de Waarheid kan maken. Het moet stil worden in het Zelf en plaats maken voor een ruimer en groter bewustzijn, of het moet passief open zijn voor een innerlijk Licht en toelaten dat dat Licht het gebruikt als een uitdrukkingmiddel, of anders moet het zelf veranderen van het onderzoekende, intellectuele en oppervlakkige mentale dat het nu is, in een intuïtieve intelligentie, een visionair mentale dat geschikt is voor de rechtstreekse waarneming van de Goddelijke Waarheid.

Als je iets aan yoga wilt gaan doen, dan moet je eens voor al vaststellen welke weg je van plan bent te volgen. Het dient nergens toe je gezicht naar de toekomst te wenden en dan steeds om te zien naar het verleden; op die manier kom je nergens. Als je aan je verleden gebonden bent, keer er dan naar terug – en volg de weg die je dan kiest; maar als je in plaats daarvan deze weg kiest, dan moet je recht op je doel afgaan en niet telkens omzien.

*

Wat twijfels betreft en de beredeneerde antwoorden erop, dat heb ik allang opgegeven omdat ik het volkomen nutteloos vond. Yoga is geen gebied voor intellectuele argumenten of verhandelingen. Door oefening van het logische of discussiërende mentale kan men niet tot een werkelijk begrip van de yoga komen en haar beoefenen. Een geest van twijfel, 'eerlijke twijfel' en de eis dat het intellect bevredigd moet worden en elk punt moet beoordelen, is allemaal goed en wel op het gebied van de uiterlijke mentale actie, maar yoga is geen mentaal gebied en het bewustzijn dat gevestigd moet worden, is geen mentaal, logisch of discussiërend bewustzijn – er wordt zelfs door de yoga gesteld dat de *sadhana* haar doel niet kan bereiken tenzij en totdat het mentale, met inbegrip van het intellectuele of logische mentale, gekalmeerd is en zich in rust of stilte opent voor een hoger en dieper bewustzijn, voor een hogere en diepere visie en kennis. Om dezelfde reden wordt in de Indiase traditie een onvoorwaardelijke openheid voor de *Guru* vereist; wat het laken, bekritisieren of aanvallen van de *Guru* betreft, dit werd als verwerpelijk beschouwd en als het grootst mogelijke beletsel voor de *sadhana*.

Als de geest van twijfel overwonnen kon worden door hem met argumenten te weerleggen, dan zou er iets kunnen zijn in de eis hem door middel van bevrediging door logica te verwijderen. Maar de

geest van twijfel twijfelt terwille van zichzelf, terwille van de twijfel; hij gebruikt het mentale gewoon als zijn instrument voor het hem eigen *dharma* en dit niet het minst wanneer dat mentale meent dat het oprecht naar een oplossing zoekt voor zijn eerlijke en niet te onderdrukken twijfels. Bovendien verschillen mentale standpunten altijd en is het bekend dat mensen eindeloos kunnen redetwisten zonder dat de een de ander overtuigt. Eeuwig blijven antwoorden op hardnekkige en steeds terugkerende twijfels zoals die waar deze *Ashram* lange tijd vol van was en die de *sadhana* belemmerden, is niets anders dan het doel van de yoga verijdelen en het centrale principe ervan tegengaan, zonder de minste spirituele of andere winst. Als iemand zijn fundamentele twijfels overwint, dan komt dat door de groei van het psychische in hem of door een verruiming van zijn bewustzijn en door niet anders. Vragen die voortkomen uit de geest van onderzoek en die niet agressief of aanmatigend zijn, maar worden ingegeven door een dorst naar kennis, kunnen beantwoord worden, maar 'de geest van twijfel' is onverzadigbaar en niet te bevredigen.

*

Iedereen, zowel de spirituele denker als de materialist, weet dat de wereld voor het geschapen of natuurlijk geëvolueerde wezen in de onwetendheid of de onbewustheid van de Natuur noch een bed van rozen noch een weg van vreugdevol Licht is. Het is een moeilijke reis, een strijd en een worsteling, een vaak pijnlijke en veelbewogen groei, een leven dat belaagd wordt door duisternis, leugen en lijden. Het heeft zijn mentale, vitale en fysieke vreugden en genoegens, maar die brengen alleen een voorbijgaand genot – dat het vitale toch niet wil opgeven – en ze eindigen in afkeer, moeheid of ontgoocheling. Wat dan? Zeggen dat de Godheid niet bestaat, is gemakkelijk, maar leidt nergens toe – het laat je waar je bent, zonder vooruitzicht of uitkomst – noch Russell noch enige andere materialist kan je vertellen waar je heen gaat of waar je heen zou moeten gaan. De Godheid manifesteert zich niet op zo'n manier dat hij in de uiterlijke wereldomstandigheden herkend kan worden – toegegeven. Deze zijn niet het werk van ergens zomaar een of andere onverantwoordelijke autocraat – ze zijn de omstandigheden waarin Krachten zich uitwerken volgens een bepaalde aard van zijn, men zou kunnen zeggen dat

ze een bepaald zijnsprobleem vormen waarin we ons allen in werkelijkheid met instemming hebben begeven en meewerken. Is het werk pijnlijk en onzeker en zijn de wisselvalligheden onmogelijk te voorspellen? Dan zijn er twee mogelijkheden: je eraan onttrekken door langs de boeddhistische of illusionistische weg het *Nirvana* te bereiken, of je naar binnen keren en daar de Godheid vinden, aangezien hij aan de oppervlakte niet te ontdekken is. Want zij die het geprobeerd hebben, en dat waren er niet enkelen, maar honderden, ja, duizenden, hebben door de eeuwen heen getuigd dat hij daar is – en daarom is er yoga. Vereist het veel tijd? Is de Godheid verborgen achter een dikke sluier van zijn *Maya* en antwoordt hij niet dadelijk of in een vroege fase op onze roep? Of gunt hij ons alleen maar een onbepaalde en voorbijgaande glimp en trekt zich dan terug en wacht tot we gereed zijn? Maar als de Godheid enige waarde heeft, is het dan niet wat moeite en tijd en werk waard om hem na te jagen en moeten we erop staan hem te verwerven zonder enige training of opoffering of lijden of moeite? Het is beslist onredelijk een dergelijke eis te stellen. Het lijdt geen twijfel dat we ons naar binnen moeten keren, achter de sluier, om hem te vinden; pas dan zullen we hem buiten ons kunnen zien en zal het intellect niet zozeer overtuigd dan wel gedwongen zijn om zijn aanwezigheid te erkennen door ervaring – net als wanneer iemand ziet wat hij ontkend heeft en het niet langer kan ontkennen. Maar de middelen daartoe moeten worden aanvaard en ook het feit dat er doorzettingsvermogen van de wil en geduld in het werk voor nodig is.

*

Maar waarom in vredesnaam wil je wanhopige vriend dat iedereen het met hem eens is en de gedragslijn of het geloof van zijn voorkeur volgt? Dat is de nooit gerealiseerde droom van de politicus, of alleen maar gerealiseerd door het met geweld comprimeren van het menselijke mentale en leven – de meest recente prestatie van de man van de daad. De ‘geïncarneerde Goden’ – de *guru's* en de spirituele mensen over wie hij zich zo bitter beklagt – zijn meer bescheiden in hun verwachtingen en tevreden met een handvol, of als je wilt een *Ashram* vol leerlingen, en zelfs daar vragen ze niet om, maar ze komen, ze komen... Benaderen zij – die openlijk veroordeelde ‘geïncarneerden’ – dus rede en wijsheid niet dichter dan de politieke

leiders? Tenzij natuurlijk één van hen de fout begaat een universele godsdienst te stichten, maar met ons is dit niet het geval. Bovendien verwijt hij je dat je je rede verliest in blind geloof. Maar wat is zijn eigen kijk op de dingen anders dan een beredeneerd geloof? Jij gelooft overeenkomstig jouw geloof, wat heel natuurlijk is; hij gelooft overeenkomstig zijn mening, wat ook natuurlijk is, maar niet beter waar het de waarschijnlijkheid betreft de zuivere waarheid der dingen te bereiken. Zijn mening stemt overeen met zijn rede. Zo zijn ook de meningen van zijn politieke tegenstanders in overeenstemming met hun rede, en toch houden ze er een idee op na dat precies tegengesteld is aan het zijne. Hoe zal door beredeneren aangetoond worden wat het juiste is? Beide partijen kunnen debatteren tot ze groen zien, het zal hen niet dichter bij een beslissing brengen. Uiteindelijk heeft hij de overhand die het sterkste is of door de loop der gebeurtenissen wordt begunstigd. Maar wie kan, als hij de wereld bekijkt zoals ze is, beweren dat de loop der gebeurtenissen altijd (of ooit) overeenstemt met de juiste rede – wat dit iets dat juiste rede genoemd wordt ook moge zijn. Feitelijk bestaat er geen universele onfeilbare rede die kan beslissen en als scheidsrechter tussen tegenstrijdige opvattingen kan optreden; er is alleen maar mijn rede, jouw rede, de rede van X, de rede van Y enzovoort, vermenigvuldigd tot in het tegenstrijdige ontelbare. Ieder redeneert volgens zijn kijk op de dingen, zijn mening, dat wil zeggen volgens zijn mentale conditie en mentale voorkeur. Waartoe dient het dan af te geven op geloof dat per slot van rekening een houvast biedt te midden van de tegenstrijdigheden van een raadselachtig heelal? Als men een kennis die wéét kan bereiken, dan is het wat anders; maar zolang we alleen maar over een beredenerende onwetendheid beschikken – wel, zolang is er plaats voor geloof – zelfs geloof kan een schijnsel zijn van de kennis die weet, hoe ver er ook van verwijderd, en het lijdt niet de minste twijfel dat het intussen helpt om de dingen gedaan te krijgen. Wat zeg je van zo'n redenering – net als alle andere redeneringen overtuigend voor de overtuigden, maar niet voor de onovertuigbaren, voor degenen die de grondtoon waarin het redeneren danst, niet erkennen. Alles welbeschouwd is logica alleen maar een afgemeten dans van het mentale, meer niet.

*

Je droom was bepaald geen onzin, ze was een innerlijke ervaring en die kan ten volle naar waarde geschat worden. Wat de andere vragen betreft, die zijn erg ingewikkeld en ik voel me niet gewapend om de Gordiaanse knoop met één volzin door te hakken. Zeker, je hebt gelijk dat je rechtstreeks volgt wat voor jou de Waarheid is en je hoeft de stelling of de oplossing van X, of van wie dan ook, niet aan te nemen. Zolang de mens geen zekerder inzicht en geen grotere kennis heeft bereikt, heeft hij zowel geloof als rede nodig. Zonder geloof kan hij geen enkele weg met zekerheid bewandelen en zonder rede zou hij, zelfs al heeft hij de staf van het geloof als steun, in duisternis kunnen wandelen. X zelf baseert zijn geloof zoal niet op de Rede toch op redenen; en de rationalist, hij die rationaliseert of redeneert, moet een geloof hebben, zelfs al is het alleen maar geloof in de Rede als zijnde genoegzaam en gezaghebbend, net zoals de gelovige gelooft in zijn geloof als zijnde genoegzaam en gezaghebbend. Toch kunnen beide dwalen, wat onvermijdelijk is, daar ze beide instrumenten zijn van het menselijke mentale dat van nature dwaalt, en delen in de beperkingen van het mentale. Ieder moet gaan in het licht dat hij heeft, ook al zijn er duistere plekken waar hij struikelt.

Maar dit alles heeft niets te maken met de kwestie betreffende de huidige menselijke beschaving. Niet die beschaving moet gered worden, de wereld moet gered worden, en dat zal zeker gebeuren, hoewel misschien niet zo gemakkelijk of zo gauw als sommigen wensen of zich voorstellen, of op de manier die ze zich voorstellen. De huidige wereld moet zeker veranderen, maar het is de vraag of dat door vernietiging zal gebeuren of door een nieuwe opbouw op basis van een grotere Waarheid. De Moeder heeft de vraag open gelaten en ik kan alleen maar hetzelfde doen. Per slot van rekening moet de wijze mens, tenzij hij een profeet of directeur van het Astrologische bureau in Madras is, zich vaak tevreden stellen met het innemen van de Asquithiaanse positie. De waarheid ligt noch in optimisme noch in pessimisme, dit zijn alleen maar zijswijzen van het mentale of van het temperament.

Laten we dus zonder overdreven optimisme of pessimisme de loop der dingen afwachten.

*

Het geloof in spirituele dingen dat van de *sadhak* wordt gevraagd, is geen onwetend, maar een verlicht geloof, een geloof in het licht en niet in de duisternis. Het sceptische intellect noemt het 'blind' omdat het weigert zich te laten leiden door uiterlijke verschijnselen of schijnbare feiten – want het zoekt de waarheid erachter – en omdat het niet steunt op de krukken van bewijs en klaarblijkelijkheid. Het is een intuïtie – een intuïtie die er niet op wacht door ervaring te worden gerechtvaardigd, maar die tot ervaring leidt. Als ik in zelfgenezing geloof, dan zal ik na verloop van tijd de manier vinden om mezelf te genezen. Als ik in de transformatie geloof, dan kan ik uiteindelijk de hand leggen op het transformatieproces en het ontraadselen. Maar als ik begin met twijfel en voortga met nog meer twijfel, hoe ver zal ik dan kunnen komen op de reis?

*

Wat de kwestie geloof-twijfel betreft, je geeft het woord geloof met vuur een betekenis en draagwijdte die ik er niet aan toeken. Ik zal niet één, maar verscheidene brieven moeten schrijven om het standpunt te verduidelijken. Het komt me voor dat je met geloof een mentaal geloof bedoelt, dat feitelijk het mentale en de zintuigen wordt voorgehouden in de twijfelachtige vorm van een ongestaafde stellige verzekering. Ik bedoel er een dynamische innerlijke overtuiging van het innerlijke wezen mee van de waarheid van bovenzinnelijke dingen die niet door enig fysiek bewijs bewezen kunnen worden, maar die onderwerp van ervaring zijn. Mijn punt is dat dit geloof een uiterst wenselijke voorbereiding tot de verlangde ervaring is (al is het niet absoluut onontbeerlijk – want er kunnen zich gevallen voordoen waarin de ervaring niet door geloof vooraf wordt gegaan). Als ik zo aandrang op geloof – maar niet zozeer op een absoluut geloof als wel op het van je afgooien van twijfel en ontkenning *a priori* – dan is het omdat me blijkt dat deze twijfel en ontkenning een instrument in de handen van de tegenwerkende krachten geworden zijn.

Ik noem de ontkenning van de materialist een ontkenning *a priori* omdat hij zelfs weigert te overwegen of te onderzoeken wat hij ontkent, maar *begint* met het te ontkennen, zoals Leonard Woolf met zijn 'kwak, kwak' op grond van het feit dat het in tegenspraak is met zijn eigen theorieën en dus niet waar kan zijn. Anderzijds is het

geloof in de Godheid en de Genade, in de yoga en de *Guru* enzovoort niet iets *a priori*, omdat het zowel berust op een grote hoeveelheid menselijke ervaring die zich in de loop van de eeuwen en de millennia verzameld heeft, als op de persoonlijke intuïtieve waarneming. Daarom is het een intuïtieve waarneming die bevestigd is door de ervaring van de honderden en duizenden die haar vóór mij getoetst hebben.

*

Ik ben gaan schrijven over twijfel, maar zelfs terwijl ik dat doe, word ik geplaagd door de 'twijfel' of men, wat men ook schrijft of doet, ooit de eeuwige twijfel in de mens, die de handicap van zijn aangeboren onwetendheid is, kan overreden. In de eerste plaats zou een doelmatig schrijven iets tussen de zestig en zeshonderd bladzijden betekenen, maar zelfs zesduizend overtuigende bladzijden zouden de twijfel niet kunnen overtuigen. De twijfel bestaat immers terwille van zichzelf; zijn functie is altijd te twifelen en nog te blijven twifelen zelfs wanneer hij overtuigd is; alleen maar om zijn gastheer over te halen hem kost en inwoning te geven, doet hij zich voor als een eerlijke zoeker naar de waarheid. Deze les heb ik geleerd door de ervaring van zowel mijn eigen mentale als dat van anderen; de enige manier om zich van twijfel te bevrijden is het onderscheidingsvermogen te gebruiken als je ontdekker van waarheid en leugen en onder zijn hoede vrij en moedig de deur te openen voor ervaring.

Toch ben ik aan het schrijven gegaan; ik wil echter niet beginnen met twijfel, maar met je eis dat de Godheid een concrete zekerheid zou zijn, net zo concreet als welk fysiek verschijnsel ook dat door de zintuigen wordt waargenomen. Nu, de Godheid moet stellig zo'n zekerheid zijn, niet alleen even concreet, maar meer concreet dan alles wat in de wereld van de Materie door het oor, het oog of de tastzin wordt waargenomen; het is evenwel niet een zekerheid van het mentale denken, maar een zekerheid uit wezenlijke ervaring. Wanneer de vrede Gods over je neerdaalt, wanneer de Goddelijke Aanwezigheid in je is, wanneer de *Ananda* je als een zee overspoelt, wanneer je als een blad op de wind door de adem van de Goddelijke Kracht wordt voortgedreven, wanneer Liefde vanuit jou over de gehele schepping bloeit, wanneer de Goddelijke Kennis je baadt in een Licht dat ogenblikkelijk alles verlicht en transformeert dat

voorheen duister, droevig en verborgen was, wanneer al het bestaande deel van de Ene Werkelijkheid wordt, wanneer de Werkelijkheid je helemaal omgeeft, dan voel je de Godheid onmiddellijk door het spirituele contact, door de innerlijke visie, door het verlichte en ziende denken, door de vitale gewaarwordingen en zelfs door de fysieke zintuigen – overal zie je, hoor je, voel je alleen maar de Godheid. Dan kun je het minder betwijfelen of ontkennen dan je het daglicht, of de lucht, of de zon aan de hemel kunt ontkennen of betwijfelen – want van deze fysieke dingen kun je niet zeker zijn, omdat ze zijn wat je zintuigen je ervan voorstellen, maar in de concrete ervaringen van de Godheid is twijfel onmogelijk. Wat de duurzaamheid betreft, je kunt niet verwachten dat de eerste spirituele ervaringen vanaf het begin duurzaam zouden zijn – dat komt alleen bij enkelen voor en zelfs bij hen is er niet altijd de grote intensiteit; bij de meesten komt de ervaring en trekt zich dan terug achter de sluier en wacht tot dat deel van de mens is voorbereid en gereed gemaakt om haar toenemende intensiteit en dan haar duurzaamheid vast te houden. Maar er op die grond aan twijfelen zou uiterst onredelijk zijn. Men twijfelt niet aan het bestaan van de lucht omdat er niet aldoor een sterke wind staat, of aan het zonlicht omdat het tussen zonsondergang en dageraad nacht is. De moeilijkheid ligt in het gewone menselijke bewustzijn waarvoor spirituele ervaring iets abnormaals lijkt en waarvoor ze feitelijk supranormaal is. Voor deze zwakke, beperkte normaliteit is het in het begin moeilijk om zelfs maar enig contact met die grotere en meer intense supranormale ervaring te ondergaan, of ze zwakt het af tot haar eigen bottere materiaal dat uit mentale of vitale ervaring bestaat en wanneer de spirituele ervaring in haar authentieke overweldigende macht neerdaalt, kan ze dat vaak niet verdragen, of als ze het verdragen kan, kan ze haar niet vasthouden. Toch, als er eenmaal een definitieve bres is geslagen in de muren die het mentale tegen de Oneindigheid heeft opgebouwd, dan wordt die bres steeds groter – soms langzaam, soms snel – tot er geen muur meer is, en dan is er de duurzaamheid.

Maar de beslissende ervaringen kunnen niet worden ingebracht, de duurzaamheid van een nieuwe bewustzijnstoestand waarin ze normaal zullen zijn, kan niet gewaarborgd worden als het mentale altijd allerlei voorbehoud, vooroordelen en onwetende formuleringen in

het midden brengt, of als het erop staat dat het tot de goddelijke zekerheid moet komen op dezelfde manier als waarop het tot de heel relatieve waarheid van een mentale conclusie komt: door redenering, twijfel, onderzoek en alle andere parafernalia van de Onwetendheid die tastend en struikelend naar Kennis zoekt; deze grotere dingen kunnen alleen maar komen door de geleidelijke opening van een bewustzijn dat tot rust gebracht is en gestadig op de spirituele waarheid is gericht. Als je vraagt waarom de Godheid het zo, op deze erg lastige basis beschikt heeft, dan is het een nutteloze vraag, want het is niets anders dan een psychologische noodzaak, opgelegd door de aard zelf van de dingen. Het is zo omdat die ervaringen van de Godheid geen mentale constructies en geen vitale impulsen zijn; ze zijn iets wezenlijks, ze zijn niet iets dat alleen maar gedacht wordt, maar werkelijkheden die niet mentaal gevoeld worden, maar in onze fundamentele substantie en essentie zelf. Ongetwijfeld, het mentale is er altijd en kan tussenbeide komen; het kan zijn eigen soort mentaliseren over de Godheid hebben en heeft die ook, die bestaat uit gedachten, overtuigingen, gevoelens, mentale bespiegelingen over de spirituele Waarheid, zelfs een soort mentale verwezenlijking die zo goed mogelijk een soort hogere Waarheid weergeeft; dit alles is niet zonder waarde, maar het is niet concreet, intiem en ontwijfelbaar. Het mentale op zich is niet in staat tot uiteindelijke zekerheid; al wat het gelooft, kan het in twijfel trekken, al wat het kan bevestigen, kan het ontkennen, al waar het vat op krijgt, kan het loslaten en laat het ook los. Dat is, zo je wilt, zijn vrijheid, zijn edel recht en zijn privilege; maar dat is waarschijnlijk alles wat je tot zijn eer kunt zeggen, maar door deze methoden van het mentale kun je niet hopen (behalve binnen het bereik van de fysieke verschijnselen en zelfs nauwelijks daar) tot iets te komen dat je een laatste zekerheid kunt noemen. Om deze dwingende reden kan verstandelijk onderzoek of mentaliseren over de Godheid je de Godheid niet brengen. Als het bewustzijn altijd bezig is met kleine mentale bewegingen – vooral als die, zoals gewoonlijk, vergezeld gaan van een zwerm vitale bewegingen, verlangens, vooroordelen en al het andere dat het menselijk denken vergiftigt – zelfs afgezien van de aangeboren ontoereikendheid van de rede, hoe kan er dan plaats zijn voor een nieuwe orde van kennis, voor fundamentele ervaringen of voor de diepe en geweldige opwellingen of neerdalingen van de

Geest. Het is weliswaar mogelijk dat het mentale middenin zijn bezigheden plotseling bij verrassing wordt genomen, overrompeld, weggevaagd, terwijl alles overspoeld wordt door een plotselinge toevloed van spirituele ervaring. Maar als het daarna begint te vragen, te twijfelen, te theoretiseren, te gissen wat dat alles zou kunnen zijn en of het waar is of niet, wat kan de spirituele kracht dan anders doen dan zich terugtrekken en wachten tot de mentale zeepbellen ophouden?

Ik zou degenen die het intellectuele mentale tot maatstaf van en rechter over de spirituele ervaring willen maken, één eenvoudige vraag willen stellen. Is het Goddelijke iets dat minder is dan het mentale of is het iets dat groter is? Is het mentale bewustzijn met zijn tastend onderzoek, zijn eindeloos argumenteren, zijn onverzadigbare twijfel, zijn strakke en weinig soepele logica iets dat groter is dan of zelfs gelijk aan het Goddelijke Bewustzijn, of is het iets dat naar zijn werking en status ervoor onderdoet? Is het groter, dan is er geen reden om de Godheid te zoeken. Is het eraan gelijk, dan is spirituele ervaring totaal overbodig. Maar als het ervoor onderdoet, hoe kan het dan het Goddelijke uitdagen, beoordelen, als een beschuldigde of een getuige voor zijn rechterstoel dagen, het als een kandidaat oproepen voor een toelatingsexamen-commissie te verschijnen, of het als een insect onder zijn onderzoekende microscoop prikken? Kan het vitale dier zijn vitale instincten, associaties en aandriften tot onfeilbare maatstaf maken en het mentale van de mens ermee beoordelen, interpreteren en doorgronden? Het kan dat niet, omdat het mentale van de mens een hoger vermogen is dat werkt op een meer omvattende en meer complexe manier die het dierlijke bewustzijn niet kan volgen. Is het dan zo moeilijk om ook in te zien dat het Goddelijke Bewustzijn iets oneindig meer omvattends, meer complex dan het mentale van de mens moet zijn, met grotere vermogens en vol licht, dat het moet werken op een manier die het zuivere mentale niet kan beoordelen, interpreteren of doorgronden met de maatstaven van zijn feilbare rede en beperkte, gedeeltelijke kennis? Het eenvoudige feit is dat de geest en het Mentale niet hetzelfde zijn en dat de yogi in het spirituele bewustzijn moet komen (bij dit alles heb ik het niet in het minst over het supramentale) wil hij in duurzaam contact of een duurzame vereniging met de Godheid zijn. Dan is het geen gril van de Godheid of geen tyrannie om erop te

staan dat het mentale zijn beperkingen erkent, zichzelf tot rust brengt, zijn eisen opgeeft en zich openstelt voor en overgeeft aan een groter Licht dan het op zijn eigen, meer duistere niveau kan vinden.

Dit betekent niet dat het mentale helemaal geen plaats heeft in het spirituele leven; maar het betekent dat het zelfs niet het voornaamste instrument, laat staan de autoriteit kan zijn aan welks oordeel allen, de Godheid inbegrepen, zich moeten onderwerpen. Het mentale moet leren van het grotere bewustzijn dat het benadert en er niet zijn eigen normen aan opleggen; het moet verlichting ontvangen, zich openen voor een hogere Waarheid, een groter vermogen toelaten dat niet volgens mentale regels werkt, er zich aan overgeven en zijn gedeeltelijke licht en gedeeltelijke duisternis van boven af laten overspoelen tot het kan zien waar het blind was, horen waar het doof was, voelen waar het gevoelloos was en waar het vreugde, vervulling, zekerheid en vrede kan hebben waar het verbijsterd was, onzeker, vol vragen en teleurstellingen. Dit is het standpunt van de yoga – een standpunt dat gebaseerd is op een bestendige ervaring sinds mensen de Godheid begonnen te zoeken. Als het niet waar is, dan is er geen waarheid in yoga en geen noodzaak voor yoga. Als het waar is, dan kunnen we op die basis, vanuit het standpunt dat dit grotere bewustzijn nodig is, zien of twijfel enig nut heeft voor het spirituele leven. Zomaar alles geloven, wordt van de spirituele zoeker zeker niet gevraagd; zo'n kritikloze en onnozele lichtgelovigheid zou niet alleen onintellectueel zijn, maar in de hoogste graad onspiritueel. Op elk moment van het spirituele leven moet men, totdat men ten volle het hogere licht heeft bereikt, op zijn hoede zijn en in staat om de spirituele waarheid te onderscheiden van pseudo-spirituele nabootsingen of surrogaten, geproduceerd door het mentale en de vitale begeerte. Het vermogen tot onderscheid tussen waarheden van de Godheid en de leugens van de *Asura* is voor de yoga een kardinale noodzakelijkheid. De kwestie is of dat het best gedaan kan worden door de negatieve en destructieve methode van de twijfel, die dikwijls de leugen doodt, maar met dezelfde onpartijdige klap ook de waarheid verwerpt, of dat er een meer positief, behulpzaam en verlicht zoekend vermogen gevonden kan worden, dat niet door zijn inherente onwetendheid gedwongen is om zowel de waarheid als de leugen met het stilet van de twijfel en de knuppel van de loochening tegemoet te gaan. Een mentaal geloof zonder onderscheid is niet de

leer van de spiritualiteit of yoga; het geloof waar ze over spreekt, is geen primitief mentaal geloof, maar de trouw van de ziel aan het leidende licht in haar – een trouw die nodig blijft, totdat het licht haar de kennis binnenleidt.

*

Het abnormale komt in deze fysieke wereld overvloedig voor, het meer dan normale is er ook. Afgezien van een kwestie van geloof, moet elk werkelijk rationeel mens met een vrij mentale (niet zoals de rationalisten of de zogenaamde vrijdenkers op ieder punt gebonden met de driedubbele touwen van een *a priori* irrationeel ongeloof) niet onmiddellijk uitroepen: ‘Onzin!’, maar zijn oordeel opschorten tot hij de nodige ervaring en kennis heeft. Ontkennen in onwetendheid is niet beter dan bevestigen in onwetendheid.

*

Ik vraag van niemand ‘onvoorwaardelijk geloof’. Het enige wat ik vraag is een fundamenteel geloof, behoed door een geduldig en rustig onderscheidingsvermogen, want die zijn eigen aan het bewustzijn van een spirituele zoeker en die heb ik zelf gebruikt en naar ik heb bevonden, schakelen die elke behoefte uit aan het totaal ongegronde dilemma: ‘Je moet ofwel twijfelen aan alles wat suprafysiek is, of je moet alles maar geloven’, dat door de materialisten te pas en te onpas als argument wordt aangevoerd. Ik zie dat je twijfel steeds opnieuw tot de aanval overgaat en deze formule blijft herhalen ondanks zijn ontkenning, wat mijn bewering staft dat de Twijfel niet overtuigd kan worden, omdat hij naar zijn aard niet overtuigd wil worden: hij blijft altijd hetzelfde standpunt herhalen.

*

Wat ook het motief mag zijn waardoor het mentale of het vitale dringend wordt gedreven, als er in het wezen een werkelijk zoeken naar de Godheid is, dan moet dat uiteindelijk tot de verwezenlijking van de Godheid leiden. De ziel in het innerlijk heeft altijd de inherente hunkering naar de Godheid; de bijzondere beweegreden is eenvoudig een stuwkracht die ze gebruikt om het mentale en het vitale ertoe te brengen de innerlijke drang te volgen. Als het mentale en het vitale de zuivere liefde van de ziel voor de Godheid omwille

van Hemzelf kunnen voelen, dan verkrijgt de *sadhana* haar volle vermogen en verdwijnen er veel moeilijkheden; maar zelfs als ze het niet voelen, zullen ze verkrijgen wat ze in de Godheid zoeken en daardoor zullen ze iets gaan verwezenlijken en zelfs verder gaan dan ze oorspronkelijk verlangden... Ik zou zeggen dat het idee van een vreugdeloze God iets belachelijks is, dat alleen maar veroorzaakt kon worden door de onwetendheid van het mentale! De *Radha* – liefde is niet op zoiets gebaseerd, maar betekent eenvoudig dat wát zich op de weg naar de Godheid ook mag voordoen, pijn of vreugde, en hoe lang het lijden ook mag duren, de *Radha*-liefde onwankelbaar is en haar geloof en zekerheid strak als op een ster gericht houdt op het allerhoogste object van Liefde.

Wat is deze *Ananda* eigenlijk? Het mentale kan er niets anders in zien dan een aangename psychologische toestand – als ze echter alleen maar dat was, dan zou ze niet de verrukking kunnen zijn die de *bhakta's* en de mystici ervaren. Wanneer de *Ananda* in je komt, dan is het de Godheid die in je komt, net zoals het de Godheid is die je doordringt wanneer de vrede je binnenstroomt of het de vloed van de Godheid zelf is die je omgeeft wanneer je overspoeld wordt met Licht. De Godheid is natuurlijk veel meer dan dat, nog heel veel andere dingen, met in alle een Tegenwoordigheid, een Wezen, een Goddelijke Persoon; want de Godheid is Krishna, is Shiva, is de Allerhoogste Moeder. Maar door de *Ananda* kun je de *Anandamaya* Krishna onderkennen, want de *Ananda* is het fijnstoffelijke lichaam en wezen van Krishna, door de Vrede kun je de *Shantimaya*-Shiva onderkennen; in het Licht, in de bevrijdende kennis, in de Liefde, in de vervullende en verheffende Macht kun je de Aanwezigheid van de Goddelijke Moeder vinden. Deze waarneming maakt de ervaringen van de *Bhakta's* en de mystici zo vervoerend en stelt hen in staat om gemakkelijker door de nachten van angst en scheiding te gaan; die gewaarwording van de ziel geeft zelfs aan een klein beetje *Ananda* of aan een kortstondige *Ananda* een kracht of een waarde die ze anders niet zou kunnen hebben, en de *Ananda* zelf verkrijgt erdoor een steeds groter vermogen om te blijven, om terug te keren en om toe te nemen.

Ik kan niet erg goed antwoorden op Russell's kritische aanmerkingen, want de opvatting van de Godheid als een Almacht buiten de dingen, die de wereld geschapen heeft en haar bestuurt als een

absolute en grillige monarch – de Christelijke of Semitische opvatting – is nooit de mijne geweest; ze gaat te zeer in tegen wat ik in dertig jaar *sadhana* gezien en ervaren heb. Het atheïstische bezwaar richt zich tegen deze opvatting – want het atheïsme in Europa is een oppervlakkige en vrij kinderlijke reactie geweest op een oppervlakkige en kinderlijke exoterische godsdienstigheid en zijn algemene, gebrekkige en primitief dogmatische denkbeelden. Maar wanneer ik het over de Goddelijke Wil heb, bedoel ik iets anders, iets dat hier in een evolutieve wereld van Onwetendheid is neergedaald, dat achter alles aanwezig is, dat met zijn Licht druk uitoefent op de Duisternis, dat in de omstandigheden van een wereld van Onwetendheid alles naar het best mogelijke leidt en uiteindelijk naar een neerdaling van een groter Vermogen van de Godheid, dat geen Almacht zal zijn, tegengehouden en geconditioneerd door de wet van de wereld zoals ze is, maar in zijn volle werking en dat daarom de heerschappij zal brengen van licht, vrede, harmonie, vreugde, liefde, schoonheid en *Ananda*, want daaruit bestaat de Goddelijke Natuur. De Goddelijke Genade is er, gereed om elk ogenblik haar invloed uit te oefenen, maar ze manifesteert zich naarmate men uit de Wet van de Onwetendheid in de Wet van het Licht groeit; ze is niet als een willekeurige gril bedoeld, hoe wonderbaarlijk haar tussenkomst vaak moge zijn, maar als een hulp bij die groei en als een Licht dat leidt en uiteindelijk bevrijdt. Als we de feiten van de wereld nemen zoals ze zijn en ook de feiten van de spirituele ervaring als geheel, die geen van alle ontkend of veronachtzaamd kunnen worden, dan zie ik niet wat voor andere Godheid er zou kunnen zijn. Deze Godheid leidt ons misschien dikwijls door de duisternis, omdat de duisternis in ons en om ons heen aanwezig is, maar Hij leidt ons naar het Licht en naar niets anders.

*

Het punt omtrent de verkeerde voorstelling van het ‘Vormloze’ door het intellect (het gevolg van een louter negatieve uitdrukking van iets dat onuitsprekelijk intiem en positief is) is heel goed geformuleerd en raakt de waarheid in de roos. Ieder die de *Ananda* van het *Brahman* gekend heeft, kan alleen maar glimlachen om de beschuldiging van kilheid; er is een volstreekte en onveranderlijke extase in, een geconcentreerde intensiteit van stille en onvervreembare verruk-

king waarvan men iemand die de ervaring niet gehad heeft, onmogelijk ook maar enig idee kan geven. De eeuwige Werkelijkheid is kil noch droog noch leeg; je zou net zo goed kunnen zeggen dat de zon in het hartje van de zomer kil is of de oceaan droog of de volledige volheid leeg. Zelfs als je haar bereikt door het uitschakelen van de vorm en al het andere, word je erdoor overspoeld als door een wonderbaarlijke volheid – waarlijk het *Purnam*; als je het zowel door bevestiging als door ontkenning bereikt, kan er natuurlijk geen sprake zijn van leegte of droogte! Alles is erin aanwezig en meer dan men ooit als het alles zou kunnen dromen. Daarom moet men bezwaar maken tegen het intellect wanneer het zich opwerpt als de alwetende rechter; als het zich aan zijn eigen beperkingen hield, zou er geen bezwaar tegen zijn. Maar het maakt constructies van woorden en ideeën die niet op de Waarheid van toepassing zijn, wauwelt dwaasheden in zijn onwetendheid en maakt zijn constructies tot een muur die de toegang verspert voor de Waarheid, die zijn eigen vermogens en gezichtskring te boven gaat.

*

Met betrekking tot wat Professor Sorley over 'The Riddle of this World' geschreven heeft, het boekje was natuurlijk niet bedoeld als een volledige of directe uitdrukking van mijn gedachten en aangezien het voornamelijk voor *sadhaks* geschreven was, werd veel erin als vanzelfsprekend aangenomen. De meeste belangrijke ideeën – bijvoorbeeld het bovenmentale – werden niet nader verklaard. Om de ideeën die het inhoudt duidelijk te maken voor het intellect, moeten ze nauwkeurig in een intellectuele vorm gegoten worden voor zover dat met supra-intellectuele zaken mogelijk is. Wat in het boekje geschreven is, kan duidelijk zijn voor degenen die genoeg ervaring hebben, maar de meesten kan het alleen maar tot nadenken stemmen.

Ik denk echter niet dat de uiteenzetting van supra-intellectuele dingen noodzakelijkerwijs het maken van onderscheid in de termen van het intellect met zich mee brengt. Het is immers in de grond geen uitdrukking van ideeën waartoe het bespiegelende denken gekomen is. Spirituele kennis moet men door ervaring bereiken en door een bewustzijn van de dingen dat rechtstreeks uit die ervaring voortkomt of eraan ten grondslag ligt of erbij betrokken is. Dit soort kennis is

dus fundamenteel een bewustzijn en geen denken, geen formulering van ideeën. Mijn eerste grote ervaring bijvoorbeeld – radicaal en overweldigend – hoewel niet de laatste en volledige zoals bleek – kwam na en door het uitsluiten en tot zwijgen brengen van alle denken – eerst was er wat men een spiritueel substantieel of concreet bewustzijn van rust en stilte zou kunnen noemen, dan de gewaarwording van één enkele en allerhoogste Werkelijkheid, in de aanwezigheid waarvan de dingen alleen maar als vormen bestonden, maar vormen die helemaal niet substantieel, werkelijk of concreet waren; maar dit was allemaal duidelijk voor een spirituele waarneming, voor een wezenlijk en onpersoonlijk besef, zonder ook maar het minste begrip of idee van werkelijkheid of onwerkelijkheid, of welk ander denkbeeld ook, want alle begrippen of ideeën waren in de absolute stilte tot zwijgen gebracht of totaal afwezig. Dit alles werd rechtstreeks gekend door het zuivere bewustzijn, niet door het mentale, dus waren er geen begrippen, woorden of namen nodig. Toch is dit fundamentele karakter van de spirituele ervaring niet absoluut beperkend; ze kan het zonder gedachten stellen, maar ze kan ook gebruik maken van gedachten. Het eerste idee dat in het mentale opkomt, zou dan natuurlijk zijn dat men door zijn toevlucht tot gedachten te nemen tegelijk terugkomt in het domein van het intellect – en in het begin en gedurende lange tijd kan het ook zo zijn; maar volgens mijn eigen ervaring is dit niet onvermijdelijk. Het gebeurt wanneer men een verstandelijke uiteenzetting probeert te geven van wat men ervaren heeft; er is echter een ander soort denken dat spontaan opkomt alsof het een kern of vorm van de ervaring was, of van het bewustzijn dat erbij betrokken was – of van een deel van dat bewustzijn – en dit lijkt me niet intellectueel van aard te zijn. Het heeft een ander licht, een ander vermogen, een betekenis binnen de betekenis. Dit is duidelijk het geval met die gedachten die opkomen zonder de behoefte aan woorden om ze uit te drukken, gedachten die in het bewustzijn de aard hebben van een direct zien, zelfs van een soort grondig begrip of contact dat zich formuleert in een nauwkeurige uitdrukking van datgene wat het gewaar is (ik hoop dat dit niet te mystiek of onbegrijpelijk is); maar men zou kunnen zeggen dat zodra gedachten woorden worden, ze tot het rijk van het intellect behoren – want woorden zijn een vinding van het intellect. Maar is dat werkelijk zo of is het onvermijdelijk? Het heeft me altijd toegesche-

nen dat woorden oorspronkelijk ergens anders vandaan komen dan van het denkende mentale, hoewel het denkende mentale ze heeft bemachtigd, voor zichzelf gebruikt en vrij voor zijn doeleinden heeft gesmeed. Maar zelfs als het niet zo was, is het niet mogelijk woorden te gebruiken om iets uit te drukken dat niet intellectueel is? Housman beweert dat poëzie pas volmaakt poëtisch is, wanneer ze on-intellectueel, wanneer ze on-zin is. Dit is te paradoxaal, maar hij bedoelt, naar ik veronderstel, dat ze ongerijmd lijkt als ze aan de strenge toets van het intellect wordt onderworpen, omdat ze iets meedeelt dat een ander soort zien uitdrukt dan wat het intellectuele denken ons brengt en dat voor dit zien werkelijk is. Is het niet mogelijk dat woorden zouden voortkomen uit het supra-intellectuele bewustzijn dat het wezenlijke vermogen van de spirituele ervaring is en dat taal gebruikt zou kunnen worden – althans tot een zeker punt en op een bepaalde manier – om dat bewustzijn uit te drukken? Dit echter tussen haakjes – wanneer men spirituele ervaring aan het intellect zelf probeert te verklaren, dan is het een andere zaak.

Dat de verschillende bewustzijnsniveaus elkaar doordringen is voor mij inderdaad een hoogst belangrijk en fundamenteel deel van de spirituele ervaring; zonder dit zouden de yoga zoals ik die beoefen en haar doelstelling niet kunnen bestaan. Want die doelstelling is op aarde een hoger bewustzijn te manifesteren, te bereiken of te belichamen en niet aan de aarde te ontsnappen naar een hogere wereld of het een of andere allerhoogste Absolute. De oude yoga's (niet alle) richtten zich andersom, maar ik denk dat het was omdat ze de aarde zoals ze is een vrij onmogelijk oord vonden voor een spiritueel wezen en de weerstand tegen de verandering te hardnekkig om te verduren; de natuur van de aarde kwam hun, naar Vivekananda's vergelijking voor als de staart van een hond die dadelijk nadat je hem hebt gladgestreken weer in zijn oorspronkelijke krul schiet. Maar de fundamentele stelling in deze kwestie werd heel duidelijk verkondigd in de *Upanishaden*, die zo ver gingen te zeggen dat de Aarde de basis is, dat alle werelden op aarde aanwezig zijn en dat het onwetendheid is zich een scherp omljnd of onverenigbaar verschil ertussen voor te stellen: hier en niet elders, niet door naar een andere wereld te gaan, moet de goddelijke verwezenlijking komen. Deze uitspraak werd gebruikt om een louter individuele

verwezenlijking te verdedigen, maar ze kan ook de basis vormen van een meer omvattende poging.

Wat het polytheïsme betreft, ik aanvaard zeker de waarheid van de vele vormen en persoonlijkheden van de Ene, die sinds de *Vedische* tijden de spirituele essentie van het Indiase polytheïsme zijn geweest – een secundair gezichtspunt in het zoeken naar de Ene en enige Godheid. Maar de passage waar prof. Sorley naar verwijst, heeft met iets anders te maken – de kleine godjes en de Titanen over wie daar gesproken wordt, zijn suprafysische wezens van andere niveaus. Het is niet de bedoeling aan te duiden dat ze echte Godheden zijn met recht op verering – integendeel, er wordt op gewezen dat het aanvaarden van hun invloed leidt tot dwaling en verwarring of tot het afdwalen van het ware spirituele pad. Ze hebben ongetwijfeld enig vermogen tot scheppen, ze zijn op hun manier en binnen hun beperkte domein makers van vormen, maar zo zijn ook de mensen binnen hun eigen domein en beperkingen scheppers van uiterlijke en innerlijke dingen, en de scheppende vermogens van de mens kunnen zelfs repercussies hebben op de suprafysische niveaus.

Ik ben het ermee eens dat ascetisme overdreven kan worden. Het heeft zijn plaats als een middel – niet het enige – tot zelfbeheersing; maar een ascetisme dat het leven afsnijdt is een overdrijving, hoewel een overdrijving die veel opmerkelijke resultaten heeft gehad die er anders misschien nauwelijks geweest waren. Het krachtenspel in deze wereld is raadselachtig en ontsnapt aan elke strakke regel van de rede en zelfs zo'n overdrijving wordt vaak gebruikt om iets tot stand te brengen dat nodig is voor de volledige ontwikkeling van de menselijke verwezenlijking, kennis en ervaring. Met dat al was het een overdrijving en niet wat het beweerde te zijn, de onontbeerlijke weg naar het ware doel.

*

Ik heb niets in te brengen tegen professor Sorley's opmerkingen over het stille, stralende en heldere mentale, want ze geven voldoende het proces aan waardoor het mentale zich voorbereidt op de weerspiegeling van de hogere Waarheid in zijn onverstoorde oppervlak of substantie. Misschien moet één ding in het oog gehouden worden: deze zuivere stilte van het mentale is altijd de vereiste toestand, het desideratum, maar er is meer dan één manier om het tot stand te

brengen. Het hoeft bijvoorbeeld niet alleen te gebeuren door een inspanning van het mentale zelf om zich vrij te maken van alle indringerige gevoelens of hartstochten, of van zijn eigen karakteristieke vibraties of van de verduisterende walmen van de fysieke inertie, met als gevolg slaap of loomheid van het mentale in plaats van zijn wakkere stilte – want dit is alleen maar het gewone proces van de yogaweg van kennis. Het kan ook gebeuren door een neerdaling van boven van een grote spirituele stilte die het mentale en het hart, de levensimpulsen en de fysieke reflexen tot stilte brengt. Een dergelijke plotselinge neerdaling, of een reeks van neerdalingen met accumulerende kracht en uitwerking, is een bekend verschijnsel in de spirituele ervaring. Of men kan beginnen met een of andere methode voor het doel die normalerwijze een werk van lange duur zou betekenen en wordt dan zelfs al bij het begin gegrepen door een snelle tussenkomst of manifestatie van de Stilte, met een effect buiten alle verhouding tot de middelen waarmee men begonnen was. Men begint met een methode, maar het werk wordt opgenomen door een Genade van boven, van Datgene waar men naar streeft, of door een binnendringen van de oneindigheden van de Geest. Op deze laatste manier bereikte ik zelf de absolute stilte van het mentale die ik me, vóórdat ik ze daadwerkelijk ervoer, niet kon voorstellen.

Er is nog een ander, niet onbelangrijk punt – wat is precies de aard van deze glans, helderheid en stilte – waaruit bestaat die? Is ze alleen maar een psychologische toestand, of iets meer? Professor Sorley zegt dat deze woorden eigenlijk metaforen zijn en dat hij hetzelfde wil uitdrukken in een meer abstracte taal en hij slaagt daar ook in. Ik was me er echter niet van bewust metaforen te gebruiken toen ik die zin schreef, hoewel ik me ervan bewust ben dat die woorden anderen zo zouden kunnen voorkomen. Ik denk zelfs dat ze iemand die dezelfde ervaring ook maar half gehad heeft, niet alleen een levendiger, maar een nauwkeuriger beschrijving van die innerlijke toestand zouden toeschijnen dan een meer abstracte taal zou kunnen geven. Het is waar dat metaforen, symbolen en beeldspraak hulpmiddelen zijn waar de mysticus zich voortdurend van bedient om zijn ervaring uit te drukken; dit is onvermijdelijk omdat hij in een taal, gemaakt of tenminste ontwikkeld en gehanteerd door het mentale, de verschijnselen moet uitdrukken van een bewustzijn dat anders is dan het mentale en tegelijk ingewikkelder en op een meer

subtiële manier concreet. Deze subtiel concrete, bovenzinnelijk waarneembare werkelijkheid van de verschijnselen van het bewustzijn die de mysticus bereikt, rechtvaardigt het gebruik van metafoor en beeldspraak als een levendiger en nauwkeuriger weergave dan de abstracte termen die de intellectuele overdenking voor haar eigen karakteristieke proces gebruikt. Als de gebruikte beelden misleidend zijn of als beschrijvingen niet nauwkeurig, dan komt dat doordat de uitdrukingskracht van de schrijver ontoereikend was voor de intensiteit van zijn ervaring. De geleerde heeft het over lichtgolven of over geluidsgolven en gebruikt zo een metafoor, maar een die overeenstemt met het fysieke feit en volkomen toepasselijk is, want er is geen reden waarom er geen golf, geen constant vloeiende beweging van licht of geluid zou zijn, net zo goed als van water. Maar als ik het heb over de glans, de helderheid en stilte van het mentale, is het niet mijn bedoeling metaforen te hulp te roepen. Het was bedoeld als een even nauwkeurige en concrete beschrijving als wanneer ik de lucht of het wateroppervlak op dezelfde manier had beschreven. Want de ervaring van het mentale van de mysticus – vooral wanneer het stil wordt – is niet die van een abstracte toestand of van een zich terugtrekken of van het een of ander onvatbaar element van het bewustzijn, het is een ervaring van een uitgebreide subtiële substantie waarin zich golven, stromingen en vibraties kunnen voordoen, en zich inderdaad voordoen, die niet materieel zijn, maar voor de innerlijke zintuigen toch even duidelijk, waarneembaar en hanteerbaar als onverschillig welke beweging van materiële energie of substantie voor de fysieke zintuigen. De stilte van het mentale betekent in de eerste plaats het tot rust komen van de bewegingen van het denken, van de gedachtenformaties en gedachtenstromingen die een gewoonte geworden zijn en de bewustzijnssubstantie onrustig maken en dat is voor velen als mentale stilte voldoende. Maar zelfs in deze rust van alle gedachtenbewegingen of gevoelsbewegingen ziet men, als men nauwkeuriger observeert, dat deze mentale substantie voortdurend in een toestand van uiterst fijne vibratie verkeert, eerst niet gemakkelijk waar te nemen, maar daarna heel duidelijk; en deze toestand van voortdurende vibratie kan voor het exact weerspiegelen of ontvangen van de neerdalende Waarheid even schadelijk zijn als een meer gevormde gedachtenbeweging, want hij veroorzaakt een mentalisering die de

authenticiteit van de hogere Waarheid kan verminderen of vervormen of in mentale refracties kan opbreken. Wanneer ik het over het stille mentale heb, bedoel ik het mentale waarin deze verstoringen niet langer aanwezig zijn. Als ze tot rust komen, kan men de toenemende stilte en de daaruit voortvloeiende helderheid even tastbaar voelen als men de stilte en helderheid van een fysieke atmosfeer kan waarnemen. Wat ik als de glans beschrijf – er is een ander element – komt neer op een verschijnsel van Licht dat in de mystieke ervaring algemeen is. Dat Licht is geen metafoor – zoals toen Goethe in zijn laatste ogenblikken om meer licht riep – het verschijnt als een heel concrete verlichting die werkelijk door de innerlijke zintuigen wordt gezien en gevoeld. De glans van het stille en heldere mentale is ook absoluut een weerkaatsing van dit Licht, voordat dit Licht zich zelf manifesteert en deze weerkaatsing van het Licht is een heel noodzakelijke voorwaarde om steeds meer toegankelijk te kunnen worden voor de Waarheid die men in zich moet ontvangen en bewaren. Ik ben op dit deel van het onderwerp wat nader ingegaan, omdat het helpt om het onderscheid te doen uitkomen tussen de abstract-mentale en de concreet-mystieke waarneming van suprafysieke dingen, wat de bron van veel misverstanden tussen de spirituele zoeker en de intellectuele denker is. Zelfs wanneer ze dezelfde taal spreken, is het een verschillende orde van waarnemingen waaraan de taal de resultaten van twee verschillende bewustzijnsgradaties toeschrijft, en zelfs wanneer ze het met elkaar eens zijn, is er dikwijls een bepaalde kloof van verschil.

*

Dat brengt ons regelrecht tot de vraag opgeworpen door Professor Sorley: wat is de verhouding tot de mystieke of spirituele ervaring en is het waar dat, naar beweerd wordt, de mysticus het intellect als rechter moet aanvaarden zowel over de geldigheid van zijn ervaring zelf als over de geldigheid van zijn uitdrukking ervan? Het is volkomen duidelijk dat het intellect in de ervaring zelf niet kan eisen dat het zijn beperkingen of zijn wet zou opleggen aan een streven waarvan het doel, het principe en de inhoud erin bestaan uit te stijgen boven het domein van de gewone mentale intelligentie, die door de aarde en de zintuigen wordt beheerst. Het is alsof me gevraagd werd een berg te beklimmen met een touw om mijn voeten

dat me aan de aarde gebonden houdt of te vliegen onder voorwaarde dat ik tegelijkertijd mijn voeten op de grond houd. Altijd op aarde en op vaste grond te wandelen, is misschien het veiligst en zich op vleugels of op een andere manier te verheffen, brengt misschien het risico mee van een fiasco en van allerlei ongevallen door dwaling, begoocheling, overdrijving, hallucinatie of wat al niet meer – de gewone beschuldigingen van het dogmatische op aarde wandelende intellect tegen mystieke ervaring; maar als ik het wil doen, moet ik het risico nemen. Het redenerende intellect baseert zich op de normale ervaring van de mens en op de werking van een uiterlijke waarneming en opvatting van alles die beperkt zijn tot de oppervlakte en alleen maar op hun gemak zijn wanneer ze werken op een mentale basis die gevormd wordt door de aardse ervaring en haar opeenstapeling van gegevens. De mysticus gaat verder naar een gebied waar deze mentale basis wegvalt, waar deze gegevens worden overtroffen, waar een andere wet en canon van waarneming en kennis heerst. Hij stelt zich tot taak door deze begrenzingen heen te breken naar een ander bewustzijn dat de dingen op een andere manier ziet en hoewel dit nieuwe bewustzijn de gegevens van de gewone uiterlijke intelligentie kan bevatten, kan het er niet door beperkt worden of zich verplichten om de dingen vanuit het intellectuele standpunt te zien of in overeenstemming met zijn manier van opvatten en beredeneren of met zijn gevestigde manier om de ervaring te interpreteren. Een mysticus die het domein van het occulte of van de geest binnengaat met het intellect als zijn enige of allerhoogste licht of gids, zou het risico lopen niets te zien of anders alleen maar tot een mentale realisatie te komen, die al voor hem is uitgestippeld door de speculaties van de intellectuele denker.

Er is ongetwijfeld in het spirituele denken in India een trek die een compromis sluit met de eis van het moderne intellect en de Rede als opperste rechter erkent, maar dit is een Rede die op haar beurt bereid is een compromis te sluiten en de gegevens van de spirituele ervaring *per se* als geldig te erkennen. In zekere zin is dat precies wat de Indiase filosofen altijd hebben gedaan, want ze hebben geprobeerd veralgemeningen vast te leggen die door het licht van metafysische redenering aan de spirituele ervaring werden ontleend, maar op basis van die ervaring en met het getuigenis van de spirituele zoekers als een doorslaggevend bewijs dat hoger aangeslagen werd

dan intellectuele speculatie of ervaring. Zo wordt de vrijheid van de spirituele en mystieke ervaring behouden, het beredenerende intellect komt alleen maar op de tweede plaats als rechter over de veralgemeende uiteenzettingen die aan de ervaring werden ontleend. Naar ik veronderstel komt dit min of meer overeen met professor Sorley's standpunt – hij geeft toe dat de ervaring zelf tot het domein van het Onuitsprekelijke behoort, maar zodra ik haar begin te interpreteren, onder woorden te brengen, val ik terug in het domein van het denkende mentale, gebruik ik zijn termen en denkwijzen en uitdrukkingwijzen en moet ik het intellect als rechter aanvaarden. Doe ik dat niet, dan schop ik de ladder weg waarop ik omhoog geklommen was – door het mentale heen naar Datgene wat zich boven het mentale bevindt – en blijf ik in de lucht hangen. Het is niet helemaal duidelijk of de waarheid van mijn ervaring zelf door deze onhoudbare positie in de lucht verondersteld wordt haar waarde te verliezen, maar ze blijft in elk geval iets dat ver en onmededeelbaar is, zonder steun of enige gevolgen voor het denken en het leven. Er zijn hier drie stellingen die ik als vastgesteld of aanvaard en met elkaar verbonden kan beschouwen. Ten eerste, de spirituele ervaring behoort zelf tot datgene wat zich voorbij het Mentale bevindt, ze is onuitsprekelijk en, naar ik veronderstel, ondenkbaar. Ten tweede moet je in de uitdrukking, in de interpretatie van de ervaring noodgedwongen terugvallen in het domein van het bewustzijn dat je achter je gelaten had en je aan zijn oordelen onderwerpen, de termen en canons van zijn wet aanvaarden en je neerleggen bij zijn beslissing; je hebt de vrijheid van het Onuitsprekelijke opgegeven en bent niet langer eigen baas. Ten laatste, spirituele ervaring mag op zichzelf, voor de ervaring die ze van zichzelf heeft, waar zijn, maar elke uiteenzetting ervan is onderhevig aan dwaling en op dit punt is het intellect de enige rechter.

Ik geloof niet dat ik bereid ben één van deze verklaringen zonder meer te aanvaarden. Het is waar dat de spirituele en mystieke ervaring je eerst in domeinen van een Ander-Mentale brengt (ook van een Ander-Leven) en daarna in Datgene wat zich voorbij het Mentale bevindt; het is ook waar dat de laatste Waarheid beschreven wordt als ondenkbaar, onuitsprekelijk en onkenbaar, de taal reikt niet zo ver en het mentale kan het niet bereiken; ik moge opmerken dat dit voor het mentale van de mens zo is, maar niet voor haarzelf –

voor zichzelf is ze, naar beschreven wordt, van zichzelf bewust, op een directe supramentale manier kenbaar, gekend en eeuwig zichzelf gewaar. En het is hier niet een kwestie van de laatste verwezenlijking van het laatste Onuitsprekelijke, dat volgens velen alleen maar bereikt kan worden in een hoogste trance, in *samadhi*, teruggetrokken van ieder uiterlijk mentaal of ander bewustzijn, maar van een ervaring in een verlichte stilte van het mentale dat opkijkt naar de grenzeloosheid van de laatste onbeperkte stilte waarin het over moet gaan en verdwijnen, maar vóór die onuitsprekelijke ervaring van het Uiteindelijke of vóór de verdwijning erin is er een neerdaling mogelijk van tenminste een of andere Macht of Aanwezigheid van de Werkelijkheid in de substantie van het mentale, tegelijk met een wijziging van de mentale substantie, een verlichting ervan, en van deze ervaring zou een uitdrukking, een weergave in gedachten mogelijk moeten zijn. Of laten we aannemen dat het Onuitsprekelijke en Onkenbare aspecten, verschijningsvormen zou kunnen hebben, die niet totaal ondenkbaar en onuitsprekelijk zijn.

Was het niet zo, dan zou ieder verslag van spirituele waarheid en ervaring onmogelijk zijn. Men zou er hoogstens over kunnen speculeren, maar dat zou zoveel als een slag in de lucht betekenen of zelfs in de leegte, zonder staving of gegevens, niets anders dan een manipuleren van alle mogelijke ideeën over wat het Allerhoogste en Uiteindelijke zou kunnen zijn. Afgezien daarvan zou er op de een of andere manier alleen maar een bepaalde onverklaarbare bewustzijnsvergang naar een onmededeelbaar Suprabewustzijn kunnen zijn. Dat is inderdaad wat het mystieke zoeken, zowel in Europa als in India, vaak feitelijk heeft bereikt. De Christelijke mystici spraken over een totale duisternis, een volledige duisternis, onberoerd door enig mentaal licht, waar men doorheen moet om in de schittering van dat Onuitsprekelijke te komen. De Indiase *sannyasins* probeerden het mentale helemaal af te werpen en over te gaan in een gedachtenloze trance waaruit, als men eruit terugkeert, geen mededelingen of uitdrukking ervan kon worden meegebracht, behalve een herinnering aan onuitsprekelijk zijn en onuitsprekelijke gelukzaligheid. Maar toch waren er vroegere ervaringen van het allerhoogste Mysterie, formuleringen van het Hoogste of van het occulte universele Bestaan, die als spirituele waarheid werden beschouwd en aan de hand waarvan de zieners en mystici niet aarzelden om hun

ervaring te formuleren en de denkers om er talloze filosofieën en exegezen op te bouwen. De enige vraag die overblijft is wát schept de mogelijkheid van deze communicatie en uitdrukking, dit overbrengen van de werkelijkheid uit een andere bewustzijnsorde naar het mentale en wat bepaalt de geldigheid van de uitdrukking of zelfs van de oorspronkelijke ervaring? Als er geen geldig verslag mogelijk was, zou er van het oordeel door het intellect geen sprake kunnen zijn – er zou alleen maar de groteske tegenstrijdigheid bestaan van te spreken over het Onuitsprekelijke, te denken over het Ondenkbare en het Onmededeelbare en Onkenbare te begrijpen.

*

Ik heb Leonard Woolf's artikel gelezen, maar ik ben niet van plan het te behandelen in mijn commentaar op professor Sorley's brief – want behalve de onkundige aanklacht en de goedkope satire waarmee het zich ophoudt, hebben de argumenten tegen het spirituele denken of de spirituele ervaring weinig inhoud; zijn redenering is oppervlakkig en komt voort uit een totaal verkeerd begrip van de argumenten voor de mysticus. Hij stelt er vier hoofdargumenten tegenover en geen ervan heeft enige waarde. Argument nummer één. Mystiek en mystici zijn altijd opgekomen in tijden van decadentie, van het verval van het leven en hun luid geschetter is een symptoom van die decadentie. Dit argument is absoluut onwaar. In het Oosten zijn de grote spirituele bewegingen opgekomen in de volle stroom van het leven en de cultuur van een volk, of tijdens een hoogtepunt, en hebben zelf een machtige impuls gegeven tot de uitdrukking en rijkdom van zijn denken, Kunst en leven; in Griekenland waren de mystici en de mysteriën er bij het praehistorische begin en in het middentijdperk (Pythagoras was één van de grootsten onder de mystici), en niet alleen tijdens de achteruitgang en het verval; de mystieke cultussen bloeiden in Rome tijdens het hoogtij van haar cultuur; veel grote spirituele persoonlijkheden verschenen in Italië, Frankrijk en Spanje in een leven dat rijk was, levendig en niet in het minst aangetast door decadentie. Deze overhaaste en domme veralgemening bevat geen waarheid en is daarom waardeloos.

Argument nummer twee. Spirituele ervaring kan niet als waar worden aangenomen (ze is een hersenschim), tenzij ze bewezen wordt, net zoals de aanwezigheid van een stoel in de kamer hiernaast

bewezen kan worden door hem aan het oog te tonen. Natuurlijk kan een spirituele ervaring niet op die manier bewezen worden, want ze behoort niet tot de orde van fysieke feiten en is niet fysiek zichtbaar of tastbaar. De stelling van de schrijver zou erop neerkomen dat enkel als waar kan worden aangenomen wat zonder enige moeite voor iedereen duidelijk is, zonder de minste noodzaak tot training, ontwikkeling, voorbereiding of persoonlijke ontdekking. Dit is een standpunt dat, als het aanvaard werd, de kennis of de waarheid binnen heel nauwe perken zou insluiten en een groot deel van de cultuur van de mens zou opruimen. Een spirituele vrede – de vrede die alle begrip te boven gaat – is een algemene ervaring van de mystici over de gehele wereld, ze is een feit, maar een spiritueel feit, een feit uit het onzichtbare, en wanneer iemand die vrede binnengaat of ze in iemand binnenkomt, dan wéét men dat ze een zijnswaarheid is, voortdurend aanwezig achter het leven en de zichtbare dingen. Maar hoe zal ik mijnheer Leonard Woolf die onzichtbare feiten bewijzen? Hij zal zich afwenden, zeggend dat dit het gewone decadente geschetter is en minachtend zijn weg vervolgen – misschien om een ander bekwaam hol artikel te schrijven over een onderwerp waarvan hij geen persoonlijke kennis of ervaring heeft.

Argument nummer drie. De veralgemeningen, gebaseerd op spirituele ervaring zijn irrationeel en niet bewezen. Hoezo irrationeel? Zijn ze louter dwaas en ondenkbaar, of behoren ze tot een supra-rationele ervaringsorde waarop de gewone intellectuele canons niet van toepassing zijn, omdat die gebaseerd zijn op verschijnselen zoals die zich voordoen aan het uiterlijke mentale en de zintuigen en niet aan een innerlijke realisatie die deze verschijnselen overtreft? Dát beweren de mystici en het kan niet van de hand gewezen worden door alleen maar te zeggen dat zulke veralgemeningen onzin zijn en onjuist omdat ze niet met de gewone ervaring stroken. Ik neem het niet op me alles te verdedigen wat Joad of Radhakrishnan geschreven mag hebben – zoals de bewering dat het ‘universum goed is’ – maar van veel van hun beweringen die de schrijver veroordeelt, kan ik niet aannemen dat ze irrationeel zouden zijn. ‘De persoonlijkheid integreren’ mag voor hem geen betekenis hebben, voor mij heeft het een heel duidelijke betekenis, want het is een ervaringswaarheid – en als we de moderne psychologie mogen geloven, is het niet irrationeel, aangezien er in ons wezen niet alleen een bewust, maar een onbewust

of onderbewust of verborgen subliminaal deel is, en het niet onmogelijk is zich van beide bewust te worden en ze op de een of andere manier te integreren. Beide transcenderen kan ook een rationele betekenis hebben, als we aannemen dat er misschien een bovenbewust deel van ons wezen bestaat, zoals er een onderbewust deel bestaat; ongelijkssoortige delen van onze natuur of van onze ervaring met elkaar overeenbrengen is ook niet zo'n belachelijke of zinloze frase. Het is niet belachelijk te zeggen dat de leer van het *Karma* het determinisme en het 'vrije-willisme' met elkaar verzoent, omdat ze veronderstelt dat onze daden en daarom onze wil uit het verleden grotendeels de huidige gevolgen bepalen, maar niet zozeer dat ze een tegenwoordige wil uitsluiten die ze wijzigt en een nieuw determinisme scheidt van ons bestaan dat nog komen moet. De zin over de waarde van de wereld is volkomen begrijpelijk wanneer we zien dat ze betrekking heeft op een progressieve waarde, die niet door de goede of slechte ervaring van het ogenblik bepaald wordt, een waarde van het bestaan die zich ontwikkelt door de tijd heen en als geheel genomen. Wat de bewering over God betreft, die heeft geen betekenis als ze wordt opgevat in verband met het oppervlakkige idee van de Godheid dat in de gewone godsdienst gangbaar is, maar is een volkomen logisch gevolg van de premisse dat er iets Oneindigs en Eeuwigs is dat in zichzelf de Tijd en de dingen die waarneembaar eindig zijn, manifesteert. Men mag dit ingewikkelde idee van de Godheid aanvaarden of verwerpen, het is gebaseerd op de coördinatie van de gegevens van een lange spirituele ervaring, die door duizenden zoekers in alle tijden is opgedaan – ik zie niet in waarom het als onredelijk beschouwd zou moeten worden. Als de reden is 'dat men het niet alleen op beide manieren, maar op alle manieren wil hebben', dan zie ik niet in waarom dat zo laakbaar en ontoelaatbaar zou zijn. Er is per slot van rekening een synthetische en globale zienswijze en bewustzijn van de dingen mogelijk, niet beperkt door de tegenstellingen en verdeeldheden van een louter analytisch en selectief of ontledend intellect.

Argument nummer vier. Het pleidooi voor de intuïtie is alleen maar een dekmantel voor het onvermogen om te verklaren of te bevestigen door het gebruik van de rede – Joad en Radhakrishnan redeneren, maar nemen hun toevlucht tot de intuïtie wanneer hun redeneren tekort schiet. Kan de kwestie zo eenvoudig en kort en

bondig beslist worden? Het is een feit dat de mysticus steunt op innerlijke kennis, op innerlijke ervaring; maar als hij filosofeert, dan moet hij proberen om aan de rede te verklaren, hoewel niet noodzakelijk altijd alleen dóór de rede, wat hij gezien heeft als zijnde de Waarheid. Hij kan niet anders dan zeggen: 'Ik ben een waarheid aan het verklaren voorbij de uiterlijke verschijnselen en de intelligentie die op die verschijnselen berust; ze berust in werkelijkheid op een directe ervaring en op de intuïtieve kennis die uit die ervaring voortkomt; ze kan niet voldoende worden meegedeeld door symbolen die eigen zijn aan de wereld van de uiterlijke verschijnselen, toch ben ik gedwongen me daar zo goed mogelijk mee te behelpen om tot een verklaring te komen die intellectueel aanvaardbaar voor je zal zijn.' Er schuilt daarom geen boosaardigheid of misleidende vernuftigheid in het gebruik van metaforen en symbolen met een waarschuwend 'als het ware', zoals in de besproken vergelijking, die stellig niet als argument, maar als suggestief beeld bedoeld werd. Ik moge terloops opmerken dat de schrijver zelf vaak zijn toevlucht neemt tot metaforen, te beginnen met 'het geschetter', en Joad zou gerust kunnen antwoorden dat hij het doet om de tegenstander te veroordelen, terwijl hij zelf de noodzaak vermijdt van een degelijk filosofisch antwoord op de filosofie waar hij een hekel aan heeft en die hij loochent. De intensiteit van geloof is geen maatstaf van waarheid, maar een intensiteit van ongelooft is net zo min de juiste maatstaf.

Wat de ware aard van de intuïtie en haar relatie tot het intellectuele mentale betreft, dat is een heel andere, veelomvattende en ingewikkelde kwestie die ik hier niet kan behandelen. Ik heb me ertoe beperkt aan te tonen dat dit artikel bestaat uit heel ontoereikende, oppervlakkige kritiek. Er kunnen argumenten worden aangevoerd tegen de spirituele ervaring en de spirituele filosofie en haar stellingen, maar om aanspraak te kunnen maken op een ernstige repliek moet het door een betere pleitbezorger gedaan worden en de ware kern van het probleem raken, die de volgende is. Zoals er een categorie van feiten bestaat waarvoor onze zintuigen onze best beschikbare, maar heel onvolmaakte gidsen zijn, zoals er een categorie van waarheden is, die we zoeken in het heldere, maar nog onvolmaakte licht van onze rede, zo is er volgens de mysticus een categorie van meer onnaspeurlijke waarheden die zowel het bereik

van de zintuigen als het bereik van de rede te boven gaan, maar door een innerlijke directe kennis en directe ervaring bevestigd kunnen worden. Deze waarheden zijn bovenzinnelijk, maar daarom niet minder werkelijk; ze hebben een enorme uitwerking op het bewustzijn, veranderen zijn substantie en beweging, brengen in het bijzonder een diepe vrede en blijvende vreugde, een groot licht van visie en kennis, een mogelijkheid om de lagere dierlijke natuur te overwinnen en brengen perspectieven van een spirituele zelfontwikkeling die zonder hen niet bestaan. Er ontstaat een nieuwe visie op de dingen die, als ze tot in al haar consequenties volledig wordt gevolgd, een grote bevrijding, innerlijke harmonie en éénwording meebrengt – naast nog veel andere mogelijkheden. Het is waar dat dit alles alleen maar door een kleine minderheid van het menselijk ras ervaren is, maar toch was er in alle tijden, streken en omstandigheden een menigte onafhankelijke getuigen en tot hen wordt een aantal van de grootste intellecten uit het verleden gerekend, sommige van 's werelds meest opmerkelijke persoonlijkheden. Moeten deze mogelijkheden onmiddellijk worden veroordeeld als hersenschimmen, omdat ze niet alleen de gemiddelde gewone man te boven gaan, maar zelfs voor veel verfijnde intellecten niet gemakkelijk te vatten zijn, of omdat hun methode moeilijker is dan die van de gewone zintuigen of van de gewone rede? Als ze ook maar enige waarheid bevatten, is het dan niet de moeite waard om deze mogelijkheid die ze geopend hebben, na te streven, daar ze voor de ziel van de mens een hoogste bereik van zelfontdekking en ontdekking van de wereld openbaren? Op zijn best, als waar aangenomen, moet het dat zijn – op zijn minst, aangenomen als niet meer dan een mogelijkheid, zoals alles wat de mens bereikt heeft in de beginstadij niet meer dan een mogelijkheid was, is het een groot en naar heel goed mogelijk is, een uiterst vruchtbaar avontuur.

*

Ik geloof niet dat er iets gezegd kan worden dat iemand zou overtuigen die uitgaat van het standpunt dat precies tegengesteld is aan het spirituele, de manier waarop een Victoriaanse agnosticus de dingen bekijkt. De argumenten van zijn twijfel aan de waarde – anders dan subjectief en zuiver individueel – van de yoga-ervaring zijn dat ze niet streeft naar wetenschappelijke waarheid en dat er niet

van gezegd kan worden dat ze de uiteindelijke waarheid bereikt, omdat de ervaringen gekleurd worden door de individualiteit van de ziener. Men zou kunnen vragen of de Wetenschap zelf een uiteindelijke waarheid heeft bereikt; integendeel, zelfs op het fysieke niveau lijkt de uiteindelijke waarheid terug te wijken naarmate de wetenschap vordert. De Wetenschap ging uit van de onderstelling dat de uiteindelijke waarheid fysiek en objectief moet zijn – en het objectieve Uiteindelijke (of zelfs minder dan dat) zou alle subjectieve verschijnselen verklaren. Yoga gaat te werk volgens het tegengestelde standpunt dat de uiteindelijke Waarheid spiritueel en subjectief is en we de objectieve verschijnselen in dat uiteindelijke Licht moeten zien. Het zijn twee tegenpolen en de kloof is zo breed als ze maar kan zijn. Yoga is echter wetenschappelijk in zoverre ze te werk gaat volgens het subjectieve experiment en al haar conclusies op ervaring baseert; mentale intuïties worden alleen maar erkend als een eerste stap en worden niet als realisaties beschouwd – ze moeten door ervaring bevestigd en gestaafd worden. Wat de waarde van de ervaring zelf betreft, die wordt door het fysiek-mentale betwijfeld, omdat ze subjectief is en niet objectief. Maar heeft het onderscheid veel waarde? Is niet alle kennis en ervaring in de grond subjectief? Objectieve uiterlijke dingen worden door de mensen op dezelfde manier gezien vanwege de constructie van het mentale en de zintuigen; met een andere constructie van het mentale en de zintuigen zou een ander verslag van de fysieke wereld gegeven worden – de Wetenschap heeft dat zelf heel duidelijk gemaakt. Maar het punt van je vriend is dat de yoga-ervaring individueel is, gekleurd door de individualiteit van de ziener. Dat mag tot op zekere hoogte waar zijn voor de nauwkeurige vorm die aan de ervaring in bepaalde domeinen wordt gegeven en voor de transcriptie ervan, maar zelfs hier is het verschil oppervlakkig. Het is een feit dat de yoga-ervaring overal dezelfde lijnen volgt. Er zijn stellig veel lijnen, niet maar één enkele, want we hebben te maken met een veelzijdige Oneindigheid, zoals wordt toegegeven, en er zijn veel manieren om haar te benaderen en die moeten er ook zijn; maar toch zijn de algemene lijnen overal hetzelfde in ver uit elkaar liggende tijden en landen en in systemen die volkomen onafhankelijk van elkaar beoefend worden. De ervaringen van de middeleeuwse Europese *bhakta* of mysticus zijn in wezen precies dezelfde, hoe verschillend in namen, vormen, reli-

gieuze kleur enz. ook, als die van de middeleeuwse Indiase *bhakta* of mysticus – toch correspondeerden die mensen niet met elkaar of waren ze elkaars ervaringen en resultaten gewaar zoals moderne geleerden van New York tot Yokohama. Dat lijkt aan te tonen dat er iets is dat identiek, universeel en naar men mag aannemen waar is – hoezeer de kleur van de weergave ook mag verschillen vanwege het verschil in mentale taal.

Wat de uiteindelijke Waarheid betreft, neem ik aan dat zowel de Victoriaanse agnosticus als, laten we zeggen de Indiase *Vedantist* het met elkaar eens zouden zijn dat ze vermomd is, maar er is. Beiden spreken erover als het Onkenbare; het enige verschil is dat de *Vedantist* zegt dat het onkenbaar is door het mentale en niet uit te drukken door de taal, maar toch bereikbaar door iets diepers of hogers dan de mentale waarneming, terwijl zelfs het mentale de ontelbare aspecten die het voor de uiterlijke en innerlijke ervaring van het mentale van zichzelf weergeeft, kan reflecteren en de taal ze kan uitdrukken. De Victoriaanse agnosticus zou deze kwalificatie afwimpelen, neem ik aan; hij zou zich uitspreken voor het twijfelachtige bestaan en, zo het al bestaat, voor de volstreckte onkenbaarheid van dit Onkenbare.

*

Je vraagt me of je je voorliefde om te onderzoeken voordat je aanvaardt, moet opgeven en alles in de yoga *a priori* moet aanvaarden – en met onderzoeken bedoel je onderzoek door de gewone rede. Het enige antwoord dat ik je daarop kan geven is dat yoga-ervaringen tot een innerlijk domein behoren en een eigen wet gehoorzamen, hun eigen waarnemingsmethode hebben, hun eigen criteria en al het overige; al deze dingen behoren noch tot het domein van de fysieke zintuigen noch tot het domein van rationeel of wetenschappelijk onderzoek. Zoals het wetenschappelijk onderzoek voorbij het domein van de fysieke zintuigen doordringt tot het domein van het oneindig grote en het oneindig kleine, waar de zintuigen niets over kunnen zeggen en niets van kunnen onderzoeken – want men kan een electron niet zien of aanraken of door het bewijsmateriaal van het zintuiglijk-mentale weten of het al dan niet bestaat, of door dit bewijsmateriaal tot de conclusie komen dat de aarde werkelijk rond de zon draait en de zon niet veeleer rond de

aarde, zoals onze zintuigen en onze gehele fysieke ervaring ons dagelijks vertellen – zo dringt het spirituele zoeken tot voorbij het domein van het wetenschappelijke of rationele onderzoek door en is het onmogelijk om met behulp van de gewone volstrekke rede de gegevens van de spirituele ervaring te onderzoeken en tot de conclusie te komen dat die dingen bestaan of niet of wat hun wetten zijn en wat hun aard is. Zoals in de Wetenschap moet je ook hier ervaring na ervaring verzamelen en getrouw de methoden volgen die door de *guru* of door systemen uit het verleden worden voorgeschreven; je moet een intuïtief onderscheidingsvermogen ontwikkelen dat de ervaringen met elkaar vergelijkt, zien wat ze betekenen en in hoeverre en op welk terrein elk ervan geldig is, wat de plaats van elke ervaring is in het geheel, hoe ze overeen of in verband gebracht kan worden met andere ervaringen die haar eerst lijken tegen te spreken enzovoort, enzovoort – tot je je met een grondige kennis op het uitgestrekte terrein van de spirituele ervaring kunt bewegen. Dit is de enige manier om spirituele ervaring te onderzoeken. Ik heb zelf de andere methode geprobeerd en totaal ontoereikend en ontoepasbaar bevonden. Anderzijds, als je niet bereid bent om zelf door dat alles heen te gaan – wat weinigen kunnen doen, behalve degenen van uitzonderlijke spirituele grootte – moet je de leiding van een Meester aanvaarden, zoals je in de wetenschap een professor aanvaardt in plaats van helemaal op jezelf opnieuw door het gehele terrein van de wetenschap en haar experimenten heen te gaan – tenmiste totdat je voldoende ervaring en kennis hebt opgedaan. Als dat de dingen *a priori* aanvaarden is, wel, dan moet je ze *a priori* aanvaarden, want ik ben niet bij machte in te zien met welke deugdelijke proeven je de gewone rede tot rechter zou kunnen maken over wat haar te boven gaat.

Je citeert de woorden van V. of X. Voordat ik deze uitspraken enige waarde toeken, zou ik willen weten wat zij in feite gedaan hebben om hun spirituele waarnemingen en ervaringen te onderzoeken. Hoe heeft V. de waarde van zijn spirituele ervaringen onderzocht waarvan er enkele voor het gewone absolute mentale niet geloofwaardiger zijn dan de wonderen die aan sommige beroemde yogi's worden toegeschreven? Ik weet niets over X, maar welke proeven heeft hij gedaan en hoe heeft hij ze toegepast? Wat waren zijn methoden, zijn criteria? Het lijkt me dat geen enkel gewoon

mentaal Boeddha's verschijning uit een muur of het gesprek van een half uur met *Hayagriva* door wat voor proeven ook als geldige feiten zal aanvaarden. Het zou ze *a priori* moeten aanvaarden of enkel op grond van het bewijsmateriaal van V. wat op hetzelfde neerkomt, of ze *a priori* moeten verwerpen als hallucinaties of louter mentale voorstellingen, in één geval gepaard met een hallucinatie van het gehoor. Ik zie niet in hoe het ze zou kunnen 'testen'. Of hoe had ik met het gewone mentale mijn ervaring van het *Nirvana* moeten testen? Tot welke conclusie had ik erover kunnen komen met behulp van de gewone absolute rede? Hoe kon ik de geldigheid ervan onderzoeken? Ik weet niet hoe ik me dat moet voorstellen. Ik deed het enige dat ik doen kon – haar aanvaarden als een grote en geldige ervaringswaarheid, haar vrij spel laten en haar volledige proefondervindelijke gevolgen teweeg laten brengen totdat ik voldoende yogische kennis had om haar te plaatsen. Tenslotte, hoe kun jij of hoe kan iemand anders zonder innerlijke kennis of ervaring de innerlijke kennis en ervaring van anderen onderzoeken?

Ik heb vaak gezegd dat onderscheidingsvermogen in spirituele ervaring niet alleen volkomen geoorloofd, maar onontbeerlijk is. Maar het moet een onderscheidingsvermogen zijn dat gebaseerd is op kennis, geen geredeneer gebaseerd op onwetendheid. Anders leg je je mentale vast en belemmer je de ervaring door vooraf gevormde ideeën, die net zo *a priori* zijn als onverschillig welke aanvaarding van een spirituele waarheid of ervaring ook. Je idee dat overgave alleen door liefde mogelijk is, is daar een voorbeeld van. In de yogische ervaring is het volkomen waar dat overgave door ware liefde, wat psychische en spirituele liefde betekent, de meest vermogende, de eenvoudigste en doeltreffendste van alle is, maar door dit naar voren te brengen als een uitspraak waar de gewone rede toe gekomen is, kun je het geheel van alle mogelijke ervaringen van overgave niet in die formulering opnemen of op grond daarvan verkondigen dat men moet wachten tot men volmaakt liefheeft voordat men zich kan overgeven. De yogische ervaring toont dat men zich ook door het mentale en de wil kan overgeven – door het zuivere en oprechte mentale dat de noodzakelijkheid tot overgave inziet en een zuivere en oprechte wil die haar aan de weerspannige delen oplegt. De ervaring laat ook zien dat niet alleen overgave door liefde kan komen, maar dat liefde door overgave kan komen of zich samen

met haar kan ontwikkelen van een onvolmaakte tot een volmaakte liefde. Men begint met een diep gevoeld idee en een intense wil om de Godheid te kennen of te bereiken en komt meer en meer tot overgave van zijn gewone persoonlijke denkbeelden, begeerten, gehechtheden en drijfveren tot handelen of gewoonten van het handelen, zodat de Godheid alles ter hand zal kunnen nemen. Overgave betekent ons kleine mentale en zijn mentale ideeën en voorkeuren overgeven aan een goddelijk Licht en een grotere kennis, onze nietige, persoonlijke, verwarde, blind struikelende wil aan een grote, kalme, rustige, stralende Wil en kracht, onze kleine, rusteloze, gekwelde gevoelens aan een grote, intense goddelijke Liefde en Gelukzaligheid, onze kleine, lijdende persoonlijkheid aan de ene Persoon waarvan ze een verborgen resultaat is. Als men aan zijn eigen denkbeelden en redeneringen vasthoudt, kunnen het grotere Licht en de grotere kennis niet komen of mislukken bij hun komst bij iedere stap en worden belemmerd door de tussenkomst van het lagere; als men vasthoudt aan zijn eigen begeerten en grillen, dan kunnen die grote, stralende Wil en kracht niet werken met hun eigen ware vermogen, want je vraagt hen de dienaars van jouw begeerten te zijn; als men weigert zijn onbeduidende gevoelens op te geven, dan kunnen de eeuwige Liefde en de Allerhoogste *Ananda* niet neerdalen of worden vermengd en vergoten uit het gistende, onverfijnde emotionele vat. Hoezeer men ook op de gewone manier redeneert, men kan niet ontkomen aan de noodzaak het lagere te overwinnen opdat het hogere er moge komen.

En als sommigen vinden dat afzondering de beste manier is om zich aan het Hogere, aan de Godheid te geven door zoveel mogelijk elke gelegenheid te vermijden waarbij het lagere weer zou kunnen opkomen, waarom niet? Dat is het doel waarvoor ze gekomen zijn en waarom zou je het middel dat zij het beste vinden, afkeuren of met wantrouwen en argwaan bekijken of met kleinerende adjectieven bekladden om het in diskrediet te brengen – akelig, onmenselijk en zo meer. Je vitale deinst ervoor terug en je vitaal-mentale levert je deze bijvoeglijke naamwoorden die alleen maar je eigen terugdeinzen uitdrukken en niet wat afzondering werkelijk is. Want het vitale of het sociale deel ervan deinst terug voor eenzaamheid; het denkende mentale doet dat niet, het zoekt haar veeleer. De dichter zoekt de eenzaamheid om alleen te zijn met zichzelf of met de Natuur

en om naar zijn inspiratie te luisteren; de denker waagt de sprong in de eenzaamheid om over dingen te mediteren en met een diepzinniger kennis in contact te komen; de geleerde sluit zich op in zijn laboratorium om zich door experimenten in de geheimen van de Natuur te verdiepen; al deze vormen van afzondering zijn niet akelig en onmenselijk. De afzondering van de *sadhak* in de uitsluitende concentratie waar hij behoefte aan voelt, is het evenmin, het is het middel tot het doel – het doel waar zijn hele hart naar uitgaat. Wat de yogi of *bhakta* betreft die al een begin van de fundamentele spirituele ervaring heeft, die verkeert niet in een akelige en onmenselijke eenzaamheid. De Godheid en de gehele wereld zijn aanwezig in het wezen van de Ene, de Allerhoogste Geliefde of zijn *Ananda* leeft in het hart van de ander.

Dit voer ik aan tegen je protest tegen afzondering, dat gebaseerd is op onbekendheid met wat ze werkelijk is; maar zoals ik vaker heb gezegd, ik beveel geen volledige afzondering aan, want ik ben van oordeel dat dit een gevaarlijk hulpmiddel is dat tot ziekelijkheid en veel dwaling kan leiden. Ik leg ook niemand afzondering op als methode of keur haar goed, tenzij de persoon haar zelf zoekt, de noodzaak ervan voelt, er vreugde in schept en het hem blijkt te helpen bij de spirituele ervaring. Zij mag niemand als een principe worden opgelegd, want dat is de mentale manier van doen, de manier van het gewone mentale – ze kan aanvaard worden als een behoefte wanneer ze gevoeld wordt als een behoefte, niet als een algemene wet of regel.

Wat je in je brief beschrijft als het antwoord van de Godheid, zou in de taal van de yogische ervaring niet zo genoemd worden – dit gevoel van grote vrede, licht, rust, vertrouwen, zekerheid en een afnemen van moeilijkheden zou veeleer een antwoord van je eigen natuur aan de Godheid genoemd worden. Er is een Vrede of een Licht dat het antwoord van de Godheid is, maar een weidse vrede, een groot Licht, dat gevoeld wordt als een tegenwoordigheid anders dan je persoonlijke zelf, geen deel uitmakend van je persoonlijke natuur, maar als iets dat van boven komt, hoewel het uiteindelijk de natuur in bezit neemt – of er is de tegenwoordigheid zelf die werkelijk de absolute bevrijding, het absolute geluk en de absolute zekerheid met zich brengt. Maar de eerste antwoorden van de Godheid zijn niet vaak van dien aard – ze komen veeleer als een

aanraking, een druk die men alleen maar kan herkennen en aanvaarden als men in de juiste gesteldheid is, of het is een geruststellende stem, soms 'een heel zacht stemmetje', een vluchtig Beeld of een kortstondige Tegenwoordigheid, soms een gefluisterde Leiding – ze kunnen veel vormen aannemen. Dan trekt het zich terug en wordt de natuur verder voorbereid totdat de aanraking telkens opnieuw kan komen, langer kan duren en kan veranderen in iets dat een sterkere druk uitoefent en meer nabij en intiem is. De Godheid legt zich in het begin niet op – hij vraagt om erkenning, om aanvaarding. Dit is één van de redenen waarom het mentale stil moet worden, geen proeven moet nemen en geen eisen stellen – er moet plaats zijn voor de werkelijke intuïtie, die onmiddellijk de ware aanraking herkent en aanvaardt.

Dan wat de woelige activiteit van het mentale betreft, die je concentratie verhindert. Maar dat, of anders een meer vervelende, hardnekkige, malende werktuiglijke activiteit, is altijd de moeilijkheid wanneer men probeert zich te concentreren en het vereist veel tijd om dat de baas te worden. Dat, of de gewoonte in slaap te vallen, verhindert de concentratie in de waaktoestand of de bewuste *samadhi* of de totaal ingekeerde en alles uitsluitende trance, die de drie vormen van de yogische concentratie zijn. Maar het is voorzeker onbekendheid met de yoga, haar proces en haar moeilijkheden, die maakt dat je je wanhopig voelt en jezelf voor altijd ongeschikt verklaart vanwege deze heel gewone hindernis. Het aanhouden van het gewone mentale en zijn verkeerde redeneringen, gevoelens en oordelen, de lukrake activiteit van het denkende mentale tijdens de concentratie of zijn werktuiglijke activiteit, de traagheid waarmee het reageert op de vermomde of allereerste aanraking zijn de gewone hindernissen die het mentale ons oplegt, net zoals trots, eerzucht, ijdelheid, seks, hebzucht en egoïstische inhaligheid de moeilijkheden en hindernissen zijn die het vitale ons geeft. De mentale moeilijkheden kunnen net zo goed onderdrukt en overwonnen worden als de vitale. Maar men moet zien dat dit onvermijdelijke hindernissen zijn en er niet aan vasthouden of zich erdoor ontsteld of overweldigd voelen. Men moet doorzetten totdat men zowel van het mentale als van het vitale afstand kan nemen en de diepere en grotere mentale en vitale *Purusha's* in het innerlijk kan voelen, die zowel in staat zijn tot stilte, tot een directe ontvankelijkheid voor het ware Woord en de

ware Kracht, als voor de ware Stilte. Als je natuur de moeilijkheden eerst wil onderdrukken, dan is de eerste helft van de weg lang en vervelend, en zo ontstaat de klacht over het gebrek aan respons van de Godheid. Maar in werkelijkheid is de Godheid altijd aanwezig, zowel werkend achter de sluier, als wachtend tot zijn respons wordt herkend en de respons op de respons mogelijk wordt.

*

Men voelt hier een stroom die rechtstreeks uit de bronnen van de Waarheid komt, iets dat men niet zo vaak ontmoet als men zou wensen. Hier vinden we het mentale dat niet alleen kan denken, maar zien en de kern van de dingen ziet en niet enkel de oppervlakte beschouwt, iets waarmee het meeste intellectuele denken eindeloos of zonder tot een definitieve conclusie te komen, blijft worstelen alsof er niets anders bestond. De *Tantrika's* hebben een uitdrukking *paśyanti vāk* om één niveau van de *Vak-Shakti*, het schouwende Woord, aan te duiden; dit is een *paśyanti buddhi*, een schouwende intelligentie. Het komt misschien doordat de ziener voorbij het denken in de ervaring is overgegaan, maar velen hebben een aanzienlijke rijkdom aan ervaring zonder dat het hun denken in die mate heeft verhelderd; de ziel voelt, maar het mentale gaat voort met gemengde en onvolkomen transcripties, vaagheden en verwarde ideeën. In deze natuur moet de gave van het juiste inzicht klaar gelegen hebben.

Het is een prestatie om zo snel en afdoend af te komen van de schemerlichte nevels en mist die het moderne intellectualisme voor het Licht van de Waarheid houdt. Het moderne mentale – en wij ermee samen – heeft zo lang en hardnekkig in de Vallei van de Valse Schijn rondgedoold, dat het niemand gemakkelijk valt haar nevels zo snel en volledig te verdrijven met het zonlicht van het heldere inzicht als hier is gedaan. Alles wat hier over het moderne humanisme en humanitarisme gezegd wordt, de vergeefse pogingen van de sentimentele idealist en de ondoeltreffende intellectueel, over synthetisch eclecticisme en andere dergelijke dingen is bewonderenswaardig helder gedacht, het slaat de spijker op de kop. Niet door deze middelen kan de mensheid de radicale verandering van haar levenswijze, die toch gebiedend wordt, verkrijgen, maar alleen door de vaste grondslag van de Realiteit achter alles te bereiken – niet door

louter ideeën en mentale formaties, maar door een bewustzijnsverandering, door een innerlijke en spirituele bekering. Maar dit is een waarheid waarvoor men moeilijk gehoor zou vinden in het huidige lawaai van allerlei veelstemmig tumult, van verwarring en ramspoed.

Het onderscheid dat hier heel scherp wordt gemaakt tussen het niveau van waarneembare processen, van de uiterlijke vorm van *Prakriti*, en het niveau van de Goddelijke Werkelijkheid behoort tot de voornaamste woorden der innerlijke wijsheid. De betekenis die er in deze bladzijden aan gegeven wordt, is geen vernuftige verklaring zonder meer; ze drukt heel duidelijk één van de onomstotelijke zekerheden uit, die je vindt wanneer je de grens overschrijdt en de uiterlijke wereld ziet vanuit de vaste basis van de innerlijke spirituele ervaring. Hoe verder je inwaarts of opwaarts gaat, hoe meer de aanblik van de dingen verandert en de uiterlijke kennis die door de Wetenschap wordt georganiseerd, haar ware en heel beperkte plaats inneemt. De Wetenschap, zoals de meeste mentale en uiterlijke kennis, geeft je alleen maar de waarheid omtrent processen. Ik zou daar aan toe willen voegen dat ze je zelfs niet de hele waarheid daarvan kan geven, want ze legt de vinger op sommige ponderabilia, maar mist de allerbelangrijkste imponderabilia; ze ontdekt zelfs nauwelijks het hoe, alleen maar de omstandigheden waaronder de dingen in de Natuur gebeuren. Na alle triomfen en wonderen van de Wetenschap blijft het verklarend principe, de beredeneerde uiteenzetting, de betekenis van het geheel in het duister, even raadselachtig en zelfs raadselachtiger dan ooit. Het schema van de evolutie dat ze heeft opgebouwd, niet alleen van deze rijke en onmetelijke en bonte materiële wereld, maar van het leven en het bewustzijn en het mentale en hun werkingen uit een redeloze massa electronen, alle identiek en alleen maar verschillend in ordening en aantal, is als irrationele magie verbluffender dan het meest mystieke voorstellingsvermogen zou kunnen bevatten. De Wetenschap doet ons uiteindelijk belanden in een uitgevoerde paradox, een georganiseerd en strikt gedetermineerd toeval, een onmogelijkheid die zich op de een of andere manier heeft voorgedaan – ze heeft ons een nieuw, een materiëel *Maya* getoond, heel bekwaam in het teweegbrengen van het onmogelijke, een wonder dat logischerwijze niet kan bestaan, maar toch op de een of andere manier een feit is, onweerstaanbaar

georganiseerd, maar toch irrationeel en onverklaarbaar. En dit komt kennelijk doordat de Wetenschap iets essentiëls gemist heeft; ze heeft gezien en nauwkeurig nagevorst wat er gebeurd is en tot op zekere hoogte hoe het gebeurd is, maar heeft de ogen gesloten voor iets dat dit onmogelijke mogelijk heeft gemaakt, iets dat zich daarin uitdrukt. De dingen hebben geen fundamentele betekenis als de Goddelijke Werkelijkheid je ontgaat, want je blijft steken in een ontzaglijke oppervlakte-korst van hanteerbare en bruikbare schijn. Je probeert de magie van de Magiër te analyseren, maar pas wanneer je in het bewustzijn zelf van de Magiër overgaat, kun je beginnen de ware oorsprong, betekenis en cirkels van de *Lila* te ervaren. Ik zeg 'beginnen', omdat de Goddelijke Werkelijkheid niet zo eenvoudig is dat je bij het eerste contact alles ervan kunt weten of in één enkele formule kunt onderbrengen; ze is het Oneindige en ontvouwt een oneindige kennis voor je waarbij vergeleken de gehele Wetenschap een bagatel is. Maar toch ben je in contact met het essentiële, het eeuwige achter de dingen en in het Licht van Dat begint alles diepgaand helder en grondig begrijpelijk te worden.

Ik heb je vroeger al eens gezegd wat ik denk over het vruchteloze gebik van bepaalde welmenende geleerden op de buitenkant of de schijnbare buitenkant van de spirituele Werkelijkheid achter alles en ik hoef daar niet verder over uit te weiden. Belangrijker zijn de voortekenen van een komend groter gevaar dat schuilt in een nieuwe aanval door de tegenstanders, de sceptici, op de geldigheid van spirituele en suprafysische ervaring, in hun nieuwe vernietigingsstrategie die erin bestaat haar op hun eigen manier te erkennen en te verklaren. Er kan een heel gegronde reden zijn voor die vrees, maar ik betwijfel of, als die dingen eenmaal tot een nauwkeurig onderzoek worden toegelaten, het mentale van de mensheid lang voldaan zal blijven met zulke ongerijmde oppervlakkige en uiterlijke verklaringen die niets verklaren. Als de verdedigers van de godsdienst een ondeugdelijke en gemakkelijk te veroveren stelling innemen wanneer ze alleen maar de subjectieve geldigheid van de spirituele waarheid bevestigen, dan schijnen me de tegenstanders, zonder het te weten, ook de poorten van de materialistische vesting over te geven door hun instemming om de spirituele en suprafysische ervaring ook maar enigszins te erkennen en aan een onderzoek te onderwerpen. Hun verschansing in het fysieke terrein en hun weigering om

suprafysische dingen te erkennen of zelfs maar te onderzoeken, was hun sterke, veilige burcht; als ze die eenmaal prijsgeven, zal het menselijke mentale door de drang naar iets dat minder negatief en meer een positieve hulp is, erop af gaan over de lijken van hun theorieën en het puin van hun vernietigende verklaringen en hun vernuftige psychologische etiketten heen. Dan kan een ander gevaar opkomen – niet van een definitieve loochening van de Waarheid, maar van de herhaling in oude of nieuwe vormen van een fout uit het verleden: enerzijds een opleving van een blinde, fanatieke, obscurantistische en sectarische godsdienstigheid, anderzijds een gestruikel waardoor ze terechtkomen in de kuilen en moerassen van het vitalistische occulte en de pseudo-spiritualiteit – fouten die de gehele werkelijke kracht uitmaken van de materialistische aanval op het verleden en zijn credo's. Maar het zijn schimmen die ons altijd wachten op de grens of in het grensgebied tussen de materiële duisternis en de volmaakte Luister. In weerwil van alles is de overwinning van het allerhoogste Licht, zelfs in het verduisterde aarde-bewustzijn, de enige uiteindelijke zekerheid. Beeldende kunsten, dichtkunst en muziek zijn geen yoga; ze zijn op zichzelf net zo min spiritueel als wijsbegeerte of wetenschap. Hier schuilt een andere eigenaardige onbekwaamheid van het moderne intellect – zijn onvermogen onderscheid te maken tussen het mentale en de geest, zijn bereidheid om mentaal, moreel en aesthetisch idealisme voor spiritualiteit te houden en hun lagere gradaties voor spirituele waarden. Het is werkelijk waar dat de mentale intuïties van de metafysicus of van de dichter voor het merendeel ver beneden een concrete spirituele ervaring blijven; ze zijn verre flitsen, vage weerspiegelingen, geen stralen van het centrum van Licht. Het is niet minder waar dat, gezien vanaf de toppen, er niet veel verschil bestaat tussen de verheven mentale hoogten en de lagere hellingen van dit uiterlijke bestaan. Alle energieën van de *Lila* zijn van bovenaf gezien gelijk, ze zijn allemaal vormommingen van de Godheid, maar men moet daaraan toevoegen dat alle veranderd kunnen worden in een eerste middel om de Godheid te verwezenlijken. Een wijsgerige verklaring over het *Atman* is een mentale formule, geen kennis, geen ervaring; toch gebruikt de Godheid haar soms als een kanaal voor het contact; vreemd genoeg wordt er een barrière doorbroken, er wordt iets gezien, er wordt ergens in een deel van het innerlijk een

diepgaande verandering teweeggebracht, er komt iets kalms, gelijkmoedigs en onuitsprekelijks in de gehele natuur. Men staat op een bergkam en ontwaart of voelt mentaal iets dat onbegrensd is, dat alles doordringt, een nameloze Onmetelijkheid in de Natuur; dan komt plotseling het contact, een openbaring, men wordt overspoeld, het mentale verliest zich in het spirituele, men ondergaat de eerste invasie van de Oneindigheid. Of je staat voor een tempel van Kali aan een heilige rivier en wat zie je – een beeld, een fraai stukje architectuur, maar ineens, wonderlijk, onverwacht, is er in plaats daarvan een Tegenwoordigheid, een Macht, een Gezicht dat je aankijkt, je innerlijk oog heeft de Wereldmoeder gezien. Dergelijke contacten kunnen door beeldende kunsten, muziek of dichtkunst komen voor scheppende kunstenaars of ook voor hen die de schok van het woord voelen, de verborgen betekenis van een vorm of van een boodschap in de klank die misschien meer inhoudt dan bewust door de componist was bedoeld. Alles in de *Lila* kan een venster worden dat zich opent op de verborgen Werkelijkheid. Toch is dat, zolang men ermee tevreden is door vensters te kijken, niet meer dan een allereerste winst; eens zal men de pelgrimsstaf op moeten nemen en de reis beginnen naar waar de Werkelijkheid voor altijd geopenbaard en aanwezig is. Het kan nog minder spiritueel bevredigend zijn om met vage weerspiegelingen voldaan te blijven; het zoeken naar het Licht dat ze proberen weer te geven, legt zich op. Maar aangezien deze Werkelijkheid en dit Licht niet minder in ons zelf aanwezig zijn dan ergens in een of ander verheven gebied boven het niveau der stervelingen, kunnen we bij het zoeken ernaar veel van de vormen en activiteiten van het leven gebruiken: zoals je een bloem, een gebed, een handeling offert aan de Godheid, zo kun je ook een creatie van schoonheid, een lied, een gedicht, een beeld, een melodie offeren en er een contact, een antwoord of een ervaring door krijgen. En wanneer men in dat Goddelijke Bewustzijn is overgegaan, of wanneer het in het innerlijk groeit, dan wordt de uitdrukking ervan door die dingen niet van de yoga uitgesloten; deze scheppende activiteiten kunnen nog hun plaats hebben, hoewel wezenlijk geen grotere plaats dan al het andere dat in dienst van de Godheid gesteld en gebruikt kan worden. In hun gewone functioneren scheppen de beeldende kunsten, de dichtkunst en de muziek mentale en vitale waarden, geen spirituele; maar ze kunnen op een hoger doel gericht

worden en dan worden ze, zoals alles wat ons bewustzijn met de Godheid in verbinding kan brengen, veranderd en worden spiritueel en kunnen toegelaten worden als deel van een leven van yoga. Alles verkrijgt nieuwe waarden, niet uit zichzelf, maar door het bewustzijn dat het gebruikt; want er is maar één iets essentieel, nodig en onontbeerlijk: zich bewust worden van de Goddelijke Werkelijkheid en in haar leven, altijd.

*

De moeilijkheid is dat je geen geleerde bent, maar toch je ideeën wilt laten gelden op het moeilijkste, want meest materiële terrein van de Wetenschap – de fysica. Alleen als je zelf een geleerde zou zijn die zijn ideeën baseert op algemeen erkende wetenschappelijke feiten, of anders op je eigen ontdekkingen – hoewel zelfs dan met veel moeite – zou je kunnen bereiken dat er naar je geluisterd wordt of dat je mening enig gewicht heeft. Anders stel je je bloot aan de beschuldiging dat je uitspraken doet op een terrein waar je geen gezag hebt, precies wat de geleerde zelf doet wanneer hij op grond van zijn ontdekkingen verklaart dat er geen God is. Wanneer de geleerde zegt dat God ‘wetenschappelijk gesproken een hypothese is die niet langer nodig is’, dan zegt hij klinkklare onzin – want het bestaan van God is helemaal geen wetenschappelijke hypothese of probleem, kan dat niet zijn en is het nooit geweest, het is een spiritueel of een metafysisch probleem en is dat altijd geweest. Wetenschappelijk kun je er helemaal niets over zeggen, noch pro noch contra. De metafysicus of de spirituele zoeker heeft het recht erop te wijzen dat het onzin is; maar als je de geleerde de wet wilt stellen op het gebied van de wetenschap, dan loop je het risico dat hetzelfde bezwaar zich tegen jou richt.

Wat de eenheid van alle kennis betreft, het is een mogelijkheid, maar nog geen werkelijkheid. De werktuiglijke kennismethode leidt tot bepaalde resultaten, de hogere methode leidt tot bepaalde andere resultaten en er is op veel punten een fundamenteel verschil. Hoe het verschil te overbruggen – want ieder schijnt deugdelijk op haar eigen terrein; het is een probleem dat om oplossing vraagt, maar je kunt het niet oplossen op de manier die jij voorstelt – het minst van al op het terrein van de fysica. In de psychologie kan men zeggen dat de werktuiglijke of fysiologische benadering de dingen bij het verkeerde

eind aanpakt en de minst vruchtbare van alle is, want psychologie is niet in de eerste plaats iets van werktuiglijkheid en maat, zij legt een uitgestrekt terrein bloot voorbij de fysieke bemiddeling van het lichaamsbewustzijn. In de biologie kan men een glimp opvangen van iets hogers dan mechanisme, omdat het daar vanaf het begin een beweging is van bewustzijn dat zich ontwikkelt en zich meer en meer organiseert om zich uit te drukken. Maar in de fysica ben je in het eigenlijke domein van de mechanische wet waar het proces alles is en het stuwende bewustzijn verkozen heeft zich zo volledig mogelijk te verbergen, zodat het daar 'wetenschappelijk gesproken' niet bestaat. Men kan het daar alleen maar ontdekken door occultisme en yoga, maar de methoden van de occulte wetenschap en van de yoga zijn niet meetbaar en kunnen niet gevolgd worden met de middelen van de fysieke wetenschap dus blijft de kloof bestaan. Eens zal die misschien overbrugd worden, maar het is niet waarschijnlijk dat de fysicus de bruggenbouwer zal zijn, dus dient het nergens toe hem te vragen om iets te proberen dat buiten zijn vakgebied valt.

Daar ze met mentale bewegingen te doen hebben, erkennen psychologen natuurlijk gemakkelijker dat die niet werkelijk met fysiologische processen te vergelijken zijn en dat het mentale en het lichaam hoogstens op elkaar reageren, iets dat onvermijdelijk is, omdat ze samenwonen. Maar zelfs een groot natuurkundige als Huxley erkende dat het mentale iets totaal anders is dan materie en onmogelijk in termen van de materie kan worden verklaard. Maar sindsdien werd de Natuurkunde erg arrogant en aanmatigend en probeerde alles aan zich en haar processen te onderwerpen. Nu begint ze in het algemeen haar beperkingen in theorie te erkennen, maar de meeste geleerden zijn nog te zeer gewend aan de oude mentaliteit om die nu al af te schudden.

*

Het artikel leest alsof het eerder door een professor dan door een wijsgeer geschreven was. Waar je het over hebt is, naar ik veronderstel, een overblijfsel van de negentiende eeuwse minachting voor de metafysica; alle denken moet gebaseerd zijn op wetenschappelijke *feiten* en de veralgemeningen van de wetenschap, die zo vaak onjuist en kortstondig zijn, moeten de basis worden van alle zuiver meta-

fysisch denken. Zo maak je de wijsbegeerte tot dienaar van de wetenschap en de metafysica tot volgeling van de fysica en ontzeg je haar haar soevereine rechten binnen haar eigen gebied. Zo wordt er geen rekening gehouden met het feit dat de filosoof zijn eigen domein en zijn eigen instrumenten heeft; hij kan wetenschappelijke ontdekkingen als materiaal gebruiken, net zoals hij elk ander gegeven uit het bestaan kan gebruiken, maar welke generalisaties de wetenschap ook biedt, hij moet volgens zijn eigen normen oordelen of ze deugen om in het metafysische vlak te worden overgebracht en zo ja, in hoeverre. Toch was er misschien een excuus voor zo'n houding van de natuurkunde tijdens haar hoogtepunt, voordat ze haar eigen beperkingen ontdekte en de onbetrouwbaarheid van haar schema van de dingen, die wisselvallig in een ontzaglijke oneindigheid of grenzeloze Eindigheid van het Onbekende zweven. Maar spiritisme verheerlijkt onder de naam van psychisch wetenschappelijk onderzoek? Dat is geen wetenschap, het is een massa duistere en dubbelzinnige documenten waaruit je niets dan wat schrale en twijfelachtige veralgemeningen kunt halen. Bovendien raakt het, voor zover het tot het occulte behoort, alleen maar de lagere regionen van het occulte – wat wij de laagste vitale werelden zouden noemen – waar evenveel leugen, bedrieglijkheid en verwarde dwaling bestaat als op aarde en zelfs meer. Wat moet een filosoof met al dat duistere en troebele materiaal beginnen? Ik begrijp het fijne niet van veel van zijn opmerkingen. Waarom zou een voorspelling van een toekomstige gebeurtenis onze opvatting – welke wijsgerige opvatting ook – van de Tijd veranderen? Het kan iemands ideeën over de onderlinge relatie van gebeurtenissen veranderen of over de uitwerking van krachten of over de mogelijkheden van het bewustzijn, maar de Tijd blijft wat hij was.

De droom is natuurlijk de weergave van een poging tot communicatie op het fijnstoffelijke niveau. Wat de telefoon en de bioscoop betreft, zit er iets in wat je zegt, maar het komt me voor dat die en andere moderne dingen een heel ander karakter konden hebben gekregen als ze in een andere geest waren aanvaard en gebruikt. Als de huidige verwarring een teken is, dan was de mensheid niet gereed voor deze ontdekkingen, niet in spirituele zin en zelfs niet in de intellectuele. Het esthetische verval is misschien aan andere oorzaken te wijten, aan een teleurgesteld idealisme dat door zijn hevige

weezin zijn tegengestelde verwekt, aan een droog en cynisch intellectualisme dat weigert de dupe te worden van alles wat idealistisch, romantisch of emotioneel is of van alles wat hoger is dan de rede die in het licht van de zintuigen wandelt. De *Asura's* uit het verleden waren per slot van rekening vrij grote wezens; de moeilijkheid met de tegenwoordige is dat ze geen echte *Asura's* zijn, maar wezens uit de lagere vitale wereld, gewelddadig, niets ontziend en laaghartig, maar vooral kleingeestig, onwetend en duister. Maar dit soort cynisch, bekrompen intellectualisme dat nu schering en inslag is, blijft niet duren – door zijn steeds grotere droogte bereidt het zijn eigen einde voor – de mensen beginnen de behoefte aan nieuwe levensbronnen te voelen.

*

Ik geloof niet dat de twee vragen die je stelt erg belangrijk zijn vanuit het oogpunt van de spirituele sadhana.

1. De vraag over wetenschap en spiritualiteit zou twintig jaar geleden van enig belang geweest zijn, ze vervulde het mentale van de mens in de eerste jaren van de twintigste eeuw, maar is nu uit de tijd. De Wetenschap is zelf tot de conclusie gekomen dat ze niet kan vaststellen, zoals ze had gehoopt, wat de waarheid van de dingen of hun werkelijke aard is, of wat er achter *fysieke* verschijnselen schuilt; ze kan zich alleen maar bezighouden met de *processen* van fysieke dingen en navorsen hoe ze ontstaan en wat de mens ermee kan doen en hoe hij er gebruik van kan maken. Met andere woorden, het terrein van de natuurkunde is nu definitief afgebakend en begrensd, en vragen over God of de uiteindelijke Werkelijkheid of over andere metafysische of spirituele problemen vallen er buiten. Dit is tenminste het geval in continentaal Europa en alleen in Engeland en Amerika wordt er nog een poging gedaan om deze dingen te beredeneren op basis van de natuurkunde. De zogenaamde wetenschappen die zich met het mentale van de mens bezighouden, (psychologie enz.) zijn zo afhankelijk van de natuurkunde dat ze zich niet buiten heel enge grenzen kunnen begeven. Als de Wetenschap haar aangezicht tot de Godheid moet wenden, dan moet het een nieuwe, nog niet ontwikkelde wetenschap zijn, die de krachten van de wereld van het Leven en van het Mentale rechtstreeks behandelt

en zo komt tot wat hoger dan het Mentale is; maar de huidige wetenschap kan dat niet doen.

2. Vanuit het spirituele standpunt zijn zulke tijdelijke verschijnselen als de neiging van ontwikkelde Hindoes tot het materialisme, van weinig belang. Er zijn altijd perioden geweest waarin het mentale van naties, continenten of culturen zich tot het materialisme wendde, weg van alle spirituele geloof. Zulke perioden kwamen in de negentiende eeuw in Europa voor, maar ze zijn gewoonlijk van korte duur. West-Europa heeft zijn geloof in het materialisme al verloren en zoekt iets anders waardoor het of terugkeert naar de oude godsdiensten of iets nieuws zoekt. Rusland en Azië beleven nu dezelfde materialistische golf. Zulke golven doen zich voor door een bepaalde noodzaak in de ontwikkeling van de mensheid en wel om de slavernij aan oude vormen teniet te doen en een terrein vrij te maken voor zowel een nieuwe waarheid en nieuwe vormen van waarheid en actie in het leven als voor wat achter het leven is.

*

De wens [van occultisten en spiritisten] om de natuurkundigen te overtuigen is absurd en onlogisch. De natuurkundigen hebben hun eigen terrein met zijn eigen instrumenten en maatstaven. Dezelfde proeven toepassen op verschijnselen van verschillende aard is even dwaas als natuurkundige proeven toepassen op de spirituele waarheid. Je kunt God niet ontleden of de ziel waarnemen onder een microscoop. Zo is ook het onderwerpen van geesten die geen lichaam meer hebben of zelfs van psycho-fysieke verschijnselen aan tests en maatstaven die alleen maar gelden voor materiële verschijnselen een uiterst onjuiste en onbevredigende methode. Bovendien is de natuurkundige meestal vastbesloten niets aan te nemen dat niet keurig kan worden ingepakt, van een etiket voorzien en ondergebracht in zijn eigen systeem en zijn formules. Dr. Jules Romain, zelf zowel een geleerde als een groot schrijver, doet experimenten om te bewijzen dat de mens geblinddoekt kan zien en lezen, maar de geleerden weigeren zelfs de resultaten te erkennen of te vermelden. Dan komt Khuda Baksh opdagen en bewijst het klaar en duidelijk, ontwijfelbaar, onder alle erkende proeven, maar de geleerden blijven ongenegen het op te geven en het feit te vermelden, zelfs hoewel zijn

resultaten onloochenbaar zijn. Hij loopt ongedeerd over vuur en ontzenuwt alle verklaringen die tot op heden aan de hand zijn gedaan – ze zoeken gewoon een andere en nog dwazere verklaring. Waartoe dient het te proberen mensen te overtuigen die vastbesloten zijn niet te geloven?

*

De fout in wat X over de Wetenschap schrijft, lijkt te liggen in zijn vurig volhouden dat de Wetenschap nog steeds materialistisch is, of tenminste dat de geleerden, met uitzondering van Jeans en Eddington, nog steeds fundamenteel materialisten zijn. Zo is het niet. De meeste Europese geleerden hebben nu het idee opgegeven dat de Wetenschap de grondslagen van het bestaan kan verklaren. Zij zijn van oordeel dat de Wetenschap alleen met processen te maken heeft, niet met grondbeginselen. Ze verklaren dat het niet de taak van de Wetenschap is en dat ze ook niet de middelen heeft om ook maar iets te beslissen over de grote vragen die de wijsbegeerte en de godsdienst aangaan. Dit is de enorme verandering die door de laatste ontwikkelingen in de Wetenschap is teweeggebracht. De wetenschap zelf is tegenwoordig noch materialistisch noch idealistisch. De rots waarop het materialisme gebouwd was en die in de negentiende eeuw onwankelbaar leek, is nu verbrijzeld. Het materialisme is een wijsgerige speculatie geworden net als elke andere theorie; het kan er geen aanspraak op maken gegrond te zijn op een soort onfeilbaar Bijbels gezag, dat gebaseerd is op de feiten en conclusies van de Wetenschap. Die verandering kan gevoeld worden door iemand als ikzelf, die is opgegroeid tijdens de glansperiode van het absolute gezag van het negentiende eeuwse wetenschappelijke materialisme. De weg die bijna helemaal versperd was, behalve voor rebellen, ligt nu wijd open voor spirituele waarheden, spirituele ideeën en spirituele ervaringen. Dat is de werkelijke revolutie. Het mentalisme is alleen maar een tussenstadium, maar mentalisme en vitalisme zijn nu heel goed mogelijk als hypothesen die gebaseerd zijn op de feiten van het bestaan, zowel wetenschappelijke als andere. De feiten van de Wetenschap dwingen niemand tot een bepaalde filosofische richting. Ze zijn nu neutraal en kunnen zelfs door de ene of de andere partij gebruikt worden, al beschouwen de meeste geleerden dit nu als ontoelaatbaar. Niemand heeft hier ooit gezegd dat de nieuwe

ontdekkingen van de fysica de denkbeelden van de godsdienst of van de kerken staven; ze betoogden alleen dat de Wetenschap haar vroegere materialistische dogmatisme had verloren en door een revolutionaire verandering wegdreef van haar vroegere meerpalen.

Deze ommekeer had ik verwacht en voorspeld in mijn gedichten in de eerste Ahanabundel: 'A Vision of Science' en 'In the Moonlight'.

*

Hoe weet Sir James, of welke andere geleerde ook, dat het leven door 'een louter toeval' ontstaan is, of dat er nergens anders in het heelal leven is, of dat het leven ergens anders net eender moet zijn als het leven hier, onder dezelfde omstandigheden, want dat het anders niet kan bestaan? Dit zijn louter speculaties die niet afdoende zijn. Het leven kan alleen maar een toeval zijn als de gehele wereld ook een toeval is – iets dat door het Toeval geschapen werd en door het Toeval wordt bestuurd. Het is niet de moeite waard om tijd te verspillen aan dit soort speculaties die niet meer dan kortstondige zeepbellen zijn.

Het materiële heelal is alleen maar de voorgevel van een oneindig gebouw waar zich nog andere structuren achter bevinden, en pas wanneer men het geheel kent, kan men iets weten over de waarheid van het materiële heelal. Er bevinden zich vitale, mentale en spirituele gebieden achter die het materiële zijn betekenis geven. Als de aarde het enige terrein van de spirituele evolutie in de Materie is (gesteld dat het zo is), dan moet het als deel van het totale ontwerp zijn. Het idee dat al het overige een verspilling moet zijn, is een menselijk idee dat de grote Kosmische Geest niet zal storen, wiens bewustzijn en leven overal zijn, in de steen en het stof net zo goed als in de menselijke intelligentie. Maar dit is een zuiver theoretische kwestie die strijdig is met ons praktische doel. Ons gaat het om de ontwikkeling van het spirituele bewustzijn in het menselijk lichaam.

In deze ontwikkeling zijn er stadia – de gehele waarheid kan niet gekend worden voordat alle doorlopen zijn en het laatste stadium is bereikt. Het stadium waarin jij je bevindt, is het stadium waarin de verwezenlijking van het zelf begint, het zelf, vrij van elke belichaming en voor zijn eeuwig bestaan niet van belichaming afhankelijk. Daarom is het natuurlijk dat je je belichaming voelt als iets heel ondergeschikts en, zoals bij Jeans het leven op aarde, bijna toevallig.

Vanwege dit stadium dachten de *Mayavadins*, die het voor het laatste hielden, dat de wereld een illusie is. Maar dat is alleen maar een étappe van de reis. Voorbij dit Zelf, dat statisch, afzonderlijk en vormloos is, is er een groter Bewustzijn waarin de Stilte en de Kosmische Activiteit verenigd zijn, maar in een andere kennis dan de ommuurde onwetendheid van het belichaamde menselijke wezen. Dit Zelf is maar één aspect van de Goddelijke Werkelijkheid. Pas wanneer men dit grotere Bewustzijn bereikt, lijken het kosmische bestaan en vormen en leven en het mentale niet langer meer een toevalligheid, maar krijgen hun ware betekenis. Zelfs daar zijn er nog twee stadia, het Bovenmentale en het Supramentale, en niet voordat men het laatste bereikt, kan de volledige waarheid van het bestaan voor het bewustzijn helemaal werkelijk worden. Observeer wat je ervaart en weet dat het zijn waarde heeft en onontbeerlijk is als een stadium, maar houd de ervaring van een stadium niet voor de uiteindelijke kennis.

*

Deze uitzonderlijke voorvallen die buiten de normale gang van zaken van de fysieke Natuur vallen, komen in India heel vaak voor en zijn ook elders niet onbekend; ze zijn verwant aan wat in Europa het verschijnsel klopgeesten wordt genoemd. Geleerden spreken of denken niet over zulke supranormale gebeurtenissen, tenzij om er hun schouders over op te halen of te bewijzen dat het streken zijn van kinderen die supranormale verschijnselen nabootsen.

De wetten van de Wetenschap geven alleen maar een schematisch verslag van de materiële processen van de Natuur – ze kunnen gebruikt worden als een deugdelijk stelsel om naar verkiezing een materieel proces te herhalen of uit te breiden, maar het is duidelijk dat ze geen verklaring van het iets als zodanig kunnen geven. Water, bijvoorbeeld, is niet louter zoveel zuurstof samengevoegd met zoveel waterstof – de samenvoeging is gewoon een proces of een kunstgreep om de gelegenheid te geven tot de materialisatie van een nieuw iets dat ‘water’ wordt genoemd; wat dat nieuwe iets werkelijk is, is een heel andere zaak. Feitelijk zijn er verschillende niveaus van substantie: grof, fijn en nog fijner tot wat de causale stof (*Karana*) genoemd wordt. Het grovere kan herleid worden tot de fijnere staat en het fijnere kan in de grovere staat gebracht worden; dat verklaart

dematerialisatie en rematerialisatie. Dit zijn occulte processen die in het algemeen als magie beschouwd worden. De magiër weet doorgaans niets van het waarom en het waartoe van wat hij doet; hij heeft gewoon de formule of het proces geleerd of anders beheerst hij elementaire wezens uit de fijnere staten (niveaus of werelden) die de dingen voor hem doen. De Tibetanen geven zich wijd verbreid over aan occulte processen; als je de boeken van Mevr. David-Neël ziet, die in Tibet heeft geleefd, dan zul je een idee krijgen van hun bedrevenheid in zulke dingen. Maar de Tibetaanse lama's weten ook iets van de wetten van de occulte (mentale en vitale) energie en hoe men die op fysieke dingen kan laten inwerken. Dat is meer dan gewone magie. De directe macht van de mentale kracht of van de levenskracht kan zich tot in bijna onbepaalde mate tot de Materie uitstrekken. Men moet bedenken dat Energie op alle niveaus fundamenteel één is – ze neemt alleen maar steeds compactere vormen aan, zodat er *a priori* niets onmogelijks is in het feit dat de mentale energie of de Levensenergie rechtstreeks op de materiële energie en substantie inwerkt; als ze dat doen, dan kunnen ze een materieel voorwerp dingen laten doen, of liever kunnen ze dingen doen met een materieel voorwerp, die voor dat voorwerp in zijn gewone doen of onder zijn gewone 'wet' ongewoon en daarom schijnbaar onmogelijk zouden zijn. Ik zie niet in hoe kosmische stralen de oorsprong van de Materie kunnen verklaren; het is net zoiets als Sir Oliver Lodge's verklaring dat het leven op aarde van een andere planeet komt; zo wordt het probleem alleen maar een stap verder terugschoven – want hoe zijn kosmische stralen ontstaan? Maar het is een feit dat *Agni* de basis van alle vormen is, zoals de *Shankya* lang geleden aantoonde, d.w.z. dat het vuurprincipe in de drie vermogens: het stralingsvermogen, het elektrische vermogen en het gasachtige (de *Vedische* drie-eenheid van *Agni*) de werkende kracht is in het voortbrengen van onvaste en vaste vormen van wat Materie wordt genoemd.

Het ligt voor de hand dat een leek deze dingen niet kan doen, tenzij hij een aangeboren 'psychische' (d.w.z. occulte) gave heeft, en zelfs dan zal hij de wetten ervan moeten leren, voordat hij haar naar verkiezing kan gebruiken. Het is altijd mogelijk spirituele kracht of mentale kracht of wilskracht te gebruiken, ofwel een bepaald soort vitale energie, om uitwerkingen in mensen, dingen en gebeurtenissen

teweeg te brengen, maar er is kennis en veel oefening nodig, voordat deze mogelijkheid zich niet langer meer toevallig nu en dan voordoe, maar heel bewust gebruikt kan worden, naar verkiezing of in de perfectie. Zelfs dan is 'de gehele materiële wereld beheersen' een te boude bewering; een locale en gedeeltelijke beheersing is eerder mogelijk of, wat vaker voorkomt, bepaalde soorten beheersing over de Materie.

*

Volgens de Wetenschap is de gehele wereld niets anders dan een spel van Energie – een materiële energie werd die gewoonlijk genoemd, maar het wordt nu betwijfeld of Materie, wetenschappelijk gesproken bestaat, behalve als een verschijnsel van Energie. Volgens de *Vedanta* is de gehele wereld een spel van een vermogen van een spirituele entiteit, de macht van een oorspronkelijk bewustzijn, hetzij *Maya* of *Shakti*, en het resultaat is begoocheling of werkelijkheid. In de wereld zijn we, voor zover het de mens betreft, alleen maar mentale energie, levensenergie en energie in de Materie gewaar, maar er wordt aangenomen dat er ook een spirituele energie of kracht achter hen is, waaruit ze voortkomen. In elk geval zijn alle dingen de resultaten van een *Shakti*, energie of kracht. Er bestaat geen actie zonder een Kracht of Energie die de actie uitvoert en haar gevolg tot stand brengt. Verder is alles wat geen kracht in zich heeft, iets dat dood of onwerkelijk is, of inert en zonder uitwerking. Als er niet zoiets als spiritueel bewustzijn is, kan de yoga niet reeël zijn, en als er geen yoga-kracht is, geen spirituele kracht, geen yoga-*shakti*, dan kan de yoga geen uitwerking hebben. Een yoga-bewustzijn of spiritueel bewustzijn zonder vermogen of kracht mag misschien niet dood of onwerkelijk zijn, het is duidelijk iets inerts, zonder resultaat of uitwerking. Zo maakt ook iemand die zich ten doel stelt een yogi of een *Guru* te zijn en geen spiritueel bewustzijn heeft of wiens spirituele bewustzijn geen vermogen heeft – een yogakracht of spirituele kracht – verkeerde aanspraken en is een kwakzalver of een onnozele die zichzelf bedriegt; en dit nog meer als hij zonder spirituele kracht te hebben, beweert een pad te hebben gebaad dat anderen kunnen volgen. Als yoga een werkelijkheid is, als spiritualiteit iets beters is dan zelfbedrog, dan moet er zoiets als yoga-kracht of spirituele kracht bestaan.

Het is duidelijk dat spirituele kracht, als ze bestaat, spirituele resultaten teweeg moet kunnen brengen – daarom is er niets irrationeels in de bewering van *sadhaks* die zeggen te voelen dat de kracht van de *Guru*, of de kracht van de Godheid in hen werkt en hen naar de spirituele vervulling en ervaring leidt. Of dat in een bepaald geval wel of niet zo is, is een persoonlijke kwestie, maar de bewering kan niet als per se onaannemelijk en klaarblijkelijk verkeerd veroordeeld worden, omdat zulke dingen niet kunnen bestaan. Verder, als het waar is dat spirituele kracht de oorspronkelijke is en de andere ervan zijn afgeleid, dan heeft het niets irrationeels te menen dat spirituele kracht mentale, vitale en fysieke gevolgen teweeg kan brengen. Ze kan door mentale, vitale of fysieke energieën werken en door de middelen die deze energieën gebruiken, of ze kan rechtstreeks op het mentale, het leven of de Materie werken als het terrein van haar eigen speciale en directe actie. Beide manieren zijn op het eerste gezicht mogelijk. Neem het geval van de genezing van een ziekte: iemand is twee dagen ziek, is zwak, heeft pijn en koorts; hij neemt geen medicijnen, maar vraagt tenslotte zijn *Guru* hem te genezen; de volgende morgen staat hij op, gezond en wel, sterk en energiek. Dan is het voor hem minstens enigszins gerechtvaardigd te denken dat er een kracht op hem is toegepast en in hem is gezonden en dat het een spirituele macht was die werkte. Maar in een ander geval kunnen misschien medicijnen gebruikt worden, terwijl tegelijk de onzichtbare kracht wordt ingeroepen om de materiële middelen te helpen, want het is een bekend feit dat medicijnen misschien wel of misschien niet werken – er is nooit zekerheid. In zo'n geval blijft het voor de rede van iemand die observeert, (iemand die noch de kracht gebruikt of noch de dokter noch de patiënt is) onzeker of de patiënt alleen maar door de medicijnen genezen werd of door de spirituele kracht met de medicijnen als instrument. Beide gevallen zijn mogelijk en men kan niet zeggen dat de werking van een spirituele kracht per se onaannemelijk en aantoonbaar onwaar is, omdat er medicijnen werden gebruikt. Anderzijds is het mogelijk dat de dokter een kracht in zich gevoeld heeft die hem leidde, of hij heeft misschien gezien dat de patiënt vooruitging met een snelheid die volgens de medische wetenschap ongelofelijk is. De patiënt kan gevoeld hebben hoe de kracht in hem werkte en hem gezondheid, energie en een snelle genezing bracht. Degene die de kracht toepast,

kan de resultaten gadeslaan, de symptomen waar hij op werkt, zien verminderen en de symptomen waar hij niet op werkt erger zien worden, totdat hij op ze inwerkt waarna ze onmiddellijk afnemen, hij kan de dokter zien werken volgens zijn onuitgesproken wenken enzovoort, enzovoort, tot de ziekte genezen is. (Het kan ook gebeuren dat hij krachten ziet, die tegen de genezing werken en besluit dat de spirituele kracht zich tevreden moet stellen met zich terug te trekken of met een onvolledig succes). In dat alles gelooft de dokter, de zieke, of degene die de kracht gebruikt terecht, dat de genezing minstens ten dele of zelfs oorspronkelijk is toe te schrijven aan de spirituele kracht. Hun ervaring is natuurlijk alleen maar voor henzelf geldig, niet voor de rationaliserende observerende buitenstaander. Maar laatstgenoemde heeft logischerwijze niet het recht om te zeggen dat hun ervaring onaannemelijk is en onwaar moet zijn.

Nog iets. Uit dit alles volgt niet dat een spirituele kracht in alle gevallen moet slagen of dat het een bewijs is dat ze niet bestaat als ze niet slaagt. Dat kan van geen enkele kracht gezegd worden. De kracht van het vuur bestaat erin te verbranden, maar er zijn dingen die het niet verbrandt; onder bepaalde omstandigheden brandt het zelfs niet de voeten van iemand die blootsvoets over gloeiende kolen loopt. Dat bewijst niet dat vuur niet kan verbranden of dat er niet zoiets is als een kracht van het vuur, *Agni Shakti*.

Ik heb geen tijd om meer te schrijven en het is ook niet nodig. Het was niet mijn bedoeling om aan te tonen dat men in spirituele kracht moet geloven, maar dat het geloof erin niet noodzakelijkerwijze zelfbedrog is en dat dit geloof zowel rationeel als mogelijk kan zijn.

*

Dat de onzichtbare Kracht tastbare resultaten teweegbrengt, zowel innerlijk als uiterlijk, is de gehele betekenis van het yogische bewustzijn. Je vraag of yoga alleen een gevoel van Macht brengt, zonder enig resultaat, was werkelijk heel vreemd. Wie zou met zo'n zinloze hallucinatie voldaan kunnen zijn en het Macht noemen? We zouden er niet over spreken zoals we doen, als we niet duizenden ervaringen hadden gehad die aantoonen dat de innerlijke Macht het mentale kan veranderen, zijn vermogens ontwikkelen, er nieuwe aan toevoegen, nieuwe gebieden van kennis kan ontsluiten, de vitale bewegingen meester worden, het karakter veranderen, mensen en

dingen beïnvloeden, de toestanden en functies van het lichaam beheersen, als een concrete dynamische Kracht op andere krachten kan inwerken, gebeurtenissen kan wijzigen enzovoort, enzovoort. Bovendien is de Kracht niet alleen maar tastbaar en concreet in haar gevolgen, maar in haar bewegingen. Wanneer ik het heb over het voelen van de kracht of Macht, dan bedoel ik niet dat je er een vaag gevoel van hebt, maar dat je haar concreet voelt en haar bijgevolg kunt richten, hanteren, haar bewegingen gadeslaan, haar massa en intensiteit gewaar zijn en dat je dit met andere, misschien tegen-gestelde krachten kunt; dit alles is door de ontwikkeling van de yoga mogelijk en gebruikelijk.

Het is geen Macht die zonder voorwaarden en beperkingen werkt, tenzij het een supramentale Kracht is. De voorwaarden en beperkingen waaronder en waarbinnen de yoga of *sadhana* verwezenlijkt moet worden, zijn niet willekeurig of grillig; ze komen voort uit de aard der dingen. Deze, met inbegrip van de wil, de ontvankelijkheid, de instemming, het zich openen en de overgave van de *sadhak*, moeten door de yoga-kracht gerespecteerd worden, tenzij ze om iets gedaan te krijgen, een sanctie van de Allerhoogste ontvangt waarvoor alles moet wijken, maar zo'n sanctie wordt spaarzaam gegeven. Pas wanneer de supramentale kracht volledig zou neerdalen en niet alleen haar invloed door het Bovenmentale heen zendt, zou alles heel radicaal op het doel gericht kunnen worden, want dan zou de sanctie niet zeldzaam zijn. Dan zou de wet van de Waarheid immers werkzaam zijn zonder dat de Wet van de Onwetendheid er voortdurend tegen opweegt.

Toch is de yogakracht altijd tastbaar en concreet op de manier die ik heb beschreven en heeft ze tastbare resultaten. Maar ze is onzichtbaar en niet meteen waarneembaar voor de zintuigen, zoals een vuistslag die iemand neervelt of een aanstormende auto die iemand aanrijdt. Hoe kan het louter fysiek-mentale weten dat ze aanwezig en werkzaam is? Door haar resultaten? Maar hoe kan het weten dat de resultaten die van de yogische kracht zijn en niet van iets anders? Het moet een van beide zijn. Ofwel moet het het bewustzijn zich naar binnen laten keren, de innerlijke dingen gewaar worden, geloven in de ervaring van het onzichtbare en suprafysieke en dan wordt het door ervaring, door het verschijnen van nieuwe vermogens, bewust van deze krachten en kan hun werkingen zien,

volgen en benutten, net zoals de natuurkundige de ongeziene krachten van de Natuur benut. Of men moet vertrouwen hebben, gadeslaan en zich openstellen en dan zal het gaan zien hoe de dingen gebeuren; het zal opmerken dat, wanneer de Kracht werd ingeroepen, er na enige tijd een resultaat was, met daarna herhalingen daarvan en meer herhalingen, en duidelijker en meer tastbare resultaten in een toenemende frekwentie en met een steeds grotere samenhang van de resultaten en met het gevoel en het gewaar zijn van de kracht die aan het werk is – tot het een dagelijkse ervaring wordt, regelmatig, normaal en volledig. Dit zijn de twee voornaamste methoden: de ene innerlijk, van binnen naar buiten werkend, de andere uiterlijk, van buitenaf werkend en de innerlijke kracht inroepend, totdat zij het uiterlijke bewustzijn binnendringt en er zichtbaar is. Maar geen van beide kan gevolgd worden als men altijd alleen maar aan de extraverte houding blijft vasthouden, aan het uiterlijke concrete en weigert het innerlijke concrete ermee te verbinden, of als het fysiek-mentale bij elke stap twijfels opwerpt en weigert om de ontluikende ervaring tot ontwikkeling te laten komen. Zelfs de natuurkundige die een nieuw experiment uitvoert, zou nooit slagen als hij zijn mentale toestond zich zo te gedragen.

*

Concreet? Wat bedoel je met concreet? Spirituele Kracht heeft haar eigen concreetheid en kan een vorm aannemen (zoals een rivier bijvoorbeeld) die men gewaar is en die men heel concreet naar elk willekeuring doel kan zenden.

Dit is een uiteenzetting over het feitelijke vermogen dat het spirituele bewustzijn eigen is. Maar er is ook zoiets als een gewild gebruik van onverschillig welke onstoffelijke kracht – hetzij spiritueel, mentaal of vitaal – om ergens in de wereld een bepaald resultaat te verzekeren. Net zoals er golven van ongeziene fysieke krachten zijn (kosmische golven enz.) of elektrische stromen, zo zijn er mentale golven, gedachtenstromen, golven van emotie – bijvoorbeeld woede, verdriet enz. – die van ons uitgaan en van invloed zijn op anderen zonder dat zij weten waar ze vandaan komen of zelfs dat ze van buiten komen, ze voelen alleen maar het resultaat. Iemand bij wie de occulte of innerlijke zintuigen gewekt zijn, kan voelen dat ze komen en hem binnendringen. Op die manier kunnen zich zowel

goede als slechte invloeden verspreiden; dat kan onopzettelijk en natuurlijk gebeuren, maar ze kunnen ook opzettelijk gebruikt worden. Er kan ook kracht, spirituele of andere, met een bepaald doel worden opgewekt. Er kan ook gebruik gemaakt worden van de wil of de idee, die rechtstreeks en doeltreffend werkzaam is zonder de hulp van enige uiterlijke actie, van het woord of van een andere instrumentatie; dit is niet concreet in die zin, maar toch doeltreffend. Dit alles is geen verbeelding of begoocheling of onzin, het zijn echte verschijnselen.

*

Het feit dat je een kracht niet voelt, bewijst niet dat ze er niet is. De stoommachine voelt niet dat ze door een kracht bewogen wordt, maar die kracht is er. Is een mens geen stoommachine? Hij is niet veel beter, want hij is zich alleen maar bewust van wat geborrel aan de oppervlakte die hij 'zichzelf' noemt en is volstrekt onbewust van alle onderbewuste, subliminale en bovenbewuste krachten die hem bewegen. (Dit feit wordt door de moderne psychologie meer en meer vastgesteld, hoewel ze alleen maar de lagere kracht heeft ontdekt en niet de hogere – je moet er dus je rationele neus niet voor optrekken). Hij kwebbelt intelligent en dwaas over de gevolgen aan de oppervlakte en schrijft die allemaal toe aan zijn 'edele zelf', het feit negerend dat zijn edele zelf diep voor zijn eigen blik verborgen is achter de sluier van zijn flauw tintelende intellect en de riekende nevels van zijn vitale gevoelens, emoties, driften, gewaarwordingen en indrukken. Je argument is dus in één woord ongerijmd en nutteloos. Ons doel is de verborgen krachten in alle openheid en niet langer ommuurd tot uitdrukking te brengen zodat ze, in plaats van wat weerkaatste beelden of flitsen van zichzelf door de sluier heen te krijgen of helemaal belemmerd te worden, in stromen kunnen neerdalen. Maar dit alles meteen te verwachten is een aanmatigende eis die wijst op een ongeduldige onwetendheid en op onervarenheid. Als ze eerst gaan neerdruppelen, dan is dat voldoende om het geloof in een toekomstige stortbui te rechtvaardigen. Je geeft toe dat je een enkele keer een kracht hebt voelen neerdalen; dat bewijst dat de kracht er was en is en dat alleen jouw ongeduldig herculisch gezwoeg je verhindert haar te voelen. Het straaltje verzekert de mogelijkheid van de stortbui. Men moet alleen maar doorgaan en door zijn geduld

de stortbui verdienen, of anders, zonder haar te verdienen maar doormodderen totdat men haar krijgt. In yoga is de ervaring zelf een belofte en een voorsmaak, maar ze wordt stop gezet totdat de natuur gereed is voor de vervulling. Dit verschijnsel is elke yogi vertrouwd wanneer hij terugkijkt op zijn vroegere ervaringen. Van dien aard waren de korte bezoeken van de *Ananda* die je vroeger soms had. Het doet er niet toe dat je niet de vasthoudendheid van een bloedzuiger hebt – bloedzuigers zijn niet het enige type *Yogi's*. Als je je op de een of andere manier kunt vasthechten of als je vast kunt blijven zitten, dan is dat voldoende.

*

Als ik vanuit yogisch oogpunt over deze vragen schrijf, dan moet er, zelfs al is het logisch gefundeerd, veel in voorkomen dat indruist tegen de gangbare opvattingen, bijvoorbeeld over wonderen, de grenzen van de beoordeling op grond van zintuiglijke gegevens enz. Ik heb het zoveel mogelijk vermeden om over deze onderwerpen te schrijven, omdat ik dingen zou moeten opperen die niet begrepen kunnen worden, behalve door naar andere gegevens te verwijzen dan die van de fysieke zintuigen of van de rede die zich alleen daarop baseert. Ik zou het moeten hebben over wetten en krachten die niet door de rede of de natuurkunde worden erkend. In mijn openbare geschriften en in mijn brieven aan de *sadhaks* heb ik dit alles niet behandeld, omdat het buiten het bereik van de gewone kennis valt en van het begrip dat daarop gebaseerd is. Sommigen weten deze dingen, maar die spreken er gewoonlijk niet over, terwijl de openbare mening lichtgelovig of ongelovig staat tegenover veel van wat daarvan bekend is, maar in beide gevallen zonder ervaring of kennis.

*

Je redeneert naar analogie van je eigen eng besloten en beperkte zintuiglijke bewustzijn en zijn nogal onhandige relaties met de gebeurtenissen in de materiële ruimte. Wat is ruimte per slot van rekening anders dan een uitbreiding van bewust zijn waarin de Bewustzijn-Kracht haar eigen omgeving schept? In het fijnstoffelijke fysieke niveau is er niet één, maar zijn er veel bewustzijnslagen en elk daarvan beweegt zich binnen zijn eigen zijn, dat wil zeggen in zijn eigen ruimte. Ik heb gezegd dat elk fijnstoffelijk niveau een conglo-

metaal of reeks van werelden is. Elke ruimte kan op onverschillig welk punt in aanraking komen met een andere, erin doordringen of ermee samenvallen; bijgevolg zouden zich op een bepaald punt waar twee ruimten elkaar ontmoeten of samenvallen, verscheidene fijnstof felijke voorwerpen kunnen bevinden, die wat wij nogal willekeurig dezelfde ruimte noemen, innemen en toch hoeven ze geen enkele werkelijke relatie met elkaar te hebben. Komt er een relatie tot stand, dan komt die tot stand in het meervoudige bewustzijn van de ziener waarin het ontmoetingspunt duidelijk wordt.

Anderzijds is er een relatie mogelijk tussen voorwerpen in verschillende ruimtelijke regionen die in wederkerige betrekking tot elkaar staan, zoals bij het grofstoffelijke voorwerp en zijn fijnstoffelijke tegenhanger. In dat geval kun je gemakkelijker spreken van relaties tussen de ene ruimte en de andere.

*

Het is zeker waar dat het woord 'bijgeloof' gewoonlijk gebruikt werd als een handzame stok om elk geloof te slaan dat niet strookt met de ideeën van de materialistische rede, dat wil zeggen van het fysiek-mentale zoals dat omgaat met de schijnbare wetten van de fysieke processen en niet verder kijkt. Het is ook gebruikt om denkbeelden en overtuigingen af te wijzen die niet in overeenstemming waren met iemands eigen denkbeelden over wat de rationele norm van supra-fysieke waarheden is. Vele eeuwen lang heeft de mens overtuigingen gekoesterd die een kracht achter de dingen veronderstelden, die werkte volgens principes die het fysiek-mentale onbekend waren en waarvan de uiterlijk gerichte rede en de zintuigen niet konden getuigen. Toen kwam de Wetenschap met een kennismethode die het bewijsmateriaal van dit uiterlijke kennis-terrein uitbreidde en dacht dat al het bestaande door deze methode verklaard zou kunnen worden. Ze wuifde onmiddellijk, zonder onderzoek, alles wat eerder geloofd was weg als 'bijgeloof' – het ware, het gedeeltelijk ware of het verkeerde, alles ging zonder onderscheid met één veeg de vuilnisbak in, omdat het niet berustte op de methode van de Natuurkunde, buiten haar gegevens viel of met haar standpunt onverenigbaar was of scheen. Zelfs op het terrein van de suprafysieke ervaring werd alleen maar datgene erkend wat een mentaal-rationele verklaring van zichzelf kon geven volgens een bepaald ideeën-stelsel – al

het overige, alles waarvan een occulte, mystieke of onder-de-oppervlakte-liggende oorsprong moest worden aangenomen om het te verklaren, werd als bijgeloof opzij gezet. Volkse vormen van geloof, die soms de vrucht van de verbeelding waren, maar soms ook van een traditionele empirische kennis of van een juist instinct, deelden natuurlijk hetzelfde lot. Het wordt nu steeds duidelijker dat dit alles een overhaaste en onterechte handelwijze was, zelf gebaseerd op het 'bijgeloof' dat de nieuwe methode op alles kon worden toegepast, terwijl ze in werkelijkheid alleen maar op een beperkt terrein van toepassing is. Ik ben het met je eens dat het woord bijgeloof een woord is dat helemaal niet of met de grootste omzichtigheid gebruikt zou moeten worden. Het is duidelijk een anachronisme het te gebruiken voor overtuigingen die niet erkend worden door de vorm van een godsdienst die iemand zelf toevallig heeft of aanhangt.

*

NIVEAUS EN DELEN VAN HET WEZEN

De mensen kennen zichzelf niet en hebben niet geleerd de verschillende delen van hun wezen te onderscheiden, want ze worden gewoonlijk alle over één kam geschoren als het mentale, omdat ze kennen of voelen door een gementaliseerde waarneming en een gementaliseerd begrip; daardoor begrijpen ze hun eigen toestanden en handelen niet, of, als ze er al iets van begrijpen, dan alleen maar iets van wat zich aan de oppervlakte voordoet. Het behoort tot de grondslag van de yoga dat we ons bewust worden van de grote complexiteit van onze natuur, de verschillende krachten zien die haar bewegen en haar door een leidinggevende kennis beheersen. We zijn samengesteld uit vele delen en elk deel draagt iets bij aan de algehele beweging van ons bewustzijn, ons denken, onze wil en onze gewaarwordingen, ons voelen en handelen, maar we begrijpen de oorsprong of het verloop van deze impulsen niet; we zijn alleen maar hun verwarde gevolgen gewaar die door elkaar aan de oppervlakte verschijnen en waaraan we op z'n best niets beters dan een wisselvallig veranderende orde kunnen opleggen.

Dit kan alleen maar verholpen worden door de delen van het wezen die al naar het Licht gekeerd zijn. Het Licht van het Goddelijke Bewustzijn van boven inroepen, het psychische wezen naar de voorgrond brengen en een vlam van aspiratie ontsteken die het uiterlijke mentale spiritueel zal doen ontwaken en het vitale in gloed zal zetten, is de uitweg.

*

Bewustzijn is naar mijn ervaring niet een verschijnsel dat afhankelijk is van de reacties van de persoonlijkheid op de krachten van de natuur en alleen maar neerkomend op een zien of interpreteren van deze reacties. Als dat zo was, dan zou er, wanneer de persoonlijkheid stil en onbeweeglijk wordt en geen reacties geeft, aangezien er geen onderscheidende of interpreterende activiteit is, geen bewustzijn zijn. Dat is in tegenspraak met enkele fundamentele yoga-ervaringen, bijvoorbeeld een stil en onbeweeglijk bewustzijn, oneindig uitgespreid, niet afhankelijk van de persoonlijkheid, maar onpersoonlijk en universeel, dat contacten niet onderscheidt en interpreteert,

maar onbeweeglijk zichzelf gewaar is....

Bewustzijn is een werkelijkheid die inherent is aan bestaan. Het is er, zelfs wanneer het niet aan de oppervlakte werkzaam is, maar stil en onbeweeglijk is; het is er, zelfs wanneer het aan de oppervlakte onzichtbaar is, niet reagerend op uiterlijke dingen of ze niet waarnemend, maar teruggetrokken in het innerlijk en er werkzaam of niet werkzaam; het is er zelfs wanneer het ons toeschijnt dat het volledig afwezig is en het wezen ons onbewust en levenloos lijkt....

Bewustzijn wordt gewoonlijk geïdentificeerd met het mentale, maar mentaal bewustzijn is alleen maar het menselijke bereik dat evenmin alle mogelijke bewustzijnsgebieden uitput als het menselijke gezichtsvermogen alle kleurgradaties en het menselijke gehoor alle geluidsgradaties – want erboven of eronder is er veel dat voor de mens onzichtbaar en onhoorbaar is. Zo zijn er ook bewustzijnsgebieden boven en onder het menselijke bereik waarmee de gewone mens geen contact heeft en voor wie ze onbewust lijken – de supramentale of de bovenmentale en de submentale gebieden....

*

Het hangt er helemaal van af waar het bewustzijn zich plaatst en zich concentreert. Als het bewustzijn zich in het ego plaatst of zich in het ego concentreert, dan ben je met het ego vereenzelvd – plaatst en concentreert het zich in het mentale, dan is het met het mentale en zijn activiteiten vereenzelvd enzovoort. Als het bewustzijn zich nadrukkelijk naar buiten richt, dan zegt men dat het in het uiterlijke wezen leeft en zijn innerlijke mentale en vitale en diepste innerlijke psychische wezen vergeet; keert het zich naar binnen en legt het zijn centraliserende nadruk daar, dan kent het zichzelf als het innerlijke wezen, of, nog dieper, als het psychische wezen; als het uit het lichaam opstijgt naar de niveaus waar het zelf zich op natuurlijke wijze bewust is van zijn uitgestrektheid en vrijheid, dan kent het zich als het zelf en niet als het mentale, het leven of het lichaam. Deze pressie van het bewustzijn maakt het hele verschil. Daarom moet men, wil men zich naar binnen keren of opklimmen, het bewustzijn in het hart of in het mentale concentreren. Het bepalende is waar het bewustzijn zich plaatst, dit maakt iemand overwegend mentaal, vitaal, fysiek of psychisch, laat hem gebonden zijn of vrij, afgeschei-

den in de *Purusha* of verwickeld in *Prakriti*.

*

Bewustzijn heeft geen duidelijk individueel 'Ik' nodig om de centraliserende pressie ergens te plaatsen, het 'ik' bevindt zich met datgene waar de pressie zich plaatst en daardoor denkt men dat men een mentaal of een fysiek wezen is, of wat dan ook. Het bewustzijn in mij kan zijn pressie zo of anders plaatsen – het kan neerdalen in het fysieke en daar in de fysieke natuur werken, terwijl het al het overige zolang erachter of erboven houdt, of het kan opstijgen naar het niveau boven het hoofd en boven het mentale, het vitale en het lichaam blijven, waarbij het deze ziet als instrumentale lagere vormen van zichzelf of ze helemaal niet ziet en opgaat in het vrije, ongedifferentieerde Zelf of het kan zich in een actief, dynamisch kosmisch bewustzijn storten en zich daarmee vereenzelvigen – of het kan nog talloze andere dingen doen zonder de hulp in te roepen van dat erg overschatten en bemoeizieke wezentje dat jij het duidelijke individuele 'ik' noemt. Het werkelijke 'Ik' – als je dit woord wilt gebruiken – is niet 'duidelijk individueel', dat wil zeggen een duidelijk omljnd, beperkt, afzonderlijk bestaand ego; het is zo ruim als het universum en nog ruimer, het kan het universum in zich bevatten – maar dat is niet het *Ahankar*, het is het *Atman*.

Bewustzijn is iets fundamenteels, het is het fundamentele iets in het bestaan – de energie, de beweging, de stroming van bewustzijn schept het heelal met alles wat het bevat – niet enkel de makrokosmos, maar ook de mikrokosmos is niets anders dan bewustzijn dat zichzelf ordent. Wanneer bijvoorbeeld bewustzijn in zijn bewegingen, of liever in een bepaalde drang van zijn beweging, zichzelf in de actie vergeet, dan wordt het een schijnbaar 'onbewuste' energie; vergeet het zichzelf in de vorm, dan wordt het het electron, het atoom, het materiële voorwerp. In werkelijkheid is het nog steeds bewustzijn dat in de energie werkt en de vorm en de ontwikkeling van de vorm bepaalt. Wanneer het zich langzaam, evolutionair uit de Materie wil bevrijden, maar nog steeds binnen de vorm, verschijnt het als leven, als dier en mens en het kan zichzelf nog verder uit zijn involutie evolueren en iets meer dan louter mens worden. Als je dat kunt begrijpen, dan zou het niet moeilijk moeten zijn om ook te zien dat het zichzelf subjectief kan formuleren als een fysiek, een vitaal,

een mentaal of een psychisch bewustzijn – die zijn alle in de mens aanwezig, maar omdat ze in het uiterlijke bewustzijn met elkaar verward zijn, met hun werkelijke status daarachter in het innerlijke wezen, kan men ze alleen maar ten volle gewaar worden door de oorspronkelijke beperkende pressie van het bewustzijn die ons in ons uiterlijke wezen laat leven, op te heffen, te ontwaken en ons in het innerlijke wezen te centreren. Daar het bewustzijn in ons door zijn naar buiten gerichte concentratie of druk dit alles achter een muur of een sluier moet houden, moet het de muur doorbreken of de sluier scheuren en zijn druk opnieuw op deze innerlijke delen van het wezen centraliseren – dit noemen we in het innerlijk leven; dan lijkt ons uiterlijke wezen ons iets kleins en oppervlakkigs en zijn we ons bewust of kunnen we ons bewust worden van het uitgestrekte, rijke en onuitputtelijke koninkrijk vanbinnen. Zo heeft het bewustzijn in ons ook een lid, of scherm, of hoe men het noemen wil, aangebracht tussen de lagere niveaus van het mentale, het vitale en het lichaam, ondersteund door het psychische wezen, en de hogere niveaus waartoe de spirituele rijken behoren waar het Zelf altijd vrij en onbegrensd is, en het kan het lid of scherm breken of openen en daar doorheen opstijgen en het Zelf worden, vrij en ruim en stralend, of anders de invloed, de weerspiegeling en tenslotte zelfs de aanwezigheid en macht van het hogere bewustzijn laten neerdalen in de lagere natuur.

Dit is bewustzijn – het is niet uit delen samengesteld, het is de grondslag van het zijn en het formeert zelf de delen die het wenst te manifesteren – het ontwikkelt ze van bovenaf naar beneden toe door een geleidelijk neerdalen vanuit de spirituele niveaus tot in de involutie in de Materie, of het formeert ze in een opwaarts gerichte werking die zichtbaar is aan de buitenkant door wat we evolutie noemen. Als het in je wenst te werken door het ego-besef, dan denk je dat het scherp omlinjnde individuele ‘ik’ alles doet – als het zich uit die beperkte werking los begint te maken, begin je je ‘ik’-besef uit te breiden tot het openbreekt in de oneindigheid en niet langer bestaat, of je legt het af en bloeit in een spirituele ruimheid. Dit is natuurlijk niet wat het moderne materialistische denken onder bewustzijn verstaat, omdat die manier van denken beheerst wordt door de wetenschap en bewustzijn alleen maar ziet als een verschijnsel dat uit de onbewuste Materie verschijnt en bestaat uit bepaalde reacties van

het gestel op uiterlijke dingen. Maar dat is een bewustzijnsverschijnsel, niet het bewustzijn zelf, het is zelfs alleen maar een heel klein deel van de bewustzijnsverschijnselen die mogelijk zijn en kan geen sleutel zijn tot Bewustzijn, de Werkelijkheid die de essentie zelf van het bestaan is. Dat is alles voor het ogenblik. Je zult je hierop moeten concentreren – want het is fundamenteel – voordat het nuttig kan zijn verder te gaan.

*

Sachchidananda is de Ene met een drievoudig aspect. In de Allerhoogste zijn de drie niet drie, maar één – zijn is bewustzijn, bewustzijn is *Ananda* – en zo zijn ze onscheidbaar, niet alleen onscheidbaar, maar zozeer elkaar dat ze niet van elkaar te onderscheiden zijn. Op de hogere niveaus van de manifestatie worden ze drieënig – hoewel onscheidbaar, kan één aspect meer op de voorgrond gebracht worden en tot basis van de andere dienen of ze leiden. Op de lagere niveaus beneden worden ze naar de schijn scheidbaar, hoewel niet in hun verborgen werkelijkheid, en het ene aspect kan waarneembaar bestaan zonder de andere, zodat wij wat ons als een onbewust en pijnlijk bestaan voorkomt gewaar worden of als een bewustzijn zonder *Ananda*. Zonder hun scheiding in de ervaring zouden pijn, onwetendheid, leugen, dood en wat we onbewustheid noemen, zich inderdaad niet gemanifesteerd kunnen hebben – deze evolutie van een beperkt en lijdend bewustzijn uit de universele onwetendheid van de Materie zou er niet geweest zijn.

*

...Het supramentale is een totaal verschillend bewustzijn, niet alleen verschillend van het gespiritualiseerde Mentale, maar van de niveaus boven het gespiritualiseerde mentale die tussen dit en het supramentale niveau liggen. Komt men eenmaal hoger dan het bovenmentale in het supramentale, dan komt men in een bewustzijn waarvoor de normen van de andere niveaus helemaal niet van toepassing zijn en waarin dezelfde Waarheid, bijv. *Sachchidananda* en de waarheid van dit universum, op een totaal andere manier wordt gezien en een andere dynamische consequentie heeft. Dit is noodzakelijkerwijze het gevolg van het feit dat het supramentale een ondeelbare kennis heeft, terwijl het bovenmentale te werk gaat door eenheid in

verdeeldheid en het Mentale door verdeeldheid waarbij het verdeeldheid als de belangrijkste werkelijkheid aanneemt, want zo is het natuurlijke proces van zijn kennis....

*

Als we de gradaties van de werelden of niveaus als een geheel bekijken, dan zien we ze als één grote, samenhangende complexe beweging; de hogere storten hun invloeden uit over de lagere, de lagere reageren op de hogere en ontwikkelen of manifesteren binnen hun eigen formule iets dat met de hogere macht en haar werking overeenkomt. De materiële wereld heeft leven ontwikkeld ingevolge een pressie uit het vitale niveau en het mentale door een pressie uit het mentale niveau. Nu probeert ze het supramentale te ontwikkelen ingevolge een pressie uit het supramentale niveau. Meer in bijzonderheden kunnen bepaalde krachten, bewegingen, machten en wezens van een hogere wereld binnendringen in een lagere om er geschikte of overeenkomstige vormen te vestigen, die ze met het materiële domein zullen verbinden en hun werking hier als het ware weergeven of projecteren. En alles wat hier geschapen is, heeft als ondersteuning meer verfijnde omhulsels of vormen van zichzelf waardoor het in stand gehouden wordt en wordt verbonden met krachten die van bovenaf werken. Zo heeft de mens bijvoorbeeld behalve zijn grofstoffelijke lichaam, fijnere omhulsels of lichamen waardoor hij achter de sluier rechtstreeks verbonden leeft met suprafysische bewustzijnsniveaus en door hun machten, bewegingen en wezens kan worden beïnvloed. Wat in het leven gebeurt, heeft altijd vooraf bestaande bewegingen en vormen op de occulte vitale niveaus achter zich; wat in het mentale plaatsheeft, vooronderstelt vooraf bestaande bewegingen en vormen op de occulte mentale niveaus. Dit aspect van de dingen wordt steeds duidelijker, nadrukkelijker en belangrijker naarmate we vooruitgaan in een dynamische yoga.

Maar dit alles moet niet in een te strikte en werktuiglijke zin worden opgevat – het is een oneindige, plastische beweging, vol van het spel der mogelijkheden en het moet in het schouwende bewustzijn begrepen worden met een soepel, verfijnd gevoel of begrip. Het kan niet tot een al te rigoureuze logische of mathematische formule worden herleid. Opdat we die plasticiteit niet uit het oog zouden

verliezen, moet er op een paar punten de nadruk worden gelegd.

Ten eerste is elk niveau, ondanks zijn verbinding met andere erboven of eronder, toch een wereld op zichzelf met haar eigen bewegingen, krachten, wezens, typen en vormen die als het ware voor die wereld en voor zichzelf onder haar eigen wetten bestaan, voor haar eigen manifestatie en schijnbaar zonder acht te slaan op de andere delen van de grote reeks. Als we bijvoorbeeld het vitale of het subtiel-fysieke niveau bekijken, dan zien we dat grote gebieden ervan (het grootste deel ervan) op zichzelf bestaan, zonder enige relatie met de materiële wereld en zonder enige beweging om op haar in te werken of haar te beïnvloeden, laat staan een overeenkomstige manifestatie in de fysieke formule neer te laten dalen. We kunnen hoogstens zeggen dat het bestaan van iets op het vitale, subtiel-fysieke of mentale niveau een mogelijkheid schept voor een overeenkomstige beweging tot manifestatie in de fysieke wereld. Maar er is iets méér nodig om die statische of latente mogelijkheid in een dynamisch potentieel vermogen of in een reële drang tot materiële schepping te veranderen. Dat iets kan een roep vanuit het materiële niveau zijn, bijvoorbeeld een kracht of iemand in het fysieke bestaan die in contact komt met een suprafysieke macht of wereld of met een deel ervan en die zich gedrongen voelt om dat in het leven op aarde naar beneden te brengen. Of het kan een impuls zijn in het vitale niveau of in een ander niveau zelf, bijvoorbeeld een vitaal wezen dat zich gedreven voelt om zijn werking uit te breiden tot de aarde en er een rijk voor zichzelf te vestigen of het spel van de krachten die het in zijn eigen domein vertegenwoordigt. Of het kan een pressie van bovenaf zijn, laten we zeggen een supramentale of een mentale macht die een formatie naar beneden zendt en op het vitale niveau vormen en bewegingen ontwikkelt als middel voor haar doortocht naar haar zelfverwezenlijking in de materiële wereld. Of het kan dit alles samen zijn, in welk geval er de grootste mogelijkheid tot een doeltreffende creatie bestaat.

Daar volgt verder uit dat alleen maar een beperkt deel van de werking van het vitale of van andere hogere niveaus voor het bestaan op aarde van belang is. Maar zelfs dit schept een massa mogelijkheden, veel groter dan de aarde in één keer kan manifesteren of in haar eigen, minder plastische formules kan bevatten. Niet al deze mogelijkheden verwerkelijken zich; sommige mislukken helemaal en

laten hoogstens een idee achter dat in het water valt, sommige doen een aanzienlijke poging en worden afgeweerd en vrijdeld en mislukken, zelfs al zijn ze een tijd actief. Andere brengen ten dele een manifestatie teweeg en dit is het meest voorkomende resultaat, te meer omdat deze vitale of andere suprafysieke krachten met elkaar in botsing komen en niet alleen de weerstand van het fysieke bewustzijn en de materie moeten overwinnen, maar hun eigen elkaar verdelgende weerstand. Een aantal slaagt erin de resultaten van hun neerdalen tot een vollediger en succesvoller schepping te maken zodat, als je deze schepping vergelijkt met haar origineel in het hogere niveau, er zoiets als een sterke gelijkenis of zelfs ogenschijnlijk een nauwkeurige reproductie of weergave van het suprafysieke in de fysieke formule is. En toch is die nauwkeurigheid zelfs in dat geval alleen maar schijnbaar; het feit op zichzelf van het weergeven in een andere substantie en een ander ritme van manifestatie maakt een verschil uit. Er is iets nieuws gemanifesteerd en dat maakt de schepping de moeite waard. Wat zou bijvoorbeeld het nut zijn van een supramentale schepping op aarde als die precies hetzelfde zou zijn als een supramentale schepping op het supramentale niveau. In beginsel is het hetzelfde en toch is het iets anders, een zegevierende nieuwe zelfontdekking van de godheid in omstandigheden die ergens anders niet bestaan.

Ongetwijfeld, het subtiel-fysieke bevindt zich het dichtst bij het fysieke en lijkt er het meest op. Maar toch verschillen de omstandigheden en is het zelf ook anders. Het subtiel-fysieke heeft bijvoorbeeld een vrijheid, plasticiteit, intensiteit, macht, kleur en een ruime en veelvuldige werking (er zijn daar duizenden dingen die hier niet bestaan) waartoe we tot nu toe hier op aarde niet de mogelijkheid hebben. En toch is er hier iets – een potentiële mogelijkheid van de Godheid – dat het andere ondanks zijn grotere vrijheden niet heeft, iets dat het scheppen moeilijker maakt, maar uiteindelijk het werk rechtvaardigt.

*

Met het supramentale wordt het volledige Waarheids-Bewustzijn van de Goddelijke Natuur bedoeld, waarin er geen plaats kan zijn voor het principe van verdeeldheid en onwetendheid; het is altijd een volledig licht en een volledige kennis, verheven boven alle mentale

substantie of mentale bewegingen. Tussen het supramentale en het menselijke mentale bevinden zich een aantal gebieden, niveaus of lagen van bewustzijn – men kan dat op verschillende manieren beschouwen – waarin het element of de substantie van het mentale en bijgevolg ook zijn bewegingen, meer en meer verlicht, machtig en ruim worden. Het Bovenmentale is het hoogste van deze gebieden; het is vol lichten en vermogens, maar vanuit het gezichtspunt van wat zich erboven bevindt, is het de grens waar de ziel zich afkeert van de volledige en ondeelbare kennis en haar afdaling naar de Onwetendheid begint. Want hoewel ze uit de Waarheid put, begint hier de scheiding van de aspecten van de Waarheid, van de krachten en hun uitwerkingen alsof ze onafhankelijke waarheden waren en dit is, als men naar het gewone Mentale, het Leven en de Materie neerdaalt, een proces dat eindigt in een totale verdeeldheid, versplintering en scheiding van de ondeelbare Waarheid bovenaan. Er is niet langer de essentiële, totale, volmaakt harmoniserende en éénmakende kennis, of liever de kennis die voor altijd harmonisch is, want voor altijd één, wat het karakter van het supramentale is. In het supramentale komt er een eind aan de mentale verdeeldheid en tegenstellingen; de problemen, geschapen door ons verdelende en versnipperende mentale, verdwijnen en de Waarheid wordt als één lichtend geheel gezien. In het Bovenmentale is er nog niet de eigenlijke val in de Onwetendheid, maar daar wordt de eerste stap gedaan die de val onvermijdelijk zal maken.

*

Als het supramentale ons geen grotere en vollediger waarheid dan die van de lagere niveaus zou geven, zou het niet de moeite waard zijn om te proberen het te bereiken. Elk niveau heeft zijn eigen waarheden. Sommige daarvan zijn op een hoger niveau niet langer waar – begeerte en ego bijvoorbeeld waren waarheden van de mentale, vitale en fysieke onwetendheid – daar zou iemand zonder ego of begeerte een inerte automaat zijn. Naarmate we hoger stijgen, verschijnen ego en begeerte niet langer meer als waarheden, ze zijn onwaarheden die de ware persoon en de ware wil misvormen. De strijd tussen de Machten van het Licht en de Machten der Duisternis is hier op aarde een waarheid – naarmate we hoger stijgen wordt hij steeds minder een waarheid en in het supramentale heeft hij hele-

maal geen waarheid. Andere waarheden blijven, maar veranderen van karakter, belang en plaats in het geheel. Het verschil of contrast tussen het Persoonlijke en Onpersoonlijke is een waarheid van het bovenmentale – in het supramentale hebben ze geen afzonderlijke waarheid, daar zijn ze onscheidbaar één. Maar iemand die zich de waarheden van het bovenmentale niet eigen heeft gemaakt en ze niet doorleefd heeft, kan de supramentale waarheid niet bereiken. De onbevoegde trots van het menselijke mentale maakt een scherp onderscheid, wil al het overige onwaarheid noemen en dadelijk de sprong naar de hoogste waarheid maken, wat die ook moge zijn – maar dit is een eerezuchtige en aanmatigende dwaling. Om de top te bereiken, moet men de gehele trap opklimmen en de voet stevig op elke trede zetten.

*

Het is bijna niet mogelijk om in de taal van het Mentale, zelfs in die van het gespiritualiseerde Mentale, te zeggen wat het Supramentale is, want het is een totaal ander bewustzijn en werkt op een totaal andere manier. Wat men erover zou kunnen zeggen, zal waarschijnlijk niet of verkeerd begrepen worden. We kunnen alleen maar weten wat het is door erin te groeien en ook dit is niet mogelijk dan na een langdurig proces waardoor het Mentale dat verheven en verlicht wordt, zuivere intuïtie wordt (niet het gemengde iets dat gewoonlijk intuïtie genoemd wordt) en de compacte vorm van het bovenmentale aanneemt; daarna kan het bovenmentale verheven worden naar en vol worden van het supramentale, totdat het een transformatie ondergaat.

In het supramentale is alles uit zichzelf gekend en uit zichzelf lichtend, er zijn geen verdelingen, tegenstellingen of gescheiden aspecten zoals in het Mentale, waarvan het principe bestaat in het opbreken van de Kennis in delen en alle delen tegenover elkaar te stellen. Op zijn hoogste punt benadert het bovenmentale het supramentale en wordt er daarom vaak verkeerdelijk voor aangezien, maar het kan het niet bereiken, behalve door zich te verheffen en te transformeren.

*

Het bovenmentale moet bereikt en naar beneden gebracht worden

voordat de neerdaling van het supramentale ook maar in het minst mogelijk wordt, want men moet door het bovenmentale heen om van het Mentale naar het Supramentale over te gaan.

Al die verschillende ordeningen van de scheppende Waarheid der dingen komen voort uit het Bovenmentale. Ze dalen uit het Bovenmentale in het Intuïtieve en vandaar in het Verlichte en Hogere Mentale om daar geordend te worden voor onze intelligentie. Maar bij het overbrengen, bij het afdalen naar de lagere niveaus, verliezen ze meer en meer van hun macht en zekerheid. Ook het laatste restje energie van de direct waargenomen Waarheid dat ze nog bezitten, gaat verloren in het menselijke mentale, want voor het menselijke intellect doen ze zich alleen maar voor als speculatieve ideeën, niet als verwezenlijkte Waarheid, niet als direct inzicht, als een dynamische visie, gepaard met een concrete, onloochenbare ervaring.

*

Wat hij het bovenmentale noemt, zijn de eerste bewustzijnsniveaus net boven het gewone mentale. Of het zijn misschien ervaringen uit de grotere gebieden van het Mentale of het Vitale. Die zijn voor het menselijke mentale allemaal zo groot dat men ze gemakkelijk voor bovenmentaal of zelfs voor supramentaal houdt....

*

De Intuïtie ziet de waarheid der dingen door een direct innerlijk contact, niet zoals de gewone menselijke intelligentie door een tastend zoeken naar indirecte contacten via de zintuigen enz. Maar de beperking van de Intuïtie, vergeleken met het supramentale, is dat ze de dingen in flitsen, punt voor punt ziet, niet als een geheel. Ook wordt ze, wanneer ze in het mentale komt, vermengd met de mentale bewegingen en vormt dan een soort intuïtief-mentale activiteit die niet de zuivere waarheid is, maar iets tussen de hogere Waarheid en het mentale zoeken in. Ze kan het bewustzijn door een soort overgangsfase leiden en dit is feitelijk haar functie.

*

Mentaal-intuïtieve kennis vat rechtstreeks een of ander aspect van de Waarheid, maar zonder enige volledigheid of zekerheid en de Intuïtie wordt gemakkelijk vermengd met gewoon mentaal materiaal

dat onjuist kan zijn, of ze kan zo verkeerd geïnterpreteerd en toegepast worden dat ze een dwaling wordt. Ook bootst het mentale de intuïtie zo gemakkelijk na dat het moeilijk is een onderscheid te maken tussen een echte en een verkeerde intuïtie. Daarom wantrouwen intellectuelen de intuïtie en zeggen dat ze niet aanvaard of gevolgd kan worden, tenzij ze door het intellect getoetst en bevestigd is. Wat van de bovenmentale intuïtie komt, heeft een licht, een zekerheid en een doeltreffende Waarheidskracht in zich, die de mentale intuïtie niet heeft, zelfs niet in het gunstigste geval.

*

(...) Het centrale wezen is het wezen dat de leiding heeft over de verschillende geboorten, de ene na de andere, maar dat zelf ongebooren is, want het daalt niet in het wezen neer, maar blijft erboven – het houdt het mentale, vitale en fysieke wezen en al de verschillende delen van de persoonlijkheid samen en beheerst het leven, hetzij door het mentale wezen en de mentale gedachten en wil of door het psychische, door welk wezen zich op de voorgrond mag bevinden en het sterkste van aard is. Als het zijn toezicht niet uitoefent, heerst er grote wanorde in het bewustzijn en handelt elk deel van de persoonlijkheid voor zichzelf, zodat er geen samenhang is in het denken, het voelen of het handelen.

Het psychische wezen is niet boven, maar achter – het zetelt achter het hart – zijn vermogen bestaat niet uit kennis, maar uit een essentieel of spiritueel gevoel – het heeft het zuiverste begrip van de Waarheid en een soort inherente waarneming ervan, die van dezelfde aard is als de waarneming en het gevoel van de ziel. Het is ons meest innerlijke wezen en ondersteunt alle andere, het mentale, het vitale en het fysieke wezen, maar wordt er ook door bemanteld en moet veelmeer door beïnvloeding op hen inwerken dan door zijn soevereine recht van rechtstreekse werking; zijn rechtstreekse werking wordt pas normaal en overwegend in een stadium van hoge ontwikkeling of door yoga. Niet het psychische wezen geeft je, naar je meent, de intuïties van wat er gaat gebeuren of waarschuwt je voor de gevolgen van bepaalde daden – dat doet een deel van het innerlijke wezen, soms het innerlijke mentale, soms het innerlijke vitale of soms misschien de innerlijke of fijn-stoffelijke *Purusha*. Het innerlijke wezen – het innerlijke mentale, het innerlijke vitale, het

innerlijke fysieke of fijnstoffelijke – weet veel dat het uiterlijke mentale, het uiterlijke vitale en het uiterlijke fysieke onbekend is, want het heeft een directer contact met de geheime krachten van de Natuur. Het psychische is het meest innerlijke wezen van alle; zijn voorrecht is het waarnemen van de waarheid die inherent is aan de diepste substantie van het bewustzijn en een gevoel van het goede, het ware, het mooie – van het Goddelijke.

*

Het ware mentale, het ware vitale en het ware fysieke – het ware innerlijke wezen – vertegenwoordigen elk op hun niveau het centrale wezen en verantwoorden zich tegenover het centrale wezen, maar de natuur als geheel, en vooral de uiterlijke natuur, doet dat niet, net zomin als de gewone mentale, vitale of fysieke persoonlijkheid. Het psychische wezen is het centrale wezen voor de doeleinden van de evolutie – het groeit en ontwikkelt zich; maar er is een centraal wezen boven het psychische dat het mentale niet gewaar is, dat het bestaan ongezien leidt en waarvan het psychische wezen de afgevaardigde is in de gemanifesteerde natuur. Dit wordt het *Jivatman* genoemd.

Het *Jivatman*, ‘de vonkziel’ en het psychische wezen zijn drie verschillende vormen van dezelfde werkelijkheid en moeten niet met elkaar verward worden, want dat vertroebelt de helderheid van de innerlijke ervaring.

Het *Jivatman* of de geest bestaat op zichzelf boven het gemanifesteerde of instrumentale wezen – hij is verheven boven geboorte en dood en altijd gelijk, het individuele Zelf of *Atman*, het eeuwige, ware wezen van het individu.

*

De ziel is een vonk van het Goddelijke die niet boven het gemanifesteerde wezen zetelt, maar neerdaalt in de manifestatie van het zelf om zijn evolutie in de materiële wereld te ondersteunen. Ze is eerst een ongemanifesteerde macht van het Goddelijke Bewustzijn die alle mogelijkheden in zich bevat, die nog geen vorm hebben aangenomen – de functie van de evolutie bestaat erin daar vorm aan te geven. Deze vonk is in alle levende wezens aanwezig, van de laagste tot de hoogste.

Het psychische wezen wordt in zijn evolutie gevormd door de ziel.

Het ondersteunt het mentale, het vitale en het lichaam, groeit door hun ervaringen en draagt de natuur van leven tot leven. In het begin wordt het door het mentale, het vitale en het lichaam versluierd, maar naarmate het groeit, kan het meer en meer naar voren komen en het mentale, het vitale en het lichaam beheersen; in de gewone mens is het van ze afhankelijk om zich uit te drukken en kan het ze niet aan zich onderwerpen en vrij gebruiken. Het leven van het wezen is dierlijk en menselijk, niet goddelijk. Wanneer het psychische wezen door *sadhana* overheersend kan worden en zijn instrumenten vrij kan gebruiken, wordt de drang naar het Goddelijke totaal en wordt niet alleen de bevrijding, maar de transformatie van het mentale, het vitale en het lichaam mogelijk....

*

Het psychische wezen is niet per definitie het deel dat in rechtstreeks contact met het supramentale niveau staat – hoewel het er het snelst op reageert wanneer de verbinding met het supramentale eenmaal tot stand is gekomen. Het psychische deel van ons is iets dat direct van de Godheid komt en in verbinding met Hem is. Naar zijn oorsprong is het de nucleus vol goddelijke mogelijkheden, die deze lagere drievoudige manifestatie van het mentale, het leven en het lichaam ondersteunt. Dit goddelijke element is in alle levende wezens aanwezig, maar het is verborgen achter het gewone bewustzijn, is in het begin niet ontwikkeld en zelfs als het ontwikkeld is, bevindt het zich niet altijd of niet dikwijls op de voorgrond; voor zover de onvolkomenheid van de instrumenten het toelaat, drukt het zich uit door middel van zijn instrumenten en onder hun beperkingen. Het groeit in bewustzijn door de Godwaartse ervaring en wint aan kracht door elke hogere beweging in ons en tenslotte wordt er door de accumulatie van de diepere en hogere bewegingen een psychische individualiteit ontwikkeld – datgene wat we gewoonlijk het psychische wezen noemen. Dit psychische wezen is er altijd de eigenlijke, hoewel geheime oorzaak van dat de mens zich tot het spirituele leven keert en is zijn grootste hulp daarbij. Daarom is het datgene wat we in de yoga van de achtergrond naar de voorgrond moeten brengen.

Het woord 'ziel' wordt net als het woord 'psychisch' in het Engels heel onbepaald en in veel verschillende betekenissen gebruikt. Vaker

wel dan niet wordt er in de gewone taal geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen het mentale en de ziel, en dikwijls heerst er een nog ernstiger verwarring wanneer met de woorden 'ziel' en 'psychisch' niet de ware ziel en het psychische wezen bedoeld wordt, maar het vitale begeerte-wezen – de onechte ziel of begeerte-ziel. Het psychische wezen is totaal verschillend van het mentale of het vitale; het bevindt zich erachter, daar waar ze samenkomen in het hart. Daarom is het hart zijn centrale plaats, maar veeleer achter het hart dan in het hart; wat de mensen gewoonlijk het hart noemen, is de zetel van de emoties, en menselijke emoties zijn mentaal-vitale opwellingen die doorgaans niet psychisch van aard zijn. Deze meestal verborgen macht op de achtergrond, die niet het mentale en niet de levenskracht is, is de ware ziel, het psychische wezen in ons. De macht van het psychische wezen kan evenwel het mentale, het vitale en het lichaam beïnvloeden, het denken, de waarneming en de emoties zuiveren (die dan psychische gevoelens worden) en ook de gewaarwordingen, de actie en al het overige in ons, en ze voorbereiden om goddelijke bewegingen te worden....

*

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de ziel in haar essentie en het psychische wezen. Iedereen heeft de ziel achter zich, die de vonk van het Goddelijke is – niemand zou zonder ziel kunnen bestaan, maar het is heel goed mogelijk om een vitaal en fysiek wezen te hebben zonder een duidelijk ontwikkeld psychisch wezen erachter. Toch kan men geen algemene uitspraken doen als zou geen enkele inboorling een ziel hebben of als zou er nergens een teken van een ziel te bespeuren zijn.

Het innerlijke wezen is samengesteld uit het innerlijke mentale, het innerlijke vitale en het innerlijke fysieke, maar dat is niet het psychische wezen. Het psychische wezen is ons diepste innerlijke wezen en is heel verschillend van de andere. Het woord 'psychic' wordt in het Engels inderdaad gebruikt voor alles wat anders of dieper is dan het uiterlijke mentale, vitale en lichaam, voor alles wat occult of suprafysiek is, maar dit veroorzaakt verwarring en dwaling en wanneer wij over yoga willen spreken of schrijven, moeten we dit gebruik volledig vermijden. In de gewone taal kunnen we soms het woord 'psychic' gebruiken in de minder strikte en algemene bete-

kenis of we kunnen in poëzie waarvan geen intellectuele nauwkeurigheid vereist wordt, soms spreken over de ziel in de gewone en meer oppervlakkige betekenis of in de betekenis van het ware psychische wezen.

Het psychische wezen wordt versluierd door de bewegingen aan de oppervlakte en het drukt zich zo goed mogelijk uit door deze uiterlijke instrumenten die meer door de uiterlijke krachten dan door de innerlijke invloeden van het psychische worden beheerst. Maar dit betekent niet dat ze volledig van de ziel geïsoleerd zijn. De ziel bevindt zich in het lichaam zoals het mentale of het vitale – maar het lichaam dat ze bewoont is niet alleen dit grofstoffelijke lichaam, maar ook het fijnstoffelijke lichaam. Wanneer het grofstoffelijke lichaam wegvalt, blijven de mentale en vitale omhulsels van het lichaam nog als dragers van de ziel bestaan, totdat ook zij ontbonden worden.

De ziel van een plant of een dier is niet volledig latent – alleen haar uitdrukkingsmiddelen zijn minder ontwikkeld dan bij de mens. In de plant is er veel dat psychisch is en ook in het dier. De plant heeft de vitaal-fysieke elementen ontwikkeld in zijn vorm, dus kan zij zich niet uitdrukken; het dier heeft een vitaal-mentale en kan dat wel, maar zijn bewustzijn is beperkt en zijn ervaringen zijn beperkt, dus heeft de psychische essentie een minder ontwikkeld bewustzijn en minder ontwikkelde ervaringen dan de mens heeft of tenminste kan hebben. Niettegenstaande dat hebben de dieren een ziel en kunnen ze heel gemakkelijk reageren op het psychische in de mens.

De geestverschijning is natuurlijk niet de ziel. Hij is òf iemand die in zijn vitale lichaam verschijnt, of een fragment van zijn vitale wezen waarvan een kracht of een wezen uit de vitale wereld zich meester heeft gemaakt. Want normaal blijft ons vitale deel een tijdlang na de ontbinding van het lichaam bestaan en gaat naar het vitale niveau waar het blijft totdat het vitale omhulsel wordt ontbonden. Daarna gaat de ziel, als ze mentaal ontwikkeld is, in haar mentale omhulsel naar een mentale wereld en tenslotte verlaat het psychische wezen ook zijn mentale omhulsel en gaat naar zijn rustplaats. Als het mentale goed ontwikkeld is, kan ons mentale deel blijven bestaan; zo ook het vitale, op voorwaarde dat ze georganiseerd zijn door en gecentreerd rond het ware psychische wezen – want dan delen zij in de onsterfelijkheid van het psychische wezen. Anders absorbeert het psychische het mentale en het leven en gaat over in een internatale

rust. Wanneer ze opnieuw geboren wordt, neemt de ziel een nieuw mentaal, leven en lichaam aan en niet, zoals vaak wordt verondersteld, een replica van haar vroegere zelf in de natuur. Zo'n herhaling zou zinloos en nutteloos zijn en het doel van de wedergeboorte verhinderen dat bestaat in een geleidelijke ontwikkeling van de natuur door ervaring, een evolutionaire groei van de ziel in de natuur naar haar zelf-ontdekking. Tegelijkertijd bewaart de ziel de indrukken van wat in haar vorige levens en persoonlijkheden essentieel was en de nieuwe geboorte en persoonlijkheid vormen een evenwicht tussen dit verleden en de toekomstige behoeften van de ziel.

P.S. Er zijn gevallen van een snelle wedergeboorte van het uiterlijke wezen waarin de vorige persoonlijkheid en zelfs de herinnering aan haar vorige leven blijft bestaan, maar dit is uitzonderlijk en doet zich doorgaans voor wanneer een voortijdige dood iets verijdeld heeft en er in het vitale een sterke wil is om de onvoltooide ervaring voort te zetten.

*

Het schijnt dat X veronderstelde dat ik met het psychische wezen het verlichte ego bedoelde. Maar de mensen begrijpen niet wat ik met het psychische wezen bedoel, omdat het woord 'psychic' in het Engels gebruikt wordt voor alles wat verband houdt met het innerlijke mentale, het innerlijke vitale of het innerlijke fysieke, of voor alles dat abnormaal of occult is, of zelfs voor de meer verfijnde bewegingen van het uiterlijke wezen, alles door elkaar; ook occulte verschijnselen worden vaak 'psychic' genoemd. Men kent het onderscheid tussen deze verschillende delen van het wezen niet. Zelfs in India is de oude kennis van de *Upanishaden* waarin ze duidelijk onderscheiden worden, verloren gegaan....

*

De moraal van de toestand die je beschrijft, is niet dat je geen yoga zou moeten doen, maar dat je gestadig door moet gaan om de onenigheid tussen de twee delen van je wezen bij te leggen. De verdeeldheid is in de menselijke natuur heel gewoon, bijna algemeen en het gehoorzamen aan de lagere impulsen ondanks de wil tot het tegengestelde in de hogere delen, gebeurt bijna iedereen. Het is het

verschijnsel dat door Arjuna wordt aangeduid in zijn vraag aan Krishna: 'Waarom doet men kwaad, hoewel men het niet wenst te doen, als werd men er door een kracht toe gedwongen?' en dat door Horatius kernachtig werd uitgedrukt: 'Video meliora proboque, Deteriora sequor' (Ik zie het betere en keur het goed, ik doe het slechtere.) Door een voortdurende inspanning en aspiratie kan men een keerpunt bereiken, waar het psychische zich laat gelden en wat een heel geringe psychologische verandering of ommekeer lijkt, de gehele balans van de natuur wijzigt.

*

Je houdt het uiterlijke bewustzijn in de waaktoestand voor de werkelijke persoon of het werkelijke wezen en concludeert dat niemand de realisatie heeft als niet dat bewustzijn, maar iets anders de realisatie heeft of erin leeft – want behalve het bewustzijn in de waaktoestand is er geen persoon. Dit is nu juist de dwaling waardoor de onwetendheid blijft en men zich er niet van kan ontdoen. De allereerste stap om de onwetendheid achter je te laten, is de aanvaarding van het feit dat dit uiterlijke bewustzijn niet onze ziel, niet onszelf, niet de werkelijke persoon is, maar alleen een tijdelijke formatie aan de oppervlakte voor de doeleinden van het spel aan de oppervlakte. De ziel, de persoon, bevindt zich in het innerlijk, niet aan de oppervlakte – de uiterlijke persoonlijkheid is alleen maar persoon in de eerste betekenis van het latijnse woord 'persona', dat oorspronkelijk een masker betekende.

*

Het Europese mentale is merendeels nooit in staat geweest om verder te reiken dan de formule ziel-lichaam, waarbij het gewoonlijk het mentale bij de ziel rekende en alles behalve het lichaam bij het mentale. Sommige occultisten maken een onderscheid tussen geest, ziel en lichaam. Tegelijkertijd moet men een vaag gevoel hebben dat ziel en mentale niet helemaal hetzelfde zijn, want er bestaat het gezegde: 'Die man heeft geen ziel', of: 'hij is een ziel', waarmee bedoeld wordt dat hij iets in zich heeft dat meer is dan alleen maar het mentale en het lichaam. Maar dat is allemaal erg vaag. Er wordt geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen het mentale en de ziel en helemaal geen tussen het mentale en het

vitale en dikwijls wordt het vitale voor de ziel gehouden.

*

Er zijn altijd twee verschillende bewustzijnen in de mens; het ene is het uiterlijk gerichte bewustzijn waarin hij gewoonlijk leeft, het andere het innerlijk gerichte en verborgen bewustzijn waar hij niets van weet. Wanneer men *sadhana* doet, begint het innerlijke bewustzijn zich te openen en kan men zich naar binnen keren en daar allerlei ervaringen hebben. Naarmate de *sadhana* vordert, begint men meer en meer in dit innerlijke wezen te leven en wordt het uiterlijke steeds oppervlakkiger. Eerst lijkt het innerlijke bewustzijn de droom te zijn en het uiterlijke van de waaktoestand de werkelijkheid. Daarna wordt het innerlijke bewustzijn de werkelijkheid en wordt het uiterlijke door velen als een droom of begoocheling ervaren, of anders als iets oppervlakkigs en uiterlijks. Het innerlijke bewustzijn bereikt een diepe vrede, licht, geluk, liefde en wordt vol van de nabijheid of aanwezigheid van de Godheid, van de Moeder. Dan wordt men gewaar dat men twee bewustzijnen heeft, het innerlijke en het uiterlijke dat veranderd moet worden in zijn tegenhanger en instrument, want ook dit moet vervuld worden van vrede, licht en één zijn met de Godheid. Op het ogenblik beweeg je je tussen deze twee in en in deze periode zijn de gevoelens die je hebt heel natuurlijk. Je moet je daar niet bezorgd over maken, maar wachten tot je zult kunnen leven in het volledig ontwikkelde innerlijke bewustzijn.

*

Het innerlijke bewustzijn betekent het innerlijke mentale, het innerlijke vitale en het innerlijke fysieke met daarachter het psychische dat hun diepste wezen is. Maar het innerlijke mentale is niet het hogere mentale; het is meer in contact met de universele krachten en meer open voor het hogere bewustzijn en in staat tot een oneindig diepere en ruimere werkings sfeer dan het uiterlijke mentale of het oppervlakte-mentale, al heeft het essentieel dezelfde natuur. Het hogere bewustzijn is het bewustzijn boven het gewone mentale en het verschilt ervan in zijn werkingen: het reikt van het hogere mentale door het verlichte mentale, de intuïtie en het bovenmentale heen tot aan de grens van het supramentale.

Als het psychische bevrijd zou zijn, vrij om op zijn eigen manier te handelen, dan zou al dat gestruikel in de Onwetendheid niet voorkomen. Maar het psychische wordt overdekt door het onwetende mentale, vitale en fysieke en is gedwongen om via hen te werken volgens de wet van de Onwetendheid. Als het van deze overdekking wordt bevrijd, kan het handelen volgens zijn eigen natuur met een vrije aspiratie, een rechtstreeks contact met het hogere bewustzijn en met het vermogen de onwetende natuur te veranderen.

*

Achter de gehele vitale natuur van de mens bevindt zich zijn ware vitale wezen, verborgen en bewegingloos en totaal verschillend van de oppervlakte-vitale natuur. Het oppervlakte-vitale is bekrompen, onwetend, beperkt, vol duistere verlangens, hartstochten, begeerten, opstandigheid, genot en pijn, kortstondige vreugde en verdriet, verrukking en neerslachtigheid. Het ware vitale wezen is daarentegen ruim, veelomvattend, kalm, sterk, onbeperkt, standvastig en onwrikbaar, in staat tot alle vermogen, alle kennis en *Ananda*. Bovendien is het zonder ego, want het weet van zichzelf dat het een projectie en instrument van de Godheid is: het is de Goddelijke Strijder, zuiver en volmaakt; het draagt de kracht in zich om het instrument voor alle Goddelijke realisaties te zijn. Het ware vitale wezen is in je ontwaakt en op de voorgrond gekomen. Zo is er ook een waar mentaal wezen en een waar fysiek wezen. Wanneer deze manifest zijn, word je een dubbel bestaan in je gewaar; dat op de achtergrond is altijd kalm en sterk en alleen dat aan de oppervlakte is gekweld en duister. Maar als het ware wezen achter alles stabiel blijft en je erin leeft, dan blijven kwellingen en duisternis alleen maar aan de oppervlakte; in deze toestand kunnen de uiterlijke delen met meer invloed behandeld worden en ook vrij en volmaakt worden gemaakt.

*

Het uiterlijke wezen is alleen maar een uitdrukkingmiddel, niet het zelf. Men moet er zich niet mee identificeren, want wat het uitdrukt is een persoonlijkheid die gevormd is door de oude onwetende natuur. Als men er niet mee geïdentificeerd is, kan men het zodanig

veranderen dat het uitdrukking geeft aan de ware innerlijke persoonlijkheid van Licht.

*

Het individu is niet beperkt tot het fysieke lichaam – alleen het uiterlijke bewustzijn voelt dat zo. Zodra men over dit gevoel van beperktheid heen komt, kan men eerst het innerlijke bewustzijn voelen dat met het lichaam verbonden is, maar er niet toe behoort, daarna de bewustzijnsniveaus boven het lichaam, en ook een bewustzijn dat het lichaam omgeeft, maar deel van jezelf is, deel van het individuele wezen, waardoor men met de kosmische krachten en met andere wezens in contact is. Dit laatste heb ik het ons omgevende bewustzijn genoemd.

*

Elk mens heeft zijn eigen, persoonlijke bewustzijn dat verschanst is in zijn lichaam en komt alleen maar met zijn omgeving in contact door zijn lichaam, zijn zintuigen en zijn mentale dat de zintuigen gebruikt.

Toch stromen de universele krachten aldoor in hem binnen zonder dat hij het weet. Hij wordt alleen maar gedachten, gevoelens enz. gewaar die naar de oppervlakte komen en die houdt hij voor de zijne. In werkelijkheid komen ze van buitenaf in mentale golven, vitale golven, golven van gevoel en gewaarwording enz. die een bepaalde vorm in hem aannemen en naar de oppervlakte rijzen nadat ze in hem doorgedrongen zijn.

Maar zij komen zijn lichaam niet direct binnen. Hij draagt een hem omgevend bewustzijn met zich mee (door de theosofen de aura genoemd) waar ze eerst binnenkomen. Als je je bewust kunt worden van dit zelf dat je omgeeft, dan kun je de gedachte, hartstocht, suggestie of ziekteverwekkende kracht te pakken krijgen en voorkomen dat ze in je doordringt. Als je bepaalde dingen in jezelf eruit gooit, dan verdwijnen die vaak niet helemaal, maar zoeken een schuilplaats in deze sfeer die je omgeeft en proberen van daaruit weer binnen te komen. Of ze blijven op een afstand, maar hangen rond aan de zoom van dit randgebied of zelfs ver weg, wachtend op een gelegenheid om te proberen binnen te komen.

*

...Het kosmische bewustzijn is het bewustzijn van het universum, van de kosmische geest en de kosmische Natuur met alle wezens en krachten die zij bevatten. Dit alles is als geheel even bewust als de enkeling het afzonderlijk is, hoewel op een andere manier. Het bewustzijn van de enkeling maakt er deel van uit, maar een deel dat zich een afzonderlijk wezen voelt. Toch komt het meeste van wat hij is hem aldoor uit het kosmische bewustzijn binnen. Maar er bestaat een muur van scheidende onwetendheid tussen beide. Als die eenmaal afbrokkelt, kan de enkeling het kosmische Zelf gewaar worden, het bewustzijn van de kosmische Natuur en het krachtenspel in haar enz. Hij voelt dat alles zoals hij nu fysieke dingen en schokken voelt. Hij ontdekt dat alles één is met zijn grotere of universele Zelf.

*

1. Het spirituele bewustzijn is het bewustzijn waarin we het Zelf, de Geest en de Godheid gewaar worden en waarin we in staat zijn in alle dingen hun wezenlijkheid te zien en hoe het spel van krachten en verschijnselen voortkomt uit die wezenlijke Werkelijkheid.

2. Het kosmische bewustzijn is het bewustzijn waarin de grenzen van het ego, het persoonlijke mentale en het lichaam verdwijnen en men een kosmische oneindigheid gewaar wordt die een kosmische geest is of vol is van de kosmische geest en men wordt ook het directe spel van de kosmische krachten gewaar, van de universele mentale krachten, de universele levenskrachten, de universele energieën van de Materie en de universele Bovenmentale krachten. Maar men wordt dit alles niet tegelijkertijd gewaar; het kosmische bewustzijn opent zich doorgaans geleidelijk. Niet dat het ego, het lichaam en het persoonlijke mentale verdwijnen, maar je voelt dat ze alleen maar een klein deel van jezelf zijn. Je begint anderen ook als deel van jezelf te voelen, of als gevariëerde herhalingen van jezelf – hetzelfde zelf dat door de Natuur in andere lichamen gewijzigd is. Of je voelt je op zijn minst in het grotere universele zelf leven dat voortaan je eigen grotere werkelijkheid is. In feite veranderen de aard en verschijning van alle dingen; je gehele ervaring van de wereld verschilt radicaal van die van degenen die in hun persoonlijke zelf opgesloten zijn. Je begint de dingen te kennen door een ander soort ervaring, meer rechtstreeks en niet afhankelijk van het uiterlijke mentale en de

zintuigen. Niet dat de mogelijkheid tot dwaling verdwijnt, want dat kan niet zolang wat voor mentale ook je instrument is voor de transcriptie van kennis, maar er ontstaat een nieuwe, veelomvat- tende en diepzinnige manier om de dingen te ervaren, te zien, te kennen en ermee in aanraking te komen; en de grenzen van de kennis kunnen bijna onbeperkt verlegd worden. Waar je in het kosmische bewustzijn voor moet oppassen, is de werking van een sterk vergroot ego en de grotere aanvallen van de vijandige krachten – want ook zij behoren tot het kosmische bewustzijn – en de poging van de kosmische Illusie (Onwetendheid, *Avidya*) om de groei van de ziel te verhinderen tot zij haar éénwording met de kosmische Waarheid bereikt. Die dingen moet men leren door ervaring; mentale onderwijzing of een mentale uitleg is totaal onvoldoende. Om veilig in het kosmische bewustzijn te komen en er ook veilig doorheen te komen, moet je een sterke centrale, onegoïstische oprechtheid hebben en moet het psychische wezen met zijn voorge- voel van de waarheid en zijn nooit weifelende gerichtheid op de Godheid, zich al op de voorgrond van de natuur bevinden.

3. Het gewone bewustzijn is het bewustzijn waarin men de dingen alleen maar of hoofdzakelijk door het intellect, het uiterlijk gerichte mentale en de zintuigen kent en men krachten enz. alleen maar kent door hun uiterlijke manifestatie en gevolgen en het overige door gevolgtrekkingen uit deze gegevens. Er kan een werking zijn van de mentale intuïtie, van het diepzinniger psychische zien of de psy- chische impulsen, van spirituele aanduidingen enzovoort, maar die komen in het gewone bewustzijn alleen maar incidenteel voor en wijzigen niet zijn fundamentele karakter.

*

Alle leven is het spel van universele krachten. De enkeling geeft deze universele krachten een persoonlijke vorm. Maar hij kan kiezen of hij al dan niet op de werking van een bepaalde kracht zal reageren. Maar de meeste mensen kiezen niet – ze leveren zich uit aan het krachtenspel. Je ziekten, neerslachtigheid enz. zijn het herhaalde spel van zulke krachten. Pas wanneer men zich van ze kan bevrijden, kan men de ware persoon zijn en een waarachtig leven leiden – maar men kan alleen maar vrij zijn door in de Godheid te leven.

*

In het gewone gebruik omvat het woord 'het Mentale' zonder onderscheid het gehele bewustzijn, want de mens is een mentaal wezen en mentaliseert alles; maar in de taal van deze yoga worden de woorden 'het mentale' en 'mentaal' gebruikt om speciaal dat deel van de natuur aan te geven dat te maken heeft met het kennen en de intelligentie, met ideeën, met mentale waarnemingen of waarnemingen door het denken, de reacties van het denken op de dingen, met de werkelijke mentale bewegingen en formaties, met de mentale visie en wil enz. die deel uitmaken van zijn intelligentie. Het vitale moet zorgvuldig van het mentale onderscheiden worden, ook al is het doortrokken van een mentaal element; het vitale is de Levens-natuur bestaande uit begeerten, gewaarwordingen, gevoelens, hartstochten, de energieën tot handelen, de begeerte-wil, de reacties van de begeerte-ziel in de mens en van dat gehele spel van bezits-en aanverwante instincten, woede, angst, hebzucht, wellust enzovoort, die tot dit terrein van de natuur behoren. Het Mentale en het Vitale zijn aan de oppervlakte van het bewustzijn met elkaar vermengd, maar op zichzelf zijn ze heel afzonderlijke krachten en zodra men doordringt tot achter het gewone oppervlakte-bewustzijn, ziet men ze als afzonderlijke krachten, ontdekt men hun verschil en kan men met behulp van deze kennis hun vermenging aan de oppervlakte ontleden. Het is heel goed mogelijk en zelfs gedurende kortere of langere tijd gewoon dat het mentale de Godheid of het yogische ideaal aanvaardt, terwijl het vitale niet overtuigd is, zich niet overgeeft en koppig zijn weg van begeerte, hartstocht en gehechtheid aan het gewone leven voortzet. Hun verdeeldheid of hun conflict is de oorzaak van de meeste ernstige moeilijkheden van de *sadhana*.

*

Sint Augustinus was een man Gods en een grote heilige, maar grote heiligen zijn niet altijd, of niet dikwijls, grote psychologen of grote denkers. De psychologie is in dit geval die van de oppervlakkigste scholen, zo niet die van de gewone man. Er zitten evenveel fouten in als er psychologische uitspraken zijn – en meer – want er zijn er verscheidene die hij niet expliciet uitdrukt in wat hij schrijft, maar die erin besloten liggen. Ik weet dat deze fouten zo goed als algemeen zijn, want het psychologische onderzoek in Europa (en zonder onderzoek is er geen degelijke kennis mogelijk) is nog maar

net begonnen en nog niet ver gevorderd, en wat tot nu toe het mentale van de mens beheerst heeft, is een oppervlakkige formulering van de verschijnselen aan de oppervlakte van ons bewustzijn zoals die er op het eerste gezicht uitzien, meer niet. Maar kennis begint pas wanneer we ons losmaken van de oppervlakte-verschijnselen en hun ware werkwijze en oorzaken achter de oppervlakte gaan zoeken. Voor het oppervlakkige gezichtspunt van het uiterlijk gerichte mentale en de zintuigen is de zon een kleine vuurball die ergens hoog in de lucht rond de aarde cirkelt en zijn de sterren fonkelende kleine dingen die voor ons plezier's nachts aan de hemel hangen. Dan komt het wetenschappelijk onderzoek en logenstrafft deze kinderlijke eerste opvatting. De zon is iets kolossaals (miljoenen mijlen buiten onze atmosfeer) waar de kleine aarde omheen cirkelt en de sterren zijn kolossale delen van kolossale stelsels, onbeschrijflijk ver weg, die ogenschijnlijk niets met de nietige aarde en haar schepsels te maken hebben. Zo is alle Wetenschap: in tegenspraak met de zintuiglijke waarneming of de oppervlakkige schijn der dingen en een verklaring van waarheden waar de gewone en niet onderrichte rede geen vermoeden van heeft. In de psychologie moet dezelfde methode gevolgd worden als we werkelijk willen weten wat ons bewustzijn is, hoe het opgebouwd en samengesteld is en wat het geheim is van zijn functioneren of de uitweg uit zijn verwarring. Er zijn hier verscheidene en ernstige algemene fouten:

1. dat het mentale en de geest hetzelfde zijn;
2. dat alle bewustzijn 'het mentale' kan worden genoemd;
3. dat alle bewustzijn daarom uit een spirituele substantie bestaat;
4. dat het lichaam louter Materie is, niet bewust en daarom heel verschillend van het spirituele deel van de natuur;

Ten eerste: de geest en het mentale zijn twee verschillende dingen en moeten niet met elkaar verward worden. Het mentale is een instrumentale entiteit of een instrumentaal bewustzijn met als functie het denken en de waarneming; de geest is een essentiële entiteit of een essentieel bewustzijn dat noch op de mentale noch op de zintuiglijke manier hoeft te denken of waar te nemen, omdat zijn gehele kennis directe of wezenlijke kennis is.

Ten tweede: daaruit volgt dat alle bewustzijn niet noodzakelijk van spirituele aard is en het hoeft niet waar te zijn, en het is ook niet waar, dat het beheersende en datgene wat beheerst wordt hetzelfde zijn, zonder enig verschil en van dezelfde substantie en dat ze daarom bestemd zijn om met elkaar overeen te komen, of dat althans zouden moeten doen.

Ten derde: het is zelfs niet waar dat het mentale het mentale beheerst en ontdekt dat het aan zichzelf ongehoorzaam is. In de eerste plaats bestaat het mentale uit veel delen waarvan elk een kracht op zichzelf is met haar formaties, werkingen en interessen en die kunnen misschien niet met elkaar overeenstemmen. Een deel van het mentale kan misschien onder de spirituele invloed staan en graag aan de Godheid denken en de spirituele aandrang volgen, terwijl een ander deel rationeel, wetenschappelijk of literair kan zijn en er de voorkeur aan kan geven de formaties, opvattingen of twijfels, de mentale voorkeur en interessen te volgen die overeenstemmen met zijn opvoeding en aard. Maar afgezien daarvan kan hetgene dat in Sint Augustinus het bevel voerde heel goed het denkende mentale of de rede geweest zijn, terwijl datgene wat bevolen werd het vitale was en het mentale en het vitale zijn niet hetzelfde, wat men ook moge zeggen. Het denkende mentale (*buddhi*) leeft in de mens, hoe onvolkomen ook, door intelligentie en rede. Het vitale daarentegen is iets dat bestaat uit begeerten, driften, krachtopwellingen, emoties, gewaarwordingen, strevingen naar levensvervulling, bezit en genot – dit zijn zijn functies en dit is zijn aard. Het is het deel in ons dat het Leven en zijn bewegingen als zodanig zoekt en het wil ze niet loslaten, zelfs al brengen ze het net zoveel, of meer lijden dan plezier; het is zelfs in staat om te zwelgen in tranen en lijden als deel van het drama dat het leven is. Wat hebben de denkende intelligentie en het vitale dan gemeen en waarom zou dit laatste het mentale gehoorzamen en niet zijn eigen aard volgen? De ongehoorzaamheid is volkomen normaal in plaats van onbegrijpelijk zoals Augustinus suggereert. Een mens kan natuurlijk een mentale beheersing over zijn vitale uitoefenen en voor zover hij dat doet is hij een mens, omdat het denkende mentale een edeler en meer verlichte entiteit en bewustzijn is dan het vitale en daarom zou moeten heersen – en ook *kan* heersen als de mentale wil sterk is. Maar deze heerschappij is wisselvallig en onvolledig en wordt alleen gehandhaafd door een

grote zelfdiscipline, want zoals het mentale meer verlicht is, zo is het vitale aardser, intenser, heftiger, meer in staat om een directe uitwerking op het lichaam te hebben. Er is ook een vitaal-mentale dat leeft door verbeelding, gedachten die bepaald worden door begeerte, de wil tot handelen en de wil om van zijn eigen impulsen te genieten en dit is in staat om zich meester te maken van de rede en haar tot zijn hulp en rechtvaardigende advocaat te maken, die pleidooien houdt en verontschuldigen aanvoert. Dan is er in de mens ook de pure kracht van Begeerte, de voornaamste steun van het vitale en sterk genoeg om de rede weg te vagen 'als een boot op stormachtige wateren', zoals de *Gita* zegt.

Tenslotte: het lichaam gehoorzaamt werktuiglijk aan het mentale in die dingen waarin het gevormd of geoefend is om eraan te gehoorzamen, maar de relatie van het lichaam met het mentale is niet in alle opzichten die van een werktuiglijk volmaakt instrument. Ook het lichaam heeft een eigen bewustzijn en hoewel het een submentaal of een dienend bewustzijn is, kan het soms ook niet gehoorzamen of te kort schieten om te kunnen gehoorzamen. In veel dingen, bijvoorbeeld in aangelegenheden van gezondheid en ziekte, in alle werktuiglijk functioneren, handelt het lichaam zelfstandig en is het niet een dienaar van het mentale. Als het vermoeid is, kan het lijdelijk verzet plegen tegen de wil van het mentale. Het kan het mentale benevelen door *tamas*, inertie, sufheid en vlagen uit het onderbewuste zodat het niet kan werken. Wanneer de arm een wenk daartoe krijgt, zal hij ongetwijfeld omhooggaan, maar in het begin gehoorzamen de benen niet wanneer hun gevraagd wordt te lopen, ze moeten de kruipende houding en beweging afleren en leren de gewoonte aan te nemen om rechtop te lopen. De eerste keer dat je de hand vraagt om een rechte lijn te trekken of een muziekinstrument te bespelen, kan ze dat niet en doet ze het niet. Ze moet geschoold, geoefend en onderwezen worden en daarna doet ze werktuiglijk wat van haar verlangd wordt. Dit alles bewijst dat er een lichaamsbewustzijn is dat iets kan doen op bevel van het mentale, maar het moet gewekt worden, getraind en tot een goed en bewust instrument worden gemaakt. Het kan zelfs zo getraind worden dat een mentale wil of suggestie de ziekte van het lichaam kan genezen. Maar dit alles, deze relaties van het mentale met het lichaam staan essentieel in dezelfde verhouding als de relaties van het mentale met het vitale

en het is niet zo gemakkelijk of elementair als Augustinus wel zou willen.

Dit stelt het probleem op een andere voet, waarbij de oorzaken duidelijker zijn en, als we bereid zijn om ver genoeg te gaan, wijst het op de uitweg, de weg van de yoga.

*

Het eigenlijke Mentale is verdeeld in drie delen – het denkende Mentale, het dynamische Mentale en het Mentale dat uiterlijke vormen geeft. Het eerste betreft ideeën en kennis als zodanig, het tweede het uitzenden van mentale krachten om denkbeelden te verwezenlijken, het derde de expressie van de denkbeelden in het leven (niet alleen door de spraak, maar door elke mogelijke vorm). Het woord ‘fysiek-mentale’ is nogal dubbelzinnig, omdat het dit uiterlijke vormgevende Mentale kan betekenen en het mentale in het fysieke.

Het eigenlijke Vitaal-Mentale is een soort bemiddelaar tussen de vitale emoties, begeerten, opwellingen enz. en het eigenlijke mentale. Het geeft uitdrukking aan de begeerten, gevoelens, emoties, hartstochten en ambities, aan de neigingen tot bezitsdrang en daadkracht van het vitale en geeft ze een mentale vorm (de zuivere verbeeldingen of dromen van grootheid, geluk enz. waaraan de mens zich overgeeft, zijn een bijzondere vorm van de activiteit van het vitaal-mentale). Er is een nog lagere gradatie van het mentale in het vitale die alleen maar uitdrukking geeft aan het vitale materiaal zonder het ook maar in het minst te onderwerpen aan de werking van de intelligentie. Door dit mentaal-vitale komen de vitale hartstochten, opwellingen en begeerten naar boven, dringen door in het denkende mentale en benevelen of vervormen het.

Zoals het vitaal-mentale beperkt wordt door de vitale mening en gevoelens over de dingen (wat bij de dynamische Intelligentie niet het geval is, want die werkt door denkbeelden en de rede), zo wordt het mentale in het fysieke of het fysiek-mentale beperkt door de kijk op de dingen en de fysieke ervaring van alles, het mentaliseert de ervaringen die het krijgt door de contacten met het uiterlijk gerichte leven en uiterlijk gerichte dingen, verder gaat het niet (hoewel het dit op een heel schrandere manier kan doen, niet zoals het uiterlijke vormen gevende mentale dat ze meer vanuit de rede en zijn hogere

intelligentie behandelt. Maar in de praktijk worden beide gewoonlijk met elkaar verward. Het werktuiglijke mentale is een veel lagere werking van het mentaal-fysieke – aan zichzelf overgelaten, zou het alleen maar de gebruikelijke denkbeelden herhalen en de natuurlijke reflexen van het fysieke bewustzijn op de contacten met het uiterlijk gerichte leven en de uiterlijk gerichte dingen registreren.

Het lagere vitale, als onderscheiden van het hogere, houdt zich alleen maar bezig met de kleine hebzuchtigheid, de kleine begeerten, de kleine hartstochten enzovoort, die het dagelijkse levensmateriaal van de gewone zinnelijke mens uitmaken – terwijl het eigenlijke vitaal-fysieke het zenuwstelsel is dat vitale reflexen geeft op contacten van de dingen met het fysieke bewustzijn.

*

Niet het denkende mentale leidt de mensen of beïnvloedt hen het meest – de vitale neigingen en het vitaal-mentale hebben de overhand. Bij de meeste mensen is het denkende mentale in de aangelegenheden van het leven alleen maar een instrument van het vitale.

*

Er is een deel van de natuur dat ik het vitaal-mentale heb genoemd; de functie van dit mentale is niet het denken en redeneren, waarnemen en dingen overwegen en ontdekken of schatten, want dat is de functie van het eigenlijke denkende mentale, *buddhi* – maar plannen maken of dromen of zich voorstellen wat er kan worden gedaan. Het maakt formaties voor de toekomst die de wil kan proberen uit te voeren als zich een gunstige gelegenheid of gunstige omstandigheden voordoen, of het kan er zelfs aan werken ze gunstig te maken. Bij mensen-van-de-daad is dit vermogen een in het oog vallende eigenschap die in hun natuur toonaangevend is; grote mensen-van-de-daad bezitten het altijd in aanzienlijke mate. Maar zelfs als men geen man-van-de daad of van praktische verwezenlijkingen is, of als de omstandigheden niet gunstig zijn, of als men alleen maar onbeduidende en gewone dingen kan doen, is dit vitaal-mentale aanwezig. Bij hen werkt het op kleine schaal, of als het behoefte heeft aan ruimte, begint het vaak in het wilde weg plannen te maken, wetend dat het ze niet kan verwezenlijken, of het verzint grandiose

dingen, verhalen, avonturen, grootse daden waarin men zelf de held of de schepper is. Wat volgens je beschrijving in je gebeurt, is een vlaag van dit vitaal-mentale of van dit soort verbeelding dat zijn formaties aan het maken is; die werking is niet alleen maar eigen aan jou, het werkt in de meeste mensen vrijwel op dezelfde manier – hoewel in ieder volgens de eigen aard van zijn fantasie, interesses en geliefkoosde denkbeelden of verlangens. Je moet zijn werking meester worden en niet toelaten dat je mentale erdoor gegrepen en meegesleurd wordt wanneer en waarheen het maar wil. Wanneer de ervaringen zich in de *sadhana* beginnen voor te doen, is het uiterst belangrijk niet toe te laten dat deze macht met je doet wat ze wil, want dan creëert ze naar haar aard onechte ervaringen en maakt de *sadhak* wijs dat ze echt zijn, of ze maakt irreële formaties en maakt hem wijs dat hij die moet uitvoeren. Sommigen werden meegesleurd door deze misleidende macht die gebruikt wordt door de machten van de leugen, die hen op een dwaalweg voerden naar teleurstelling en mislukking door hen wijs te maken dat ze een groot spiritueel, politiek of sociaal werk in de wereld te doen hadden. Het komt in je op zodat je zult kunnen begrijpen wat het is en het kunt afwijzen, want je moest nog verscheidene dingen uit het vitale niveau verwijderen voordat de diepere of grotere spirituele ervaringen veilig konden beginnen of veilig konden voortgaan. De neerdaling van de vrede is vaak een van de eerste grote positieve ervaringen van de *sadhana*. In deze toestand van vrede is het gewone denkende mentale (*buddhi*) geneigd stil te worden of bedaart het zijn activiteit voor het grootste deel; als het dit doet, en men niet op zijn hoede is, dan kan dit vitaal-mentale naar binnen stormen of anders steekt een soort werktuiglijk fysiek-mentale of willekeurig onderbewust mentale de kop op en wordt actief; deze zijn de grootste verstoorders van de stilte. Of anders kan het lagere vitaal-mentale proberen te storen; dat maakt het ego en de hartstochten en hun werking actief. Dit zijn allemaal aanwijzingen van elementen waar men van af moet komen, want als ze er nog zijn wanneer andere, hogere machten beginnen neer te dalen – Macht en Kracht, Kennis, Liefde of *Ananda* – dan kunnen deze lagere dingen opkomen, met als gevolg dat het hogere bewustzijn zich terugtrekt, of dat zijn neerdaling overdekt wordt en de prikkel die het geeft, misbruikt wordt voor de doeleinden van de lagere natuur. Daardoor vallen veel *sadhaks*, nadat ze grote er-

varingen hebben gehad, in de klauwen van een opgeblazen ego, van beroeringen, eerezucht, sterke sexuele drift of van andere vitale hartstochten of vervormingen. Daarom is het altijd goed als een volledige zuivering van het vitale aan de positieve ervaring vooraf kan gaan of er gelijke tred mee kan houden – in ieder geval in naturen waarin het vitale sterk actief is.

*

De bron waaruit deze verbeeldingen voortkomen, heeft niets met de rede te maken en bekommert zich niet om redelijke tegenwerpingen. Ze komen ofwel uit het vitaal-mentale, dezelfde bron waaruit alle fraaie verbeeldingen en lange verhalen komen die de mensen zichzelf vertellen en waarin ze de helden zijn en grootse daden verrichten, of ze komen van kleine wezentjes, verbonden met het fysiek-mentale, die ergens de een of andere suggestie oppikken en aan het mentale voorhouden, gewoon om te zien of ze wordt aanvaard. Als men zichzelf nauwkeurig observeert, kan men ontdekken dat er op deze manier de gekste en uitzonderlijkste of onzinnigste dingen door het mentale heen gaan of er binnengluren. Gewoonlijk lacht men erom en schenkt er nauwelijks aandacht aan en het valt terug in de wereld van onsamenhangend denken waaruit het gekomen is.

*

Men kan onmogelijk met enige nauwkeurigheid zeggen welke weerstand er in de hogere vitale delen zal zijn en welke vorm die zal aannemen, omdat hij in verschillende naturen verschillende vormen aanneemt. Het is volkomen normaal dat er op bijna ieder punt wat weerstand is tegen het neerdalen van het hogere bewustzijn, want de verschillende delen van de natuur zoals die nu is, zijn min of meer gehecht aan hun eigen gevestigde manier van zien, handelen, voelen en reageren op de dingen en op de gewoontelijke bewegingen en formaties van hun eigen domein, dat ieder individu in het verleden of in zijn tegenwoordige leven voor zichzelf heeft geschapen. Er is een algemene soepelheid van het mentale, het vitale en het fysieke bewustzijn nodig en een bereidheid om alle gehechtheid aan deze dingen op te geven, om alles te aanvaarden wat het hogere bewustzijn met zich mee naar beneden brengt, hoe tegengesteld ook aan onze eigen ideeën, gevoelens en gewoonten die onze natuur in zich

heeft opgenomen. Hoe groter de soepelheid in een bepaald deel van de natuur, des te kleiner de weerstand daar.

Met de hogere vitale delen van de natuur bedoel ik het vitaal-mentale, de emotionele natuur, de dynamis van de levenskracht in het wezen. Het vitaal-mentale is het deel van het vitale wezen dat bouwt, plannen maakt, zich dingen voorstelt en dingen en gedachten ordent volgens de levensimpulsen, de begeerten, de wil tot macht of bezit, de wil tot actie en de emoties – de vitale ego-reacties van de natuur. Het moet onderscheiden worden van de beredenerende wil, die plannen maakt en de dingen ordent zoals wordt ingegeven door het eigenlijke denkende mentale, de onderscheidende rede of volgens de mentale intuïtie of een direct inzicht en oordeel. Het vitaal-mentale gebruikt het denken niet ten dienste van de rede, maar van de levensdrang en de levensmacht en wanneer het een beroep op de rede doet, dan gebruikt het die om de voorschriften van deze machten te rechtvaardigen en legt het hun voorschriften op aan de rede in plaats dat het door een onderscheidende wil het werk van de levenskrachten zou leiden. Dit hogere vitale is met al zijn delen gesitueerd in de borst en heeft het hartcentrum als zijn voornaamste bolwerk dat dit gehele deel tot aan de navel toe beheerst. Over de emotionele natuur hoef ik niets te zeggen, want haar karakter en opwellingen zijn iedereen bekend. Van de navel naar beneden is het rijk van de vitale hartstochten en gewaarwordingen en van alle kleine levensdriften die het grootste deel van het gewone menselijke leven en karakter uitmaken. Dit noemen we de lagere vitale natuur. Het *muladhara* is de belangrijkste steun van het fysieke bewustzijn en de materiële delen van de natuur.(...)

*

Elk niveau van ons wezen – mentaal, vitaal, fysiek – heeft zijn eigen afzonderlijke bewustzijn, hoewel het met de anderen verbonden is en ze op elkaar inwerken, maar voor ons uiterlijke mentale en gevoel, in onze bewuste ervaring, zijn ze allen met elkaar verward. Het lichaam heeft bijvoorbeeld zijn eigen bewustzijn en handelt vanuit dat bewustzijn, zelfs zonder onze mentale wil of zelfs tegen onze wil. En ons oppervlakte-mentale weet heel weinig van dit lichaamsbewustzijn, voelt het alleen maar ten dele, ziet alleen maar zijn resultaten en heeft de grootste moeite hun oorzaken te ontdekken. Het maakt deel

uit van de yoga zich van dit afzonderlijke lichaamsbewustzijn bewust te worden, zijn opwellingen waar te nemen en te voelen, evenals de krachten die er van binnenuit en van buitenaf op inwerken, en te leren hoe het, zelfs in zijn meest verborgen en (voor ons) onderbewuste processen, beheerst en geleid kan worden. Maar het lichaamsbewustzijn zelf is alleen maar een deel van het geïndividualiseerde fysieke bewustzijn in ons dat bijeengebracht en opgebouwd is uit de verborgen bewuste krachten van de universele fysieke Natuur.

Er is het universele fysieke bewustzijn van de Natuur en er is ons eigen fysieke bewustzijn dat er deel van uitmaakt, erdoor gedreven wordt en door het centrale wezen als ondersteuning wordt gebruikt om zich in de fysieke wereld uit te drukken en zich rechtstreeks in te laten met alle uiterlijke dingen, bewegingen en krachten. Dit fysieke bewustzijnsniveau ontvangt vermogens en invloeden van de andere niveaus en maakt daar in zijn eigen domein formaties van. Daarom hebben we zowel een fysiek-mentale als een vitaal-mentale en het eigenlijke mentale; we hebben een vitaal-fysiek deel in ons – een wezen dat bepaald wordt door de zenuwen – naast het eigenlijke vitale en beide worden in belangrijke mate geconditioneerd door het grofstoffelijke lichaam dat voor onze ervaring bijna helemaal onderbewust is. Het fysiek-mentale is datgene wat op fysieke voorwerpen en gebeurtenissen geconcentreerd is en er volgens hun eigen aard mee omgaat, maar dat moeilijk op de hogere krachten kan reageren. Aan zichzelf overgelaten staat het sceptisch tegenover het bestaan van suprafysieke dingen waarvan het geen rechtstreekse ervaring heeft en waarvan het helemaal niets kan begrijpen; zelfs wanneer het spirituele ervaringen heeft, vergeet het die gemakkelijk, verliest de indruk en verspeelt het resultaat en kan er moeilijk geloof aan hechten. Een van de doelstellingen van deze yoga is het fysiek-mentale te verlichten door het bewustzijn van de hogere spirituele en supramentale niveaus, net zoals het grootste deel van de ontwikkeling, beschaving en cultuur van de mens erin bestaat het te verlichten door het vermogen van de hogere vitale en hogere mentale elementen van het wezen.

Het vitaal-fysieke daarentegen is de drager van de nerveuze reacties van onze fysieke natuur; het is het terrein en het instrument van allerlei geringere gewaarwordingen, verlangens en reacties op de contacten met het uiterlijk fysieke en grofstoffelijke leven. Dit vitaal-

fysieke deel (ondersteund door het laagste deel van het eigenlijke vitale) is daarom de uitvoerende macht van de geringere bewegingen van ons uiterlijke leven; zijn gewoontereacties en hardnekkige bekrompenheid vormen het grootste struikelblok op de weg van de transformatie van het uiterlijke bewustzijn door yoga. Het is ook in belangrijke mate verantwoordelijk voor het grootste deel van het lijden en de ziekten van het mentale of van het lichaam waaraan het fysieke wezen in de natuur onderhevig is.

Wat het grofstoffelijke deel betreft: het is niet nodig om precies zijn plaats aan te geven, want die is duidelijk; maar men moet niet vergeten dat ook dit een eigen bewustzijn heeft, namelijk het duistere bewustzijn dat eigen is aan de ledematen, de cellen, de weefsels, de klieren en de organen. Met het lichaam bewust maken bedoelen we in onze yoga het verlichten van deze duisternis en het tot een direct instrument van de hogere niveaus en van de voortgang van het goddelijke maken – dat wil zeggen vol van een ware, wakkere en ontvankelijke gewaarwording in plaats van vervuld te zijn van zijn eigen duistere, beperkte en gedeeltelijke onderbewustheid.

Er is overal in ons wezen, op al zijn niveaus, zowel een innerlijk als een uiterlijk bewustzijn. De gewone mens wordt alleen zijn oppervlakte-zelf gewaar en heeft totaal geen weet van alles wat zich onder de oppervlakte bevindt. Maar wat zich aan de oppervlakte bevindt, wat we van onszelf weten, of menen te weten, zelfs in het geloof dat dat alles is wat we zijn, is toch maar een klein deel van ons wezen, want verreweg het grootste deel bevindt zich onder de oppervlakte. Om nauwkeuriger te zijn, het bevindt zich achter het frontale bewustzijn, achter de sluier, occult en alleen maar kenbaar door een occulte kennis. Sinds kort beginnen de moderne psychologie en de parapsychologie deze waarheid enigszins in te zien. De materialistische psychologie noemt dit verborgen deel het Onbewuste, al geeft ze in de praktijk toe dat het veel groter, machtiger en dieper is dan het bewuste zelf aan de oppervlakte – net zoals de *Upanishaden* het suprabewustzijn in ons het ‘slaap-zelf’ noemden, hoewel er van dit ‘slaap-zelf’ gezegd wordt dat het een oneindig grotere intelligentie is, alwetend, almachtig, *Prajna*, de *Ishwara*. De parapsychologie noemt dit verborgen bewustzijn het subliminale zelf, en ook hier zien we dat dit subliminale zelf meer vermogens, meer kennis en vrijere bewegingsmogelijkheden heeft dan het kleinere zelf aan de oppervlakte.

Maar de waarheid is dat dit alles op de achtergrond, deze zee waarvan ons waakbewustzijn alleen maar een golf of een reeks golven is, niet in één term gevat kan worden, omdat het zo complex is. Een deel ervan is onderbewust, lager dan ons waakbewustzijn; een deel ervan bevindt zich op hetzelfde niveau ermee, maar erachter en is veel ruimer; een deel bevindt zich boven ons en is voor ons suprabewust. Wat wij ons mentale noemen, is alleen maar een uiterlijk mentaal, een mentale activiteit aan de oppervlakte, een instrument voor de gedeeltelijke expressie van een groter mentaal daarachter waarvan we gewoonlijk geen weet hebben en dat we alleen maar kunnen kennen door ons naar binnen te keren. Zo is ook wat we van het vitale in ons kennen alleen maar het uiterlijke vitale, een activiteit aan de oppervlakte die ten dele uitdrukking geeft aan een groter, verborgen vitaal dat we alleen maar kunnen kennen door ons naar binnen te keren. En zo is ook wat we ons fysieke wezen noemen alleen maar een zichtbare projectie van een groter en verfijnder onzichtbaar fysiek bewustzijn dat veel complexer, veel bewuster en veel ruimer is qua ontvankelijkheid, veel meer open, soepel en vrij.

Pas wanneer je deze waarheid begrijpt en ervaart, zul je in staat zijn om je te realiseren wat bedoeld wordt met het innerlijke mentale, het innerlijke vitale en het innerlijke fysieke bewustzijn. Maar hierbij moet worden aangetekend dat het woord 'innerlijk' in twee verschillende betekenissen wordt gebruikt. Soms duidt het op het bewustzijn achter de sluier van het uiterlijke wezen, op het mentale of het vitale of het fysieke in het innerlijk dat rechtstreeks contact heeft met het universele mentale, de universele levenskrachten en de universele fysieke krachten. Anderzijds bedoelen we er soms een diep innerlijk mentaal, vitaal of fysiek mee, die meer in het bijzonder het ware mentale, het ware vitale of het ware fysieke bewustzijn genoemd worden en zich dichter bij de ziel bevinden en het gemakkelijkst en rechtstreeks kunnen reageren op het Goddelijke Licht en de Goddelijke Macht. Er is geen werkelijke yoga mogelijk, laat staan een integrale yoga, als we ons niet terugtrekken van het uiterlijke zelf en dit gehele innerlijke wezen en de innerlijke natuur gewaar worden. Want pas dan kunnen we de begrenzungen doorbreken van het onwetende uiterlijke zelf, dat alleen maar de uiterlijke contacten bewust ontvangt en de dingen indirect kent door

middel van het uiterlijke mentale en de zintuigen en kunnen we rechtstreeks het universele bewustzijn en de universele krachten gewaar worden die door ons en om ons heen werkzaam zijn. En ook dan pas kunnen we hopen rechtstreeks de Godheid in ons gewaar te worden en rechtstreeks contact te hebben met het Goddelijke Licht en de Goddelijke Kracht. Anders kunnen we de Godheid alleen maar voelen door uiterlijke tekenen en uiterlijke resultaten en dat is een moeilijke en onzekere weg, toevallig en onbestendig en leidt alleen maar tot geloof en niet tot kennis, niet tot het directe bewust zijn en gewaarworden van de voortdurende aanwezigheid.

Als voorbeelden van het verschil kan ik je er twee geven vanuit de tegengestelde polen van ervaring – een van de meest uiterlijke verschijnselen dat aantoont hoe het innerlijk zich opent om de universele krachten gewaar te worden, een ander van de spirituele ervaring dat aantoont hoe het innerlijk zich opent voor de Godheid. Neem ziekte. Als we alleen maar in het uiterlijke fysieke bewustzijn leven, weten we doorgaans niet dat we ziek gaan worden, totdat de symptomen van de ziekte zich in het lichaam voordoen. Maar als we het innerlijke fysieke bewustzijn ontwikkelen, worden we een ijle, ons direct fysiek omgevende atmosfeer gewaar en kunnen we voelen hoe de ziektekrachten daar doorheen op ons afkomen; we kunnen ze zelfs op een afstand voelen en als we geleerd hebben hoe het te doen, kunnen we ze door de wil of op een andere manier tegenhouden. We voelen ook een vitaal-fysiek omhulsel om ons heen of het omhulsel waarin zich de fijnstoffelijke uitlopers van de zenuwen bevinden en dat van het lichaam uitstraalt en het beschermt en we kunnen voelen hoe de vijandige krachten proberen er doorheen te breken en we kunnen tussenbeide komen, ze de weg versperren of dit omhulsel versterken. Of we kunnen in het fijnstoffelijke omhulsel de symptomen van een ziekte voelen, bijvoorbeeld koorts of een verkoudheid, voordat ze zich in het grofstoffelijke lichaam manifesteren en ze daar vernietigen, waardoor voorkomen wordt dat ze zich in het lichaam manifesteren. Neem nu de roep om de Macht, het Licht en de *Ananda* van de Godheid. Als we alleen maar in het uiterlijke fysieke bewustzijn leven, kan dat alles neerdalen en achter de sluier werken, maar we zullen er niets van voelen en pas na een lange tijd bepaalde resultaten zien. Of we voelen hoogstens een zekere helderheid en vrede in het mentale, een vreugde in het vitale

en een toestand van welbehagen in het fysieke en leiden daaruit de aanraking door de Godheid af. Maar als we bewust zijn in het fysieke zullen we voelen hoe het Licht, de Macht of de *Ananda* door het lichaam, de ledematen, de zenuwen, het bloed en de adem stromen en hoe ze door het fijnstoffelijke lichaam heen op de meest materiële cellen werken en deze bewust en gelukzalig maken en zullen we de Goddelijke Macht en Aanwezigheid rechtstreeks voelen. Dit zijn maar twee voorbeelden uit de duizenden die mogelijk zijn en die altijd door de *sadhak* kunnen worden ervaren.

De fysieke zenuwen behoren tot het stoffelijke lichaam, maar zetten zich voort tot in het fijnstoffelijke lichaam en er is een verbinding tussen beide.

*

In onze yoga bedoelen we met het onderbewuste dat totaal verzonken deel van ons wezen waarin geen bewust en samenhangend denken, of georganiseerd willen of voelen is zoals in de waaktoestand van het bewustzijn, maar dat toch vagelijk de indrukken van alles ontvangt en in zich bewaart; er kunnen ook in de droom of in de waaktoestand van onze natuur allerlei prikkels of hardnekkige, tot gewoonte geworden bewegingen op een primitieve manier herhaald of in vreemde vormen vormd, uit opkomen. Want al rijzen deze indrukken meestal op een onsamenhangende en gedesorganiseerde manier in de droom op, ze kunnen ook in ons wakend bewustzijn opkomen als een werktuiglijke herhaling van vroegere gedachten, vroegere mentale, vitale en fysieke gewoonten, of als een duistere prikkel tot gewaarwordingen, handelingen en gevoelens die niet in of uit ons bewuste denken of onze bewuste wil ontstaan en die zelfs vaak tegengesteld zijn aan zijn gewaarwordingen, keuze of voor-schriften. Er is in het onderbewuste een duister mentaal volhardnekkige *samskara's*, indrukken, associaties, starre denkbeelden en tot gewoonte geworden reacties die door ons verleden gevormd zijn, een duister vitaal vol van de kiemen van begeerten, gewaarwordingen en nerveuze reacties die een gewoonte geworden zijn – heel duister materiaal dat veel beheerst dat met de toestand van het lichaam te maken heeft. Het is grotendeels verantwoordelijk voor onze ziekten; chronische of steeds terugkerende ziekten zijn in werkelijkheid voornamelijk te wijten aan het onderbewuste en zijn

hardnekkige herinnering en zijn gewoonte om alles wat zich in het lichaamsbewustzijn heeft ingeprent, te herhalen. Maar dit onderbewuste moet duidelijk onderscheiden worden van de subliminale delen van ons wezen, zoals het innerlijke of subtiel-fysieke bewustzijn, het innerlijke vitale of het innerlijke mentale, want die zijn helemaal niet duister, onsamenhangend of slecht georganiseerd, ze zijn alleen maar voor ons oppervlakte-bewustzijn gemaskeerd. Aan de oppervlakte ontvangen we voortdurend iets uit deze bronnen – innerlijke contacten, communicaties of invloeden, maar we weten meestal niet waar ze vandaan komen.

*

Het onderbewuste is zowel universeel als individueel, zoals alle voornaamste delen van de Natuur. Maar er zijn verschillende delen of niveaus van het onderbewuste. Alles op aarde is gebaseerd op het Onbewuste, zoals dit wordt genoemd, hoewel het helemaal niet werkelijk onbewust is, maar veeleer een volledig ‘onder’-bewustzijn, een verdrongen of verhuld bewustzijn waarin alles aanwezig is, maar waarin niets geformuleerd of uitgedrukt is. Het onderbewuste bevindt zich tussen dit Onbewuste en het bewuste mentale, leven en lichaam. Het bevat het potentieel van alle primitieve reacties op het leven, die zich uit de trage en inerte lagen van de Materie naar de oppervlakte werken en door een voortdurende ontwikkeling een langzaam evoluerend en zichzelf formulerend bewustzijn vormen; het bevat ze niet als ideeën, waarnemingen of bewuste reacties, maar als de vloeiende substantie daarvan. Ook bezinkt al het ervaren in het onderbewuste, niet als nauwkeurige, ofschoon verzonken, herinneringen, maar als vage en toch hardnekkige ervaringsindrukken en die kunnen elk moment opkomen als dromen, als werktuiglijke herhalingen van vroegere gedachten, gevoelens, handelingen enzovoort, als ‘complexen’ die uitbarsten in gevoelens, daden en voorvallen enzovoort, enzovoort. Het onderbewuste is de voornaamste oorzaak waardoor alles zich herhaalt en er niets ooit veranderd wordt, behalve naar de schijn. Het is de oorzaak waardoor de mensen zeggen dat het karakter niet veranderd kan worden en ook de oorzaak waardoor bepaalde dingen blijven terugkeren die men voorgoed hoopte kwijt te zijn. Alle kiemen en alle *samskara's* van het mentale, het vitale en het lichaam bevinden zich daarin – het is de

voornaamste ondersteuning van dood en ziekte en de laatste (ogenschijnlijk onneembare) vesting van de Onwetendheid. Ook bezinkt alles erin dat onderdrukt werd zonder dat men zich er helemaal van had bevrijd en blijft daar in de kiem aanwezig, klaar om elk ogenblik op te komen of naar boven te schieten.

*

Het onderbewuste is niet de gehele grondslag van de natuur; het is alleen maar de lagere basis van de Onwetendheid en is voornamelijk van invloed op het lagere vitale en het fysieke uiterlijke bewustzijn en deze zijn weer van invloed op de hogere delen van de natuur. Al is het goed om in te zien wat het is en hoe het werkt, men moet zich niet teveel in beslag laten nemen door deze donkere kant of dit schijnbare aspect van het instrumentale wezen. Men zou het veeleer moeten beschouwen als iets dat men niet zelf is, als een masker, bestaande uit een onechte natuur, die door de Onwetendheid aan het ware wezen is opgelegd. Het ware wezen is het innerlijke met zijn grenzeloze mogelijkheden om de Godheid te bereiken en tot uitdrukking te brengen, en vooral het diepste wezen, de ziel, de psychische *Purusha*, die in haar essentie altijd zuiver en goddelijk is en gericht op alles wat goed, waar en mooi is. Het innerlijke wezen moet vat krijgen op het uiterlijke en het veranderen in een instrument van de Godheid, niet langer van de opwellingen van de onwetende onderbewuste Natuur. Door zich voortdurend te herinneren en de natuur naar boven toe open te stellen, kan het Goddelijke Bewustzijn bereikt worden en van boven neerdalen in het gehele innerlijke en uiterlijke bestaan. In het mentale, vitale en fysieke, in het onderbewuste en subliminale – in alles wat we openlijk of in het verborgene zijn. Dit zou de voornaamste bezigheid moeten zijn. Alleen blijven stilstaan bij het onderbewuste en het aspect van onvolmaaktheid, maakt iemand neerslachtig en zou vermeden moeten worden. Men moet het juiste evenwicht bewaren en de meeste nadruk leggen op de positieve kant, waarbij men die andere erkent, maar alleen om haar te verwerpen en te veranderen. Dit en een voortdurend geloof en vertrouwen in de Moeder zijn nodig om de transformatie mogelijk te maken.

P.S. Het abrupte en beslissende breken met de vitale gewoonten is

zonder twijfel de gemakkelijkste en beste manier om ervan af te komen.

*

Het onderbewuste is een verborgen en onuitgedrukt, ongearticuleerd bewustzijn dat onder al onze bewuste fysieke activiteiten werkzaam is. Zoals wat we het superbewuste noemen in werkelijkheid een hoger bewustzijn boven het onze is, waaruit dingen in het wezen neerdalen, zo is het onderbewuste onder het lichaamsbewustzijn en komen dingen daaruit op in het fysieke en de vitale en mentale natuur.

Zoals het hogere bewustzijn voor ons superbewust is en al onze spirituele mogelijkheden en onze natuur ondersteunt, zo is het onderbewuste de basis van ons stoffelijke wezen en ondersteunt het alles wat eruit naar boven komt in onze fysieke natuur.

De mensen zijn zich doorgaans niet bewust van deze niveaus van hun eigen wezen, maar door *sadhana* kunnen ze die gewaar worden.

Het onderbewuste behoudt de indrukken van al onze vroegere levenservaringen en die kunnen daaruit opkomen in droomvormen: de meeste dromen in de gewone slaap zijn formaties die gevormd zijn uit onderbewuste indrukken.

De sterke gewoonte van ons fysieke bewustzijn om dezelfde dingen steeds te blijven herhalen, waardoor het moeilijk is om van zijn gewoonten af te komen, is grotendeels toe te schrijven aan een steun van het onderbewuste. Het onderbewuste is vol irrationele gewoonten.

Wanneer dingen uit alle andere delen van de natuur verworpen zijn, gaan ze ofwel in het van ons uitgaande en ons direct omgevende bewustzijn waardoor we met anderen en met de universele Natuur in verbinding staan en proberen van daaruit terug te komen, of ze zinken in het onderbewuste en kunnen er zelfs uit opkomen nadat ze zich lange tijd rustig gehouden hebben, zodat we geloven dat ze verdwenen zijn.

Wanneer het fysieke bewustzijn wordt veranderd, komt de voorname weerstand van het onderbewuste. Het blijft voortdurend de inertie, zwakheid, duisternis en het gebrek aan intelligentie in standhouden of terugbrengen, waardoor het fysiek-mentale en het vitale worden geteisterd, of de duistere angsten, begeerten, woede en

wellust van het fysiek-vitale, of de ziekten, de pijn, de traagheid en het onvermogen waarvoor de lichaamsnatuur vatbaar is.

Als licht, sterkte en het Bewustzijn van de Moeder naar beneden gebracht worden in het lichaam, kan dat ook in het onderbewuste doordringen en zijn duisternis en weerstand veranderen.

Pas wanneer iets zo volledig uit het onderbewuste is uitgewist dat het geen kiemen achterlaat en het zo volledig uit het ons direct omgevende en van ons uitgaande bewustzijn is gegooid dat het niet meer terug kan komen, kunnen we er zeker van zijn dat we er voorgoed een eind aan hebben gemaakt.

*

Het onderbewuste is de evolutionaire basis in ons; het is niet het geheel van onze verborgen natuur, noch de gehele oorsprong van wat we zijn. Maar er kunnen dingen uit het onderbewuste opkomen en vorm aannemen in de bewuste delen en veel van onze vitale en fysieke instincten, opwellingen, gewoonten en karaktertrekken die van minder betekenis zijn, komen daaruit voort.

Er zijn drie occulte bronnen van ons handelen: het superbewuste, het subliminale en het onderbewuste; over geen van de drie hebben we enige beheersing, we zijn er ons zelfs niet van bewust. Waarvan we ons bewust zijn is het oppervlaktewezen, dat alleen maar een instrumentale ordening is. De bron van alles is de algemene Natuur – de universele Natuur die zich in elke persoon individualiseert; want deze algemene Natuur deponeert in ons bepaalde tot gewoonte geworden bewegingen, persoonlijkheid, karakter, eigenschappen, aanleg en neigingen en dit noemen we gewoonlijk ons zelf, of het nu of vóór onze geboorte gevormd is. Heel veel ervan is uit gewoonte in onze gekende, bewuste delen aan de oppervlakte in beweging en gebruik; veel meer is verborgen in de andere onbekende drie, onder of achter de oppervlakte.

Maar wat we aan de oppervlakte zijn, wordt voortdurend in beweging gebracht, veranderd, ontwikkeld of herhaald door de golven van de algemene Natuur die ofwel rechtstreeks ofwel indirect door anderen, door omstandigheden en door verscheidene bemiddelaars of kanalen bij ons binnenkomen. Een deel daarvan vloeit recht in de bewuste delen en is daar werkzaam, maar ons mentale wil er de bron niet van kennen, eigent zich dat toe en beschouwt het allemaal

als het zijne; een deel komt heimelijk het onderbewuste binnen of verzinkt erin en wacht op een kans om naar het bewuste oppervlak te rijzen; heel veel verdwijnt in het subliminale en kan op elk moment te voorschijn komen – misschien ook niet, het kan daar misschien als ongebruikt materiaal blijven rusten. Een deel gaat door alles heen en wordt verworpen of eruit gegooid, of in de universele zee gestort. Onze natuur is een voortdurende activiteit van krachten waarmee we voorzien worden en waaruit (of liever uit een klein deel waarvan) we vormen wat we willen of kunnen. Wat we vormen lijkt definitief vastgelegd en voorgoed gevormd, maar in werkelijkheid is het allemaal een krachtenspel, een voortdurende verandering en is er niets vast of stabiel; de schijn van stabiliteit wordt veroorzaakt door de voortdurende herhaling en het steeds terugkeren van dezelfde vibraties en formaties. Daarom kan onze natuur veranderd worden in weerwil van Vivekananda's uitspraak en het adagium van Horatius, en in weerwil van het conservatieve verzet van het onderbewuste, maar het is een moeilijk karwei, omdat de voornaamste zijswijze van de Natuur in deze hardnekkige herhaling en terugkeer bestaat.

Wat de dingen in onze natuur betreft die we verwerpen en van ons afgooien, maar die terugkomen: het ligt eraan waar je ze gooit. Heel vaak volgt dat een soort methode. Het mentale verwerpt zijn mentale dingen, het vitale zijn vitale dingen en het fysieke zijn fysieke dingen, en dat alles keert gewoonlijk terug naar het overeenkomstige gebied van de algemene Natuur. Wanneer dat gebeurt, blijft dit alles eerst in het van ons uitgaande en ons direct omgevende bewustzijn dat we om ons heen dragen en waardoor we in verbinding staan met de natuur buiten ons en dikwijls stort het zich hardnekkig daaruit terug – totdat het zo volstrekt verworpen is, of als het ware zo ver van ons af gegooid, dat het niet meer bij ons terug kan komen. Maar wanneer datgene wat het denkende en willende mentale verwerpt, sterk door het vitale ondersteund wordt, dan verlaat het wel het mentale, maar zinkt in het vitale, woedt daar en probeert weer naar boven te schieten en het mentale opnieuw in bezit te nemen en onze mentale aanvaarding af te dwingen of te veroveren. Wanneer ook het hogere vitale – het hart of de bredere vitale dynamis – het verwerpt, zinkt het daaruit in het lagere vitale en neemt zijn toevlucht daar, het lagere vitale met zijn massa geringe, algemeen gangbare opwellingen die onze dagelijkse kleinheid uitmaken. Wanneer ook het lagere vitale

het verwerpt, zinkt het in het fysieke bewustzijn en probeert daar door inertie of werktuiglijke herhaling te blijven zitten. Zelfs daaruit verworpen gaat het in het onderbewuste en komt op in dromen, in passiviteit, in een hoogste graad van *tamas*. Het Onbewuste is de laatste toevlucht van de Onwetendheid.

Wat de golven betreft die uit de algemene Natuur terugkomen: de lagere krachten daar hebben de natuurlijke neiging om te proberen hun werking in de enkeling te bestendigen en om hun bezinsel dat hij in zich afgebroken heeft, weer op te bouwen; ze keren dus naar hem terug, vaak met grotere kracht en als hen blijkt dat hun invloed afgewezen wordt, zelfs met verbazingwekkend geweld. Maar ze kunnen het niet lang uithouden als het van ons uitgaande en ons direct omgevende bewustzijn eenmaal gezuiverd is – tenzij de ‘Vijandigen’ er de hand in krijgen. Zelfs dan kunnen die inderdaad wel aanvallen, maar als de *sadhak* stevig in het innerlijk gevestigd is, kunnen ze alleen maar aanvallen en de aftocht blazen.

Het is waar dat we het meeste van onszelf – of liever het meeste van onze predisposities, van onze neigingen om op de universele Natuur te reageren, uit vorige levens meebrengen. Erfelijkheid is alleen maar sterk van invloed op het uiterlijke wezen; bovendien worden alle gevolgen van de erfelijkheid zelfs daar niet aanvaard, maar alleen die welke in overeenstemming zijn met wat we moeten zijn, of het tenminste niet verhinderen.

*

Net zoals men het denken op een voorwerp kan concentreren, of het zien op een punt, kan men de wil op een bepaald deel of een punt van het lichaam concentreren en aan het bewustzijn daar een order geven. Die order bereikt het onderbewuste.

*

Nauwkeurige beelden worden door de subliminale herinnering bewaard. Alles wat subliminaal is, wordt door de gewone psychologie beschreven als onderbewust; in onze psychologie kan dat niet, want het bewustzijn dat die beelden bevat, is even nauwkeurig en veel ruimer en vollediger dan ons waakbewustzijn of oppervlaktebewustzijn, dus hoe kan het dan onderbewust genoemd worden? Bewuste herinnering is herinnering die op elk ogenblik wanneer wij

dat willen de herinnering aan iets naar boven kan brengen, we beheersen haar. De subliminale herinnering kan alles bevatten, zelfs dingen die het mentale niet kan begrijpen – als je bijvoorbeeld iemand Hebreeuws hoort spreken, dan kan de subliminale herinnering dat vasthouden en in een abnormale toestand, onder hypnose bijvoorbeeld, nauwkeurig naar boven brengen. De onderbewuste herinnering is er een van indrukken; wanneer ze opkomen, zoals in de droom, dan is het resultaat iets dat onsamenhangend is of op een grillige manier opnieuw gerangschikt, of het is alleen maar de essentie van het iets, het psychologische bezinsel ervan, dat naar boven komt, bijvoorbeeld seks, angst, een of ander speciaal 'libido', zoals de psychoanalytici het noemen, maar de uitdrukking die eraan gegeven wordt, hoeft niet dezelfde te zijn als die welke de herinnering er aan zou geven – ze kan misschien dezelfde vormen herhalen als ze het werktuiglijke mentale in het fysieke te pakken kan krijgen om haar te helpen zich uit te drukken, maar ze kan ook heel verschillend zijn van wat dan ook in het werkelijke leven.

*

Nee, subliminaal is een algemene term die gebruikt wordt voor alle delen van het wezen die zich niet aan de oppervlakte van het bewustzijn in de waaktoestand bevinden. Onderbewust wordt door Europese psychologen heel vaak in dezelfde zin gebruikt, omdat ze het verschil niet kennen. Maar wanneer ik het woord gebruik, bedoel ik er altijd mee wat zich *onder* het gewone fysieke bewustzijn bevindt, niet wat erachter is. Het innerlijke mentale, vitale en fysieke en het psychische zijn niet in die zin onderbewust, maar ze kunnen subliminaal worden genoemd.

*

De centra of *Chakras* zijn zeven in getal:

1. de duizendbladige lotus juist boven het hoofd;
2. het Ajna Chakra in het midden van het voorhoofd (wil, visie, dynamisch denken);
3. het keelcentrum – het mentale dat uiterlijke vormen geeft;
4. de lotus in het hart – het centrum van de emoties; daarachter bevindt zich het psychische;
5. de navel – het eigenlijke hogere vitale;

6. onder de navel – het lagere vitale;
7. het Muladhara – het fysieke;

Al deze centra bevinden zich in het midden van het lichaam; ze worden verondersteld met de ruggegraat verbonden te zijn, maar feitelijk bevinden ze zich in het fijnstoffelijke lichaam, hoewel men, wanneer het bewustzijn is ontwaakt, hun werking voelt alsof die in het fysieke lichaam plaats had.

*

Ik heb nooit gehoord van twee lotussen in het hartcentrum; maar het is de zetel van twee machten: vooraan het hogere vitale of emotionele wezen, erachter en verborgen, de ziel of het psychische wezen.

De kleuren van de lotussen en hun aantal blaadjes zijn respectievelijk van onder naar boven:

1. het muladhara of het centrum van het fysieke bewustzijn: vier blaadjes, rood;
2. het centrum in het abdomen: zes blaadjes, diep purperrood;
3. het navelcentrum: tien blaadjes, violet;
4. het hartcentrum: twaalf blaadjes, gouden-roze;
5. het keelcentrum: zestien blaadjes, grijs;
6. het voorhoofdscentrum tussen de wenkbrauwen: twee blaadjes, wit;
7. de duizendbladige lotus boven het hoofd: blauw met gouden licht er omheen.

Volgens onze yoga zijn de functies:

1. beheerst het fysieke bewustzijn en het onderbewuste;
2. beheerst de kleine vitale bewustzijnsbewegingen, de kleine hebzucht, wellust, begeerten, de kleine zintuiglijk bepaalde bewustzijnsbewegingen;
3. beheerst de grotere levenskrachten, de hartstochten en de grotere, door begeerte bepaalde bewustzijnsbewegingen;
4. beheerst het hogere emotionele wezen, met het psychische diep erachter;
5. beheerst alle expressie en alle mentale bewegingen tot uiterlijke

vormgeving en de mentale krachten;

6. beheerst het denken, de wil en de visie;

7. beheerst het hogere denkende mentale en het verlichte mentale en staat naar boven toe open voor de intuïtie en het bovenmentale.

Het zevende centrum wordt soms, of door sommigen, geïdentificeerd met het brein, maar dat is een vergissing – het brein is alleen maar een verbindingskanaal gelegen tussen het duizendbladige centrum en dat in het voorhoofd. Het eerste wordt soms het ‘leegte-centrum’ genoemd, ofwel omdat het zich niet in het lichaam bevindt, maar in de ogenschijnlijke leegte erboven, ofwel omdat men eerst in de stilte van het zelf of het spirituele wezen overgaat wanneer men boven het hoofd uitstijgt.

*

Het brein is alleen maar een centrum van het fysieke bewustzijn. Men voelt zich daar gelocaliseerd zolang men in het fysiek-mentale leeft of met het lichaamsbewustzijn geïdentificeerd is, want men ontvangt dan in het brein door het centrum boven het hoofd. Wanneer men niet langer in het lichaam gelocaliseerd is, dan is het brein geen standplaats, maar alleen een passief en stil doorzendkanaal.

DE GODDELIJKE EN DE VIJANDIGE KRACHTEN

Natuurlijk bestaan de goden – wat wil zeggen dat er machten zijn die boven de wereld staan en de goddelijke werkingen doorzenden. Het fysiek-mentale gelooft alleen maar wat fysiek is en ontkent hun bestaan. Er bestaan ook wezens van andere werelden – goden en *asura's* enz.

*

Het dynamische aspect van de Godheid is het Allerhoogste *Brahman*, niet de Goden. De Goden zijn Persoonlijkheden en Machten van de dynamische Godheid. Je praat alsof de evolutie de enige schepping was; de schepping of manifestatie is onmetelijk en bevat veel niveaus en werelden die vóór de evolutie bestonden, alle verschillend van aard en met verschillende soorten wezens. Het feit dat ze aan de evolutie voorafgingen, betekent niet dat ze ongedifferentieerd zijn. De wereld van de *Asura's* is voorafgegaan aan de evolutie en de werelden van de mentale, vitale of fijnstoffelijke *Deva's* ook, maar die wezens verschillen allemaal van elkaar. De grote Goden behoren tot het bovenmentale niveau; in het supra-mentale zijn ze verenigd als aspecten van de Godheid, in het bovenmentale verschijnen ze als afzonderlijke persoonlijkheden. Elke God kan door emanatie afdalen in het fysieke niveau en zich verbinden met de evolutie van een menselijk wezen met wiens manifestatielijn hij verwant is. Maar die dingen zijn voor het mentale niet erg gemakkelijk te begrijpen, omdat het mentale een te star idee van persoonlijkheid heeft – de moeilijkheid verdwijnt pas wanneer men overgaat in een soepeler, hoger bewustzijn, waar men dichter bij de ervaring is van de Ene in alles en Alles in Eén.

*

Nog eens, wat versta je onder een ziel? Mijn stelling betekende eenvoudig dat er geen bestaan is dat niet de steun van iets van de Godheid achter zich heeft. Maar het woord ziel heeft verscheidene betekenissen naar gelang van de context; het kan de *Purusha* betekenen die de formatie van *Prakriti* ondersteunt, die wij een wezen noemen, hoewel het juiste woord veeleer een 'worden' zou

zijn; anderzijds kan het specifiek het psychische wezen in een evolutief schepsel zoals de mens betekenen; het kan de vonk van de Godheid betekenen die in de Materie is gebracht door de neerdaling van de Godheid in de materiële wereld en waardoor alle evoluerende formaties hier ondersteund worden. Een schepsel dat niet evolutief is, zoals de *Asura*, heeft geen psychisch wezen en kan er ook geen hebben, een god kan er ook geen hebben, want die heeft er voor zijn bestaan geen nodig. Maar de God heeft een *Purusha* en een *Prakriti* of Energie van de natuur van die *Purusha*. Als een wezen uit de symbolische werelden wil evolueren, dan moet het afdalen naar de aarde, een menselijk lichaam aannemen en zijn aandeel in de evolutie aanvaarden. Juist omdat de vitale wezens dat niet willen doen, proberen ze van mensen bezit te nemen, zodat ze van de materiële dingen van het fysieke leven kunnen genieten zonder de last van de evolutie of zonder het bekeringsproces waarin zij culmineert. Ik hoop dat dit duidelijk is en de moeilijkheid oplost.

*

Er zijn geen niveaus van de manifestatie zonder vormen, want zonder vorm kan een schepping of manifestatie niet volledig zijn. Maar de suprafysieke niveaus zijn niet aan vormen gebonden zoals de fysieke. De vormen daar zijn expressief, niet bepalend. In het vitale niveau is de kracht of het gevoel belangrijk en de vorm brengt dat tot uitdrukking. Een vitaal wezen heeft een karakteristieke vorm, maar het kan die wijzigen of zijn ware vorm achter andere maskeren. In het mentale niveau is de waarneming, het idee, de mentale betekenis de hoofdzaak en de vorm drukt die uit, en deze mentale vormen kunnen ook variëren – veel vormen kunnen één idee op verschillende manieren of onder verschillende aspecten uitdrukken. Vorm bestaat, maar plastischer en veranderlijker dan in de fysieke natuur. Wat de goden betreft: de mens kan vormen maken die zij zullen aanvaarden, maar ook deze vormen worden de mens ingegeven uit de werelden waar de god toe behoort. Alle schepping heeft twee kanten: de gevormde en de vormloze; ook de goden zijn vormloos en toch hebben ze vormen, maar een godheid kan veel vormen aannemen – hier Maheswari, daar Pallas Athene. Maheshwari zelf heeft veel vormen in haar geringere manifestaties: Durga, Uma, Parvati, Chandi enz. De goden zijn niet beperkt tot

menselijke vormen – ook de mens heeft ze niet altijd alleen maar in menselijke vormen gezien.

*

De Goden zijn in het Universele Zelf – als men met het Universele Zelf vereenzelvigd is, kan men hun aanwezigheid daar voelen. Er is ook de ervaring van de mikrokosmos (het heelal in jezelf), waarin alles wat in de makrokosmos (het grote heelal) bestaat, aanwezig is. Al die dingen zijn er om ervaren en gekend te worden en moeten als zodanig worden begrepen. Er moet hen niet een louter persoonlijke betekenis gegeven worden.

*

In de afdaling begint ze [de Leugen] met het Mentale, maar het is moeilijker te zeggen waar ze in de evolutionaire opklimming begint – want daar ligt het begin in de Onbewustheid en Onwetendheid; maar ik neem aan dat we kunnen zeggen dat de bewuste leugen begint met het eerste begin van het mentale, dat nog verwickeld is in het Leven of er uit verschijnt.

*

De vijandige krachten bestaan en zijn in de yogische ervaring bekend vanaf de tijd van de *Veda* en Zoroaster in Azië (en de mysteriën in Egypte en de Kaballa) en ook van oudsher in Europa. Deze dingen kunnen natuurlijk niet gevoeld of geweten worden zolang men in het gewone mentale en zijn denkbeelden en waarnemingen leeft, want daar zijn alleen maar twee categorieën invloeden herkenbaar: de denkbeelden, gevoelens en handelingen van jezelf en anderen, en de werking van de omgeving en de fysieke krachten. Maar begint men eenmaal de dingen innerlijk te zien, dan is het anders. Men begint te ervaren dat alles een werking van krachten is, krachten van *Prakriti*, zowel psychologische als fysieke, die op onze natuur inwerken – en dit zijn bewuste krachten, of ze worden ondersteund door een bewustzijn of bewustzijn erachter. Men bevindt zich in een grote universele werking en het is onmogelijk alles nog langer te verklaren als het resultaat van je eigen, enkele, onafhankelijke persoonlijkheid. Je hebt zelf eens geschreven dat je crises van wanhoop enz. over je kwamen als werden ze op je gegooid en zich uitwerkten

zonder dat je ze kon bepalen of er een eind aan kon maken. Dat betekent een werking van universele krachten en niet enkel een onafhankelijke werking van je eigen persoonlijkheid, hoewel ze gebruik maken van iets in je natuur. Maar om de reden die ik aangeef, ben je je, net zomin als anderen, niet bewust van deze tussenkomst en van de bron van de pressie. Degenen die het innerlijke zien van de dingen op het vitale niveau ontwikkeld hebben, hebben een overvloed aan ervaring van de vijandige krachten. Je hoeft je echter niet met ze in te laten zolang ze incognito blijven.

Men kan zonder deze kennis ervaringen op het mentale niveau hebben, want daar overheersen het mentale en de denkbeelden en men voelt er het spel van de Krachten niet – dat wordt alleen maar duidelijk in het vitale. Op het mentale niveau manifesteren ze zich hoogstens als mentale suggesties, niet als concrete Machten. Ook kan men, wanneer men de dingen alleen maar met het mentale beziet (zelfs al is het het innerlijke mentale) wel het subtiele spel van de Natuurkrachten zien, maar zonder de bewuste bedoeling, die we vijandig noemen, te onderkennen.

*

Er zijn twee soorten *Asura's* – één soort was goddelijk van oorsprong, maar is zijn goddelijke staat ontrouw geworden door eigennigheid en verzet tegen de bedoeling van de Godheid; in de Hindoeïstische geschriften wordt over hen gesproken als over de voormalige of vroegere goden; die kunnen bekeerd worden en hun bekering is in werkelijkheid noodzakelijk voor de uiteindelijke doeleinden van het universum. Maar de gewone *Asura* is niet van dien aard, hij is geen evolutief, maar een symbolisch wezen en vertegenwoordigt een vastgelegd beginsel van de schepping, dat zich niet ontwikkelt of niet verandert en daar ook niet toe bestemd is. Deze *Asura's*, zoals ook de andere vijandige wezens – *Rakhasa's*, *Pichacha's* en andere – gelijken op de duivels uit de christelijke overlevering en verzetten zich tegen de goddelijke bedoeling en het evolutieve doel in de mens; hun doel waarvoor ze bestaan en dat het kwaad is, veranderen ze niet en ze moeten, net als het kwaad, uitgeroeid worden. De *Asura* heeft geen ziel, geen psychisch wezen, dat zich tot een hogere staat moet ontwikkelen; hij heeft alleen maar

een ego en gewoonlijk een heel machtig ego. Hij heeft een mentaal, soms zelfs een hoogst geïntellectualiseerd mentaal, maar de grondslag van zijn denken en voelen is vitaal en niet mentaal, in dienst van zijn begeerten en niet van de waarheid. Hij is een formatie die door het levensprincipe is aangenomen voor een bepaald soort werk en niet een goddelijke formatie of een ziel.

*

De *Asura's* en *Rakshasa's* enz. behoren niet tot de aarde, maar tot suprafysieke werelden, maar ze beïnvloeden het leven op aarde en betwisten de Goden de beheersing over het leven, het karakter en de daden van de mens. Zij zijn de Machten der Duisternis die de Machten van het Licht bestrijden.

Ze nemen soms bezit van mensen om door bemiddeling van mensen te handelen en soms laten ze zich geboren worden in een menselijk lichaam. Wanneer ze niet langer nuttig zijn in het spel zullen ze verdwijnen of veranderen of niet langer proberen om in het krachtenspel tussenbeide te komen.

*

Ja, sommige soorten *Asura's* zijn heel godsdienstig, heel fanatiek over hun godsdienst en heel strikt wat de ethische gedragsregels betreft. Andere zijn natuurlijk net het tegendeel. Er zijn er ook die spirituele denkbeelden gebruiken zonder eraan te geloven, om er een geperverteerde draai aan te geven en de *sadhak* te misleiden. Dit is wat Shakespeare beschrijft als de duivel die de Schrift aanhaalt voor zijn eigen doeleinden. Tegenwoordig proberen ze vooral de duisternis en zwakheid van het mentale en van de vitale en materiële delen te voorschijn te brengen om de vooruitgang of vervulling van de *sadhana* te verhinderen.

*

Veel *Asura's* hebben een mooi voorkomen en kunnen zelfs een glans of licht om zich heen dragen. Het zijn de *Rakshasa's*, *Pichacha's* enz. die er afstotelijk of boosaardig uitzien.

*

Vijandige krachten. Het doel dat ze in de wereld dienen bestaat erin de mogelijkheden van de Onbewustheid en de onwetendheid een

volledige kans te geven – want deze wereld was bedoeld om deze mogelijkheden uit te werken met de supramentale harmonie als haar uiteindelijke resultaat. Het leven, het werk dat zich hier in de *Ashram* ontwikkelt, moet het probleem van de wereld aanpakken en moet daarom – het zou het niet kunnen vermijden – het conflict met de werking van de vijandige machten in de mens het hoofd bieden.

*

Het universum is stellig of lijkt tot nu toe een grof en verkwistend spel, waarin een oneerlijk spel gespeeld wordt met het toeval ten gunste van de Machten der duisternis, de Heren van de duisternis, de leugen, de dood en het lijden. Maar we moeten het aanvaarden zoals het is en als we de uitweg van de oude wijzen verwerpen de manier ontdekken om te overwinnen. De spirituele ervaring toont aan dat er achter dit alles een uitgestrekt terrein is van gelijkmoedigheid, vrede, kalmte en vrijheid en alleen door daarin over te gaan, kunnen we er inzicht in krijgen en hopen de macht te verwerven die overwint.

*

Wat het contact met de wereld en met de vijandige krachten betreft, dit is natuurlijk altijd één van de voornaamste moeilijkheden van de *sadhak*, maar de wereld en de vijandige krachten transformeren is een te zware taak en de persoonlijke transformatie kan er niet op wachten. Men moet bereiken dat men leeft in de Macht waarin deze versturende elementen niet kunnen doordringen of die ze, als ze er toch in doordringen, niet kunnen verstoren, en er zo door gelouterd en gesterkt worden, dat er in jezelf geen reactie meer is op iets vijandigs, wat het ook zij. Als er een beschermende omhulling is, een innerlijk zuiverende neerdaling, met als gevolg de vestiging van het hogere bewustzijn in het innerlijke wezen, waardoor het tenslotte zelfs in de meest uiterlijke, naar buiten gerichte actieve delen de plaats inneemt van het vroegere onwetende bewustzijn, dan zullen de wereld en de vijandige krachten niet meer van belang zijn – althans niet meer voor de eigen ziel; want er is een groter, niet persoonlijk werk waarin er natuurlijk met ze afgerekend moet worden, maar dit hoeft in het huidige stadium niet je grootste zorg te zijn.

*

Wat de *Asura's* betreft: tot nu toe zijn er niet veel die blijk hebben gegeven van berouw of van de mogelijkheid tot bekering. Het is niet verwonderlijk dat ze machtig zijn in een wereld van onwetendheid, want ze hoeven de mensen er alleen maar toe te brengen de gevestigde neigingen van hun lagere natuur te volgen, terwijl de Godheid altijd een verandering van de natuur verlangt. Je hoeft je er dus niet over te verbazen dat de *Asura* een gemakkelijker taak en een groter kortstondig succes heeft in zijn samenspel. Maar dat tijdelijke succes is niet bindend voor de toekomst.

*

ONWAARHEID EN ONWETENDHEID.

Onwetendheid betekent *Avidya*, het scheidende bewustzijn en het egoïstische mentale en leven die eruit voortvloeien en alles wat het scheidende bewustzijn en het egoïstische mentale aangeboren is. Deze Onwetendheid is het gevolg van een beweging waardoor de kosmische Intelligentie zich afscheidde van het licht van het supra-mentale (de goddelijke Gnosis) en de Waarheid verloor – de waarheid van het zijn, de waarheid van het goddelijke bewustzijn, de waarheid van kracht en actie, de waarheid van de *Ananda*. Als gevolg daarvan hebben we nu in plaats van een wereld van integrale waarheid en goddelijke harmonie, geschapen in het licht van de Goddelijke Gnosis, een wereld die gebaseerd is op de gedeeltelijke waarheden van een lagere kosmische Intelligentie, waarin alles ten dele waar en ten dele onwaar is. Dit hebben sommige van de oude denkers, zoals Shankara, die de grotere Waarheid-Kracht erachter niet ontwaarden, als *Maya* gebrandmerkt en ze hielden het voor het hoogste scheppende vermogen van de Godheid. In het bewustzijn van deze schepping is alles of beperkt of anders ontaard doordat het afgescheiden is van het integrale Licht; zelfs de waarheid die het waarneemt, is alleen maar een gedeeltelijke kennis. Daarom wordt het de onwetendheid genoemd. De Onwaarheid is niet deze *Avidya*, maar een extreem gevolg ervan. Ze is geschapen door een *Asurische* macht die in deze schepping tussenbeide komt en niet alleen maar afgescheiden is van de Waarheid en daarom beperkt in kennis en open voor dwaling, maar die ook in opstand is tegen de Waarheid of zich heeft aangewend de Waarheid alleen maar aan te grijpen om

haar te doen ontaarden. Deze Macht, de duistere *Asurische Shakti* of *Rakshasische Maya* verkondigt haar eigen ontaarde bewustzijn als de ware kennis en haar opzettelijke verdraaiingen of omkeringen van de Waarheid als de waarheid der dingen. De machten en persoonlijkheden van dit ontaarde bewustzijn dat ook doet ontaarden, noemen we vijandige wezens, vijandige krachten. Telkens wanneer deze ontaarding die door hen geschapen zijn uit het materiaal van de Onwetendheid, als de Waarheid der dingen worden verkondigd, is dat de Onwaarheid.

MACHTEN EN VERSCHIJNINGEN.

Dat zijn de krachten en wezens die er belang bij hebben de onwaarheden die ze in de wereld van de onwetendheid geschapen hebben, in stand te houden en te verkondigen als de waarheid die de mens moet volgen. In India worden ze *Asura's*, *Rakshasa's* en *Pishacha's* genoemd (respectievelijk de wezens van het gementaliseerde vitale, het middelste vitale en het lagere vitale niveau) die oppositie voeren tegen de Goden, de Machten van het Licht. Ook zij zijn Machten, want ook zij hebben hun kosmische terrein waar ze hun functie en gezag uitoefenen, en sommigen van hen waren eens Goddelijke Machten (de voormalige Goden, purveh devāh, zoals ze ergens in de *Mahabharata* worden genoemd) die tot duisternis vervallen zijn door hun opstand tegen de Goddelijke Wil achter de kosmos. Het woord 'verschijningen' betreft de vormen die ze aannemen om de wereld te regeren, vormen die vaak onecht zijn en altijd onwaarheid belichamen en soms pseudo-goddelijk zijn.

MACHTEN EN PERSOONLIJKHEDEN

Het gebruik van het woord Macht heb ik al uitgelegd – het kan van toepassing zijn op alles of op elk wezen dat op het kosmische terrein een bewuste macht uitoefent en gezag heeft over de bewustzijnsbewegingen van de wereld of over een of andere stroming daarvan. Maar de Vier waar je het over hebt (Maheshwari, Mahakali, Mahalakshmi en Mahasaraswati) zijn ook *Shakti's*, manifestaties van verschillende machten van het Allerhoogste Bewustzijn en de Allerhoogste Kracht, de Goddelijke Moeder waardoor Ze het heelal

regeert en erin werkzaam is. Tegelijkertijd zijn ze goddelijke persoonlijkheden, want elk is een wezen dat verschillende eigenschappen en persoonlijke bewustzijnsvormen van de Godheid manifesteert. Alle grote Goden zijn op deze manier persoonlijkheden van de Godheid – één Bewustzijn dat zich in veel persoonlijkheden beweegt. Zelfs in de mens zijn er veel persoonlijkheden en niet alleen maar één, zoals men vroeger placht te denken, want alle bewustzijn kan tegelijk één en veelvoudig zijn. ‘Machten en Persoonlijkheden’ beschrijft eenvoudig verschillende aspecten van hetzelfde wezen; een Macht is niet noodzakelijkerwijze onpersoonlijk en is zeker niet *avyaktam*, zoals jij oppert – integendeel, ze is een manifestatie die werkzaam is in de werelden van de Goddelijke Manifestatie.

EMANATIES

Emanaties komen overeen met je beschrijving van de *Matrikas* waar je het in je brieven over hebt. Een emanatie van de Moeder is iets van haar bewustzijn en macht dat ze vanuit haarzelf heeft doen uitgaan en dat nauw met haar verbonden blijft zolang het in werking is – wanneer zijn werking niet langer is vereist, wordt het teruggetrokken en opgenomen in zijn oorsprong, maar het kan altijd opnieuw uitgezonden en in het spel gebracht worden. Maar de verbindende draad waardoor het wordt vastgehouden, kan ook verbroken of lossier gemaakt worden, en wat als een emanatie werd uitgezonden, kan dan zijn weg vervolgen als een onafhankelijk goddelijk wezen met zijn eigen werking in de wereld. Alle Goden kunnen uit hun wezen zulke emanaties voortbrengen die in de essentie van hun bewustzijn en macht met hen identiek, maar niet vergelijkbaar zijn. In zekere zin kan men het heelal zelf een emanatie van het Opperwezen noemen. Een emanatie van de Moeder zal in het bewustzijn van de *sadhak* gewoonlijk het voorkomen, de vorm en de kenmerken hebben waarmee hij vertrouwd is.

De vier Machten van de Moeder kunnen wegens hun oorsprong in zekere zin haar Emanaties genoemd worden, net zoals de Goden Emanaties van de Godheid kunnen worden genoemd, maar ze zijn bestendiger en onveranderlijker van aard; ze zijn zowel onafhankelijke wezens die de *Adya Shakti* vrij spel laat als wezensdelen van

de Moeder, de *Mahashakti*, en ze kan zich altijd door hen manifesteren als afzonderlijke wezens of hen als haar eigen verschillende Persoonlijkheden samenbrengen en in zich besloten houden, nu eens op de achtergrond en dan weer zich vrij bewegend, al naar ze verkiest. Op het supramentale niveau zijn ze altijd in haar en handelen ze niet onafhankelijk, maar als intieme wezensdelen van de supramentale *Mahashakti* en in nauwe verbinding en harmonie met elkaar.

GODEN

Deze vier machten zijn de kosmische Godheden van de Moeder, blijvend aanwezig in het spel van de wereld; ze behoren tot de grotere kosmische Godheden op wie gezinspeeld wordt wanneer er gezegd wordt dat de Moeder als de *Mahashakti* van deze driedelige wereld 'daar (op het bovenmentale niveau) boven de Goden staat'. Zoals gezegd zijn de Goden naar oorsprong en wezen bestendige Emanaties van de Godheid, die door de Transcendente Moeder, de *Adya Shakti*, zijn uitgezonden uit het Opperwezen; in hun kosmische werking zijn ze Machten en Persoonlijkheden van de Godheid, ieder met zijn onafhankelijke kosmische status, functie en werk in het universum. Zij zijn geen onpersoonlijke entiteiten, maar kosmische Persoonlijkheden, hoewel ze zich achter de beweging van onpersoonlijke krachten kunnen maskeren en dat gewoonlijk ook doen. Maar terwijl ze in het Bovenmentale en in de driedelige wereld als onafhankelijke wezens verschijnen, keren ze in het Supramentale terug in de Ene en zijn daar verenigd in één enkele harmonische werking als veelvoudige Persoonlijkheden van de Ene Persoon, de Goddelijke *Purushottama*.

AANWEZIGHEID

Het is de bedoeling met het woord Aanwezigheid het gevoel en de waarneming van de Godheid als een Wezen aan te geven, gevoeld als aanwezig in je bestaan en bewustzijn, of in relatie ermee, zonder de noodzakelijkheid van een nadere kwalificatie of beschrijving. Zo kan er van 'de onuitsprekelijke Aanwezigheid' alleen maar gezegd worden dat ze er is en daar kan of hoeft niets aan toegevoegd te

worden, al weet men tegelijkertijd dat alles aanwezig is, persoonlijkheid en onpersoonlijkheid, Macht, Licht en *Ananda* en al het overige, en dat alles uit die onbeschrijfelijke Aanwezigheid voortvloeit. Het woord kan soms in een minder absolute zin gebruikt worden, maar dit is altijd de fundamentele betekenis – het wezenlijke waarnemen van de wezenlijke Aanwezigheid die al het andere steunt.

DE TRANSCENDENTE MOEDER

Zij wordt de *Adya Shakti* genoemd; ze is het Allerhoogste Bewustzijn en de Allerhoogste Macht boven het universum en al de Goden worden door haar gemanifesteerd; zelfs de supramentale *Ishwara*, de supramentale *Purushottama* van wie de Goden Machten en Persoonlijkheden zijn, wordt door haar manifest.

HET DOEL VAN HET AVATARSCHAP

Zeker, voor het bewustzijn van de aarde is het feit dat de Godheid zich manifesteert de grootste luister. Denk aan de duisternis hier en hoe het zou zijn als de Godheid niet rechtstreeks tussenbeide kwam en het Licht der Lichten niet in deze duisternis doorbrak – want dat is de betekenis van de manifestatie.

*

De *Avatar* is nodig wanneer een speciaal werk moet worden gedaan en tijdens crises in de evolutie. De *Avatar* is een speciale manifestatie, terwijl de Godheid voor de overige tijd als een *Vibhuti* binnen de gewone menselijke beperkingen werkt.

*

Het Avatarschap zou weinig betekenis hebben als het niet met de evolutie verbonden was. De processie van de tien *Avatars* volgens de Hindoes is op zichzelf als het ware een parabel van de evolutie. Eerst de Vis-Avatar, dan het amfibische dier zowel te land als te water, dan het dier op het land, dan de mens-Leeuw Avatar, de brug tussen mens en dier, dan de mens als dwerg, klein, onontwikkeld en fysiek, maar met de godheid in zich en die het bestaan in bezit neemt; dan de *rajasische*, de *sattwische* en de *nirguna Avatars* die de menselijke ontwikkeling van de vitaal-rajasische tot de sattwisch-mentale mens leiden, en daarna de bovenmentale supermens. Krishna, Boeddha en Kalki stellen de drie laatste stadia voor, de stadia van de spirituele ontwikkeling. Krishna opent de mogelijkheid tot het bovenmentale, Boeddha probeert daaraan voorbij te schieten naar de hoogste bevrijding, maar die bevrijding is nog negatief, zonder dat hij op aarde terugkeert om de evolutie positief te voltooien. Kalki moet dit verbeteren door het Koninkrijk Gods op aarde te brengen en de *Asurische* krachten die zich daartegen verzetten, te vernietigen. De progressie is treffend en onmiskenbaar.

Wat de levens van de *Avatar* daartussenin betreft, bedenk dat Krishna het heeft over veel levens in het verleden, niet alleen over de enkele soevereine levens en ook dat hij, terwijl hij over zichzelf spreekt als de Godheid, zich in één passage beschrijft als een *Vibhuti*.

We mogen daarom vrijwel zeker aannemen dat hij zich in veel levens als *Vibhuti* heeft gemanifesteerd, waarbij hij het vollediger Goddelijke Bewustzijn gemaskeerd hield. Als we aanvaarden dat de evolutie leiden het doel van het Avatarschap is, dan is het heel redelijk dat de Godheid als *Avatar* in de grote overgangsstadia verschijnt en als *Vibhuti* om de minder belangrijke overgangen te bevorderen.

*

Ik heb de puranische lijst van *Avatars* alleen maar genomen en geïnterpreteerd als een parabel van de evolutie om aan te tonen dat het idee van een evolutie in de theorie van het Avatarschap is inbegrepen. Of men nu Boeddha als *Avatar* aanvaardt of zijn plaats liever aan anderen wil toekennen, (in sommige lijsten staat Balaram in de plaats van Boeddha) is een kwestie van persoonlijke mening. De Boeddhistische Jakata's zijn legenden over de vroegere incarnaties van de Boeddha, dikwijls met een belerende strekking en maken geen deel uit van het Hindoeïstische stelsel. Voor de Boeddhisten was Boeddha helemaal geen *Avatar*; hij was de ziel die de ladder van de spirituele evolutie bestegen had, totdat ze het laatste stadium van haar vrijmaking had bereikt – hoewel het Boeddhisme onder invloed van het Hindoeïsme het denkbeeld van een eeuwige Boeddha boven alles ontwikkelde, was dit geen algemeen of fundamenteel boeddhistisch denkbeeld. Of de Godheid in de manifestatie van zijn Avatarschap kon verkiezen de evolutieve lijn te volgen vanaf de laagste trap, om zich daarna op elke trap te manifesteren als een *Vibhuti*, is weer een vraag waarop het antwoord niet onvermijdelijk ontkenkend hoeft te zijn. Als we het idee van een evolutie aanvaarden, kan zo iets zijn plaats hebben.

Als Boeddha iets anders onderwees dan Krishna, dan verhindert dat niet dat zijn komst in de spirituele evolutie noodzakelijk was. De enige vraag is of de poging om door ontkenning van het kosmische bestaan op te klimmen tot de hoogten van een absoluut *Nirvana*, al dan niet een noodzakelijke stap was, in aanmerking genomen dat men de poging om het Allerhoogste te bereiken kan doen door zowel het *neti-neti*, (het is niet dit, het is niet dat) als het *iti-iti* (het is dit, het is dit) te volgen.

Krishna is niet het supramentale Licht. De neerdaling van Krishna zou de neerdaling van de bovenmentale Godheid betekenen om de neerdaling van het supramentale en de *Ananda* voor te bereiden, hoewel hij het zelf feitelijk niet is. Krishna is de *Anandamaya*; hij steunt de evolutie door het bovenmentale en leidt haar naar de *Ananda*.

*

Maar bij een nieuwe geboorte stelt elk wezen een nieuw mentaal, een nieuw vitaal en een nieuw fysiek lichaam samen – anders zou John Smith altijd John Smith blijven en geen kans hebben om Piyusha Ghose te worden. Natuurlijk zijn er in het innerlijk vroegere persoonlijkheden die bijdragen tot het nieuwe leven, maar ik heb het nu over de nieuwe zichtbare persoonlijkheid, de uiterlijke mens, vitaal en fysiek. Het psychische wezen houdt de verbinding tussen de geboorten in stand en scheidt alle manifestaties van dezelfde persoon. Men kan dus verwachten dat de *Avatar* telkens een nieuwe persoonlijkheid aanneemt, een persoonlijkheid die geschikt is voor de nieuwe tijd, het nieuwe werk en de nieuwe omgeving. Naar mijn opvatting heeft de nieuwe persoonlijkheid een reeks geboorten als *Avatar* achter zich, geboorten waarin de tussenliggende evolutie van tijdperk tot tijdperk werd gevolgd en geholpen.

*

Degenen die met Krishna samen waren, waren, naar het zich laat aanzien, mensen zoals alle anderen. Ze spraken met elkaar en gingen met elkaar om zoals mensen onder elkaar en werden door de anderen om hen heen niet als goden beschouwd. Door de meesten werd Krishna zelf als een mens gekend – alleen maar enkelen vereerden hem als de Godheid.

*

Een *Avatar* is globaal genomen iemand die zich bewust is van de aanwezigheid en de macht van de Godheid, die hem ingeboren is of in hem is neergedaald en die van binnenuit zijn wil, leven en handelingen leidt; hij voelt zich innerlijk vereenzelvigd met een goddelijke macht en aanwezigheid.

Een *Vibhuti* wordt verondersteld een bepaalde macht van de

Godheid te belichamen en wordt daardoor in staat gesteld om met grote kracht in de wereld op te treden, maar dit is alles wat nodig is om hem tot een *Vibhuti* te maken; de macht kan heel groot zijn, maar het bewustzijn is niet dat van de ingeboren of de in het innerlijk wonende Godheid. Dit is het onderscheid dat we kunnen opmaken uit de *Gita*, de belangrijkste autoriteit over dit onderwerp. Als we ons aan dit onderscheid houden, kunnen we met vertrouwen zeggen dat Rama en Krishna, naar wat over hen gezegd wordt, als *Avatar* kunnen worden aangenomen; Boeddha gaat ook door voor *Avatar*, hoewel met een meer onpersoonlijk bewustzijn van de Macht in hem. Ramakrishna gaf uitdrukking aan hetzelfde bewustzijn toen hij zei dat Hij die Rama en Krishna was in hem was. Maar Chaitanya is een speciaal geval, want naar wat over hem verteld wordt, voelde hij zich gewoon een *bhakta* van Krishna, meer niet en dat zei hij ook van zichzelf, maar op grote momenten manifesteerde hij Krishna, zijn mentale en zijn lichaam werden stralend – dan was hij Krishna zelf en sprak en trad op als de Heer. Zijn tijdgenoten zagen in hem een *Avatar* van Krishna, een manifestatie van de Goddelijke Liefde.

Shankara en Vivekananda waren stellig *Vibhuti's*; ze kunnen niet voor meer gehouden worden, hoewel ze als *Vibhuti's* heel groot waren.

*

Mohammed zou zelf het idee dat hij een *Avatar* was van de hand gewezen hebben, we moeten hem daarom alleen beschouwen als de profeet, het instrument, de *Vibhuti*. Christus verwezenlijkte zichzelf als de Zoon die één is met de Vader – daarom moet hij een *amśāvatāra* zijn, een gedeeltelijke incarnatie.

*

Wat Leonardo da Vinci in zich besloten hield was het gehele nieuwe tijdperk van Europa met zijn vele aspecten. Maar er was geen sprake van Avatarschap of een bewustzijn van een neerdaling of een pressie van spirituele krachten. Mystiek maakte geen deel uit van wat hij moest manifesteren.

*

Het verschijnsel Avatarschap heeft twee kanten: het Goddelijke Bewustzijn en de instrumentale persoonlijkheid. Het Goddelijke

Bewustzijn is almachtig, maar heeft de instrumentale persoonlijkheid uitgezonden in de Natuur, onder de condities van de Natuur, en gebruikt die volgens de regels van het spel – hoewel soms ook om die regels te veranderen. Als het Avatarschap alleen maar een flitsend wonder is, zie ik er het nut niet van in. Als het een samenhangend deel uitmaakt van de ordening van de almachtige Godheid in de Natuur, kan ik het begrijpen en aanvaarden.

*

Ik heb gezegd dat de *Avatar* iemand is die komt om de Weg naar een hoger bewustzijn voor de mensheid te openen – als niemand de Weg kan volgen, dan is of onze opvatting van de zaak, die ook de zaak van Christus, Krishna en Boeddha is, totaal verkeerd, of het gehele leven en werk van de *Avatar* is volkomen vergeefs. X lijkt te bedoelen dat er geen weg en geen mogelijkheid is om hen te volgen en dat de strijd en het lijden van de *Avatar* onwerkkelijk en klinkklare onzin zijn – voor iemand die de Godheid vertegenwoordigt bestaat er geen mogelijkheid tot lijden. Zo'n opvatting maakt het gehele idee van het Avatarschap onzin; dan heeft het geen reden, geen noodzakelijkheid en geen betekenis. Daar de Godheid almachtig is, kan hij mensen op een hoger plan brengen zonder de moeite te nemen op aarde neer te dalen. Alleen wanneer het deel uitmaakt van de wereld-ordening dat hij de last van de mensheid op zich moet nemen en de Weg openen, heeft het Avatarschap enige betekenis.

*

De *Avatar* wordt niet verondersteld op een niet-menselijke manier te handelen – hij aanvaardt het menselijk handelen en gebruikt de menselijke methoden met het menselijke bewustzijn op de voorgrond en de Godheid erachter. Als hij dat niet deed, zou het geen betekenis hebben dat hij een menselijk lichaam aanneemt en zou het voor niemand van enig nut zijn. Hij had dan net zo goed boven kunnen blijven en de dingen van daaruit kunnen doen.

*

De moeilijkheid betreffende het Goddelijke en het menselijke komt ook voort uit het mentale. Het Goddelijke is in het menselijke aanwezig en wanneer het menselijke zijn hoogste aspiraties en

neigingen vervult en overtreft, wordt het het Goddelijke. Je kon in je neerslachtigheid niet begrijpen dat wanneer de Godheid neerdaalt, hij de last van de mensheid op zich neemt om er bovenuit te stijgen – hij wordt menselijk om de mensheid te tonen hoe ze goddelijk kan worden. Maar dat kan niet worden gedaan door iemand die alleen maar een zwakkeling is zonder een goddelijke Aanwezigheid in zich of zonder goddelijke Kracht achter zich – hij moet sterk zijn om zijn kracht te kunnen meedelen aan allen die bereid zijn haar te ontvangen. Daarom is er een dubbel element in hem: het menselijke op de voorgrond, het Goddelijke daarachter – en dit geeft de indruk van onpeilbaarheid waar je je over beklagt. Als je alleen maar naar het menselijke kijkt, alleen met het uiterlijke oog kijkt en niet bereid bent om iets anders te zien, dan zul je alleen maar een menselijk wezen zien – zoek je de Godheid, dan zul je de Godheid vinden.

*

Avatars of *Vibhuti's* hebben de kennis die nodig is voor hun werk, meer hoeven ze niet te hebben. Er was volstrekt geen reden waarom Boeddha had moeten weten wat er in Rome aan de hand was. Zelfs een *Avatar* manifesteert niet de gehele Goddelijke alwetendheid en almacht; hij komt niet voor zulk onnodig vertoon; het is allemaal achter hem aanwezig, maar niet op de voorgrond van zijn bewustzijn. Wat de *Vibhuti* betreft, de *Vibhuti* hoeft zelfs niet eens te weten dat hij een macht van de Godheid is. Sommige *Vibhuti's*, zoals Julius Ceasar bijvoorbeeld, waren atheïsten. Boeddha geloofde zelf niet in een persoonlijke God, alleen maar in een onpersoonlijke en onbeschrijflijke Bestendigheid.

*

De mensen doen de dingen goed door een duidelijke mentale relatie; ze zien de dingen en doen de dingen door hun mentale en ze verlangen een mentale, menselijke volmaaktheid. Wanneer ze over een manifestatie van de Godheid denken, dan geloven ze dat het een buitengewone volmaaktheid moet zijn in het doen van gewone menselijke dingen – een buitengewone begaafdheid voor zaken, politiek, poëzie of beeldende kunst, een nauwkeurige herinnering, nooit fouten maken, nooit verliezen of nooit mislukken. Of anders denken ze aan dingen die voor hen supermenselijk zijn, zoals niet

eten, de beurswaarde van de katoenaandelen voorspellen, op spijkers slapen of ze inslikken.... Dat alles heeft niets te maken met een manifestatie van de Godheid. Zulke menselijke denkbeelden zijn verkeerd.

De Godheid werkt volgens een ander bewustzijn, het bewustzijn van de Waarheid boven en de *Lila* beneden, en het werkt in overeenstemming met de behoefte van de *Lila*, niet in overeenstemming met wat de mens zich voorstelt dat het al dan niet zou moeten doen. Dit is het eerste dat men moet vatten, anders kan men niets begrijpen van de manifestatie van de Godheid.

*

Als de Godheid niet in essentie almachtig was, zou Hij nergens almachtig kunnen zijn – hetzij in het supramentale of ergens anders. Dat hij verkiest zijn werk door voorwaarden te beperken of te bepalen, maakt hem niet minder almachtig. Zijn zelfbeperking is op zichzelf een daad van almacht....

Waarom zou de Godheid gebonden zijn te slagen in alles wat hij onderneemt? Als een mislukking hem nu eens beter zou passen en beter het uiteindelijke doel dienen? Wat een starre, primitieve denkbeelden omtrent de Godheid!

Er zijn bepaalde voorwaarden voor het spel vastgesteld en zolang die onveranderd blijven, worden bepaalde dingen niet gedaan – dus zeggen wij dat ze onmogelijk zijn, dat ze niet gedaan *kunnen* worden. Als de voorwaarden veranderd zijn, worden dezelfde dingen wel gedaan of worden op z'n minst geoorloofd, kunnen worden toegestaan en worden wettig volgens de zogenaamde wetten van de Natuur en dan zeggen we dat ze gedaan kunnen worden. Ook de Godheid werkt in overeenstemming met de voorwaarden van het spel. Hij kan ze veranderen, maar Hij moet ze eerst veranderen en niet, terwijl hij dezelfde voorwaarden in stand houdt, te werk gaan door middel van een reeks wonderen.

*

Als de *Avatars* bedriegers zijn, hebben ze geen waarde voor anderen en geen waarachtige uitwerking; dan wordt het Avatarschap volkomen irrationeel, onwerkelijk en zinloos. De Godheid hoeft niet voor zichzelf te lijden of te strijden; als hij dat op zich neemt, dan is het

om de last van de mensheid te dragen en de wereld en de mensen te helpen; en als het lijden en strijden een hulp moet zijn, dan moet het werkelijk zijn. Bedriegerij of leugen kunnen niet helpen. Het moet net zo werkelijk zijn als de strijd en het lijden van de mensen zelf – de Godheid draagt dat en wijst tegelijkertijd de uitweg. Anders heeft zijn aannemen van de menselijke natuur geen betekenis, geen nut en geen waarde. Waartoe dient het dat je het Avatarschap aanvaardt als je er alle betekenis aan ontnemt?

*

Ik herhaal: wanneer de Godheid de last van de aardse natuur op zich neemt, dan doet hij dat volkomen oprecht en zonder goocheltoeren of pretenties. Als hij iets achter zich heeft dat altijd door de omhullingen heen te voorschijn komt, is dat essentieel hetzelfde iets, zij het in een hogere graad, dat anderen achter zich hebben – en juist om dat te wekken, komt hij op aarde....

Het psychische wezen doet hetzelfde voor allen die voor de spirituele weg bestemd zijn – de mensen hoeven geen uitzonderlijke wezens te zijn om het te volgen. Je maakt altijd de fout op hetzelfde aambeeld te hameren waar het grootheid betreft – alsof alleen de groten spiritueel kunnen zijn.

*

Nee, zeker niet, een *Avatar* hoeft helemaal geen spirituele profeet te zijn – in feite is hij nooit alleen maar een profeet, hij is een verwezenlijker, een grondlegger – niet alleen van uiterlijke dingen, al verwerkelijkt hij ook iets in de uiterlijke wereld, maar, zoals ik zei, van iets wezenlijks en radicaals dat nodig is voor de aardse evolutie, die de evolutie van de belichaamde geest in opeenvolgende stadia naar de Godheid is. Het was helemaal Rama's taak niet het spirituele stadium van die evolutie te vestigen, dus bekommerde hij zich er niet in het minst om. Zijn taak was Ravana te vernietigen en het Rama-rijk te vestigen, met andere woorden, voor de toekomst de mogelijkheden vast te leggen voor een orde die geschikt is voor de *Sattwische*, geciviliseerde mens, die zijn leven bestuurt door de rede, de meer verfijnde gevoelens, de moraal of tenminste morele idealen zoals waarheid, gehoorzaamheid, samenwerking en harmonie en de zin voor huiselijke en openbare orde – dit alles te vestigen in een wereld

die nog beheerst werd door anarchistische krachten, het dierlijke mentale en de machten van het vitale ego waarvoor zelfvoldoening de levensregel was – met andere woorden door de *Vanara*'s en *Rakshasa*'s. Dat is de betekenis van Rama en zijn levenswerk en naarmate hij dit vervuld heeft of niet, moet hij beoordeeld worden als *Avatar* of als geen *Avatar*.... Het was zijn taak om niet noodzakelijkerwijze een volmaakte, maar wel een grotendeels representatieve *sattwische* Mens te zijn, een trouwe echtgenoot en minnaar, een liefhebbende en gehoorzame zoon, een genegen en volmaakte broer, vader en vriend.... Maar bovenal was het zijn taak die dingen symbolisch voor te stellen en te vestigen waarvan de sociale idee en haar stabiliteit afhankelijk zijn: waarheid en eergevoel, het besef van het *Dharma*, burgerzin en het besef van orde. Aan het eerste, aan waarheid en eer veelmeer dan aan zijn kinderlijke liefde voor en gehoorzaamheid aan zijn vader – hoewel ook daaraan – offerde hij zijn persoonlijke rechten op als troonopvolger, gekozen door de koning en de hoge raad, en veertien van de beste jaren van zijn leven waarin hij in ballingschap ging in het oerwoud. Aan zijn burgerzin en besef van openbare orde (de grote en hoogste burgerdeugd in de ogen van de oude Indiërs, Grieken en Romeinen, want in die tijd was de instandhouding van de geordende gemeenschap, niet van de afzonderlijke ontwikkeling en zelfvoldoening van de enkeling, de dringende behoefte van de menselijke evolutie) offerde hij zijn eigen geluk op, zijn gezinsleven en het geluk van Sita. Daarin was hij één met het morele besef van alle antieke rassen, hoewel in strijd met de latere romantische, individualistische, sentimentele moraliteit van de moderne mens, die zich zijn minder strenge moraliteit kan veroorloven juist omdat de ouden de enkeling opofferden om de wereld zeker te stellen voor de geest van sociale orde. Tenslotte was het Rama's taak de wereld zeker te stellen voor het ideaal van de *sattwische* mens door de heerschappij van *Ravana*, de dreiging van de *Rakshasa*, te niet te doen. Hij deed dit alles met zulke goddelijke bezieling in zijn persoonlijkheid en daden, dat zijn gestalte meer dan twee millennia zijn stempel heeft gedrukt op de Indiase cultuur en dat wat hij vertegenwoordigde de rede en het idealiserende mentale van de mens in alle landen heeft beheerst en dat, ondanks het voortdurende verzet van het menselijke vitale, waarschijnlijk zal blijven doen, totdat er een groter ideaal verschijnt. En jij beweert

dat hij in weerwil van dat alles geen *Avatar* was? Zoals je wilt – maar hij behoort in ieder geval tot de enkele allergrootste *Vibhuti's*. Je kunt hem nu ontronen – want het *sattwische* ideaal voldoet de mens niet langer en hij zoekt nu naar iets meer – maar zijn werk en betekenis blijven hun stempel drukken op het verleden van het evoluerende aardse ras. Toen ik het had over het hiaat dat door zijn afwezigheid zou ontstaan, bedoelde ik geen hiaat onder de profeten en de intellectuelen, maar een hiaat in het schema van het Avatarschap – er was iemand die de *Avatar* van de *sattwische* Mens was, zoals Krishna de *Avatar* was van de bovenmentale Supermens, en ik kan niemand anders dan Rama zien om deze plaats in te nemen....

*

...De oude *Avatars*, behalve Boeddha, waren noch normen van perfectie noch spirituele leermeesters – ondanks de *Gita* die, naar Krishna zegt, uitgesproken werd op een moment van supramentaal bewustzijn, dat hij onmiddellijk daarop verloor. Ze waren, als ik het zo mag zeggen, representatieve kosmische mensen, die instrumenten waren van een Goddelijke Interventie om bepaalde dingen in de evolutie van het aardse ras vast te leggen....

*

De vraag was of er aan de Goddelijke Manifestatie niet bepaalde eisen van volmaaktheid gesteld moeten worden – iets dat mij totaal niet toepasselijk leek op de werkelijkheid. Ik breng twee stellingen naar voren die me onontbeerlijk lijken, tenzij we alle spirituele kennis moeten omkeren ten gunste van de moderne Europese denkbeelden. Ten eerste: de Goddelijke Manifestatie heeft, zelfs wanneer ze zich op mentale en menselijke wijze manifesteert, een bewustzijn achter zich dat groter is dan het mentale en niet gebonden door de bekrompen mentale en morele conventies van dit erg onwetende menselijke ras; deze normen aan de Godheid te willen opleggen, is dus een poging tot het irrationele en onmogelijke. Ten tweede: dit Goddelijke Bewustzijn, achter de ogenschijnlijke persoonlijkheid, bekommert zich fundamenteel alleen maar om twee dingen: de waarheid boven en de *Lila* hier beneden en het doel van de incarnatie of manifestatie; het doet wat daarvoor nodig is op de

manier die dat groter-dan-menselijke bewustzijn ziet als de noodzakelijke en voorbestemde manier. Maar ik begrijp niet hoe dit alles mij zou kunnen verhinderen mentale vragen te beantwoorden. Zoals ik zelf heb aangetoond: als iets voor het goddelijke doel noodzakelijk is, dan moet het gedaan worden. Naar ik meen heeft Sri Ramakrishna zelf op duizenden vragen geantwoord. Maar het moeten zulke antwoorden zijn als hij gaf en zoals ik die probeer te geven vanuit een hogere spirituele ervaring, vanuit een diepere bron van kennis en niet met de gladde middelen van het logische intellect, dat zijn onwetendheid probeert te coördineren. Nog minder kan een goddelijke waarheid onderworpen worden aan de oordelen van het intellect om door dit gezag veroordeeld of vrijgesproken te worden, want dit gezag is niet voldoende tot oordelen bevoegd of bekwaam.

*

Nog iets over groot en minder groot. Is kapitein John Higgins van de S.S. Mauretania een groter man dan Christoffel Columbus, omdat hij Amerika zonder moeite in enkele dagen kan bereiken? Is iemand die gepromoveerd is in de wijsbegeerte groter dan Plato, omdat hij kan redeneren over problemen en stelsels die zelfs nooit bij Plato waren opgekomen? Nee, de mensheid heeft alleen maar een groter wetenschappelijk vermogen gekregen, dat door elke goede navigator kan worden gebruikt of een ruimere intellectuele kennis, die elke filosofisch geschoolde kan gebruiken. Je zult zeggen dat een groter wetenschappelijk vermogen en een uitgebreider kennis geen bewustzijnsverandering is. Goed, maar er is Rama en er is Ramakrishna. Rama sprak altijd vanuit de denkende intelligentie, het gemeenschappelijk bezit van de ontwikkelde mens en Ramakrishna voortdurend vanuit een snelle en verlichte spirituele intuïtie. Kun je me zeggen wie groter is? De *Avatar* die door geheel India erkend wordt? Of de heilige en yogi die alleen maar door zijn discipelen en door sommige andere volgelingen als een *Avatar* wordt erkend?

*

Hij [Boeddha] had een krachtiger vitaal dan Ramakrishna, een ontzaglijke wil en een onoverwinnelijk denkend mentaal. Als hij een gewoon leven had geleid, zou hij een groot organisator, veroveraar en creatieve persoonlijkheid geweest zijn. Als iemand opklimt tot

een hoger bewustzijnsniveau, volgt daar niet noodzakelijk uit dat hij een grotere man van de daad of een grotere scheppende persoonlijkheid zal zijn. Men kan opklimmen tot spirituele niveaus van inspiratie waar Shakespeare nooit van gedroomd heeft en toch geen even groot poëtisch schepper zijn als Shakespeare. ‘Grootheid’ is niet het doel van spirituele verwezenlijking, net zo min als roem of succes in de wereld – hoe zouden deze dingen de maatstaf van spirituele verwezenlijking kunnen zijn?

*

Het antwoord op de vraag hangt af van de waarde die we aan spirituele verwezenlijking hechten en aan de gegevens van andere bewustzijnsniveaus dan het fysieke, en ook van de aard van de relaties tussen het kosmische bewustzijn en het individuele en collectieve bewustzijn van de mens. Uit het oogpunt van de spirituele en occulte Waarheid is wat in het menselijke bewustzijn vorm aanneemt, een weerspiegeling en een bepaald soort formatie, in een moeilijk medium, van dingen die veel groter zijn in hun licht, macht en schoonheid of in hun kracht en bereik, die tot het menselijke bewustzijn kwamen vanuit het kosmische bewustzijn waarvan de mens een beperkt en in zijn huidige evolutie stadium nog onwetend deel is. Al de verklaringen van de genius van het ras, van het bewustzijn van een volk dat de Goden en hun vormen schept, zijn heel eenzijdig, enigszins oppervlakkig en op zich een misleidende waarheid. Het mentale van de mens is geen oorspronkelijke schepper, het is een bemiddelaar; om te scheppen moet het eerst een ‘inspiratie’ ontvangen, iets dat overkomt of ingegeven wordt vanuit het kosmische bewustzijn en het doet daarmee wat het kan. God is, maar de opvattingen van de mens over God zijn weerspiegelingen in zijn eigen mentaliteit, soms van de Godheid, soms van andere mensen en Machten en zij zijn wat zijn mentaliteit kan maken van de ingevingen die tot hem komen en die, zolang ze nog mentaal zijn, zolang hij geen hogere en meer waarachtige, geen spirituele of mystieke kennis bereikt heeft, doorgaans heel eenzijdig en onvolkomen zijn. De Goden bestonden al, ze zijn niet door de mens geschapen, zelfs al schijnt hij hen zich naar zijn eigen beeld voor te stellen; in de grond formuleert hij naar zijn beste vermogen de waarheid over hen die hij uit de kosmische Realiteit ontvangt. Een

kunstenaar of een *Bhakta* kan misschien een visioen van de Goden hebben en dat kan in het bewustzijn van het ras vastgelegd en veralgemeend worden en in die zin kan het waar zijn dat de mens de Goden hun vorm geeft, maar hij verzint deze vormen niet, hij registreert wat hij ziet; de vormen die hij geeft, zijn hem gegeven. In de 'conventionele' vorm van Krishna hebben de mensen belichaamd wat ze van zijn eeuwige schoonheid konden zien en wat ze gezien hebben, kan zowel waar als mooi zijn, het brengt iets over van de vorm, maar het is vrijwel zeker dat als er een eeuwige vorm van die eeuwige schoonheid bestaat, die duizendmaal mooier is dan wat de mens tot nu toe ervan heeft kunnen zien. Moeder India is geen stuk grond, ze is een Macht, een Godheid, want alle naties hebben zo'n *Devi* die hun aparte bestaan ondersteunt en laat blijven bestaan. Zulke wezens zijn even werkelijk als de mens die zij beïnvloeden en bestendiger werkelijk, maar ze behoren tot een hoger niveau, ze maken deel uit van het kosmische bewustzijn en zijn en werken hier op aarde door het menselijke bewustzijn waarop ze hun invloed uitoefenen, te vormen. Het is natuurlijk dat de mens, die alleen maar zijn eigen individuele en nationale bewustzijn en het bewustzijn van het ras aan het werk ziet en niet ziet wat erop inwerkt en het vormt, denkt dat alles door hem geschapen is en dat er niets achter schuilt dat kosmisch en groter is. Het Krishna-bewustzijn is een realiteit, maar als er geen Krishna was, zou er geen Krishna-bewustzijn kunnen zijn; behalve in willekeurige metafysische abstracties kan er geen bewustzijn zijn zonder een Wezen dat bewust is. De persoon geeft waarde en werkelijkheid aan de persoonlijkheid, hij drukt er zich in uit en wordt er niet door gevormd. Krishna is een wezen, een persoon en als de Goddelijke Persoon ontmoeten we hem, horen zijn stem, praten met hem en voelen zijn aanwezigheid. Over het bewustzijn van Krishna spreken als over iets dat apart van Krishna bestaat, is een dwaling van het mentale dat altijd het onscheidbare scheidt en ook de neiging heeft om het onpersoonlijke als groter, reëler en duurzamer te beschouwen dan de persoon, omdat het abstract is. Dergelijke scheidingen kunnen nuttig zijn voor de eigen doelstellingen van het mentale, maar ze vormen niet de werkelijke waarheid; in de werkelijke waarheid zijn het wezen of de persoon en zijn onpersoonlijkheid of zijnstoestand één werkelijkheid.

De historiciteit van Krishna is van minder spiritueel belang en niet

essentieel, maar heeft toch een aanzienlijke waarde. Het lijkt me dat er geen redelijke twijfel kan bestaan over het feit dat de mens Krishna geen legende of dichterlijk verzinsel was, maar werkelijk op aarde bestond en een rol gespeeld heeft in het Indiase verleden. Twee feiten komen duidelijk naar voren: dat hij als een belangrijke spirituele figuur werd beschouwd, iemand wiens spirituele verlichting in één van de *Upanishaden* te boek werd gesteld, en dat hij traditioneel als een goddelijk mens beschouwd werd, die na zijn dood als een godheid werd vereerd; dit afgezien van de geschiedenis in de *Mahabharata* en de *Purana's*. Er is geen reden om aan te nemen dat de verbinding van zijn naam met de ontwikkeling van de Bhagavata-godsdienst, een belangrijke stroming in het geheel van de Indiase spiritualiteit, gebaseerd was op niet meer dan een legende of een poëtisch verzinsel. De *Mahabharata* is een gedicht, geen geschiedenis, maar dat gedicht is duidelijk gebaseerd op een grote historische gebeurtenis, die door de traditie in de herinnering is bewaard; sommige van de figuren die erin voorkomen: Dhritarashtra, Parikshit bijvoorbeeld, hebben stellig bestaan en het verhaal van de rol die Krishna speelde als aanvoerder, krijgsman en staatsman, kan op zichzelf als waarschijnlijk worden aanvaard en naar het zich laat aanzien, is het verhaal gebaseerd op een traditie waaraan een historische waarde kan worden toegekend en die niet de schijn heeft van een mythe of een louter dichterlijk verzinsel. Meer kan er van het standpunt van de theoretische rede niet met stelligheid gezegd worden over de historische figuur, de mens Krishna, maar naar mijn mening behelst het veel meer en ik heb de incarnatie altijd als een feit beschouwd en de historiciteit van Krishna aanvaard, zoals ik de historiciteit van Christus aanvaard.

Het verhaal over *Brindavan* is iets anders, het vormt geen deel van het belangrijkste verhaal van de *Mahabharata* en is van *Puranische* oorsprong, en men zou kunnen verdedigen dat het altijd al symbolisch bedoeld was. Er was een tijd waarin ik deze verklaring aanvaardde, maar ik heb haar naderhand moeten opgeven, er is niets in de *Purana's* dat een dergelijke bedoeling verraadt. Het lijkt me dat het is verteld als iets dat werkelijk ergens gebeurd is of gebeurt. De *Gopi's* zijn werkelijk voor hen, geen symbolen. Het was op zijn minst een occulte waarheid voor hen en occult en symbolisch zijn niet hetzelfde; het symbool kan alleen een betekenisvolle mentale con-

structie of een bedenksel van de verbeelding zijn, maar het occulte is een werkelijkheid die ergens actueel is, als het ware achter het materiële toneel, en die haar waarheid kan hebben voor het leven op aarde en haar invloed erop kan zich daar zelfs belichamen. De *Lila* van de *Gopi's* schijnt te worden opgevat als iets dat zich aldoor afspeelt in een goddelijk *Gokul* en dat zich in een aards *Brindavan* heeft geprojecteerd en dat altijd kan worden verwezenlijkt en waarvan de betekenis werkelijk kan worden gemaakt in de ziel. Er moet verondersteld worden dat het voor de schrijvers van de *Purana's* tijdens het leven van de belichaamde Krishna werkelijk op aarde werd geprojecteerd en zo werd het door de religieuze geest van India aanvaard.

Deze problemen en de bespiegelingen waartoe ze aanleiding hebben gegeven, zijn niet onontbeerlijk voor het spirituele leven. Daarin gaat het om het contact met Krishna en de groei naar het Krishna-bewustzijn, de aanwezigheid, de spirituele relatie, de vereniging in de ziel en, totdat dit is bereikt, om de aspiratie, de groei in *bhakti* en elke verlichting die men onderweg kan krijgen. Voor iemand die dit alles heeft ervaren, die in de aanwezigheid heeft geleefd, de stem heeft gehoord, die Krishna heeft gekend als Vriend of Minnaar, Leidsman, Leraar, Meester of meer nog voor iemand wiens gehele bewustzijn door het contact veranderd werd of die de aanwezigheid in zich heeft gevoeld – voor zo iemand zijn al zulke vragen alleen maar van uiterlijk en oppervlakkig belang. Zo heeft ook het overige nauwelijks belang voor iemand die het contact met het innerlijke *Brindavan* en de *Lila* van de *Gopi's* heeft gehad, die zich heeft overgegeven en de betovering van de vreugde en de schoonheid heeft ondergaan, of zelfs die zich alleen maar tot de klank van de fluit heeft gekeerd. Maar als men de historische werkelijkheid van de incarnatie kan aanvaarden, is er vanuit een ander oogpunt de grote spirituele winst dat men een steunpunt heeft voor een meer concrete verwezenlijking in de overtuiging dat de Godheid toch minstens ééns zichtbaar de aarde heeft beroerd, de manifestatie mogelijk heeft gemaakt en het voor de goddelijke supernatuur mogelijk gemaakt heeft om neer te dalen in deze evoluerende, maar nog zo onvolmaakte aardse natuur.

*

...Dan over de *Avatar* en de symbolen. Er is, naar het mij lijkt, een kardinale fout in de moderne nadruk op het biografische en historische, d.w.z. op de uiterlijke feitelijkheid van de *Avatar* en de gebeurtenissen in zijn uiterlijke leven. De spirituele Werkelijkheid, de Macht, de Invloed die van hem uitgaat of die hij door zijn werking en zijn bestaan naar beneden heeft gebracht, daar gaat het om. Ten eerste is het belangrijke in het leven van een spiritueel mens niet wat hij deed en wat hij uiterlijk voor de ogen van zijn tijdgenoten was, (daar komt de historiciteit of de levensbeschrijving op neer, niet?) maar wat hij innerlijk was en deed; alleen dat geeft zijn uiterlijke leven waarde. Het innerlijke leven geeft het uiterlijke zijn vermogen, en het innerlijke leven van de spirituele mens is veelomvattend en vol en – van de grote figuren tenminste – overladen en zo wemelend van betekenisvolle dingen, dat geen biograaf of historicus ooit kan hopen het allemaal te kunnen ontdekken of vertellen. Alles wat in het uiterlijke leven enige betekenis heeft, heeft die betekenis omdat het symbolisch is voor wat in zijn innerlijk verwezenlijkt werd, en men kan nog verder gaan en zeggen dat ook het innerlijke leven alleen maar betekenisvol is als uitdrukking, als een levende voorstelling van de bewegingen van de Godheid erachter. Daarom hoeven we niet te onderzoeken of de verhalen over Krishna een weergave waren, hoe vrij ook, van zijn daden op aarde, dan wel symbolische voorstellingen van wat hij voor de mensen was en is, van de Godheid die zich uitdrukt in de figuur Krishna. Boeddha's verzaking, de verzoeking door Mara en zijn verlichting onder de Bo-boom zijn zulke symbolen, net zoals de maagdelijke geboorte, de verzoeking in de woestijn en de kruisiging van Christus zulke symbolen zijn, waar door wat ze betekenen, zelfs al zijn het geen nauwkeurig opgetekende historische gebeurtenissen. De uiterlijke feiten die over Boeddha en Christus verhaald worden, zijn niet veel meer dan wat in veel andere levens is gebeurd – wat geeft dan aan Boeddha en Christus hun enorme plaats in de spirituele wereld? Het kwam doordat zich iets door hen gemanifesteerd heeft dat meer was dan welke uiterlijke gebeurtenis of welke leer ook. De verifieerbare historiciteit deelt ons daar heel weinig over mee, toch is dat het enig belangrijke. Het lijkt me dus dat X fundamenteel gelijk heeft in wat hij over de symbolen zegt. Voor het fysiek-mentale zijn alleen iemands woorden en daden belangrijk en de feiten uit zijn leven, voor het innerlijk mentale is het belangrijk

wat er spiritueel in hem gebeurt. Zelfs de leer van de Boeddha en de leer van Christus zijn niet alleen als een louter mentale leer spiritueel waar, maar als de uitdrukking van spirituele toestanden of gebeurtenissen in hen, die ze door hun leven op aarde ook in anderen tot een mogelijkheid (of zelfs tot een dynamisch potentieel) gemaakt hebben. Het is ook duidelijk dat sectarische scheidsmuren een dwaling zijn, een uitwas, een mentale beperking van de Waarheid, die misschien een mentaal, maar geen spiritueel doel kan dienen. De *Avatar* en de *Guru* hebben geen betekenis als ze niet de Eeuwige vertegenwoordigen; dit maakt hen tot wat ze voor de vereerder of voor de discipel zijn.

Het is ook een feit dat niemand je een spirituele verwezenlijking kan geven die niet uit iets in je eigen ware Zelf komt, het is altijd de Godheid die zich openbaart en de Godheid is in je: dus moet Hij die openbaart, in je eigen hart gevoeld worden. Je vraag wijst er eenvoudig op dat dit een waarheid is die verkeerd geïnterpreteerd of gebruikt kan worden, maar dat is mogelijk met elke spirituele waarheid als ze op de verkeerde manier wordt opgevat en het mentale heeft sterk de neiging om het bij het verkeerde eind te hebben waar het de waarheid betreft en er een leugen van te maken. Alle beweringen over deze dingen zijn per slot van rekening mentale beweringen, overgeleverd aan de genade van welk mentale ook dat ze interpreteert. In al dergelijke beweringen stuit je op een moeilijkheid, die niet door de Waarheid die ze uitdrukken teweeg wordt gebracht, maar door de interpretatie door het mentale. De moeilijkheid (die jij de vergissing noemt) ligt niet in de bewering zelf, die volkomen juist is, maar in de afwijkende betekenis waarin ze wordt opgevat door onwetende of zelfgenoegzame, louter mentaal georiënteerde mensen, die verzot zijn op hun ego. Velen hebben het evangelie van 'het eigen zelf' gepropageerd zonder de moeite te nemen om te zien of dat het ware Zelf is, hebben de onwetendheid van hun 'eigen zelf' – in feite hun ego – tegenover de kennis van de *Guru* gesteld of hun ego, of iets waardoor het gevleid en gevoed werd, tot hun *Ishta Devata* gemaakt. De moeilijkheid in de verering van de *Guru* of de *Avatar* ligt in het sectarische vooroordeel dat sterk de nadruk legt op de Vertegenwoordiger of de Manifestatie, maar de gemanifesteerde uit het oog verliest; de moeilijkheid in de benadruking van de andere kant ligt in het negeren van de noodzaak van de

Vertegenwoordiger of de Manifestatie, of in het verkleinen van hun waarde, en in de vervanging ervan, niet door het ware Zelf dat één is in allen, maar door het 'eigen zelf' als de gids en het licht. Hoevelen hebben dat gedaan en zijn van de weg afgedwaald door de aantrekkingskracht van het verheerlijkte ego, één van de grote gevaren op de weg. Dat doet echter geen afbreuk aan de Waarheid van wat X gezegd heeft – maar wanneer men de vele kanten van de Waarheid beschouwt, moet men alles zijn juiste plaats geven in de harmonie van het Al, die voor ons de uitdrukking van de Allerhoogste is.

*

Wat X zegt – de kern ervan – is heel juist, zoals altijd; het is het standpunt van allen die enig begrip van spiritualiteit hebben, hoewel het voor de religieuzen moeilijk schijnt te zijn het te begrijpen. Maar al zijn Krishna en Christus hetzelfde, ze zijn hetzelfde op een verschillende manier – dit is in werkelijkheid het nut van zoveel manifestaties in plaats van alleen maar één, zoals deze missionarissen beweren. Maar faalt het Christendom werkelijk omdat de historische Christus te veel tot de grondslag van het Geloof gemaakt is? Het komt misschien door een ontoereikendheid in de godsdienst zelf – misschien in Godsdienst als zodanig – want het is tegenwoordig met alle godsdiensten slecht gesteld. Er wordt de behoefte gevoeld aan een ruimere opening van de ziel naar het Licht, een opening waardoor het zich ontwikkelende mentale en het hart van de mens kunnen volgen.

WEDERGEBOORTE

De ziel aanvaardt telkens een nieuwe geboorte en elke keer worden uit de materialen van de universele natuur een mentaal, een leven en een lichaam gevormd, in overeenstemming met de voorafgaande evolutie van de ziel en haar behoeften voor de toekomst.

Wanneer het lichaam ontbonden is, gaat het vitale naar het vitale niveau en verblijft daar een tijdlang, maar na verloop van tijd verdwijnt het vitale omhulsel. Het mentale omhulsel wordt het laatst ontbonden. Tenslotte trekt de ziel of het psychische wezen zich terug in de psychische wereld om daar te rusten tot een nieuwe geboorte nabij is.

Zo is de algemene gang van zaken voor gewoon ontwikkelde mensen. Er zijn variaties naar gelang de natuur van het individu en zijn ontwikkeling. Als bijvoorbeeld het mentale sterk ontwikkeld is, kan het mentale wezen blijven bestaan. Hetzelfde geldt voor het vitale, mits ze georganiseerd zijn door het ware psychische wezen en daaromheen zijn gecentreerd – zij delen dan in de onsterfelijkheid van het psychische wezen.

De ziel verzamelt de essentiële elementen van haar ervaringen in het leven en maakt dat de basis van haar groei in de evolutie; wanneer ze een nieuwe geboorte aanvaardt, neemt ze, samen met haar mentale, vitale en fysieke omhulsels, zoveel van haar *Karma* op als in het nieuwe leven voor verdere ervaring nuttig is.

Shradda (bepaalde ceremoniën) en riten worden in werkelijkheid voor het vitale deel van het wezen uitgevoerd om het wezen te helpen zich te ontdoen van de vitale vibraties waardoor het nog aan de aarde of aan de vitale werelden gebonden is, zodat het snel naar zijn rust in de psychische vrede kan overgaan.

*

Nadat ze het lichaam verlaten heeft en na bepaalde ervaringen in andere werelden, werpt de ziel haar vitale en mentale persoonlijkheden af en gaat rusten om de essentie van haar verleden te assimileren en zich voor te bereiden op een nieuw leven. Deze voorbereiding bepaalt de omstandigheden van de nieuwe geboorte en dient tot richtsnoer bij het opnieuw samenstellen van een nieuwe

persoonlijkheid en bij de keuze van haar materiaal.

De ziel die is heengegaan, behoudt de herinneringen aan haar vorige levens alleen in hun essentie, niet in hun gedetailleerde vorm. Alleen wanneer de ziel een vroegere persoonlijkheid of vroegere persoonlijkheden als deel van haar huidige manifestatie mee terug brengt, kan ze zich waarschijnlijk de bijzonderheden van het voorgaande leven herinneren. Anders kan de herinnering alleen maar door een yogisch vermogen komen. De Karana-purusha is wat wij het centrale wezen noemen, de *Jiva*. Hij staat boven het spel, dat hij altijd ondersteunt.

Er kunnen zich ogenschijnlijk achterwaartse bewegingen voordoen, maar die zijn alleen maar een soort zigzagbewegingen, niet een werkelijke achteruitgang, maar een terugkeer naar iets dat niet uitgewerkt is om daarna beter verder te kunnen gaan. De ziel keert niet naar de dierlijke staat terug; maar soms kan een deel van de vitale persoonlijkheid zich afscheiden en zich bij de geboorte van een dier voegen om zijn dierlijke neigingen uit te werken.

Er is geen waarheid in het volksgeloof als zou een gierig mens een slang worden. Dit is gewoon romantisch bijgeloof.

*

Nadat de ziel het lichaam heeft verlaten, beweegt ze zich door verscheidene stadia of niveaus, totdat het psychische wezen zijn tijdelijke omhulsels heeft afgelegd; dan bereikt ze de psychische wereld waar ze rust in een soort slaap, totdat ze gereed is voor een nieuwe geboorte. Tenslotte behoudt ze van de menselijke ervaring alleen maar de essentie van alles waar ze doorheen gegaan is en die ze voor haar ontwikkeling kan gebruiken. Dit is de algemene regel, maar hij geldt niet in uitzonderlijke gevallen of voor heel ontwikkelde wezens, die een bewustzijn bereikt hebben van een hoger niveau dan dat van het gewone menselijke bewustzijn.

Niet de ziel (het psychische wezen) neemt een minder geëvolueerde vorm aan, maar een of ander deel van het gemanifesteerde wezen, gewoonlijk doet een of ander deel van het vitale dat en dat komt door een begeerte, een affiniteit of de noodzaak van een bepaalde ervaring. Bij de gewone mens komt dit vrij vaak voor.

*

Bij de dood verlaat het wezen het lichaam door het hoofd; het treedt uit in het fijnstoffelijke lichaam en gaat voor korte tijd naar verscheidene niveaus van het bestaan, totdat het door bepaalde ervaringen is heengegaan die het gevolg zijn van zijn bestaan op aarde. Daarna bereikt het de psychische wereld, waar het rust in een soort slaap, totdat de tijd gekomen is om een nieuw leven op aarde te beginnen. Dit gebeurt er gewoonlijk, maar sommige wezens zijn meer ontwikkeld en volgen deze gang van zaken niet.

*

De ziel treedt na de dood in een fijnstoffelijk lichaam.

Herinneringen blijven alleen maar een tijdlang, niet tot de wedergeboorte; anders zou de inprenting zo sterk zijn dat de herinnering aan voorgaande geboorten, zelfs na het aannemen van een nieuw lichaam, veeleer regel dan uitzondering zou zijn.

Je schrijft dat 'relaties uit een bepaald leven in volgende levens voortduren, waarbij de kansen afhankelijk zijn van de sterkte van de gehechtheid'. Dit is mogelijk, maar het is geen wet – in de regel zal eenzelfde relatie niet voortdurend herhaald worden – dikwijls ontmoeten dezelfde mensen elkaar telkens weer in verschillende levens op aarde, maar de relaties zijn verschillend. Het doel van de wedergeboorte zou er niet door gediend worden als dezelfde persoonlijkheid met dezelfde relaties en ervaringen onophoudelijk herhaald zou worden.

Het is niet zo dat er na de dood een volledige vernietiging van het ego is wat de levensvormen lager dan de mens betreft.

Waarvan gezegd werd dat het in een statische toestand van volledige rust verkeert, is niet het ego, maar het psychische wezen nadat het zijn vitale en andere omhulsels heeft afgelegd en rust in de psychische wereld. Maar daarvóór gaat het op zijn weg naar het psychische niveau door de vitale en andere werelden heen. Het is mogelijk in direct contact met de overledenen te komen zolang ze zich nog dicht genoeg bij de aarde bevinden (degenen met occulte ervaring zijn doorgaans van mening dat dit niet langer duurt dan drie jaar) of wanneer ze moeilijk loskomen van de aarde of als ze behoren tot degenen die niet naar het psychische niveau gaan, maar in de nabijheid van de aarde toeven en spoedig opnieuw geboren worden.

Het is niet gemakkelijk om algemeen geldende uitspraken hierover

te doen – er is een algemene lijn, maar individuele gevallen kunnen bijna onbeperkt variëren.

*

Na de dood is er een periode waarin men door de vitale wereld gaat en daar een tijdlang verblijft. Alleen het eerste deel van deze doortocht kan gevaarlijk of pijnlijk zijn; voor het overige werkt men in een bepaalde omgeving de overblijfselen uit van de vitale begeerten en instincten die men in het lichaam had. Zodra men daar genoeg van heeft en verder kan gaan, wordt het vitale omhulsel afgeworpen en na een tijd die nodig is om zich van sommige mentale overblijfselen te ontdoen, gaat de ziel over tot een staat van rust in de psychische wereld en blijft daar tot het volgende leven op aarde.

Je kunt de zielen die zijn heengegaan helpen door goede wil of door occulte middelen als je de kennis hebt. Het enige dat je stellig *niet* moet doen, is hen terughouden door verdriet of door naar hen te verlangen of door wat dan ook dat hen tot de aarde zou kunnen aantrekken of hun tocht naar hun rustplaats zou vertragen.

*

Het kan sommigen overkomen dat ze zich een tijdlang niet realiseren dat ze dood zijn, vooral als de dood onvoorzien en plotseling is geweest, maar men kan niet zeggen dat dit bij iedereen of bij de meesten zo is. Sommigen kunnen in een toestand van gedeeltelijke onbewustheid komen of in de greep zijn van een duistere innerlijke conditie die is ontstaan door hun mentale toestand tijdens de dood, waardoor ze helemaal niet beseffen waar ze zijn enz; anderen zijn heel bewust van de overgang. Het is waar dat het heengaande wezen een tijdlang in het vitale lichaam blijft toeven bij het lichaam of bij de plaats waar het geleefd heeft, heel vaak tot acht dagen lang; in de oude godsdiensten werden *mantra's* en andere middelen gebruikt voor het verbreken van de verbinding. Zelfs nadat ze volledig van het lichaam gescheiden is, kan een natuur die zich moeilijk van de aarde los kan maken of vol sterke fysieke begeerten is, lang in de atmosfeer van de aarde dralen, maximaal voor een periode van drie jaar. Daarna gaat ze door de vitale werelden en zet de reis voort die haar vroeg of laat naar de psychische rust zal brengen, tot het volgende leven. Het is ook waar dat verdriet en rouw om de doden hun

voortgang hindert, omdat het hen aan de aarde-atmosfeer gebonden houdt en hen weerhoudt van hun doortocht.

*

De beweging van het psychische wezen om zijn uiterlijke omhulsels af te werpen op weg naar het psychische niveau, is normaal. Maar er is een onbeperkt aantal variaties mogelijk; men kan direct uit het vitale niveau terugkeren en er zijn veel gevallen van een bijna onmiddellijke geboorte, soms zelfs met een volledige herinnering aan de gebeurtenissen uit het voorgaande leven.

Hel en hemel zijn vaak denkbeeldige toestanden van de ziel, of liever van het vitale, die het na zijn heengaan om zich construeert. Met hel wordt een pijnlijke doortocht door het vitale bedoeld of een daar blijven talmen, zoals bijvoorbeeld in veel gevallen van zelfmoord, waarbij men omringd blijft door de krachten van lijden en beroering die door dit onnatuurlijke en gewelddadige heengaan teweeggebracht zijn. Er zijn natuurlijk ook mentale en vitale werelden waar men met verheugende of sombere ervaringen doorheengaat. Dat men daar doorheen moet gaan, kan het gevolg zijn van bepaalde dingen die in de natuur gevormd zijn en de noodzakelijke affiniteit scheppen, maar het idee van beloning of straf is een primitieve en laag-bij-de-grondse opvatting, die louter een veel verbreide dwaling is.

Er is geen vaste regel dat de ziel alles vergeet wanneer ze terugkeert om opnieuw geboren te worden. Vooral in de kinderjaren zijn er veel indrukken uit het vorige leven die nog heel duidelijk en levendig kunnen zijn, maar een materialistische opvoeding en de invloed van het milieu verhinderen dat hun ware aard wordt onderkend. Zelfs tal van mensen hebben een duidelijke herinnering aan een vroeger leven. Maar door opvoeding en sfeer wordt dit alles tegengegaan en kan het niet blijven of zich ontwikkelen; in de meeste gevallen wordt het zo onderdrukt dat het verdwijnt. Intussen moet er op gewezen worden dat het psychische wezen gewoonlijk de essentie van ervaringen die het in vroegere levens had met zich meeneemt en mee terugbrengt, niet de bijzonderheden, zodat je niet dezelfde soort herinnering kunt verwachten die men in het tegenwoordige leven heeft.

Een ziel kan regelrecht naar de psychische wereld gaan, maar dit

hangt af van de bewustzijnstoestand op het ogenblik van het heengaan. Bevindt het psychische wezen zich op dat moment op de voorgrond, dan is de directe overgang heel goed mogelijk. Dit is niet afhankelijk van het verwerven van een mentale en vitale onsterfelijkheid net als de psychische; wie zoiets heeft, zou veeleer het vermogen hebben om zich in de verschillende werelden te bewegen en zelfs om op de fysieke wereld in te werken zonder eraan gebonden te zijn. Al met al kan men zeggen dat er voor deze dingen geen vaste regel is; er zijn veelvuldige variaties mogelijk, afhankelijk van het bewustzijn, zijn energieën, neigingen en formaties, hoewel er een algemeen kader en ontwerp is waarin ze alle passen en hun plaats innemen.

*

Men moet duidelijk het verschil begrijpen tussen de evoluerende ziel (het psychische wezen) en het zuivere *Atman*, het zelf of de geest. Het zuivere zelf is ongeboren, gaat niet door dood of geboorte heen, is onafhankelijk van geboorte of van het lichaam, het mentale of het vitale, of van deze gemanifesteerde Natuur. Het wordt niet door deze dingen gebonden, niet beperkt, niet beïnvloed, zelfs al neemt het dit alles aan en is het de ondersteuning ervan. De ziel daarentegen is iets dat neerdaalt om geboren te worden en door de dood heen gaat – hoewel ze zelf niet sterft, want ze is onsterfelijk – van de ene toestand in de andere, van het aardse niveau naar andere niveaus en weer terug naar het bestaan op aarde. Ze blijft haar progressieve ontwikkeling in leven na leven voortzetten door een evolutie die haar tot de menselijke staat voert en ze ontwikkelt door dit alles heen een wezen uit zichzelf dat we het psychische wezen noemen; dit draagt de evolutie en ontwikkelt een fysiek, een vitaal en een mentaal menselijk bewustzijn als zijn instrumenten voor zijn ervaring van de wereld en voor een verholde, onvolkomen, maar steeds toenemende zelfexpressie. Het doet dit allemaal van achter een sluier en toont alleen maar iets van zijn goddelijke zelf voor zover de onvolkomenheid van het instrumentale wezen het toelaat. Maar er komt een tijd waarin ze in staat is om zich erop voor te bereiden van achter de sluier vandaan te komen om het bevel over te nemen en de gehele instrumentale natuur op haar goddelijke vervulling te richten. Dit is het begin van het ware spirituele leven. De ziel kan zich nu gereed maken voor een hogere evolutie van het gemanifesteerde bewustzijn

dan de mentaal menselijke – ze kan van de mentale naar de spirituele staat overgaan en via gradaties van de spirituele naar de supramentale. Eerder is er geen reden waarom ze zou ophouden geboren te worden, en in feite kan ze dat niet doen. Als ze zich uit de aardse manifestatie wil terugtrekken wanneer ze de spirituele staat heeft bereikt, dan kan ze dat inderdaad doen – maar er is ook een hogere manifestatie mogelijk, in de Kennis en niet in de Onwetendheid.

Je vraag is dus niet aan de orde. Niet de loutere geest, maar het psychische wezen gaat naar de psychische wereld om daar uit te rusten, totdat het opnieuw geboren wordt voor een ander leven. Daarom is er geen kracht nodig om het tot een nieuwe geboorte te dwingen. Het is naar zijn aard iets dat van de Godheid is uitgegaan om de evolutie te dragen en het moet dat doen, totdat het doel van de Godheid in zijn evolutie is bereikt. *Karma* is alleen een mechanisme en niet de fundamentele oorzaak van het bestaan op aarde; het kan dat ook niet zijn, want toen de ziel voor het eerst in dit bestaan kwam, had ze geen *Karma*.

En wat bedoel je met ‘de alles versluisende *Maya*’ of met ‘alle bewustzijn verliezen’? De ziel kan alle bewustzijn niet verliezen, want haar natuur zelf is bewustzijn, hoewel niet van het mentale soort waaraan we die naam geven. Het bewustzijn is alleen maar overdekt, niet verloren of vernietigd door de zogenaamde Onbewustheid van de materiële Natuur en daarna door de gedeeltelijk bewuste onwetendheid van het mentale, het vitale en het lichaam. Naarmate het mentale, het vitale en het lichaam van het individu groeien, manifesteert zij zoveel mogelijk van het bewustzijn dat zij potentieel bevat; zij manifesteert het in de naar buiten gerichte instrumentale natuur voor zover en op de manier waarop dat door deze instrumenten en door de uiterlijke persoonlijkheid die voor en door haar gereed gemaakt werd – beide zijn waar – voor het tegenwoordige leven mogelijk is.

Ik weet niets van een vreselijk lijden dat de ziel in het proces van de wedergeboorte zou verduren; volksgeloof, zelfs wanneer het op de een of andere manier gegrond is, is zelden verlicht en nauwkeurig.

*

1. Het psychische wezen staat achter het mentale, het vitale en het lichaam en ondersteunt ze; zo is ook de psychische wereld niet een

wereld in de ladder, zoals de mentale, vitale of fysieke wereld, maar staat achter deze en daar trekken de hier evoluerende zielen zich terug voor de periode tussen leven en leven. Als het psychische wezen alleen maar één element was in de stijgende volgorde van lichaam, leven en mentale, op één lijn met hen en ergens in dezelfde positie als andere in de ladder, dan zou het niet de ziel van al het overige kunnen zijn, het goddelijke element dat de evolutie van de andere elementen mogelijk maakt en ze gebruikt als instrumenten voor een groeien naar de Godheid door kosmische ervaring. Zo kan ook de psychische wereld niet een wereld tussen de andere zijn waar het evolutionaire wezen heengaat voor suprafysieke ervaring; zij is een niveau waar het zich in zichzelf terugtrekt om te rusten, om spiritueel te assimileren wat het heeft ervaren en om hernieuwd te verzinken in zijn eigen oorspronkelijke bewustzijn en psychische natuur.

2. Er is geen sprake van dat de weinigen die de Onwetendheid verlaten en het *Nirvana* binnengaan regelrecht opklimmen naar hogere werelden van manifestatie. *Nirvana* of *Moksha* is een toestand waarin het wezen bevrijd is, geen wereld – het is een terugtrekken uit de werelden en de manifestatie.

3. De conditie van de zielen die zich in de psychische wereld terugtrekken, is volkomen statisch; elk trekt zich terug in zichzelf en verkeert niet in wisselwerking met de andere. Als ze uit hun trance komen, zijn ze gereed om neer te dalen in een nieuw leven, maar ondertussen oefenen ze geen invloed uit op het leven op aarde. Er zijn ook andere wezens, bewaarders van de psychische wereld, maar zij houden zich alleen bezig met de psychische wereld zelf en met de terugkeer van de zielen voor de wedergeboorte, niet met de aarde.

4. Een wezen uit de psychische wereld kan niet versmelten met de ziel van een mens op aarde. In sommige gevallen gebeurt het dat een heel ontwikkeld psychisch wezen soms een emanatie naar beneden zendt, die zich dan in een menselijk wezen vestigt en dat voorbereidt om het psychische wezen zelf in het aardse leven te ontvangen. Dit komt voor wanneer een of ander speciaal werk moet worden gedaan en het menselijke instrument daarvoor gereed gemaakt moet worden. Een dergelijke neerdaling brengt een opvallende plotselinge verandering in de persoonlijkheid en de natuur teweeg.

5. Gewoonlijk volgt een ziel zonder onderbreking dezelfde geslachtelijke lijn. Als er zich veranderingen voordoen in de sekse, betreft het in de regel geen centrale delen van de persoonlijkheid.

6. Wat het stadium betreft waarin de ziel die terugkeert om opnieuw geboren te worden het nieuwe lichaam intreedt, kan geen regel worden gegeven, want de omstandigheden verschillen van persoon tot persoon. Sommige psychische wezens hebben vanaf de conceptie contact met het milieu en met de ouders en bepalen in het embryo de voorbereiding van de persoonlijkheid en de toekomst, andere verenigen zich tijdens de bevalling en andere zelfs later in het leven en in deze gevallen ondersteunt een emanatie van het psychische wezen het leven. Er moet wel nota van genomen worden dat de omstandigheden van de toekomstige geboorte oorspronkelijk niet tijdens het verblijf in de psychische wereld bepaald worden, maar bij de dood – dan kiest het psychische wezen wat het in zijn volgende aardse verschijning moet uitwerken, en de omstandigheden ordenen zich dienovereenkomstig.

Let wel, het idee dat de nieuwe levensomstandigheden in de wedergeboorte een beloning of straf zouden zijn, is een primitief, heel onfilosofisch en onspiritueel menselijk idee van ‘gerechtigheid’, dat de ware bedoeling van het leven verdraait. Het leven hier is een evolutie en de ziel groeit door ervaring, door het een en ander in haar natuur uit te werken, en als er lijden is, dan is het voor het doel van dit uitwerken en niet als een straf van God of van de Kosmische Wet, die ons wordt toegediend voor de dwalingen en misstappen die in de Onwetendheid onvermijdelijk zijn.

*

Wat een mens bij zijn dood wenst, is alleen maar iets aan de oppervlakte – het kan beslist zijn door het psychische wezen en daardoor bijdragen aan de vorming van de toekomst, maar het bepaalt de keuze van het psychische wezen niet. Dat gebeurt achter de sluier. Het innerlijke proces wordt niet bepaald door een werking van het uiterlijke bewustzijn, maar andersom. Soms komen er echter aanwijzingen of fragmenten van de innerlijke werking aan de oppervlakte. Sommige mensen hebben bijvoorbeeld op het moment van hun dood in een panoramische flits een visioen of herinnering van hun verleden; dat is het overzicht over het leven door het

psychische wezen voordat het heengaat.

*

De keuze van het psychische wezen op het ogenblik van de dood is geen *uitwerking* van de volgende persoonlijkheidsformatie, het is een *vaststelling* ervan. Wanneer het overgaat in de psychische wereld, begint het de essentie van zijn ervaringen te assimileren en door die assimilatie wordt de toekomstige psychische persoonlijkheid gevormd overeenkomstig met wat al is vastgelegd. Wanneer de assimilatie voorbij is, is het gereed voor een nieuwe geboorte, maar de minder ontwikkelde wezens werken dat allemaal niet zelf uit, dat is het werk van wezens en krachten uit de hogere wereld. Ook is het niet zeker dat het, wanneer het op de geboorte aankomt, bij het uitwerken van wat het wilde, niet de krachten van de fysieke wereld op zijn weg vindt – zijn nieuwe instrumentatie is er misschien niet sterk genoeg voor, want op aarde is er een wisselwerking tussen zijn eigen energieën en de kosmische krachten. Er kan zich tegenwerking voordoen, afwijking, een gedeeltelijke uitwerking, er kan van alles gebeuren. Dit alles is geen star mechanisme, het is een werking van complexe krachten. Er kan echter aan toegevoegd worden dat een ontwikkeld psychisch wezen veel bewuster is in deze overgang en veel ervan zelf uitwerkt. De tijd is ook afhankelijk van de ontwikkeling en van een bepaald ritme van het wezen – sommigen worden bijna onmiddellijk opnieuw geboren, voor anderen neemt het meer tijd en voor sommigen kan het eeuwen nemen; maar ook hier geldt dat als het psychische wezen eenmaal voldoende ontwikkeld is, het vrij is om zijn eigen ritme en zijn eigen duur van de tussenperioden te kiezen. De gewone theorieën zijn te mechanisch – en dat is ook het geval met het idee van deugd en ondeugd en hun gevolgen in het volgende leven. Er zijn stellig gevolgen van de energieën die in een voorgaand leven werden gebruikt, maar niet volgens dit nogal kinderlijke principe. Volgens de orthodoxe theorie zou het lijden van een goed mens een bewijs zijn dat hij in zijn voorgaande leven een heel grote schurk is geweest en dat het een slecht mens voor de wind gaat, zou aantonen dat hij tijdens zijn laatste bezoek aan de aarde heel engelachtig is geweest en talrijke deugdzaam en verdienstelijke daden heeft verricht, waardoor hij nu een overvloed aan goed geluk mag oogsten. Te symmetrisch om waar te zijn. Daar het doel van

geboorte groeien door ervaring is, moeten de reacties op verleden daden er zijn om het wezen te laten leren en te laten groeien en niet als snoepgoed voor de brave jongens in de klas (van het verleden) en een pak slaag voor de ondeugende. De werkelijke beloning voor goed en kwaad is niet goed geluk voor de een en ongeluk voor de ander, maar dat het goede ons tot een hogere natuur brengt en ons tenslotte boven het lijden verheft, en dat het kwaad ons naar omlaag trekt, naar de lagere natuur die altijd in de cirkel van lijden en kwaad blijft.

*

Deze woorden hebben niet noodzakelijkerwijze betrekking op een dierlijke geboorte, maar het is waar dat iets dergelijks algemeen geloofd werd, niet alleen in India, maar overal waar men aan 'transmigratie' of 'metempsychosis' geloofde. Shakespeare zinspeelt op Pythagoras' geloof aan transmigratie wanneer hij het over iemands grootmoeder heeft die in een dier is overgegaan. Maar als de ziel, het psychische wezen, eenmaal het menselijke bewustzijn heeft bereikt, kan ze niet terugkeren naar een lager, dierlijk bewustzijn, net zo min als ze in een boom of een kortstondig insect kan terugkeren. Wel is het waar dat een deel van de vitale energie of van het gevormde instrumentale bewustzijn van de natuur dat kan, en het ook heel vaak doet, als het sterk aan iets in het aardse leven gehecht is. Dit kan ook de verklaring zijn van sommige gevallen van onmiddellijke wedergeboorte in menselijke vormen met volledige herinnering. Gewoonlijk kan de nauwkeurige herinnering aan vorige levens alleen maar door een yogische ontwikkeling of door helderziendheid worden teruggebracht.

*

Alle menselijke incarnaties of geboorten hebben uiteraard een psychisch wezen. Alleen andere type wezens zoals de vitale wezens, hebben er geen; dit is nu juist de reden waarom ze van mensen bezit willen nemen en een fysiek leven genieten zonder zelf op aarde geboren te worden, want zo ontsnappen ze aan de psychische wet van evolutie, spirituele ontwikkeling en verandering. Maar deze formaties [vitale fragmenten van een overledene] zijn iets anders, het zijn dingen die de aardse atmosfeer niet verlaten en geen bezit nemen

van, maar zich gewoon hechten aan een menselijke wedergeboorte (waarin zich natuurlijk een psychisch wezen bevindt) die er een bepaalde affiniteit mee heeft en er daarom geen bezwaar tegen maakt ze op te nemen of zich er niet tegen verzet.

*

Niet seks in de eigenlijke zin, maar wat het mannelijke en vrouwelijke beginsel kan worden genoemd [is in het psychische wezen aanwezig]. Het is een moeilijke vraag [of men bij de wedergeboorte van geslacht verandert]. De reïncarnatie volgt bepaalde lijnen en naar mijn en de algemene ervaring volgt men gewoonlijk één enkele lijn. Maar een verandering van geslacht kan niet onmogelijk verklaard worden. Sommigen kunnen afwisselen. De aanwezigheid van vrouwelijke trekken in een man wijst niet noodzakelijkerwijze op een vorige geboorte als vrouw; ze kunnen voortkomen uit het algemene krachtenspel en uit formaties van krachten. Bovendien zijn er eigenschappen die beide seksen met elkaar gemeen hebben. Het is ook mogelijk dat een fragment van de psychologische persoonlijkheid met de geboorte van iemand anders verbonden is geweest. Van een bepaald iemand uit het verleden kan men zeggen: 'Dat was ikzelf niet, maar er was een fragment van mijn psychologische persoonlijkheid in hem aanwezig.' Wedergeboorte is een ingewikkelde zaak waarvan het mechanisme niet zo eenvoudig is als in de populaire opvatting wordt aangenomen.

*

Het probleem zoals je dat in je brief stelt, lijkt me te star onder woorden gebracht en niet voldoende rekening te houden met de plasticiteit van de feiten en krachten van het bestaan. Het klinkt net als het probleem dat men zou kunnen opwerpen op grond van de meest recente wetenschappelijke theorieën – als alles bestaat uit protonen en electronen, die alle precies aan elkaar gelijk zijn (behalve wat het aantal in de groepen betreft, en waarom zou een kwantitatief verschil zo'n groot verschil of enig verschil in kwaliteit tot gevolg hebben?), hoe komt het dan dat hun werking resulteert in zulke enorme verschillen in graad, soort, vermogen en wat al niet meer? Maar waarom zouden we aannemen dat de psychische kiemen of vonken alle tegelijkertijd in een soort wedloop van start gegaan

zijn, in gelijke conditie en gelijk naar vermogen en aard? Aangenomen dat de Ene Godheid de bron van alles is en dat het Zelf in alles en allen hetzelfde is, waarom zou de Oneindige zich in de manifestatie niet uitstorten in een oneindige verscheidenheid, waarom zou dat in een ontelbare gelijkheid moeten zijn? Hoeveel van die psychische kiemen zijn niet lang vóór de anderen gestart en hebben een prachtig verleden achter zich waarin ze een lange ontwikkeling hebben doorgemaakt en hoeveel zijn nog jong, onervaren en maar ten dele ontwikkeld? En waarom zouden er zelfs onder degenen die samen begonnen zijn niet sommigen zijn die heel snel voortrenden, terwijl anderen treuzelden, moeizaam groeiden of in kringetjes rondraaiden? En dan is er een evolutie, en de dierlijke zone is pas op een bepaald punt in de evolutie achter de rug en daar begint de menselijke en waaruit bestaat het menselijke begin dat een heel belangrijke revolutie of ommekeer vertegenwoordigt? Tot aan de diergrens hebben het vitale en het fysieke zich ontwikkeld; was het dan niet noodzakelijk, opdat het menselijke zou kunnen beginnen, dat er een mentaal wezen moest neerdalen om de vitale en fysieke evolutie op te nemen? En zou het niet kunnen zijn dat de mentale wezens die neerdalen niet allemaal hetzelfde vermogen hebben en niet allemaal van hetzelfde formaat zijn en bovendien niet allemaal een gelijk ontwikkeld vitaal en fysiek bewustzijnsmateriaal opnemen? Er is ook de occulte traditie van een hiërarchie van wezens die boven de huidige manifestatie staan en zich ertussen voegen met gevolgen, die precies zo'n enorm verschil in gradaties zullen uitmaken en die zelfs tussenbeide kunnen komen door in het spel neer te dalen door de poorten van de geboorte in de menselijke Natuur. Het probleem heeft veel ingewikkelde kanten en het kan niet gesteld worden met de starheid van een mathematische formule.

De moeilijkheid van deze problemen, ik bedoel in het bijzonder het voorkomen van onverklaarbare tegenstellingen, ontstaat voor een groot deel doordat het probleem zelf verkeerd gesteld wordt. Neem de populaire opvatting over reïncarnatie en *Karma* – die is gebaseerd op de louter mentale veronderstelling dat wat de natuur doet moreel behoort te zijn en dat ze te werk moet gaan volgens een exacte moraliteit van gelijke rechtvaardigheid – een nauwgezette mathematische wet van beloning en straf, of in ieder geval van gevolgen die overeenkomen met een menselijk idee van juiste

overeenstemming. Maar de Natuur is niet moreel – ze gebruikt morele, immorele en a-morele krachten en processen door elkaar om haar werk uit te voeren. In haar uiterlijke aspect lijkt de Natuur er zich alleen maar om te bekommeren de dingen gedaan te krijgen – of de nodige voorwaarden te scheppen voor een vindingrijke verscheidenheid van het spel van het leven. In haar diepere aspect van bewuste spirituele Macht bekommert de Natuur zich om groei door ervaring, om de spirituele ontwikkeling van de haar toevertrouwde zielen – en deze zielen hebben er zelf ook iets in te zeggen. Al deze goede mensen klagen en verwonderen zich erover dat zij en andere goede mensen op zo'n onverklaarbare manier bezocht worden door zulk zinloos lijden en ongeluk. Maar worden ze werkelijk door dit alles bezocht door een Macht van buitenaf of door een mechanische wet van het *Karma*? Is het niet mogelijk dat de ziel zelf – niet het uiterlijk gerichte mentale, maar de geest in het innerlijk – dat alles aanvaard en gekozen heeft als deel van haar ontwikkeling, om snel door de nodige ervaringen heen te gaan, om zich een weg te banen, *durch zu hauen*, zelfs met het risico of ten koste van veel schade aan het uiterlijke leven en lichaam? Zouden moeilijkheden, hindernissen en aanvallen voor de groeiende ziel, voor de geest in het innerlijk, niet een middel kunnen zijn tot groei, tot grotere sterkte, ruimere ervaring en training voor de spirituele overwinning? Misschien zou dit de ordening der dingen kunnen zijn in plaats van louter een kwestie van guldens, dubbeltjes en centen van een uitdeling van beloningen en vergeldende tegenspoed!

Het is hetzelfde met het probleem van het doden van dierlijk leven in omstandigheden zoals die door je vriend in de brief naar voren werden gebracht. Het is gesteld vanuit een onveranderlijk ethisch 'juist' en 'verkeerd' dat op alle gevallen toepasselijk zou zijn – is het juist een dier te doden onder welke omstandigheden ook, is het juist een dier voor je ogen te laten lijden als je het door euthanasie kunt verlossen? Op een vraag die zo gesteld wordt, is er geen ontwijfelbaar antwoord, omdat het antwoord afhangt van gegevens waar het mentale niet over beschikt. In werkelijkheid zijn er veel andere factoren die de mensen geneigd maken tot deze korte en barmhartige weg uit de moeilijkheid – zenuwen die niet in staat zijn om zoveel lijden aan te zien en aan te horen, de vergeefse moeite, de weerzin en het ongemak – dat alles leidt tot de versterking van het idee dat het

dier zelf liever verlost zou zijn. Maar wat voelt het dier in werkelijkheid erover – blijft het zich misschien niet aan het leven vastklampen ondanks de pijn? Of heeft de ziel deze dingen misschien aanvaard om sneller te evolueren naar een hogere levensstaat? Zo ja, dan is het niet ondenkbaar dat het betoonde mededogen het *Karma* van het dier verstoort. De juiste beslissing kan feitelijk in elk afzonderlijk geval verschillen en afhankelijk zijn van een kennis, die het menselijke mentale niet heeft – en je zult heel goed kunnen zeggen dat de mens het recht niet heeft te doden zolang hij die kennis niet heeft. De vage gewaarwording van deze waarheid liet de godsdienst en de ethica de wet van *Ahimsa* ontwikkelen – en ook deze wordt een mentale regel die in de praktijk onmogelijk toegepast kan worden. Zoals de dingen er nu voorstaan, is de moraal van dit alles misschien dat we in elk geval op zichzelf naar ons beste inzicht moeten handelen, maar dat de oplossing van deze problemen alleen maar kan komen door snel voort te gaan naar een groter licht, een groter bewustzijn waarin de problemen zelf, zoals ze nu door het menselijke mentale worden gesteld, zich niet meer zullen voordoen, omdat we dan een visie zullen hebben die de wereld anders ziet en een richtsnoer waarover we op het ogenblik niet beschikken. De mentale of morele regel is een noodhulp waar de mensen zich heel onzeker en al struikelend van moeten bedienen, totdat ze de dingen als een geheel kunnen zien in het licht van de geest.

*

Je moet een algemene populaire blunder over reïncarnatie vermijden. Volgens het populaire denkbeeld wordt Titus Balbus wedergeboren als John Smith, een man met dezelfde persoonlijkheid, hetzelfde karakter en dezelfde verworven talenten die hij in zijn voorgaande leven had, met het enige verschil dat hij nu een colbertcostuum draagt in plaats van een toga en Cockney Engels spreekt in plaats van volkslatijn. Zo is het niet. Welk nut zou het hebben om dezelfde persoonlijkheid of hetzelfde karakter een miljoen keren op aarde te herhalen, van het begin tot het einde der tijden? De ziel daalt bij de geboorte neer voor ervaring, voor groei, voor evolutie, totdat ze de Godheid in de Materie kan brengen. Het centrale wezen incarneert, niet de uiterlijke persoonlijkheid – de persoonlijkheid is gewoon een vorm die het schept voor zijn diverse

ervaringen in dit ene leven. Bij een volgende geboorte zal het een andere persoonlijkheid voor zichzelf scheppen, met andere capaciteiten, een ander leven en een andere loopbaan. Veronderstel dat Virgilius opnieuw geboren wordt; hij zal dan misschien in een of twee andere levens de dichtkunst opnemen, maar hij zal zeker geen epos schrijven, veeleer misschien oppervlakkige elegante en mooie lyrische gedichten zoals hij in Rome graag had willen schrijven, maar waarin hij niet kon slagen. In een andere geboorte is hij waarschijnlijk helemaal geen dichter, maar een filosoof en een yogi die de hoogste waarheid probeert te bereiken en uit te drukken, want ook dat was een niet gerealiseerde neiging van zijn bewustzijn in dat leven. Voordien is hij wellicht een krijgsman of heerser geweest, die daden verrichtte zoals Aeneas of Augustus voordat hij ze bezong. Enzovoort... het centrale wezen ontwikkelt telkens een andere kant, een nieuw karakter, een nieuwe persoonlijkheid, het groeit, het ontwikkelt zich en gaat door allerlei ervaringen op aarde heen.

Naarmate het evoluerende wezen zich verder ontwikkelt en rijker en complexer wordt, brengt het zijn persoonlijkheden als het ware bijeen. Soms staan ze achter de actieve elementen en geven er hier en daar kleur aan, een bepaalde trek, een of andere capaciteit – of ze staan op de voorgrond en dan is er een veelvoudige persoonlijkheid, een veelzijdig karakter of een veelzijdig, soms wat een universeel vermogen lijkt. Maar als een vroegere persoonlijkheid of een vroegere capaciteit volledig naar voren wordt gebracht, zal het niet zijn om te herhalen wat al werd gedaan, maar om dezelfde capaciteit nieuwe vormen en nieuwe patronen te geven en te versmelten tot een nieuwe harmonie met het wezen, die geen reproductie zal zijn van wat er tevoren was. Daarom moet je niet verwachten te zijn zoals de krijgsman en de dichter waren. Iets van de uiterlijke karaktertrekken kan misschien opnieuw verschijnen, maar aanzienlijk veranderd en opgenomen in een nieuwe combinatie. De energieën zullen in een nieuwe richting geleid worden om te doen wat voorheen niet was gedaan.

En dan nog iets. Niet de persoonlijkheid, het karakter, is bij de wedergeboorte het belangrijkste – dat is het psychische wezen dat achter de evolutie van de natuur staat en ermee evolueert. Wanneer het psychische wezen het lichaam verlaat en zelfs de mentale en vitale omhulsels afwerpt op weg naar zijn rustplaats, draagt het de kern van

zijn ervaringen met zich mee – niet de fysieke gebeurtenissen, niet de vitale bewegingen, niet de mentale bouwstenen, niet de vermogens of karaktertrekken, maar iets essentieels dat het daaruit verzameld heeft en dat het goddelijke element genoemd kan worden waarvoor al het overige bestond. Dat is de blijvende toevoeging, dat draagt bij tot de groei naar de Godheid toe. Daarom is er gewoonlijk geen herinnering meer aan uiterlijke gebeurtenissen en omstandigheden van vroegere levens; voor dit soort herinnering moet er een sterke ontwikkeling tot een ononderbroken voortzetting van het mentale, het vitale en zelfs van het fijnstoffelijke zijn; hoewel alles in de herinnering als het ware in de kiem aanwezig blijft, komt het gewoonlijk niet naar boven. Wat het goddelijke element was in de grootmoedigheid van de krijgsman, wat tot uiting kwam in zijn trouw, adel en onversaagde moed, wat het goddelijke element was achter de harmonische mentaliteit en de edelmoedige vitaliteit van de dichter en zich erin uitdrukte, dat blijft en kan in een nieuwe harmonie van het karakter een nieuwe uitdrukking vinden of, als het leven op de Godheid is gericht, opgenomen worden als vermogens voor de verwezenlijking of voor het werk dat voor de Godheid moet worden gedaan.

*

Naarmate het wezen door de reeks van zijn levens gaat, neemt het verschillende soorten persoonlijkheden aan en gaat door verschillende typen van ervaringen, maar het neemt die in de regel niet mee naar het volgende leven. Het neemt een nieuw mentaal, een nieuw vitaal en een nieuw lichaam aan. De mentale vermogens, bezigheden, interessen en eigenaardigheden van het voorgaande mentale en vitale worden niet overgenomen door het nieuwe mentale en vitale, behalve in zoverre het nuttig is voor het nieuwe leven. Men kan in één leven het vermogen tot dichtelijke expressie hebben, maar in het volgende niet of dan helemaal geen belangstelling voor poëzie hebben. Anderzijds kunnen neigingen die in een bepaald leven onderdrukt, gemist of slecht ontwikkeld werden, in een volgend naar voren komen. Daarom is er niets verrassends in het contrast dat je is opgevallen. De essentie van de vroegere ervaringen wordt door het psychische wezen behouden, maar niet de vormen van de ervaring of van de persoonlijkheid, behalve voor zover het

nodig is voor de volgende fase in de vooruitgang van de ziel.

In de lange loop van zijn ervaringen kan het wezen een tijdlang het zoeken naar zinnelijk genot toelaten en daarna opzij zetten en zich tot hogere dingen wenden. Dit kan zelfs in de loop van één leven gebeuren, a fortiori in een volgend leven waarin de vroegere persoonlijkheden niet worden overgedragen.

*

Zeker, het onderbewuste is alleen maar voor dit leven gevormd en wordt door de ziel niet van het ene leven naar het andere meegedragen. De herinnering aan voorgaande levens is niet iets dat ergens in het wezen actief is – als met herinnering de herinnering aan bijzonderheden bedoeld wordt. De herinnering aan bijzonderheden is latent en onnaspeurbaar, behalve voor zover bepaalde constituerende persoonlijkheden die uit het verleden overgenomen zijn, de herinnering aan het leven waarin ze manifest waren, hebben bewaard, zoals bijvoorbeeld een of andere persoonlijkheid die in Rome of Venetië door iemand naar voren werd gebracht, zich af en toe een bijzonderheid of bijzonderheden herinnert van wat er toen is gebeurd. Gewoonlijk wordt alleen de essentie van vroegere levens in het wezen geactiveerd, geen speciale herinnering. Men kan dus onmogelijk zeggen dat de herinnering in een bepaald deel van het bewustzijn of op een bepaald niveau is gelocaliseerd.

*

In alle ernst: deze identificaties met historische figuren zijn een gevaarlijk spel en openen alle deuren voor het spel van de verbeelding. Sommigen kunnen en moeten uiteraard waar zijn, maar als de mensen eenmaal beginnen, weten ze van geen ophouden. Veel meer dan de levens zijn de lijnen belangrijk, de incarnatie van krachten die verklaren wat we nu zijn. Wat de bepaalde levens, of liever persoonlijkheden betreft: alleen die zijn van belang die heel bepaald in iemand aanwezig zijn en sterk hebben bevorderd wat hij nu ontwikkelt. Maar het is niet altijd mogelijk er een naam aan te geven, want geen honderdduizendste deel van wat geweest is, heeft nog een naam die door de menselijke Tijd behouden werd.

*

Het is een beetje moeilijk uit te leggen. Wanneer men een nieuw lichaam krijgt, is de natuur die het bewoont, de natuur van het mentale, van het vitale en van het fysieke, samengesteld uit veel persoonlijkheden en niet uit één enkele persoonlijkheid zoals verondersteld wordt – hoewel er één centraal wezen is. Deze complexe persoonlijkheid wordt ten dele gevormd door persoonlijkheden uit vroegere levens samen te brengen, maar ook door het verzamelen van ervaringen, neigingen en invloeden uit de atmosfeer van de aarde, die dan door één van de samenstellende persoonlijkheden worden opgenomen als geschikt voor haar eigen natuur. Een dergelijke invloed, achtergelaten door X of door één van zijn leerlingen is wellicht door je opgenomen zonder dat je een incarnatie van hem of van één van de anderen bent.

*

De Moeder praat alleen met mensen over hun vroegere levens wanneer ze in haar concentratie duidelijk een tafereel of herinnering uit hun verleden ziet, maar dit gebeurt tegenwoordig zelden.

Men herinnert zich hoofdzakelijk uit vroegere levens de natuur van de persoonlijkheid en de onnaspeurlijke resultaten van de levenservaring. Namen, gebeurtenissen en fysieke bijzonderheden herinnert men zich alleen maar in buitengewone omstandigheden en ze hebben erg weinig belang. Wanneer mensen proberen om zich deze uiterlijke dingen te herinneren, bouwen ze gewoonlijk een aantal romantische fantasieën op, die niet waar zijn.

Ik geloof dat je het idee over vorige levens van je af moet zetten. Als de herinnering aan vroegere persoonlijkheden vanzelf opkomt, (zonder een naam of louter uiterlijke bijzonderheden) is dat soms belangrijk, omdat het je de sleutel geeft tot iets in de huidige ontwikkeling, maar de natuur van die persoonlijkheid en haar aandeel in de huidige samenstelling van het karakter te kennen, is meer dan voldoende. Het overige heeft geen nut.

*

Het psychische wezen doet niet onmiddellijk na de dood afstand van het mentale en de andere omhulsels (behalve het fysieke). Er wordt gezegd dat het over het algemeen drie jaar duurt om volledig te vertrekken uit de zone waar verbinding met de aarde mogelijk is, al

kunnen er gevallen zijn van een langzamer of snellere overgang. De psychische wereld staat niet in verbinding met de aarde, althans niet op die manier. En het spook of de geest die op scéances verschijnt, is niet het psychische wezen. Door het medium komt een mengeling door van het onderbewuste van het medium (onderbewuste in de gewone, niet in de yogische zin) en dat van de aanwezigen, van vitale omhulsels die zijn achtergelaten door de overledene of die misschien bewoond of gebruikt worden door een geest of een vitaal wezen, de overledene zelf in zijn vitale omhulsel of in iets dat hij voor de gelegenheid heeft aangenomen (maar het vitale deel treedt in verbinding), natuurwezens, geesten van de laagste vitaal-fysieke wereld dicht bij de aarde enzovoort, enzovoort. Voor het grootste deel een verschrikkelijke verwarring – een mengelmoes van allerlei dingen die door middel van een ‘astraal’ grauw licht en schaduw doorkomen. Veel van de wezens die in verbinding treden, blijken mensen te zijn die zijn overgegaan naar een fijnstoffelijke wereld waar ze zich omgeven voelen door een verbeterde uitgave van het leven op aarde en menen dat dat het werkelijke en definitieve hiernamaals is – maar het is louter een optimistische voortzetting van de ideeën, voorstellingen en associaties uit het menselijke niveau. Vandaar het hiernamaals zoals het wordt afgeschilderd door de spirituele ‘gidsen’ en andere wezens die op scéances verschijnen.

*

Automatisch schrijven en spiritistische scéances zijn een heel gemengde aangelegenheid. Een deel komt van het onderbewuste mentale van het medium en een deel van dat van de aanwezigen. Maar het is niet waar dat alles kan worden verklaard door dramatiserende verbeelding en herinnering. Er komen soms dingen door die geen van de aanwezigen kon weten of zich kon herinneren; en soms, hoewel zelden, een glimp van de toekomst. Maar gewoonlijk brengen deze scéances je in verbinding met een heel lage wereld van vitale wezens en krachten die zelf duister, onsamenvattend of bedrieglijk zijn en het is gevaarlijk er omgang mee te hebben of er enige invloed uit te ondergaan. Ouspensky en anderen moeten met een te ‘wiskundig’ mentale door deze experimenten zijn heengegaan, wat ongetwijfeld hun bescherming was, maar hen verhindert heeft

iets meer dan een oppervlakkig intellectueel oordeel er over te hebben.

*

Wat bedoel je met een geest? Het woord geest zoals het in de populaire manier van uitdrukken wordt gebruikt, omvat een enorm aantal duidelijk verschillende verschijnselen, die niet noodzakelijk met elkaar verband houden. Om er maar enkele te noemen:

1. Een daadwerkelijk contact met de ziel van een mens in haar fijnstoffelijke lichaam en voor ons mentale overgebracht in de verschijning van een gestalte of het horen van een stem.
2. Een mentale formatie die door de gedachten en gevoelens van een overledene zijn stempel drukt op de atmosfeer van een plaats of localiteit, er rondwaalt of zich steeds herhaalt, totdat de formatie vanzelf uitgeput raakt of op de een of andere manier wordt ontbonden. Dit is de verklaring van zulke verschijnselen als het spookhuis, waarin taferelen die samengingen of te maken hadden met een moord, of die eraan voorafgingen, steeds opnieuw herhaald worden – en van veel soortgelijke verschijnselen.
3. Een wezen uit de lagere vitale niveaus, dat het afgeworpen vitale omhulsel van een overledene of een fragment van zijn vitale persoonlijkheid heeft aangenomen en dat in de gedaante en misschien zelfs met de gedachten en herinneringen van het oppervlakte-wezen van die persoon verschijnt en handelt.
4. Een wezen uit het lagere vitale niveau dat door middel van een levend mens of door andere middelen of een andere bemiddeling in staat is om zich voldoende te materialiseren om in een zichtbare vorm te verschijnen en te handelen of met een hoorbare stem te spreken of zonder zo te verschijnen materiële dingen te verplaatsen, meubelen bijvoorbeeld, of voorwerpen te materialiseren of van plaats te doen veranderen. Dit verklaart wat ‘poltergeister’ genoemd wordt, verschijnselen zoals stenen gooien, elementaire geesten die in bomen wonen en andere welbekende verschijnselen.
5. Verschijningen die formaties van het eigen mentale zijn en voor de zintuigen een objectieve verschijning aannemen.
6. Tijdelijke bezetenheid van mensen door vitale wezens, die soms voorgeven overleden verwanten te zijn enz.

7. Gedachtenbeelden die vaak door mensen van zichzelf geprojecteerd worden op het moment van hun dood en die op datzelfde ogenblik of enkele uren daarna voor hun vrienden of verwanten verschijnen.

Je zult zien dat er alleen maar in één van deze gevallen, het eerste, de aanwezigheid van een ziel kan worden aangenomen en daar doet zich geen moeilijkheid voor.

*

Elke persoon volgt in de wereld de lijn van zijn eigen lotsbestemming, bepaald door zijn eigen natuur en daden – de betekenis en noodzaak van wat er in een bepaald leven gebeurt, kan alleen maar begrepen worden in het licht van het gehele verloop van veel levens. Maar degenen die in staat zijn boven het gewone mentale en de gewone gevoelens uit te stijgen en de dingen als een geheel te zien, kunnen vaststellen dat zelfs dwalingen, ongeluk en rampen stappen op de weg zijn waardoor de ziel haar ervaringen verzamelt wanneer ze door dit alles heen en verder gaat, totdat ze rijp is voor de overgang die haar daar bovenuit naar een hoger bewustzijn en een hoger leven zal dragen. Wanneer men aan die grenslijn komt, moet men het oude mentale en de oude gevoelens achter zich laten. Dan beziet men degenen die nog geconcentreerd zijn op het plezier en gewone wereldse verdriet met sympathie en waar mogelijk met spirituele hulp, maar niet langer met gehechtheid. Men leert dat ze door al hun gestruikelen en hoop heen geleid worden naar de Universele Macht, die over hun bestaan waakt en het steunt door te doen wat het beste voor hen is. Het enig werkelijk belangrijke voor ons is het grotere Licht en de vereniging met de Godheid te bereiken – ons alleen tot de Godheid te wenden en alleen op Hem te vertrouwen, hetzij voor onszelf of voor anderen.

*

Het is een erg ingewikkelde en moeilijke vraag om te behandelen en in een paar woorden te beantwoorden. Bovendien is het onmogelijk een algemene regel te geven waarom er die intieme innerlijke contacten zijn, gevolgd door een fysieke scheiding door de dood – elk geval is verschillend en men zou de personen in kwestie moeten

kennen en bekend moeten zijn met de geschiedenis van de ziel om te kunnen zeggen wat er achter hun ontmoeting en scheiding was. In het algemeen is een leven alleen maar een korte episode in een lange geschiedenis van spirituele evolutie, waarbij de ziel de curve volgt van de lijn die voor de aarde is vastgesteld en door veel levens gaat om zich te voltooien. Het is een evolutie uit materiële onbewustheid naar bewustzijn en naar het Goddelijke Bewustzijn, vanuit onwetendheid naar Goddelijke Kennis, vanuit duisternis door schemering naar Licht, vanuit dood naar Onsterfelijkheid, vanuit lijden naar de Goddelijke Gelukzaligheid. Lijden is ten eerste te wijten aan Onwetendheid, ten tweede aan het feit dat het individuele bewustzijn zich van het Goddelijke Bewustzijn en Wezen heeft afgescheiden, een scheiding die werd veroorzaakt door de Onwetendheid – pas wanneer daar een eind aan komt, wanneer men in de Godheid leeft en niet langer in het afgescheiden kleinere zelf, kan het lijden in alle opzichten ophouden. Elke ziel volgt haar eigen ontwikkelingslijn en deze lijnen ontmoeten elkaar, lopen een tijdlang samen en gaan dan uiteen, misschien om elkaar later opnieuw te ontmoeten – ze ontmoeten elkaar opnieuw om elkaar op de een of andere manier te helpen tijdens de reis. Wat de periode na de dood betreft, dan gaat de ziel naar andere bestaansniveaus, blijft daar korte tijd totdat ze haar rustplaats bereikt waar ze blijft, totdat ze gereed is voor een ander bestaan op aarde. Dit is de algemene wet, maar de relaties van belichaamde zielen zijn een kwestie van de persoonlijke evolutie van de twee waarover niets algemeen gezegd kan worden, daar het nauw verbonden is met de geschiedenis van de ziel van beiden en een persoonlijke bekendheid daarmee vereist. Dit is alles wat ik kan zeggen, maar ik denk niet dat het haar veel zal helpen; deze dingen helpen gewoonlijk alleen maar wanneer men overgaat in het bewustzijn waarin ze niet langer louter denkbeelden zijn, maar werkelijkheden worden. Dan treurt men niet langer, want men is in de Waarheid overgegaan en de Waarheid brengt kalmte en vrede.

*

Ik kan begrijpen wat een schok de noodlottige dood van je vrouw voor je geweest moet zijn. Maar je bent nu een zoeker en een *sadhak* van de Waarheid en je moet je mentale ertoe brengen boven de gewone reacties van de mens uit te stijgen en de dingen in een

ruimer, groter licht te zien. Beschouw je vrouw die je verloren hebt, als een ziel die voortgang door de wisselvalligheden van het leven in de Onwetendheid, zoals alle anderen hier; in deze voortgang gebeuren er dingen die voor het menselijke mentale ongelukkig lijken en een plotselinge toevallige of gewelddadige dood, die ineens voortijdig een eind maakt aan deze altijd korte tijd van aardse ervaring die we het leven noemen, lijkt in het bijzonder pijnlijk en ongelukkig. Maar iemand die door dit alles heen kan zien, weet dat alles in de voortgang van de ziel zijn betekenis heeft, zijn noodzakelijkheid, zijn plaats in de reeks ervaringen die haar leiden naar het keerpunt, waar men uit de Onwetendheid over kan gaan in het Licht. Hij weet dat wat in de Goddelijke Voorzienigheid gebeurt, om bestwil is, zelfs al lijkt het voor het mentale anders. Zie je vrouw als een ziel die de grens tussen twee staten van zijn is overgegaan. Help haar op haar reis naar haar rustplaats door kalme gedachten en door de Goddelijke hulp in te roepen om haar onderweg te helpen. Te lang durend verdriet helpt de verscheiden ziel niet, maar vertraagt haar reis. Tob niet over je verlies, maar denk alleen aan haar geestelijk welzijn.

LOT EN VRIJE WIL, KARMA EN ERFELIJKHEID ENZ.

Je uittreksels zijn op zichzelf heel indrukwekkend, maar wanneer men het boek leest, vervaagt de indruk die werd gemaakt en verdwijnt geleidelijk. Je hebt Cheiro's successen vermeld, maar waar blijven zijn mislukkingen? Ik heb het boek bekeken en ik stond versteld over het aantal voorspellingen dat niet is uitgekomen. Uit een klein aantal voorspellingen, hoe nauwkeurig ook, kun je niet afleiden dat alles, tot en met de vragen die jij in je brief stelt en mijn antwoorden, voorbeschikt is. Het kan zijn, maar het bewijsmateriaal is onvoldoende om het te bewijzen. Het is duidelijk dat er een element van voorspelbaarheid – zowel in bijzonderheden als in grote trekken – in het verloop van de gebeurtenissen is. Maar dat was al bekend; het laat het probleem nog onopgelost of alles voorspelbaar is, of het lot de enige factor in het bestaan is of dat er ook andere factoren zijn die het lot kunnen wijzigen – ofwel, het lot gegeven zijnde, of er niet verschillende bronnen, machten of niveaus van het lot zijn en we die ene waarmee we begonnen zijn, kunnen veranderen door een beroep te doen op een andere bron, macht of niveau en die in ons leven werkzaam te maken. Metafysische problemen zijn niet zo eenvoudig dat ze beslist hetzij in de ene, hetzij in de tegengestelde zin kunnen worden opgelost – dat is de gewone manier om de dingen af te doen, maar ze is erg summier en niet overtuigend. Alles is vrije wil, of alles is het lot – zo eenvoudig is het niet. Dit probleem van de vrije wil of de beschikking is het meest netelige van alle metafysische problemen en niemand heeft het kunnen oplossen – juist omdat zowel het lot als de wil bestaan en er zelfs ergens een vrije wil bestaat; de moeilijkheid is alleen hoe die te bereiken en doeltreffend te maken.

Astrologie? Veel astrologische voorzeggingen worden bewaarheid, al met al een groot aantal. Maar daaruit volgt niet dat de sterren ons lot beheersen; de sterren registreren alleen maar een lotsbestemming die al is vastgelegd, ze zijn een hiëroglaf, geen Kracht – of als hun werking al een kracht vormt, dan is het een doorgevendende energie, geen voortbrengende Macht. Er is Iemand die de dingen bepaald heeft, of laten we zeggen dat er iets is dat het Lot is, en de sterren zijn alleen maar aanwijzingen daarvan. De astrologen zelf zeggen dat er

twee krachten zijn, het lot en de individuele energie en dat de individuele energie het lot kan wijzigen en zelfs teniet kan doen. Bovendien geven de sterren vaak verschillende mogelijkheden van de lotsbestemming aan, bijvoorbeeld dat iemand misschien op middelbare leeftijd sterft, maar dat hij een voorspelbare hoge leeftijd kan bereiken als hij die bepaalde beschikking kan overwinnen. Tenslotte zijn er gevallen bekend waarin de voorspellingen van de horoskoop heel nauwkeurig bewaarheid werden tot een bepaalde leeftijd en dan niet meer golden. Dit gebeurt dikwijls wanneer de persoon in kwestie zich van het gewone naar het spirituele leven keert. Is deze wending erg radicaal, dan kan de voorspelbaarheid onmiddellijk ophouden; anders kunnen bepaalde gevolgen nog een tijd duren, maar er bestaat niet langer dezelfde onvermijdelijkheid. Dit lijkt erop te wijzen dat er een hogere macht, een hoger niveau of een hogere bron van spirituele lotsbestemming is of kan zijn die, wanneer haar tijd gekomen is, de lagere macht, het lagere niveau of de lagere bron van de vitale of de materiële lotsbestemming waarvan de sterren de aanwijzingen zijn, kan opheffen. Ik zeg vitaal omdat ook het karakter door de horoskoop kan worden aangegeven, en wel veel vollediger en duidelijker dan de levensgebeurtenissen. De Indiase verklaring van het lot is *Karma*. Door onze daden zijn we zelf ons eigen Lot, maar het door ons geschapen lot is bindend voor ons, want wat we gezaaid hebben, moeten we oogsten, in dit leven of in een ander. We scheppen nog altijd ons toekomstig lot, zelfs terwijl we het vroegere lot uit het verleden ondergaan in het heden. Dit geeft een zin aan onze wil en onze daden en vormt geen star en steriel fatalisme, zoals kritische Europeanen ten onrechte geloven. Maar nog eens, onze wil en onze daden kunnen vaak zelf het *Karma* uit het verleden opheffen of wijzigen; alleen bepaalde sterke uitwerkingen ervan zijn onveranderlijk. Ook in dit geval wordt verondersteld dat de verwezenlijking van het spirituele bewustzijn en leven het *Karma* teniet doet of het vermogen geeft om het teniet te doen. We verenigen ons immers met de Goddelijke Wil, kosmisch of transcendent, die teniet kan doen wat hij voor bepaalde omstandigheden had goedgekeurd en kan herscheppen wat hij geschapen had; de strikt vastgelegde lijnen verdwijnen en er is een soepeler vrijheid en meer ruimte. Dus wijzen noch het *Karma* noch de astrologie op een star en voor altijd onveranderlijk lot.

Wat profetie betreft: ik heb nooit van een profeet gehoord of er een ontmoet, hoe befaamd ook, die onfeilbaar was. Sommige van hun voorspellingen worden letterlijk bewaarheid, andere niet – die worden alleen maar ten dele vervuld of zijn er helemaal naast. Daar volgt niet uit dat het vermogen tot profeteren een illusie is of dat de nauwkeurige voorspellingen allemaal door waarschijnlijkheid, kans of toeval verklaard kunnen worden. De aard en het aantal van de voorspellingen die niet zo verklaard kunnen worden, is te groot. De wisselvalligheid van de vervulling kan verklaard worden door een gebrekkig vermogen van de profeet dat nu eens werkt en dan weer niet, of door het feit dat de dingen alleen maar ten dele voorspelbaar zijn, ze zijn of alleen maar gedeeltelijk bepaald of ze zijn bepaald door verschillende factoren of door lijnen die door bepaalde invloeden gevolgd worden, of door verschillende reeksen mogelijkheden of feitelijkheden. Zolang men één lijn blijft volgen, blijft men nauwkeurig voorspellen, anders niet, of als de krachtlijnen veranderen, ontspoot ook de voorspelling. Toch kan men zeggen dat, als de dingen dan al voorspelbaar zijn, er ergens een macht of een niveau moet zijn waardoor of waarop alles kan worden voorzien; als er een goddelijke Alwetendheid en Almacht bestaat, moet dat zo zijn. Maar zelfs dan moet het voorziene uitgewerkt worden en wordt het ook uitgewerkt door een spel van krachten – spirituele, mentale, vitale en fysieke krachten – en op het niveau van de krachten is het onmogelijk een absolute starheid te ontdekken. De wil of het streven van het individu is één van die krachten. Toen Napoléon gevraagd werd waarom hij in het Lot geloofde en toch aldoor plannen maakte en handelde, antwoordde hij: ‘Omdat het lot wil dat ik werk en plannen maak’; met andere woorden, zijn plannen en daden maakten deel uit van het Lot, ze droegen bij tot de resultaten die het Lot beoogde. Zelfs als ik een ongunstig resultaat voorzie, moet ik werken voor het resultaat dat naar mijn mening bereikt moet worden, want dat houdt de kracht, het principe van de Waarheid die ik dien, in stand en scheidt er een mogelijkheid voor waardoor het later glansrijk kan overwinnen, zodat het deel gaat uitmaken van het toekomstige gunstige Lot, zelfs al is het Lot nu ongunstig. Mensen geven een zaak niet op omdat ze haar hebben zien mislukken of omdat ze haar mislukking voorzien; en spiritueel gezien hebben ze gelijk dat ze koppig blijven volhouden. Bovendien leven we niet voor uiterlijke

resultaten alleen; het doel van het leven is veeleer de groei van de ziel, niet een uiterlijk succes van het ogenblik of zelfs in de nabije toekomst. De ziel kan groeien tegen een ongunstig materieel lot in of zelfs erdoor.

Tenslotte, waarom zouden we, als alles bepaald is, zeggen dat het leven in Shakespeare's woorden, of liever in die van Macbeth 'een verhaal is, verteld door een idioot, vol geschal en razernij, dat niets betekent'? Het leven zou eerder zo zijn als alles toeval en toevallige onzekerheid was. Maar als het iets is dat tot in het minste détail voorzien en gepland werd, wijst dit er dan niet veeleer op dat het leven iets betekent, dat er een verborgen Doel moet zijn waar door de eeuwen heen machtig en volhardend naar toe gewerkt wordt, en dat we daar zelf deel van uitmaken en meewerken aan de vervulling van dat onoverwinnelijke Doel?

P.S. Wel, één van de grootst mogelijke extases is zich gedragen te voelen door de Godheid, niet door de sterren of het *Karma*, want dit laatste is een kwalijke zaak, saai en ongemakkelijk, zoiets als door een machine te worden rondgedraaid.

*

Ik heb niet gezegd dat alles strikt voorbeschikt is. Dat betekent het krachtenspel niet. Ik zei dat er altijd achter de zichtbare gebeurtenissen in de wereld een massa onzichtbare krachten aan het werk is, die het uiterlijk gerichte mentale van de mens onbekend is en dat men zich door zich naar binnen te keren en een bewust contact tot stand te brengen met het Kosmische Zelf, de Kosmische Kracht en krachten, van die krachten bewust kan worden, bewust in het spel tussenbeide kan komen en op z'n minst in zekere mate dingen in het resultaat van dat spel kan bepalen. Niets daarvan heeft met voorbeschikking te maken. Integendeel, men houdt in het oog hoe de dingen verlopen en geeft hier en daar een duwtje wanneer het mogelijk of nodig is. In dit alles is er niets dat de uitspraak van de grote geleerde Sir C.V. Raman tegenspreekt. Raman heeft eens gezegd dat al die wetenschappelijke ontdekkingen spelings van het toeval zijn. Maar wanneer hij zegt dat wetenschappelijke ontdekkingen spelings van het toeval zijn, dan zegt hij alleen maar dat de mensen niet weten hoe de dingen worden verwezenlijkt. Het is geen

strikte voorbeschikking, maar evenmin een blind, onbewust Toeval. Het is een spel waarin de mogelijkheden verwezenlijkt worden in de Tijd.

*

Het is inderdaad moeilijk te begrijpen wat Planck in deze bladzijden bedoelt – wat zijn conclusie is en hoe hij ertoe komt; hij heeft zijn argumenten waarschijnlijk zo bekort dat de noodzakelijke verklarende schakels ontbreken. Na de voorafgaande bladzijden vluchtig te hebben doorgekeken, begrijp ik dat de kwestie van de vrije wil alleen maar bijkomstig voortkomt uit zijn standpunt dat de nieuwe ontdekkingen, gegroepeerd rond de quantumtheorie, geen radicaal verschil in de natuurkunde uitmaken. Al is er een neiging om wetten als statistisch te beschouwen – in welk geval er geen ‘strikte causaliteit’ en geen determinisme is – toch is er niets dat bewijst dat ze ook niet als dynamisch behandeld kunnen worden en wel met gunstig resultaat – in welk geval determinisme van kracht blijft. De onzekerheid van het individuele gedrag (van electrons en andere deeltjes) ondermijnt het determinisme niet werkelijk, het voert alleen maar iets kenmerkends in dat nieuw is. Uit wat ik er vluchtig van heb gezien, lijkt dit zijn standpunt te zijn. Bepaalde wetenschappelijke denkers beschouwen deze onzekerheid van het individuele gedrag als een fysieke factor, die overeenkomt met het element van de vrije wil in individuele menselijke wezens. Hier brengt Planck de kwestie van de vrije wil erbij om de gevolgtrekking te weerleggen dat die van invloed is op de strikte causaliteit en de wet van het determinisme. Voor zover ik kan begrijpen is zijn argumentatie als volgt:

1. De wet van de strikte causaliteit is van kracht omdat elke bepaalde handeling of elk bepaald innerlijk gebeuren van het individuele menselijke wezen een gevolg is, dat volledig wordt bepaald door twee oorzaken: a) de voorafgaande staat van zijn mentale als geheel genomen, b) invloeden van buiten.
2. De wil is een mentaal proces dat volledig door deze twee factoren wordt bepaald; daarom is hij niet vrij, maar maakt deel uit van de keten van strikte causaliteit – zo ook de gevolgen van de vrije wil.
3. Het belangrijke is niet de eigenlijke vrijheid van de wil, maar het feit dat de mens zich bewust is van vrijheid. Dit schept de innerlijke

ervaring van een bewuste beweegreden, die op haar beurt nieuwe beweegredenen scheidt, tot in het oneindige. Daarom kan een mens onmogelijk zijn toekomstig handelen voorspellen, want er kan elk ogenblik een nieuwe beweegreden opkomen. Maar wanneer we terugkijken naar het verleden, wordt de aaneenschakeling van oorzaak en gevolg duidelijk.

4. Het feit van de strikte causaliteit wordt daarom niet aangetast door het individuele zich bewust zijn van een vrije wil. Het wordt alleen verdoezeld door het feit dat een mens zijn eigen daden niet kan voorspellen of de oorzaken van zijn actuele toestand begrijpen; maar dat komt doordat subject en object hier samenvallen en dit subject-object in een toestand van voortdurend wisselende beweging verkeert, anders dan een object buiten hem, dat verondersteld wordt niet te veranderen tengevolge van de innerlijke bewegingen van de kenner.

Er is een verwijzing naar de causale en ethische wet die me een raadsel is. Is de 'ethische wet' iets buiten de strikte keten van oorzaken en gevolgen? Bestaat er wel zoiets? Als alles door 'strikte causaliteit' beheerst wordt, wat doet zo'n ethische wet daar dan?

Voor zover ik begrijp, is dit zijn argumentatie, maar ze lijkt me niet erg overtuigend. Als iemand zijn eigen gedrag niet kan voorspellen, kan iemand anders het evenmin voorspellen, hoewel subject en object hier niet samenvallen; als het niet voorspelbaar is, dan moet het om dezelfde reden zijn, namelijk het element van de vrije wil en de beweeglijkheid die wordt gecreëerd door het mogelijke onbepaalde indringen van nieuwe beweegredenen. Als dit zo is, dan kan strikte causaliteit niet bevestigd worden – hoewel een rekbare causaliteit waarin het vermogen tot kiezen dat wij vrije wil noemen, een element is (als één van vele secundaire oorzaken, of als instrument van een oorzaak die er buiten ligt) toch mogelijk kan worden verklaard. De bewering dat de handelingen van het individu strikt bepaald worden door zijn algehele mentale toestand plus externe invloeden, is twijfelachtig en brengt ons niet erg ver. Het hele idee van onvermijdelijke causaliteit kan ondermijnd worden door te stellen dat de algehele bestaande toestand vóór een gebeurtenis alleen maar de voorwaarde is waaronder het gebeurt – een massa dingen gaan eraan vooraf en er is een gevolg of een massa gevolgen, maar niets bewijst dat deze laatsten de onvermijdelijke gevolgen zijn

van de massa dingen die eraan vooraf gingen. De algehele bestaande toestand is misschien een voedingsbodem waarin de kiem van een handeling wordt gezaaid of werkzaam wordt, zodat er veel gevolgen mogelijk kunnen zijn, en in het geval van het menselijk handelen is het denkbaar dat de vrije wil de of op zijn minst een bepalende factor is.

Ik denk daarom dat deze argumenten van Planck ons niet erg ver brengen. Er is natuurlijk ook de vraag die in het boek zelf wordt opgeworpen of, als determinisme wordt aangenomen, een locale stand van zaken een onafhankelijk veld van causaliteit is, of dat alles zo verbonden is, dat het geheel het locale gevolg bepaalt. Dan zou het handelen van de mens door universele krachten bepaald worden en zouden de toestand van zijn mentale en zijn schijnbare keuze deel uitmaken van de instrumentatie van de Universele Kracht.

*

In het geval van Socrates en dat van de gewoonte-drinker dat je ter sprake brengt, maak je een juist onderscheid. De mens met een zwakke wil wordt beheerst door zijn vitale en fysieke impulsen, zijn mentale wezen is niet dynamisch genoeg om zijn wil de overhand over hen te laten hebben. Zijn wil is niet 'vrij', omdat hij niet sterk genoeg is om vrij te zijn, hij is de slaaf van de krachten die op of in zijn vitale en fysieke natuur werken. In het geval van Socrates is de wil in zoverre vrij dat hij boven het spel van deze krachten staat en door zijn mentale denkbeelden en beslissingen bepaalt wat hij wel of niet zal doen. Blijft de vraag of de wil van Socrates alleen maar in deze zin vrij is, terwijl hij zelf in feite bepaald wordt door iets dat groter is dan de mentaliteit van Socrates, iets waarvan hij het instrument is, hetzij de Universele Kracht of een Wezen in hem waarvan zijn 'daemon' de stem was en dat zijn mentale niet alleen dat besliste bewustzijn van het mentale ideaal gaf, maar ook de drijfkracht oplegde om in gehoorzaamheid aan dit bewustzijn te handelen. Of hij was afhankelijk van een verbinding tussen de innerlijke *Purusha* en de Universele Kracht. In het laatste geval zou er een labiel evenwicht zijn tussen het determinisme van de Natuur en een zelfbeschikking van binnen uit. Als we uitgaan van de Sankhya-zienswijze, dan zou dat wezen (waarvan zijn daemon de stem was) de ziel of de *Purusha* zijn en zowel in de wilskrachtige

Socrates als in de wilszwakke slaaf van de vitale driften zouden handeling en gevolgen bepaald worden door de toestemming of de weigering van de *Purusha*. Bij de laatstgenoemde geeft de *Purusha* zijn toestemming aan en ondergaat het spel van de krachten van de Natuur, de gewoonten van de vitale impulsen, door een vitale onderwerping waarbij het mentale hulpeloos toeziet. In Socrates is de *Purusha* begonnen zich vrij te maken en te beslissen wat hij al dan niet zal aanvaarden – het bewuste wezen is begonnen zijn wil op te leggen aan de krachten die erop inwerken. Dit meesterschap is zo volledig geworden dat hij in belangrijke mate zijn eigen handelingen kan bepalen en zelfs binnen zekere grenzen de gevolgen ervan niet alleen kan voorzien, maar ook vastleggen, zodat vroeger of later zal gebeuren wat hij wil.

Wat de Supermens betreft, dat is het bewuste wezen dat volledig vrij is doordat het tot een positie boven de begrenzingen van het mentale is opgeklommen. Hij kan zijn handelingen bepalen in volledige overeenstemming met een bewustzijn dat alle krachten waarneemt die in, op en rondom hem werkzaam zijn en is in staat om ze te gebruiken en zelfs te bepalen in plaats van ze te ondergaan.

*

Na de overtuigende uiteenzetting van X gelezen te hebben, zag ik wat er vanuit het intellectuele standpunt kan worden gezegd over dit probleem: de realiteit van de hoogste vrijheid te verbinden met het Determinisme van de Natuur – anders dan hij het doet, maar wel met dezelfde strekking. In werkelijkheid zijn vrijheid en beschikking alleen maar twee kanten van hetzelfde iets – want de fundamentele waarheid is zelfbeschikking van de kosmos en daarin een verborgen zelfbeschikking van het individu. De moeilijkheid komt voort uit het feit dat we leven in het onwetende oppervlakte-mentale, niet weten wat daarachter gebeurt en alleen maar de processen van de verschijnselen in de Natuur zien. Daarin is de oegenschijnlijke werkelijkheid een alles overheersend determinisme van de Natuur en daar ons oppervlakte-bewustzijn deel uitmaakt van dat proces, zijn we niet in staat om de andere term van de tweeëne werkelijkheid te zien. Voor praktische doeleinden bestaat er in de Materie een volledig determinisme – al wordt dit nu door de jongste richting in de Wetenschap betwist. Naarmate het Leven verschijnt, treedt er een zekere soepel-

heid op, zodat het moeilijk is om iets even nauwkeurig te voorspellen als men materiële dingen kan voorspellen die aan een strenge wet gehoorzamen. De soepelheid neemt toe met de groei van het Mentale, zodat de mens op z'n minst een gevoel van vrije wil kan hebben, het gevoel dat hij zijn handelen kiest, het gevoel van een eigen doen-en-laten dat op z'n minst bijdraagt tot het bepalen van de omstandigheden. Maar deze vrijheid is twijfelachtig omdat ze tot een illusie verklaard kan worden, tot een kunstgreep van de Natuur, tot een deel van haar beschikkings-machinerie, alleen maar een schijnbare vrijheid of hoogstens een beperkte, betrekkelijke en voorwaardelijke onafhankelijkheid. Pas wanneer men achter de *Prakriti* tot de *Purusha* komt en boven het Mentale tot het spirituele Zelf, wordt het aspect van vrijheid duidelijk en daarna, in overeenstemming met de Wil boven de Natuur, volledig.

*

Het lot in strikte zin is alleen maar toepasselijk op het uiterlijke wezen zolang het in de Onwetendheid leeft. Wat we het lot noemen, is alleen maar het feitelijke resultaat van de huidige staat van het wezen, van de natuur en van de energieën die het in het verleden heeft vergaard en dat alles werkt op elkaar in en bepaalt de huidige pogingen en hun toekomstige gevolgen. Maar zodra men het pad van het spirituele leven betreedt, begint die vroegere, vooraf bepaalde lotsbestemming te wijken. Er komt een nieuwe factor in het spel, de Goddelijke Genade, de hulp van een hogere Goddelijke Kracht, anders dan de kracht van het *Karma*, die de *sadhak* boven de tegenwoordige mogelijkheden van zijn natuur kan uitheffen. Dan is je spirituele lot de goddelijke uitverkiezing waardoor de toekomst verzekerd wordt. De enige onzekerheid betreft dan nog de wisselvaligheden van het pad en de tijd die voor de overgang nodig zal zijn. Op dit punt proberen de vijandige krachten, inspeland op de zwakheden van de vroegere natuur, de snelheid van de vooruitgang af te remmen en de verwezenlijking uit te stellen. Degenen die ten val komen, komen niet ten val door de aanvallen van de vitale krachten, maar omdat zij zich aan de kant van de vijandige Kracht scharen en een vitale eerezucht of begeerte (eerezucht, ijdelheid, wellust enz.) verkiezen boven de spirituele *siddhi*.

*

Wat X zei is waar, het krachtenspel is erg ingewikkeld en men moet zich van de krachten bewust zijn en ze als het ware zien en gadeslaan hoe ze werken, voordat men werkelijk kan begrijpen waarom de dingen gebeuren zoals ze gebeuren. Alle handelen is omgeven door een ingewikkeld geheel van krachten, en als men druk uitoefent opdat één ervan zou slagen, dan moet men ervoor zorgen het grondig te doen en het vol te houden en geen deuren open te laten voor andere, tegenwerkende krachten om hun weg naar binnen te vinden. Elk mens is zelf een veld voor veel krachten – sommige werken voor zijn *sadhana*, sommige voor zijn ego en begeerten. Bovendien zijn er machten die van een mens zonder zijn medeweten een instrument proberen te maken voor doeleinden die niet de zijne zijn. Al die krachten kunnen zich verenigen om een bepaald resultaat teweeg te brengen. Deze krachten werken ieder voor de vervulling van hun eigen drijfkracht – ze hoeven helemaal niet wat wij vijandige krachten noemen, te zijn – ze zijn gewoon krachten van de Natuur.

Het gevoel van jaloezie en gekwetste trots was natuurlijk een overblijfsel van vroegere bewegingen van de natuur. Deze dingen gaan heen als ze worden verworpen; ze verliezen hun kracht, kunnen steeds minder blijven en kunnen steeds minder van invloed zijn op het bewustzijn – tenslotte zijn ze niet langer in staat je te treffen en dus komen ze niet langer.

*

Ieder met enige intelligentie en waarnemingsvermogen, die meer in een innerlijk gericht bewustzijn leeft, kan bij iedere stap het spel zien van onzichtbare krachten die op de mens inwerken en gebeurtenissen teweegbrengen zonder dat de mens weet heeft van de instrumentatie. Het verschil dat ontstaat door yoga of door een innerlijk bewustzijn – want er zijn mensen zoals Socrates die zonder yoga een innerlijk bewustzijn hebben of ontwikkelen – is dat men zich van deze onzichtbare krachten bewust wordt en er ook bewust zijn voordeel mee kan doen of ze kan gebruiken en richten. Dat is alles.

*

Zijn nieuwe bewustzijn laat hem sterker de tegengestelde krachten voelen waarmee men in contact komt wanneer men in de wereld verkeert en er dingen moet doen en anderen moet ontmoeten, en hij

is bang voor een reactie in het vitale die zijn *sadhana* in de war zou sturen of moeilijkheden veroorzaken. Hij is duidelijk iemand die psychisch gevoelig is, of geworden is, voor datgene dat jij blindelings weigert te erkennen, zelfs wanneer je je er middenin bevindt: het krachtenspel. Je kunt de sfeer van je vriend uit de brief voelen: 'zo mooi, zo versterkend, zo verfrissend', en het heeft een onmiddellijke uitwerking op je. Maar je mentale zet ogen op als een uil en vraagt zich af: 'Drommels, wat kan dit zijn?' Ik veronderstel omdat je medische boeken je daar nooit iets over hebben verteld – en hoe kan iets waar zijn dat noch aan het gewone mentale noch aan de wetenschap bekend is? Door een inval van de tegengestelde soort krachten val je in de klauwen van de 'Ouweheer', maar je kunt alleen maar kermen en roepen: 'Wat is dit?' En wanneer ze in een ogenblik door andere krachten opzij worden gegooid, knipper je met je ogen en mompelt! 'Nou, dat is vreemd!' Je vriend kan het meteen voelen en weten wanneer hij door de tegengestelde krachten bedreigd wordt en dus kan hij op zijn hoede zijn voor de duivel en hem weerstaan, omdat hij onmiddellijk één van zijn voornaamste manieren van aanvallen kan ontdekken.

*

Bij alle vormen van sociaal contact tussen mensen komt er altijd werktuiglijk een uitwisseling van vitale krachten van de een met de ander voor. Het bedrijven van de liefde is één van de machtigste manieren om elkaars vitale krachten aan te trekken en te gebruiken, wat ook dikwijls op een eenzijdige manier gebeurt, zeer ten nadele van de ander. Er gebeuren veel dingen in die uitwisseling, goede en slechte – men ervaart een gevoel van verrukking, van sterkte en toevloed van kracht, het infiltreren van goede of slechte eigenschappen, uitwisseling van psychologische stemmingen, toestanden en bewegingen, neerslachtigheid, uitputting – het gehele register. De mensen weten het niet – wat een genade Gods is – maar wanneer men een zeker yogisch bewustzijn bereikt, wordt men er zich heel duidelijk van bewust en wordt men heel gevoelig voor al die uitwisseling en acties en reacties, maar men kan er ook een muur tegen opbouwen, het verwerpen enzovoort.

Men moet een muur van bewustzijn bouwen. Bewustzijn is niet iets abstracts; het is als het bestaan zelf, of als de *Ananda*, of het

mentale of het *prana*, iets dat heel concreet is. Als men het innerlijke bewustzijn gewaar wordt, kan men er van alles mee doen: het uitzenden als een stroom van kracht, een cirkel of muur van bewustzijn om zich heen optrekken, een idee richten op het hoofd van iemand in Amerika, zodat het er zal binnendringen enz. enz.

*

De kwestie Goddelijk of ongoddelijk daargelaten, geen spiritueel mens die dynamisch handelt, is beperkt tot het fysieke contact – het idee dat fysiek contact door het geschreven of gesproken woord of door een ontmoeting onontbeerlijk is voor de werking van de spirituele kracht, is met zichzelf in tegenspraak, want dan zou het geen spirituele kracht zijn. De geest wordt niet beperkt door fysieke dingen of door het lichaam. Als je de spirituele kracht hebt, dan kan ze inwerken op mensen die duizenden mijlen ver weg zijn en niet weten en nooit zullen weten dat jij op hen inwerkt of dat er op hen ingewerkt wordt – ze weten alleen maar dat een kracht hen in staat stelt om bepaalde dingen te doen en kunnen heel goed menen dat het door hun eigen grote energie en genialiteit komt.

*

Het is stellig mogelijk om zich op een afstand van dingen bewust te zijn en tussenbeide te komen.

Het idee dat yogi's deze vermogens niet gebruiken of niet zouden mogen gebruiken, beschouw ik als een ascetisch bijgeloof. Ik geloof dat alle yogi's die deze vermogens hebben, ze telkens gebruiken wanneer ze bemerken dat er van binnen uit een beroep op hen wordt gedaan. Ze kunnen zich ervan onthouden wanneer ze denken dat het gebruik ervan in een bepaald geval strijdig is met de Goddelijke Wil, of wanneer ze zien dat het voorkómen van iets kwaads de deur zou openen voor iets ergers, of om onverschillig welke geldige reden, maar niet wegens een algemene regel die het verbiedt. Het is wel iedereen met een sterke zin voor het spirituele verboden zich als een wonderdoener te gedragen, buitengewone dingen te doen voor het vertoon, voor gewin, voor roem of uit ijdelheid of trots. Het is verboden om vermogens uit louter vitale beweegredenen te gebruiken of om er een asoerisch, uiterlijk vertoon mee te maken of ze een ondersteunende kracht te maken voor aanmatiging, verwaandheid,

eerzucht of één van de andere aardige zwakheden waartoe de menselijke natuur geneigd is. Omdat halfbakken yogi's zo vaak in deze vallen van de vijandige krachten lopen, wordt het gebruik van yogische vermogens soms als schadelijk voor hen afgeraden.

Maar degenen die zo ten val komen, leven meestal zeer in het vitale; met een sterk, vrij en kalm mentale en een bewust en ontvankelijk psychisch wezen doen zulke kleinzielige dingen zich, naar aan te nemen is, niet voor. Wat degenen betreft die in het ware goddelijke Bewustzijn kunnen leven, voor hen zijn bepaalde vermogens helemaal geen vermogens in die zin, dat wil zeggen bovennatuurlijk of abnormaal, maar veeleer hun normale wijze van zien en handelen, deel van het bewustzijn – en hoe zou hen verboden kunnen worden of hoe zouden ze kunnen weigeren te handelen volgens hun bewustzijn en zijn aard?

Ik heb zelf een zelfs vollediger Europese opvoeding gehad dan jij, naar ik meen, en ik heb ook mijn periode van agnostische ontkenning gehad, maar vanaf het ogenblik dat ik deze dingen bekeek, heb ik nooit de houding van ongelooft en twijfel kunnen aannemen die in Europa zo lang mode was. Abnormale, anders genoemd suprafysieke ervaringen en vermogens, occulte of yogische, zijn me altijd volkomen natuurlijk en geloofwaardig voorgekomen. Bewustzijn kon naar zijn aard niet beperkt zijn tot het gewone fysieke menselijk-dierlijke bewustzijn, het moest andere gebieden hebben. Yogische of occulte vermogens zijn niet meer bovennatuurlijk of ongelooftwaardig dan het vermogen om een prachtig gedicht te schrijven of prachtige muziek te componeren; het is nu eenmaal zo dat weinigen dit kunnen – zelfs niet één in een miljoen, want dichtkunst en muziek komen uit het innerlijke wezen en om waarachtige en prachtige dingen te schrijven of te componeren moet de doorgang tussen het uiterlijke mentale en iets in het innerlijke wezen vrij zijn. Daarom kreeg je het vermogen tot dichten zodra je met de yoga begon – de yogische kracht maakte de doorgang vrij. Met het yogische bewustzijn en zijn vermogens is het net eender; het gaat erom de doorgang vrij te maken – want ze zijn al in je. Natuurlijk is het vóór alles nodig te geloven, ernaar te streven en je er met de ware innerlijke drang voor in te spannen.

*

Jādu (magie) bestaat uit speciale praktijken die worden uitgeoefend door beroepsmagiërs of door degenen die de kunst van de magiër leren, maar ze maakt geen deel uit van yoga. Het komt in yoga voor dat zich soms, of zelfs heel over het algemeen, in de *sadhak* bepaalde vermogens ontwikkelen, waardoor hij anderen kan beïnvloeden of iets kan laten doen of waardoor hij iets dat hij wil, kan laten gebeuren. Deze en andere yogische vermogens zouden door de *sadhak* nooit voor egoïstische doeleinden gebruikt mogen worden of om zijn vitale begeerten te bevredigen. Ze kunnen alleen maar door de Moeder zelf, of op haar bevel, voor goede en onzelfzuchtige doeleinden gebruikt worden, wanneer ze deel worden van het verwezenlijkte goddelijke bewustzijn. Er schuilt geen kwaad in yogische vermogens die op een natuurlijke manier in iemand verschijnen als deel van het nieuwe bewustzijn en niet voor een verkeerd persoonlijk doel worden gebruikt. Je ziet bijvoorbeeld iets in een visioen of in een droom en naderhand gebeurt dat in de waaktoestand. Nu, dit is het yogische vermogen om dingen te voorzien, toekomstige dingen te weten en dat doet zich dikwijls voor wanneer het bewustzijn zich ontwikkelt; er is niets verkeerd in, het behoort tot de ontwikkeling in de *sadhana*. Met andere vermogens is het net eender. Maar men moet er niet trots op zijn of ermee pronken of ze misbruiken terwille van begeerten, hoogmoed of macht of de bevrediging van het ego....

Wanneer de *sadhana* vordert, krijgt men bijna altijd het vermogen tot zien; wat men ziet is waar, als men in het juiste bewustzijn blijft. Er zijn ook verkeerde stemmen en ervaringen. De mensen die krankzinnig geworden zijn, zijn het geworden omdat ze egoïstisch waren, zich grote *sadhaks* gingen wanen en een overdreven belang aan zichzelf en hun ervaringen gingen hechten; daardoor kregen ze een verkeerd bewustzijn, hoorden verkeerde stemmen en kregen verkeerde visioenen en ingevingen. Ze hechtten er zoveel belang aan dat ze weigerden naar de Moeder te luisteren en haar tenslotte vijandig werden, omdat ze hun zei dat ze op het verkeerde pad waren en een eind maakte aan hun waanvoorstellingen. Je visioenen en ervaringen zijn heel echt en goed en ik heb je uitgelegd wat ze betekenen – de verkeerde hebben geprobeerd te verschijnen, maar je hebt ze van je af gegooid, omdat je er niet aan gehecht was en vast op het ware doel van de *sadhana* gericht bent. Men moet niet aan deze

dingen gehecht raken, maar ze gewoon waarnemen en verder gaan; dan worden ze een hulp en kunnen geen gevaar vormen.

*

Over spiritisme meen ik voor het ogenblik het volgende te kunnen zeggen: het is heel goed mogelijk voor de doden, of liever voor hen die zijn heengegaan – want ze zijn niet dood – die nog in regionen dicht bij de aarde verblijven, verbinding met de levenden te hebben, dat gebeurt soms vanzelf, soms door een poging tot communicatie van de ene kant van het gordijn of de andere. Een dergelijke communicatie is niet onmogelijk door de middelen die de spiritisten gebruiken; gewoonlijk is echte communicatie of een echt contact echter alleen maar mogelijk met degenen die nog in een wereld zijn, die een soort geïdealiseerde copie is van het aarde-bewustzijn en waarin dezelfde persoonlijkheid, denkbeelden en herinneringen blijven bestaan, die de persoon in kwestie op aarde had. Maar alles wat zich voordoet als communicatie met zielen die zijn heengegaan, is niet echt, vooral niet wanneer die tot stand komt door middel van een betaald professioneel medium. Dan is er een enorme vermenging van heel ongewenste aard – want behalve de grote hoeveelheid onbewuste suggesties afkomstig van de aanwezigen of van wat het subliminale bewustzijn van het medium bijdraagt, komt men in contact met een wereld van wezens, die van een erg bedrieglijke of zichzelf bedriegende, denkbeeldige aard is. Veel van die wezens komen door en beweren dat ze de zielen zijn van verwanten, kennissen, bekende mensen, beroemde persoonlijkheden enzovoort, die zijn heengegaan. Er zijn ook wezens die de afgelegde gevoelens en herinneringen van de doden oppikken en zich ermee vermommen. Een groot aantal wezens komt alleen maar naar zulke scéances om met het bewustzijn van de mensen te spelen (om de mensen voor de gek te houden) of om door dit contact met de aarde hun macht uit te oefenen, en ze strooien de mediums en de aanwezigen met hun leugens, streken en begoocheling zand in de ogen. (Dit alles natuurlijk in de veronderstelling dat de mediums zelf geen bedriegers zijn.) Een contact met het niveau waar dit soort geesten vandaan komt, kan schadelijk zijn (de meeste mediums raken zowel wat hun zenuwen als hun moraal betreft, uit hun evenwicht) en spiritueel gevaarlijk. Alle voorgewende communicaties met beroemde doden

uit lang vervlogen tijden zijn uiteraard heel bedrieglijk en die met beroemde onlangs gestorven doden ook – dit blijkt duidelijk uit de aard van dit soort communicaties. Door gewetensvolle mediums kan men betrouwbare resultaten verkrijgen (wat de doden betreft), maar zelfs zij zijn erg onwetend omtrent de aard van de krachten waar ze mee omgaan en ze hebben geen onderscheidingsvermogen dat hen voor bedriegerij van de andere kant van de sluier kan behoeden. Uit deze scéances kan men maar heel weinig echte kennis over het leven na de dood opdoen; een ware kennis wordt vaker verkregen door de ervaring van mensen die in ernst een contact tot stand brengen of die in staat zijn om op de een of andere manier de grens over te steken.

*

Er is waarheid in *Ahimsa*, er is ook waarheid in vernietiging. Ik leer niet dat je als een spiritueel *dharma* dag aan dag iedereen zou moeten doden. Ik zeg dat vernietiging kan worden uitgevoerd wanneer ze deel uitmaakt van het goddelijke werk dat de Godheid gebiedt.

Geweldloosheid is in de regel beter dan geweld en toch kan geweld soms het juiste zijn. Ik beschouw *dharma* als betrekkelijk; eenheid met de Godheid en handelen vanuit de Goddelijke Wil als de meest verheven weg. Boeddha richtte zich niet op activiteit in de wereld, maar op beëindiging van het bestaan in de wereld. Daartoe vond hij het Achtvoudige Pad een noodzakelijke voorbereidende discipline en hij verkondigde het als zodanig.

Ahimsa had niets te maken met de yoga, maar met de weg naar bevrijding die Boeddha ontdekte. Er zijn veel wegen en alle hoeven niet één en hetzelfde te zijn in wat ze leren.

*

Vernietiging is op zichzelf goed noch slecht. Het is een feit van de natuur, een noodzakelijkheid in het krachtenspel, zoals de dingen in deze wereld zijn. Het Licht roeit de Duisternis en de Machten van de Duisternis uit en dat is geen beweging van de Onwetendheid!

Alles ligt aan de aard van de vernietiging en de krachten die er deel van uitmaken. Alle vrees voor vuur of voor andere gewelddadige krachten zou overwonnen moeten worden. Vrees wijst op zwakheid – de vrije geest kan onvervaard tegenover zelfs de geweldigste natuurkrachten staan.

WOORDENLIJST

A

- adhara – voertuig, vat; dat waarin het bewustzijn vervat is, het mentale, het vitale en het lichaam.
- advaita – Monisme; geen dualiteit.
- Adya Shakti – de Oorspronkelijke Macht; het allerhoogste Bewustzijn en de allerhoogste Macht boven de werelden; de Transcendente Moeder.
- Agni – de godheid van het vuur [psychologisch]; de goddelijke wil die volkomen bezielde wordt door de Goddelijke Wijsheid en er één mee is, het actieve en doeltreffende vermogen van het Waarheids-Bewustzijn.
2. Vuur, het vormende principe van intensiteit, dat voor onze zintuigen in de materie de vorm aanneemt van hitte, licht en vuur.
- Ahanker – ahamkara, egobesef; het afscheidende egobesef waardoor elk wezen zichzelf ziet als een onafhankelijke persoonlijkheid.
- ahimsa – geweldloosheid.
- aṁśāvatāra – een gedeeltelijke Incarnatie.
- ananda – gelukzaligheid, verrukking, spirituele extase.
- anandamaya – vol gelukzaligheid.
- anubhava – ervaring.
- Arya – een mede door Sri Aurobindo opgericht filosofisch tijdschrift dat van 1914-1921 verscheen; Sri Aurobindo's voornaamste geschriften werden hierin voor het eerst gepubliceerd.
- asana – (in hatha-yoga) een nauwgezet voorgeschreven houding van het lichaam.
- ashram – spirituele levensgemeenschap.
- asura – een vijandig, anti-goddelijk wezen uit de vitaal-mentale wereld.
- atman – het Zelf, de Geest.
- avatar – Incarnatie; de belichaming van de Godheid in een menselijk wezen.
- avidya – de Onwetendheid.
- avyakta – ongemantefesteed, latent, verborgen.

B

- Bhagavad Gita – 'het Lied van de Gezegende Heer' – een beroemd geschrift dat deel uitmaakt van de Mahabharata en bestaat uit een dialoog tussen Sri Krishna en Arjuna op het slagveld van Kurukshetra.
- Bhagwan – God, de Heer van Liefde en Verrukking.
- bhakti – liefde en devotie voor de Godheid.
- bhakta – iemand die het pad van de Liefde volgt.

Brahman – de Werkelijkheid, het Eeuwige, het Absolute, de Geest, het Opperwezen, de Ene naast wie niets anders bestaat; in zijn betrekking tot het universum is Brahman het Allerhoogste, de ene Werkelijkheid die niet alleen de spirituele, materiële en bewuste substantie is van alle ideeën, krachten en vormen van het universum, maar hun oorsprong, drager en bezitter, de kosmische en suprakosmische Geest.

Brindavan – de plaats, dichtbij Mathura, waar Krishna danste met de Gopi's.
buddhi – het onderscheidende vermogen dat tegelijk intelligentie en wil is; het denkende mentale met begrip, intellect en rede.

C

chakra – letterlijk: wiel, discus, cirkel; energiecentrum in het fijnstoffelijke lichaam; deze bewuste centra en bronnen van de dynamische vermogens van ons wezen vormen een opklimmende reeks vanaf het laagste, fysieke punt tot het hoogste mentale en dan het spirituele centrum (de duizendbladige lotus boven het hoofd); deze centra zijn meestal geheel of gedeeltelijk gesloten en ze te openen, te wekken en actief te maken, is één van de doeleinden van yoga; in de integrale yoga vindt er geen gewilde opening van de chakra's van onder naar boven plaats, maar openen zij zich door de neerdaling van de Kracht van boven naar beneden.

D

Devi – godin
dharma – de eigen wet van elk wezen.

G

Gokul – plaats waar Krishna opgroeide.
Gopi's – herders en herderinnen.
Guna's – zijnswijzen van de Natuur.
Guru – meester, leraar.

I

Ishta Devata – de gekozen godheid; de naam en vorm die onze natuur gekozen heeft om te aanbidden; een bewuste Persoonlijkheid van de Godheid die voldoet aan de behoeften van de zoeker's eigen persoon-

lijkheid en hem in een representatief beeld de Godheid laat zien of hem wijst op het Absolute.

J

Jivanmukta – iemand die tijdens zijn leven de spirituele bevrijding heeft bereikt.

Jivatman – het individuele zelf; het centrale wezen; het atman, de geest of het eeuwige zelf van het levende wezen; het is niet onderworpen aan geboorte en dood en staat boven de persoonlijke evolutie.

K

Kanchanjungha – één van de hoogste toppen van de Himalaya

Karma – actie, werk, de macht die door haar continuïteit en ontwikkeling als een subjectieve en objectieve kracht de aard en eventualiteit van de reïncarnaties van de ziel bepaalt.

Kundalini – de opgerolde en slapende slang van Energie in het innerlijk.

L

Lila – het goddelijke spel.

M

Mahabharata – een episch gedicht van meer dan 100.000 sloka's (vierregelige verzen) voornamelijk geschreven door de wijze Vyasana; het behandelt hoofdzakelijk het conflict tussen de Pandava's en de Kaurava's, de afstammelingen van Bharata.

Mahashakti – de universele Moeder.

Mantra – heilige lettergreep, naam of mystieke formule, geopenbaard door een goddelijke inspiratie.

matrika – een emanatie van de Moeder.

Maya – illusie; het vermogen tot zelfbegoocheling in Brahman

mayavada – het dogma dat de wereld een illusie is.

mayavadin – iemand die de mayavada belijdt.

milana – contact, vereniging.

mukti – bevrijding.

Muladhara – het chakra (centrum) van het fysieke bewustzijn.

N

Nirakar Brahman – het vormeloze Brahman

Nirguna – het Onpersoonlijk Goddelijke; het Eeuwige zonder eigenschappen.

Nirvana – uitdoving van het ego, de begeerte, het egoïstisch handelen en de egoïstische mentaliteit; de leegte, het niets.

P

Para Brahman – het Allerhoogste Brahman.

Parahansa – spirituele persoonlijkheid van de hoogste orde.

pasyanti vak – het schouwende woord.

Pishacha – demon; een vijandig wezen uit het lagere vitale.

Prājña – het Zelf in diepe slaap, de Heer en schepper der dingen, de Meester der Wijsheid en Kennis.

Prakriti – Natuur; Natuur-Kracht; de uitvoerende kracht van de Purusha.

Pralaya – het einde van een cyclus van eeuwen; tijdelijke desintegratie van een universele vorm van bestaan en alle zich daarin bewegende individuele vormen; fysieke dood.

Prana – levensenergie; de levensadem.

prarabdha (karma) – werktuiglijke werking van de instrumenten van Prakriti krachtens oude impulsen en gewoonten.

Prema – Liefde

Purana – het volmaakte en hoogste.

Purusha – Persoon; Bewust Wezen; Ziel; het essentiële wezen dat het spel van Prakriti draagt; een Bewustzijn achter alles dat de Heer, Getuige, Kenner, Genieter, Drager en Bekrachtiger is van het werk van de Natuur.

R

Radha – de personificatie van de absolute liefde voor de Godheid.

rajas – één van de drie guna's en wel de modus van actie, begeerte en hartstocht; de kinetische kracht die wordt weergegeven in eigenschappen als strijd en inspanning.

Rishi – ziener.

S

sadhana – het beoefenen van yoga.

sadhak – iemand die yoga beoefent.

samadhi – Yogische trance waarin het mentale het vermogen verwerft zich van zijn beperkte activiteiten in het wakende bewustzijn terug te trekken naar vrijere en hogere staten van bewustzijn; trance waarin men uit het lichaam treedt, ook bij de dood.

samskara – associatie, indruk, gewoonte-reactie gevormd door het verleden.

Sat-Chit-Ananda – Zijn-Bewustzijn-Gelukzaligheid; de Godheid is Satchitananda. Hij manifesteert zich als Zijn, waarvan Bewustzijn de essentie is en de essentie van Bewustzijn is Gelukzaligheid.

Sattva – één van de drie guna's; de kracht van het evenwicht, het goede en harmonische, van geluk en licht.

Shakti – Energie, Kracht, Sterkte, Wil, Macht; het op zichzelf bestaande, zichzelf kennende en zelfwerkzame Vermogen van de Heer dat zich uitdrukt in de werken van Prakriti.

Shankhya – het analytische tellen en uiteenzetten van de grondbeginselen van ons wezen; de abstracte en analytische realisatie van de Waarheid.

Shanti – kalmte, vrede; spirituele vrede.

siddhi – volmaaktheid, vervulling, het bereiken van de doeleinden van zelfdiscipline door yoga; een uitzonderlijk of occult vermogen.

T

tamas – duisternis; één van de drie guna's: de modus van onwetendheid en inertie; de kracht van het onbewuste, van onvermogen en inactiviteit.

Tantra – een yogasysteem dat naar zijn aard een synthese is en uitgaat van een groot centraal principe, een grote dynamische kracht van de Natuur, namelijk Prakriti (Natuur-Ziel), de Energie, de uitvoerende Wil-in-Macht in het universum; door de geheimen van deze Wil-in-Macht te leren kennen en toe te passen, probeert de tantrika yogi zijn doeleinden: meesterschap, volmaaktheid, bevrijding en gelukzaligheid te bereiken. In tegenstelling tot de Tantra gaan de Vedische yoga-methoden uit van de Purusha (Bewustzijn-Ziel).

Tantrika – iemand die de Tantra beoefent.

U

Upanishaden – heilige Hindoeïstische geschriften die beschouwd worden als de bron van de Vedanta filosofie.

V

vairāgya – afkeer; walging van de wereld; het volledig ophouden van begeerte en gehechtheid

Vaisnava – vereerder van Vishnoe.

veda – kennis van de Godheid; het boek der kennis.

Veda – de oudste Indiase heilige geschriften zoals de Rig-veda, Yajur-veda, Sama-veda en Atharva-veda.

Vedanta – stelsel dat gebaseerd is op de Upanishaden en de hoogste kennis van het Absolute onderwijst.

vedantist – volgeling van de Vedanta.

Vibhuti – de belichaming van een vermogen van de Godheid in een menselijk wezen; een belichaamde Wereld-kracht of een menselijke leider.

viraha – afwezigheid van de Goddelijke Geliefde.

**UITGAVEN ONDER AUSPICIËN VAN
STICHTING AUROFONDS**

De Moeder

WAAROM YOGA

130 bladzijden, paperback

De Moeder

HET GODDELIJKE BINNEN JE BEREIK

Gesprekken met de Moeder (1953)

424 bladzijden, paperback

Sri Aurobindo

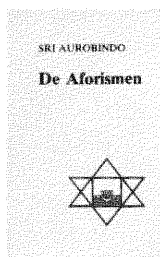
DE AFORISMEN

102 bladzijden, paperback

Sri Aurobindo

DE TOEKOMST VAN DE MENS

168 bladzijden, paperback

Uitgeverij Ankh-Hermes bv Deventer

Sri Aurobindo

LICHT OP YOGA

Derde druk, 130 bladzijden, gebonden

UITGAVEN ONDER AUSPICIËN VAN STICHTING AUROFONDS

Satprem

MOEDER I

Het goddelijk materialisme
366 bladzijden, paperback

MOEDER II

De nieuwe soort
454 bladzijden, paperback

MOEDER III

De mutatie van de dood
284 bladzijden, paperback

Cassette **MOEDER I, II en III**

MOEDER

een biografie van een van de
meest opmerkelijke personen van deze eeuw

haar opmerkelijke kinderlijke spraakgebruik tijdens
haar kinderjaren

haar geestelijke groei tijdens haar jeugd in
Frankrijk

haar zusterlijke verhouding in Algerije

haar spiritueel werk met Sri Aurobindo in
India

haar laatste levensjaren, de ingrijpende
transformatie van haar betekenisvolle

een onafhankelijk levensverhaal, dat een
uniek perspectief biedt voor de toekomst
van de mens

Uitgeverij Ankh-Hermes bv Deventer

